

מוגילת הבשורה על פי דוד המלך

חשיפת דבר הנבואה אודות מותו, קבורתו ותחייתו של ישוע, על-פי הכתוב
בשמואל ב', פרק ט"ו:10 עד פרק כ':2

טוני רובינסון

למהדורה העברית:

טוני רובינסון

© כל הזכויות למהדורה העברית שמורות © לטוני רובינסון, 2008

תרגום: עוזי לוטן
עריכה לשונית: לוטן תרגום והוצאה לאור
הגהה: עוזי לוטן

Translated from English by: Uzi Lotan
Hebrew Language Editing: Lotan Translations & Publishing, Israel
Proofread by: Uzi Lotan

מסת"ב 978-1-60791-738-0 ISBN

כל הציטוטים מהברית החדשה לקוחים
מהתרגום החדש, 1991, 1976, אלא אם כן צוין אחרת
© כל הזכויות לתרגום החדש שמורות לחברה לכתבי הקודש בישראל

Unless otherwise indicated - all Hebrew Quotations for New Testament Scriptures
Are based on The New Hebrew Translation (of the New Testament) 1976, 1991
©All Rights for The New Hebrew Translation are reserved by
The Bible Society in Israel

כל הזכויות שמורות למחבר בלבד. המחבר ערב לכך שתוכן ספר זה כולו הינו מקורי, ושאינו מפר או פוגע בכל זכות חוקית שהיא המוקנית בין אם לאדם אחר או בין אם לחיבור ספרותי אחר. אין להעתיק ספר זה בין במלואו או בין בחלקו ללא אישור המחבר. הדעות המובעות בספר זה אינן בהכרח דעותיו של המו"ל.

All rights reserved solely by the author. The author guarantees all contents are original and do not infringe upon the legal rights of any other person or work. No part of this book may be reproduced in any form without the permission of the author. The views expressed in this book are not necessarily those of the publisher.

נדפס בארה"ב – Printed in the USA

www.xulonpress.com

ספר זה מוקדש לג'ינגה (המוכרת כאימא), אבא, טינה, שון, אבן, אנטוני ואריקה.
מי ייתן ואדוני יברך אתכם ויעניק לכם שפע של
רחמים, חסד, שלום וחכמה

תוכן העניינים

5.....	הקדמה
10.....	א'. המשמעות המיוחדת של שמו"ב ט"ו:10 – כ':2
22.....	ב'. בראשית
42.....	ג'. הבגידה
60.....	ד'. מעבר לאות המשיח
85.....	ה'. מוות, קבורה, תחייה וישועה!
112.....	ו'. התחייה ומיקומה הכרונולוגי ההולם
130.....	ז'. מהי הבשורה?
152.....	ח'. כל התמונה כולה
172.....	סוף דבר

הקדמה

אף שבין היהדות ובין הנצרות קיימת הסכמה עקרונית לגבי עצם ההבטחה אודות ביאת המשיח - הן חלוקות בעניין סמכותו של ישוע כטוען לכתר. למרות שלשתי הדתות גם יחד יש תיאולוגיה משיחית מפותחת ביותר, מסקנותיהן הסופיות בנושא הן שונות. הנצרות טוענת שישוע עצמו הוא בעצם התגשמותה של תקווה יהודית עתיקה, תקווה לגואל משיחי. עוד היא טוענת, שהברית החדשה מכילה הפניות רבות לפסוקים רלוונטיים בתנ"ך, התומכים באמונה, שישוע לבדו הוא התגשמות הנבואות המתייחסות לאותה תקווה משיחית. לעומת זאת, החשיבה היהודית הנוגעת למהות המשיח, בעינה עומדת, ומנוגדת בתפיסתה לאמונה הנוצרית.

כשהדברים נוגעים לזהותו ופועלו של המשיח, הציפייה היהודית מבוססת בעיקרה על התנ"ך, אך גם על מקורות אחרים, כגון התלמוד וכתבים הלכתיים אחרים. למשל: אף כי התפיסה המשיחית ביהדות איננה אחידה, אחת התפיסות הקדומות והשכיחות ביותר של התקווה המשיחית היא שיהיו שני משיחים, ולא אחד. האחד יזוהה כמשיח בן-יוסף, והאחר כמשיח בן-דוד. האמונה הרווחת היא שמשיח בן-יוסף יבוא לגאול את ישראל מאויביהם, אך הוא ייהרג תוך כדי כך. אז יופיע משיח בן-דוד, ובניצחון כביר יפיל את אויבי ישראל ויקים את משיח בן-יוסף מן המתים.¹ קו מחשבה זה התפתח בעקבות מה שחז"ל הבינו כשני זרמים נפרדים של גישה משיחית בנבואה. חז"ל האמינו שעפ"י תפיסתו של אחד הזרמים בנבואה, המשיח מוצג כעבד יודע סבל. יוסף הוא לשיטתם הדמות המייצגת את המשיח כעבד סובל. יחד עם זאת, חז"ל הבחינו בקו נבואה משיחי נוסף, המציג את המשיח כמלך שליט וכובש. בתפיסתם, זרם משיחי זה, ראוי לו שיוצג ע"י דוד המלך. ולכן, מאז דחייתו לפני 2000 שנה של ישוע כמשיח, רבים מבני עמנו עדיין מצפים לבוא המשיח(ים).

ומאידך, התפיסה הנוצרית מדברת אמנם על משיח אחד ויחיד, אך הוא יבוא פעמיים. בהתבסס על הבנתם את הכתוב בתנ"ך ובברית החדשה, הנוצרים מאמינים שישוע הופיע בפעם הראשונה בדמות המשיח יודע סבל, ובכך מילא את דבר הנבואה על משיח בן-יוסף. תכליתו הייתה למות מוות נורא על עץ, ובכך גם לשלם את המחיר עבור חטאי העולם כולו, וגם להבטיח סליחת חטאים וישועה לכל המאמין בו. אותם אנשים גם מאמינים שהוא ישוב יום אחד, כמלך שליט וכובש, ינצח וישליך את אויביו, ויבסס את ממשלו ומלכותו כאן, על פני האדמה.

מבחינות רבות, שתי ההשקפות גם יחד, היהודית והנוצרית, אינן כה רחוקות זו מזו. יחד עם זאת, בבואנו לבחון קטעים בכתובים, ששתי הקבוצות גם יחד מודות שהם משיחיים בטיבם, נמצא שההבדלים בפרושים הניתנים הם רבים. למשל: הנצרות טוענת שפרק נ"ג בישעיהו הינו תמונה נבואית של משיח שסובל ומוסר את חייו למען עם ישראל. היהדות לעומת זאת טוענת שישעיהו נ"ג הוא נבואה המתייחסת לעם היהודי, הסובל מידיו של עולם אכזר, עולם גוי בעיקרו.

אין זה מפליא ששתי הקבוצות הגיעו בסופו של דבר לפירושים כה שונים לפרק אחד. פרק נ"ג בישעיהו הינו הסמן הקיצוני בסדרת פרקי נבואה (מ' – נ"ג) המתייחסים הן לעם ישראל והן למשיח בו זמנית. כיצד מישהו יכול לומר איזה מן הפירושים הוא המתאים ביותר לישעיהו נ"ג? ובנוסף לכך, כיצד יכול מישהו לומר בבטחה שחיי יוסף או דוד אכן כוללים נושאים משיחיים? כנראה שהן היהדות והן הנצרות הבינו שחיייהן של דמויות מסוימות בתנ"ך אמורים להתפרש מנקודת מבט משיחית.

אך על מה מתבססת תחושה זו? למשל, האם שמשון ודניאל הן דמויות "משיחיות" גם כן? ומה לגבי דמויות תנכיות שאינן נחשבות לדמויות מפתח חשובות כמו יוסף, דוד, שמשון או דניאל? ומה לגבי שני המרגלים שנשלחו לרגל את יריחו – האם ניתן להגדיר אותם כדמויות משיחיות? בהעדרה של מתודולוגיה ברורה ומוגדרת, לא ברור כיצד ניתן בכלל לקבוע אם דמויות כלשהן בתנ"ך הן משיחיות או לא. ספר זה יוכיח בברור כיצד ומדוע שני המרגלים שנשלחו ליריחו הם למעשה אכן דמויות משיחיות!

נושא הנבואות המשיחיות הופך להיות בעייתי במיוחד כאשר המאמינים והמתנגדים להם מנהלים דיון. מתנגדי האמונה אינם משתכנעים כלל ע"י טיעוני המאמינים לגבי מהות הנבואה המשיחית. המתנגדים חשים שהמאמינים פשוט מדלגים ללא שיטה בין הכתובים, מביאים ציטטות אקראיות מפה ומשם, תוך שהם מיישמים ציטוטים אקראיים אלה למסכת חיי ישוע. כמו כן, טוענים המתנגדים, מרבית המאמינים אינם מביאים ראיות אובייקטיביות להוכחת הטענה שישוע הינו המשיח מן התנ"ך בלבד, אלא תלויים תמידית בכתוב בברית החדשה. זה לא צריך להיות כך, במיוחד לאור העובדה שישוע עצמו ציין פעמים רבות, שנביאי ישראל עצמם אכן ניבאו לגביו זמן רב קודם לכן. ישוע אף ציין שמשע עצמו ניבא לגביו (איגרת יוחנן ה': 39 ו-46)!

למרות הצהרותיו הבולטות של ישוע בנושא הנבואה המשיחית, עצוב מאוד שמרבית המאמינים מסוגלים להצביע רק על מספר מצומצם ביותר של מובאות מן התנ"ך, בכדי לחשוף מידע נבואי לגבי המשיח. לולא מובאות מן הברית החדשה, שממילא מפנות את הקורא בחזרה לקטעי נבואות משיחיות בתנ"ך, מרבית המאמינים היו וודאי מאבדים את יכולתם להמחיש מן התנ"ך בלבד, את הבסיס לטיעונו של ישוע שהוא הינו המשיח. גרוע מכך, מרבית המאמינים אפילו אינם מסוגלים למצוא יותר מקטע משיחי אחד או שניים בתורת משה, בחומש. ובכל זאת, למרות שמרבית המאמינים מתקשים להראות כיצד התנ"ך עצמו מלמד את הבשורה, דהיינו המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, ולמרות שמרבית האנשים ביהדות דוחים את הרעיון שישוע הוא המשיח המובטח - אני מבקש לומר את הדברים הבאים:

ראשית, בתנ"ך יש שפע רב מאוד של ראיות ברורות ומובנות, המלמדות אותנו כיצד ניתן לדעת בבירור אם קטע מסוים הוא משיחי במהותו או לא. שפע הראיות הוא למעשה כה רב, שזה ממש מדהים.

שנית, נושא המוות, הקבורה והתחייה לאחר שלושה ימים של המשיח, כסמל לפועלו של המשיח, הוא האירוע המנובא ביותר בתנ"ך כולו!

ספר זה יציג בפניך את מהימנות שתי הטענות שלעיל. כך תלמד לא רק (1) כיצד לדעת אם קטע מסוים הוא משיחי או לא (2) וכיצד להבחין בנבואות הרבות המצביעות על מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח, אלא תלמד גם לראות שאירועים רבים אחרים המתועדים בספרי הבשורה, נובאו בבירור כבר בתנ"ך. להלן דוגמא קטנה המראה כיצד אירועים שתועדו מאוחר יותר בברית החדשה – מוזכרים קודם לכן בספרי התורה, הנביאים והכתובים:

- ◆ שהורדוס יצווה על המתתם של תינוקות זכרים, בניסיון להרוג את ישוע
- ◆ שיסוע נכלא עם שני פושעים
- ◆ שאחד משני הפושעים שהוצאו להורג עם ישוע יקבל חיי עולם, בעוד שהאחר ימות בחטאו
- ◆ שהלחם והיין יהפכו לסמלים עבור גופו ודמו של המשיח, בהתאמה
- ◆ שיסוע יכתר בכתר של קוצים ודרדרים
- ◆ שיסוע יוקע על עץ
- ◆ שיוחנן ישיג את שמעון כיפא (פטרס) במרוצה אל קבר ישוע
- ◆ שיהודה יסגיר את המשיח ויבגוד בו, ולאחר מכן יתלה עצמו בשל כך

האמינו או לא, אך שישה מבין שמונת האירועים שלעיל נובאו עוד בספר בראשית! נבואות אלה, כמו גם נבואות אחרות העוסקות במשימתו של המשיח, תועדו מאות שנים לפני התרחשותם הממשית של האירועים, והן תוצגנה כאן יחד עם התמונה הנבואית הכוללת. ניתן בקלות להתפתות ולהתפלא, כיצד ייתכן שנבואות מסוג זה (הקשורות לברית החדשה) נמצאות בתנ"ך. ניתן לזהות אירועים אלה כבר בתנ"ך רק אם מיישמים "שיטות ביאור", או שיטות פרשנות, טכניקות שהיהדות משתמשת בהן זה עידנים.

גדולי חז"ל ביארו בזמנם את המסתורין הכלול בכתובים, ע"י התייחסות נושאת-תמטית. הם ניתחו את הכתובים ע"י כך שסימנו לעצמם נושאים שחזרו על עצמם, ואח"כ ארגנו אותם מחדש. לדוגמא, חז"ל שמו לב שהנביאים ארגנו את תוכן נבואותיהם עפ"י דפוסים נושאים. שתי השיטות החשובות ביותר לניתוח וביאור הינן שיטת ההצלבה (כיאזמוס) ושיטת ההקבלה (פרלליזם).² בשעה שמרבית האנשים רואים בהצלבה ובהקבלה שתי שיטות שנועדו אך ורק להדר את התוכן או לפשט את הסגנון הספרותי גרידא, אני אשתדל להראות ששני הכלים הספרותיים הללו היו בראש ובראשונה כלים בידי אדוני, והוא השתמש בהם להעביר מסר תיאולוגי, ובעיקר את תורת האמונה המשיחית. אנתח כאן מספר רב של מבנים מצטלבים והקבלות כדי לגלות כיצד הם מתכנסים לחטיבה אחת, וביחד מעבירים את מסר תורת האמונה המשיחית. ככוונה אינני משתמש בהרחבה בהערות שוליים הלקוחות מחומר חיצוני לכתובים, משום שאחת המטרות המשניות של ספר זה היא, להמחיש לקורא את כמות המידע להתייחסות הקיים בתוך ספר הבריתות עצמו! אנשים רבים כלל אינם מבחינים בכל אותן נקודות התייחסות הכלולות בכתובים, פשוט מפני שאינם הוגים בכתובים בצורה נושאת. אמנות היכולת לקשר בצורה מקיפה, בין קטעי כתובים שיש ביניהם שיתוף של מילים, משפטים, נושאים, אירועים, תפיסות או נסיבות, הייתה נחלתם של חז"ל. הייתה להם היכולת למדוד את מלוא עומק חוכמת הכתובים, ולהסביר גם טקסט בעייתי שבלבל אף את מפרשי התורה החכמים ביותר.

טענתי היא, שהנושאים הרבים, המבנים המצטלבים וההקבלות המופיעים בכתובים, הושמו שם בכוונת מכוון, והראשונה שבהן: ללמד אותנו את האמת המשיחית. אם זו לא הסיבה – מדוע הושקע מאמץ כה רב בארגון הקטעים בצורה כה קפדנית? הכתובים שזורים ביניהם בעיצוב כה אדיר ונפלא, שמתחייב שתהיה לו תכלית: לבשר את פועלו העליון של המשיח!

ע"י שימוש **בגישה הנושאת** לפירוש הכתובים, יוכל הקורא לגלות עולם ומלואו של נבואה משיחית, שהיה אולי מוסתר מעינינו במשך מאות שנים. במקום למצוא בתנ"ך קטע כתובים בודד פה ושם, ואז, בזכות התאמתו למקבילה בברית החדשה, להקיש שזהו קטע משיחי – הגישה הנושאת שאני נוקט בה תאפשר לקורא לראות באיזו הרחבה מתפתחת תורת האמונה

המשיחית בתנ"ך. יתירה מזו: הגישה הנושאת תאפשר לקורא לראות כיצד הקטע בשמ"ב ט"ו:10 עד כ'2: בעצם מייצג תמונה נושאת של הסבל, מוות, קבורה ותחייה של המשיח בתוך שלושה ימים, דבר התואם כרונולוגית את המתועד בספרי הבשורה! גילוי זה הוא עדות לעוצם ההשראה שבכתבי התנ"ך והברית החדשה. נוסף על כך, זוהי עדות לריבונותו המוחלטת של אלוהי אברהם, יצחק ויעקב, האחד והיחיד היודע סוף דבר כבר בראשיתו. תקוותי ותפילתי הן שספר זה (1) יפקח את עיני הקוראים בו לראות ולהבין את גודל יריעת הקשרים הפנימיים שבכתובים, ואת התבניות הספרותיות שלהם (2) יניח את היסוד להבנה שנושא המוות, הקבורה והתחייה לאחר שלושה ימים, הינו האירוע המשיחי המנובא ביותר בתנ"ך (3) יספק ראיות בלתי מופרכות בעליל, שישוע מנצרת הוא הוא המשיח המובטח, אשר מת והוקם לתחייה לאחר שלושה ימים ו... (4) שבעולם ללא אמונה, ספר זה יהווה עדות לכל התהילה והתפארת של האל האחד והאמיתי, אשר ברא את השמיים ואת הארץ, אשר יודע סוף דבר מראשיתו, ואשר דורש שכל האדם באשר הוא - יחזור בתשובה ויאמין בבשורת בנו יחידו, ישוע מנצרת!

טוני רובינסון

פרק א'

המשמעות המיוחדת של שמואל ב', ט"ו:10 – כ':2

מבוא:

במשך התקופה בה ערכתי את המחקר הנושאי על שמואל ב', אֶדוֹנֵי פקח את עיני לגבי אחד הביטויים המעמיקים ביותר של בשורת ישוע, דבר שמעולם לא ראיתי קודם. כן, נכון: הבשורה אכן מוצגת בשמואל ב', ספר שמסורתית נחשב לספר "היסטורי" גרידא! הכיצד ייתכן שהבשורה (מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח) מוצגת באחד מן הספרים ההיסטוריים הללו? ובכן, ישוע עצמו עמד בתקיפות על כך שהבשורה מתוארת בבירור בתנ"ך. שים לב לתיאורו של לוקס את דברי ישוע לשני התלמידים בדרכם לחמת (עמאוס):

²⁷" הוא החל ממשעה ומכל הנביאים ויבאר להם את הדברים המכונים אליו בכל הפתובים... ⁴⁴ הוסיף ואמר להם: 'אלה דברי אשר דברתי אליכם בעוד שהייתי עמכם: צריך שיתקיים כל הפתוב עלי בתורת משה ובנביאים ובתהלים' ⁴⁵ אז פתח את לבבם להבין את הפתובים" (לוקס כ"ד:27, 44-45).

מן הקטע שלעיל אנחנו למדים שישוע לימד את תלמידיו לגבי עצמו, מן הנאמר עליו בתורה, בנביאים (שמואל ב') ובכתובים (תהלים). ומכאן יש לנו הביטחון שהמידע לגבי ישוע אכן נמצא בתנ"ך. ישוע המשיך בדבריו:

"... ⁴⁶ ואמר להם: 'כך פתוב, שהמשיח יסבול ויקום מן המתים ביום השלישי, ⁴⁷ ובשמו תוקרז תשובה וסליחת חטאים לכל הגוים החל מירושלים'". (לוקס כ"ד:46-47).

בקטע שלעיל ישוע מציג לפני תלמידיו את בסיס הבשורה: (1) שהמשיח יסבול וימות (2) שהוא יקום מן המתים (3) ושבשמו תהיה הטפה לתשובה ולסליחת החטאים. האמינו או לא, אך מסר הבשורה זהה לזה של הברית החדשה, נמצא למעשה במקומות שונים גם בתנ"ך. ספר זה מתמקד בקטע מסוים בתנ"ך: בשמואל ב' (ולהלן בקיצור שמו"ב) פרק ט"ו מפסוק 10, ועד פרק כ', פסוק 2. זהו הסיפור על מנוסתו של דוד מפני בנו המורד, אבשלום.

ספר זה נקרא "מגילת הבשורה על פי דוד" בשל הסיבות הבאות: (1) בחרתי במונח "מגילה" משום שספרי התנ"ך נכתבו במקורם ע"ג מגילת קלף. גם קטע זה של שמו"ב ט"ו – כ', היה במקורו חלק ממגילה גדולה יותר, שכללה את כל ספר שמואל. (2) בחרתי במונח "על פי בשורת דוד" משום התיעוד בארבעת ספרי הבשורה שניתנו לנו: הבשורה עפ"י מתי, מרקוס, לוקס ויוחנן. כל אחד מכותבי הבשורות העניק את שמו לגרסת הבשורה שתיעד, למען נאמן

וניוושע גם אנחנו. אני משתדל להוכיח ששמו"ב ט"ו:10 – כ':2, מכיל תצוגה נושאת שיטתית של הבשורה, תוך התאמה כרונולוגית מלאה לארבעת ספרי הבשורה המתועדים בברית החדשה. ומכאן נולדה הכותרת "מגילת הבשורה על פי דוד".
בקטע זה של ספר שמואל, נוכל לראות בברור הן הצגה נושאת (תמאטית) שיטתית של הבשורה, והן של מהות הדברים שישוע מתייחס אליהם בלוקס כ"ד:46-47.

חשיבות הקטע של שמו"ב ט"ו:10 – כ':2:

מדוע וכיצד שמו"ב ט"ו:10 – כ':2 נוגע בכלל לעניין חקר הבשורה?
ראשית, משום שקטע זה הוא ייחודי בהגשה הספרותית שלו. תיאור האירועים שבקטע סדור וזורם היטב. אם טרם עשית זאת – הקדש קצת זמן לקריאת הקטע, תוך שימוש בראשי הפרקים שלהלן, להדרכה כיצד להבחין טוב יותר במגוון הנושאים שבקטע.

- ◆ שמו"ב ט"ו:10-12 – מרד אבשלום
- ◆ שמו"ב ט"ו:37-13 – מנוסת דוד מירושלים
- ◆ שמו"ב ט"ז:4-1 – פגישת דוד וציבא, נער מפיבושת
- ◆ שמו"ב ט"ז:14-5 – פגישת דוד ושמעי בן-גרא
- ◆ שמו"ב ט"ז:23-15 – אבשלום בא אל פילגשי אביו
- ◆ שמו"ב י"ז:14-1 – עצותיהם של אחיתופל וחושי הארכי
- ◆ שמו"ב י"ז:29-15 – בריחת דוד לעבר הירדן
- ◆ שמו"ב י"ח:18-1 – הקרב, ומות אבשלום
- ◆ שמו"ב י"ח:32-19 – מות אבשלום נודע לדוד
- ◆ שמו"ב י"ט:15-1 – דוד שב מעבר הירדן
- ◆ שמו"ב י"ט:23-16 – מפגש דוד עם שמעי בן-גרא
- ◆ שמו"ב י"ט:30-24 – מפגש דוד עם מפיבושת
- ◆ שמו"ב י"ט:39-31 – מפגש דוד עם ברזילי
- ◆ שמו"ב י"ט:44-40 – אנשי יהודה וישראל רבים על זכותם בדוד
- ◆ שמו"ב כ':2-1 – מרד שבע בן-בכרי

על פניו, לא נראה שיש לתרשים איזושהי משמעות מיוחדת. אך האם שמת לב שאירועים מסוימים חוזרים על עצמם? למשל: פסוקי הפתיחה של הקטע (ט"ו:10-12) מתארים את אבשלום מורד בדוד, בעוד ששני הפסוקים האחרונים (כ':2-1) מתארים את מרד שבע בן בכרי. עכשיו, שים לב כיצד דוד פוגש בשימעי, ובמישהו הקשור לבית שאול (תחילה בציבא, ולאחר מכן במפיבושת) בתחילת התרשים (ט"ז:4-1 ו-ט"ז:14-5), וכן לקראת סוף התרשים (י"ט:23-16 ו-י"ט:30-24). ולבסוף, שים לב כיצד דוד חוצה את הירדן פעמיים: בפעם הראשונה, במנוסתו מירושלים (י"ז:29-15) ובפעם השנייה עם שובו (י"ט:15-1). ה"כפילויות" הללו הן הרמזים הדקים לאחד המבנים הספרותיים הכי נפוצים והכי מקסימים בתנ"ך – המבנה המצטלב, או המבנה הכיאסטי! המבנה הכיאסטי הינה טכניקה ספרותית שבה הסיפור מחולק לשני חצאים, כשבמחצית השנייה קיימת חזרה על כל הנושאים שבמחצית הראשונה, רק בסדר הפוך. יתרה מזו: שני החצאים שבמבנה המצטלב "מצביעים" יחד על המרכיב החשוב ביותר של המבנה – **הציר המרכזי של הסיפור**. המחשה של העיקרון נמצאת בתרשים שלהלן:

נושא 1

נושא 2

נושא 3

נושא 4

ציר מרכזי

נושא 4'

נושא 3'

נושא 2'

נושא 1'

המבנה המצטלב הינו למעשה **שיטה לארגון הסיפור עפ"י נושאים**. השימוש במבנה זה הוא כה נרחב, שהוא קיים כמעט בכל פרק בתנ"ך, בין אם כמבנה זעיר בן פסוקים אחדים, או בין אם כמבנה של ספר שלם! מבנים מצטלבים מייצגים את אחת הדרכים בהן הקב"ה מראה לנו את ההקשר הנושאי שבין פסוקים נפרדים בתנ"ך. ככל שנתקדם במחקר הזה, נצליח לזהות יותר ויותר מבנים מצטלבים, ונבין כיצד ניתן להשתמש בכלי הספרותי הזה, ככלי הרמנויטי בלתי רגיל (ההרמנויטיקה הינה מתודולוגיית עזר להגעה לניתוח נכון של התנ"ך ע.ל.). אך לעת עתה, בואו נרכוש מעט הבנה בסיסית של מבנים מצטלבים-כיאסטיים, ע"י ניתוחו של המבנה שמסתתר לו בשמו"ב ט"ו:10 – כ':2.

המבנה הכיאסטי של שמו"ב ט"ו:10 - שמו"ב כ':2

(א) שמו"ב ט"ו:10-12 – אבשלום מורד במלך; "כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת-קוֹל הַשֹּׁפָר"; אבשלום שובה את לב אנשי ישראל (ט"ו:6); "וְשָׁמַע אֵין-לְךָ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ" (ט"ו:3).

(ב) שמו"ב ט"ו:13-24 – עבדי המלך אומרים לו: "כָּל אֲשֶׁר-יִבְחַר אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ הִנֵּה עֲבָדֶיךָ"; איתי הגיתי מכריז: "בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה-שָׁם אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אִם-לְמֹת אִם-לְחַיִּים כִּי-שָׁם יִהְיֶה עֲבָדֶיךָ"; דוד ועבדיו עוברים בנחל קדרון.

(ג) שמו"ב ט"ו:32-37 – חושי הארכי בא לפגוש את המלך; המלך מצהיר: "אִם עֲבַרְתָּ אִתִּי - וְהֵייתָ עָלַי לְמָשָׂא"; "וְאִם-הֶעִיר תֵּשׁוּב... וְהִפְרַתָּה לִי אֵת עֲצַת אַחִיתוֹפֶל".

(ד) שמו"ב ט"ז:1-4 – ציבא, נער מפיבושת, בא לפגוש במלך; המלך שואל אותו שאלה לגבי מפיבושת; המלך מעניק את כל רכוש מפיבושת לציבא.

(ה) שמו"ב ט"ז:5-13 – דוד מגיע לבחורים; שמעי בן-גרא יוצא לפגוש בדוד; אבישי בן-צרויה רוצה להרוג את שמעי; דוד סולח לשמעי.

(ו) שמו"ב ט"ז:15-19 – חושי הארכי רוכש את אמון אבשלום; "לְמִי אֲנִי אֶעֱבֹד הַלּוֹא לְפָנַי בָּנוּ (שֶׁל רְעִי)?"

(ז) שמו"ב ט"ז:20-23 – אחיתופל יעץ לאבשלום כיצד לרכוש את אמון ישראל; "בּוֹא אֶל-פִּילֶגְשִׁי אֲבִיד"; עבדי אבשלום מקימים לו אוהל התייחדות על הגג.

(ח) שמו"ב י"ד:1-14 – אחיתופל רוצה לרדוף אחר דוד; אחיתופל מצהיר: "כָּל-הָעָם יִהְיֶה שְׁלוֹם"; אחיתופל ממש מתאוה להרוג את דוד; על אבשלום לבחור מבני איזה עם, יהודה או ישראל, לשלוח כנגד דוד; עצת אחיתופל להרוג את דוד, נדחית; חושי מציע: "וְאִם-אֶל-עִיר יֵאָסֶף".

(ט) שמו"ב י"ז:18-19 – יהונתן ואחימעץ יורדים להתחבא בבאר; בעלת הבית מסווה את הבאר עם מסך.

(י) שמו"ב י"ז:23 – אחיתופל נוטל את נפשו בחנק (תלייה).

(כ) שמו"ב י"ז:24-25 – אבשלום ממנה את עמשא כשר צבא במקום יואב בן-צרויה; דוד חונה ומתאושש במחניים.

(ל) שמו"ב י"ז:27-29 – בהיות דוד ומחנהו רעבים, צמאים ותשושים במדבר - שלושה אנשים ממחניים מביאים להם אספקה.

(מ) שמו"ב י"ח:1-5 – דוד פוקד את אנשיו ומחלק את צבאו לשלושה ראשים; דוד עצמו מתמקם ליד שער העיר.

(נ) שמו"ב י"ח:9-15 – אבשלום תלוי בסבך האלה; השליח מסרב לקבל מתת שוחד מיואב; מות אבשלום.

(ס) שמו"ב י"ח:17 – אנשי יואב משליכים את גופת אבשלום לבור גדול (פח), ומערימים עליו גל אבנים גדול מאוד.

(צ) שמו"ב י"ח:19-32 – אחימעץ מתעקש לרוץ ולבשר לדוד; אחימעץ קורא למלך "שלום!"; אחימעץ ממש רצה להיות איש בשורה לדוד; יואב בוחר באחד מן השניים כרץ לדוד; בקשתו של אחימעץ להיות הרץ – נדחית; דוד יושב בין שני שערי העיר.

ז' שמו"ב י"ט:11-5 – יואב מייעץ לדוד כיצד לרכוש מחדש את אמון עבדיו; " הובשת היום את-פני כל-עבדיך הממלטים את-נפשך היום... ונפש פילגשיך"; דוד יושב בשער העיר.
 ו' שמו"ב י"ט:15-12 – דוד שובה את ליבות אנשי יהודה: "אחי אתם עצמי ובשרי אתם".

ה' שמו"ב י"ט:23-16 – מוצאו של שמעי הוא בבחורים; הוא מזדרז לפגוש במלך; אבישי רוצה להרוג את שמעי; שמעי מתחנן שדוד יסלח לו.

ד' שמו"ב י"ט:30-24 – מפייבושת בא לפגוש במלך; המלך שואל את מפייבושת שאלה; מפייבושת וציבא חייבים להתחלק בנחלה.

ג' שמו"ב י"ט:39-31 – ברזילי בא לפגוש במלך; "למה-? הנה עבדך עוד למשא אל-אדני המלך"; ברזילי מספר שבגילו המופלג, כושר ההבחנה שלו ירוד; "ישב-נא עבדך ואמת בעירי".

ב' שמו"ב י"ט:43-40 – אנשי ישראל ויהודה מתווכחים ביניהם על נאמנותם למלך; דוד ואנשיו עוברים את הירדן בדרך חזרה.

א' שמו"ב כ"2-1 – שבע בן ביכרי מורד במלך; הוא תוקע בשופר; אנשי ישראל הולכים אחרי שבע: "אין-לנו חלק גדוד".

למבנים המצטלבים (כיאסטיים) יש ערך משום ההבנה הנושאת שהם מעניקים לנו, ושבצעדיהם היא לא תמיד אפשרית. המילים החשובות בכל נקודה הודפסו בדפוס מודגש, כך שתוכל להבחין בקשר הנושאי שביניהן בקלות רבה יותר. ניתוח המבנה המצטלב מתבצע ע"י **השוואה והנגדה** של הנקודות בעלות יחס נושאי בשני קצות הציר: השווה נקודה א עם א', ב עם ב' וכו'. אנא, השקע זמן בלימוד והבנת השיטה, ואז תוכל להעריך את היופי שבה. כפי שהינך רואה, הקטע בשמואל ב' ט"ו:10 עד כ"2, נכתב במכוון כך שהנושאים במחצית הסיפור הראשונה אכן חוזרים על עצמם במחצית השנייה, אך בסדר הפוך. מדהים, לא? שים לב לציר המרכזי, נקודה "ל". מסופר בה על שלושת רעיו של דוד, שהביאו לו ולאנשיו מזון ואספקה. הציר המרכזי בכל מבנה הוא תמיד גם נקודת המוקד של כל מבנה כיאסטי. מוקד זה מתפקד בד"כ באחת משתי דרכים:

* נקודת המוקד היא לפעמים הנקודה החשובה ביותר במבנה כיאסטי נתון. במילים אחרות: כאשר הקב"ה רוצה להדגיש נושא מסוים, ולמשוך את תשומת לבנו אליו, הוא עשוי להשיג זאת ע"י הצבת הנושא בציר המרכזי של מבנה כיאסטי. זוהי דרכו שלו לומר: "הלו! זוהי פיסת מידע חשובה מאוד!".

* במקרים אחרים משמשת נקודת המוקד כנקודת **מפנה** או כנקודת ה**נגדה** בין שני חלקי המבנה הכיאסטי. כשציר מרכזי פועל בדרך זו, תוכל לראות תמיד ניגודיות ולא זהות בין מרכיבי הסיפור, או שתבחין בכך שהאירועים במחצית השנייה של הסיפור בסדר כיווני הפוך להתחוללות האירועים שבמחצית הראשונה. זה בדיוק המקרה בסיפור שלפנינו. לפני הציר המרכזי (נקודה "ל"), דוד נמצא במנוסה על חייו. מיד לאחר הציר המרכזי, דוד כבר מחוזק יותר, אולי בזכות העידוד והאספקה שקיבל משלושת רעיו, הוא מתחיל מייד לתכנן נוהל קרב, וגם יוצא להביס את אויבו.

מבנה כיאסטי זה שלפנינו הוא יצירת אמנות ממש. יופי שכזה יכול לנבוע אך ורק מהשראתו של אדוני. מה מבורכות הן עינינו, שיש להן היכולת להביט בחכמת אדוני בפעולה! דעתך האישית היא, שמבנים כיאסטיים משקפים את הרמה הגבוהה ביותר של ביטוי נבואי. מדוע? מפני שלספר סיפור תוך בניית נושאים בחלק האחד שלו, בהתאמה לנושאים בחלק אחר שלו ובסדר הפוך – הוא עניין אחד. אך עלינו לזכור שהסיפורים שלפנינו אינם סתם עלילות

דמיוניות שהתפתחו במוחם של סופרים. לא, אלו הם אירועים ממשיים, שקרו לאנשים אמיתיים! כאמור, דבר אחד הוא לספר סיפור עם תבנית נושאית שווה למבנה מצטלב. אך לנצח על השתלשלות עניינים שכזו בהקשר של אנשים אמיתיים ואירועים ממשיים, זהו כבר עניין אחר לגמרי. רק אל חכם, יודע-כל וכל-יכול, מסוגל לעשות דברים שכאלה!

ברמה הספרותית מילולית שלו, הסיפור שלפנינו פשוט מתאר כיצד דוד המלך סיכל בהצלחה ניסיון הפיכה ע"י בנו יוצא חלציו. אך האם זו החשיבות היחידה של הסיפור? דוד הוא דמות אחת מיני רבות שהתנ"ך עושה בהן שימוש ללמד על המטרה, המשימה ועבודת השירות של ישוע המשיח. היהדות מלמדת שהן דוד והן יוסף נחשבות לדמויות משיחיות. היהדות מודעת לכך שכאשר מישהו חוקר את האירועים בחייהם של דוד ויוסף, הוא למעשה גם לומד באותה עת על ההבטחות לגבי המשיח. מניין היהדות בעצם מסיקה את זאת? יש לכך סיבות רבות. אך אני רוצה לחלק איתכם כיצד אדוני לימד אותי אישית להבחין בנבואה משיחית. מסתבר שמאחורי העלילה הפרושה בשמואל ב' ט"ו:10 עד כ':2, מסתתר משהו שהוא מעבר לתיאור ניסיון הפיכה כושל גרידא. אך לפני שנחשוף את המסר החבוי כאן, בואו נוכיח שדוד הוא אכן דמות משיחית אמיתית.

אות המשיח

מטרתו הראשונית של התנ"ך היא לחשוף את זהות המשיח. כבר ראינו לעיל, כיצד בדרך לעמאוס ישוע לימד את צמד התלמידים אודות עצמו מן התנ"ך. הבה נבחן עכשיו מספר נוסף של פסוקים, המאשרים שהתנ"ך כולו עוסק במשיח.

"אלו האמנתם למשה, הייתם מאמינים לי, כי עלי כתב" (יוחנן ה':46).

"אתם חוקרים את הכתובים, כי חושבים אתם שיש לכם חיי עולם בהם" (יוחנן ה':39).

בהצהרות האלה ישוע בעצם מדגיש את העובדה שתורת משה נכתבה כדי להצביע עליו עצמו! הצהרה זו היא בקו אחד ובהתאמה למזמור תהילים מ', הטוען שהכתובים נכתבו אודות המשיח.

"זבח ומנחה לא-תקצת אוזניים פריית לי עולה וקטאה לא שאלת; ⁸ אז אמרת: 'הנה-באתי; במגלת-ספר כתוב עלי'. ⁹ לעשות רצונך אלוהי תקצתי ותורתך בתוך מעי" (מזמור מ':7-9).

באילו מקורות השתמשו כותבי הברית החדשה בעת כתיבת הבשורה?

¹ מאת שאול, עבד המשיח ישוע, אשר נקרא להיות שליח ויחד לבשורת אלוהים, ² בשורה שאלוהים הבטיח מקדם בפי נביאיו בכתבי הקדש" (רומים א':1-2).

¹ לכן, בעוד עומדת ההבטחה להיפגס אל מנוחתו, ראוי לנו לחשש שמא ימצא איש מכם מאחר להיפגס. ² הרי גם אנחנו התבשרנו כמותם, אך הדבר שנשמע לא הועיל להם משום שלא התמזג עם אמונה בקרב השומעים" (אל העברים ד':1-2).

ישנם כתובים רבים המצביעים בברור על כך שהמשיח שבו עלינו להאמין הוא ישוע ולא אחר, וזאת לא בהתבסס על עדות הברית החדשה, אלא משום שהתורה, הנביאים והכתובים אומרים לנו את זאת! כתבי הברית החדשה הם ביסודם פרשנות המחזקת ומאשרת את המסר

המועבר לנו בתנ"ך! לכן, טעות היא להניח שכתבי הברית החדשה הם אלה שייסדו את הנושא המשיחי ואמיתותו.

בשלב זה אנחנו יודעים כבר שהתנ"ך מלמד אודות המשיח, אך לא ברור כיצד הוא עושה זאת. הרמז החשוב ביותר לכך נמצא באיגרת **מתי י"ב:38-40**:

38 "אֲחָדִים מִן הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים פָּנוּ אֵלָיו וְאָמְרוּ: 'רַבִּי, רּוֹצִים אָנוּ לְרְאוֹת מִמֶּךָ אֹת' ³⁹ הַשֵּׁיב וְאָמַר לָהֶם: 'דּוֹר רָע וּמְנַאֲף מְבַקֵּשׁ אֹת, וְאֹת לֹא יִנְתֵּן לוֹ מִלְּבַד אֹת יוֹנָה הַנְּבִיאָה. ⁴⁰ כְּמוֹ שֶׁהָיָה יוֹנָה בְּמִעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת, כֵּן יִהְיֶה בֶן-הָאָדָם בְּלֵב הָאֲדָמָה שְׁלוֹשָׁה יָמִים וְשְׁלוֹשָׁה לַיְלוֹת'"

שים לב כיצד ישוע קישר את מותו, קבורתו ותחייתו, עם סיפור יונה הנביא והדג! במילים אחרות: ישוע הצהיר שם שסיפורו של יונה היה בעצם תיאור התחייה הצפויה שלו עצמו. הכיצד? מה בעצם אמור היה לקרות ליונה כשבלע אותו הדג? זה ברור: הוא היה אמור למות שם. אך במקום למות, לאחר שלושה ימים בבטנו, הדג הקיא אותו החוצה חי ושלם! והמשמעות? זוהי תמונה המציירת מוות, קבורה ותחייה. אנא, שים לב להלן, להקשרים הנושאים בין האירועים בחיי יונה הנביא וחיי ישוע המשיח.

משמעות משיחית	אירועים בחיי יונה
תמונה המסמלת מוות	יונה נבלע ע"י דג גדול
תמונת קבורה באדמה למשך שלושה ימים	יונה היה במעי הדג במשך שלושה ימים
תמונה המסמלת תחייה	הדג מקיא את יונה חי

חשוב לזכור, שישוע השתמש בסיפור יונה כאות. אות הוא סימן שרומז לך, "הנה מה שאתה מחפש". ובמילים אחרות, סיפור יונה בבטן הדג הוא אות האומר לנו "חפש בסיפור זה תמונה המתארת את פועלו של המשיח". מהו אם כן האות של יונה? אות יונה הנו סימן לתחייה! והנה משהו באמת מרגש: אות התחייה הזה אינו ייחודי ליונה! אות התחייה נמצא במסכת חייה של כל דמות משיחית בתנ"ך. יש בתנ"ך דמויות רבות שפגשו במוות והתעמתו איתו, שחייהם ניצלו אז ("מישהו" חס עליהם...), ושהמספר שלוש נראה בהם בברור. נוסחה נושאת זו (של חיים, מוות, ישועה והמספר 3) הינה אות המצביע על קיומה של משמעות משיחית בקטע נתון.

מדבריו של ישוע עצמו אנחנו למדים שתחייתו מן המתים היא האות המאשר את היותו המשיח המובטח. שים לב שהתחייה היא זו המקשרת זה לזה את שני הנושאים בעלי העוצמה האלה, החיים והמוות! אני רוצה להניח לפניכם את ההנחה שמוטיב התחייה הוא אכן "אות המשיח", ושהוא מופיע על פני כל התנ"ך! אם אנחנו רוצים לזהות את המשיח בתנ"ך, עלינו לחפש את נושא התקומה ממוות, או את נושא התחייה!

בשעת הקריאה בתנ"ך, בכל פעם שאתם פוגשים ב-1) סמלים או תיאורי תחייה, או 2) תיאורים של חיים מתחדשים לאחר הצלה מסף מוות – תדעו שאתם עומדים לפגוש בלימוד אודות המשיח. אני מכנה קטעים כאלה בשם קטעי "התחייה והחיים", והם חזקים במיוחד בעיקר כשהם מתקשרים בדרך זו או אחרת למספר שלוש (3, 30, 300, 3000 וכו'). כשהם מחוברים זה לזה, נושא התחייה יחד עם המספר שלוש, יוצרים ביחד את "אות המשיח"! למרות שיכולתי להביא קטעים רבים כדוגמא, אני מבקש שתשימו לב כיצד פרקי לימוד משיחי מסתתרים להם בקטעים הבאים:

- ◆ אלוהים ברא את "האורגניזמים החיים" (צמחייה ודשא עשב) הראשונים ביום השלישי! לא רואים כאן ממש תקומה ממוות, אך העיקרון של חיים הנובעים ממצב קודם של חוסר חיים, נראה בברור.
- ◆ התיאור הטוב ביותר של תחיית המשיח בתורה נמצא במרכיב השלישי של חג הפסח. המרכיב הראשון היה זבח הפסח עצמו, ולאחריו המרכיב השני, "חג המצות". המרכיב השלישי מבוסס על הכתוב בספר ויקרא כ"ג:10. על העם היה להביא את עומר ראשית הקציר לכהן, "ממחרת השבת" שבחול המועד פסח. זהו "עומר התנופה", ותחילת ספירת העומר, סוג של מקבילה לתחיית המשיח.
- ◆ יונה הנביא, שהיה במעי הדג במשך שלושה ימים ולילות, היה אמור למות שם. אך ביום השלישי הדג הקיא אותו, שלם וחי! המוות נוצח כבר אז!
- ◆ בבראשית כ"ב אנחנו מוצאים את סיפור עקידת-יצחק. אברהם היה אמור להעלות את בנו יחידו, את יצחק, לעולה. אברהם עקד את יצחק למזבח ביום השלישי למסעם מבאר-שבע להר המוריה. ובאותו יום, ביום השלישי, אלוהים אסר על אברהם לשלוח ידו בנער, וסיפק תחליף! עפ"י המוזכר באיגרת לעברים י"א:19-17, אברהם קיבל את בנו בחזרה "מן המתים", לפחות תחייה סמלית.

רובכם, קוראים יקרים, וודאי מכירים את דמויותיהם של יוסף ומשה כסוג של דמויות משיחיות. הבה ונבחן את אות-המשיח בחייהם, וגם בחיי דוד המלך, ונראה מה ניתן ללמוד מהם. כיצד אנחנו יכולים לומר בביטחון שיוסף ומשה הם סוג של משיח? משום שאנחנו יכולים לזהות בחייהם את אות-המשיח, אות התחייה!

אות המשיח בחיי משה רבנו

בני-ישראל פרו ורבו במצרים עוד לפני הולדת משה. שיעור הילודה שלהם היה כה גבוה, עד שפרעה ציווה על השלכת כל בן זכר היאורה (שמות א'22 – ב'10). לכן, בהולדת משה גם הוא היה אמור להיות מושלך ליאור, אל המוות. כשאימו יוכבד ראתה בילד משהו מיוחד, היא הצפינה אותו למשך שלושה חודשים. לאחר שלא יכלה להצפין אותו יותר, שמה אותו בתיבה, אותה הניחה על היאור. בת-פרעה משתה את משה מן המים, ובכך הצילה את חייו. אירוע זה הוא אות-המשיח בחיי משה, משום שאות התחייה קיים בהם.

משמעות משיחית	אירועים בחיי משה
תמונה המסמלת מוות	משה היה אמור להיות מושלך אל היאור בעת היוולדו
תמונת קבורה באדמה למשך שלושה ימים	לאחר שלושה חודשי הצפנה, הוא הושם בתיבה שהונחה ביאור
תמונה המסמלת תחייה	בת-פרעה משתה אותו מן היאור

שים לב לכך שבעצם הניקה את התיבה ביאור, יוכבד השלימה את האקט הסמלי של "מוות", משום שבכך היא למעשה מילאה אחר פקודת המוות של פרעה! הנחת משה בתיבה ביאור היא רמיזה רבת עוצמה לסמל של מוות וקבורה. לעומת זאת, כאשר בת-פרעה משתה אותו מן המים, היא "החיתה" אותו. לולא המשייה, כסמל לגאולה, הוא היה וודאי מת.

וכך, התורה מציירת לנו תמונה של הילד משה, שהיה אמור למות. אימו הצפינה אותו למשך שלושה חודשים, ואז, בעקיפין, צייתה למעשה לפקודת פרעה והניחה אותו על

היאור. אך פסק-דין **המוות** של פרעה התבטל כאשר ביתו משתה את משה מן היאור, ובכך העניקה לו **חיים**! זהו אות-המשיח – אות התקומה והתחייה! בכל מקום בו אתה נתקל באות-המשיח בכתובים, שלושה דברים יבלטו וייראו בברור:

- ◆ אות-המשיח הוא סימן, "שלט", שמצביע על כך שהסיפור המסוים בו האות נמצא, מכיל בתוכו נבואה משיחית. האות פשוט רומז לך: "שים לב – נבואה משיחית מתקרבת".
- ◆ שנית, בכל קטע בו ניתן לראות את אות המשיח, שם גם תמצא נבואה תקפה לגבי מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח. למשל, הסיפור שלפנינו, העוסק בנסיבות הולדתו של משה, כולל גם את כל המוטיבים של מותו, קבורתו ותחייתו של ישוע לאחר שלושה ימים. לכן ניתן לומר שנושא מותו, קבורתו ותחייתו של ישוע לאחר שלושה ימים, הוא האירוע המשיחי המנובא ביותר בתנ"ך כולו!
- ◆ והנקודה האחרונה: כשאתה אכן מזהה את אות המשיח בסיפור כלשהו, המשמעות היא שלקטע כולו יש משמעות משיחית. היה בטוח שהקטע יכלול מידע לגבי חייו, פועלו ושירותו של המשיח ישוע.

עכשיו, כשאנחנו יודעים שסיפור לידתו של משה הוא (1) סימן התרעה על נבואה משיחית מתקרבת (2) שהוא גם נבואה נסתרת-ממוסכת לגבי מות ישוע, קבורתו ותחייתו לאחר שלושת ימים – בואו נתקדם ונראה מה הסיפור יכול ללמד אותנו גם לגבי חייו, מעשיו ושירותו. סיפור זה מלמד אותנו מספר דברים. הוא מלמד אותנו לגבי המוות, הקבורה והחיים של המשיח, ושעלילת חיי משה הינה צלילת של המשיח. הכיצד? מאחר והסיפור הוא סיפור הולדת משה, אנחנו יכולים לשער שהסיפור גם ילמד אותנו דבר מה הנוגע להולדת המשיח. וזוהי בדיוק הנקודה. הסיפור בספר שמות הוא סיפור לידתו של הגואל העתידי של עם ישראל! ועכשיו, בוא וחשוב על הנסיבות הקשורות בהולדתו של משה, גואל עם ישראל, ואלו הקשורות בישוע, גואל האנושות. האם אתה רואה את הקשר? כן! בזמן הולדתו של משה, אויבם של בני-ישראל ניסה להשמידם ע"י הריגת כל התינוקות הזכרים. בואו נדלג במהירות לסיפור הולדת ישוע המשיח. לאחר הולדתו, הגיעו לירושלים חכמים מן המזרח, כדי לסגוד לו, לעבוד אותו. הם החלו לברר היכן מקום הולדתו של המשיח (מלך היהודים), בהתבסס על הכתובים שהמשיח ייולד בבית לחם יהודה (איגרת מתי ב' 18:1-18). המלך הורדוס ביקש מן החכמים שיודיעו לו על מיקום הלידה המדויק כדי שגם הוא יוכל לבוא ולעבוד את המשיח. כמובן שזו הייתה תחבולה אכזרית של הורדוס, שרק רצה לגלות היכן המשיח, כדי שיוכל להרוג אותו. לאחר שסגדו לילד, החכמים הוזהרו בחלום, שלא לשוב להורדוס. הורדוס, שהבין את מעשה הרמייה, ציווה לשחוט את כל התינוקות הזכרים מגיל שנתיים ומטה, בבית לחם ובסביבתה.

האם יש נבואה ברורה ומדויקת יותר מזו? הנסיבות המקיפות את הולדת משה היוו נבואה תקפה לגבי הנסיבות הסובבות את הולדת ישוע! מות התינוקות הזכרים בזמן הולדת משה היווה תמונה נבואית למאורעות עתידיים, ובמיוחד לכך שילדים זכרים יומתו על לא עוול, בהקשר להולדת המשיח. כן, הרג הבנים הזכרים בבית לחם היה אות והתמלאות נבואה שניתנה עוד בתורה! וכיצד היה עלינו להבין שסיפור הולדת משה הינו למעשה גם סיפור הולדתו של המשיח? ישנה רק דרך אחת להבין זאת: עלינו להבין ולהכיר את אות המשיח, הוא אות התקומה והתחייה. ברגע שאנחנו מזהים את אות התחייה בחיי דמות כלשהי בתנ"ך, אנחנו יכולים להיות בטוחים שעלילת חייה ילמדו אותנו אודות המשיח. הבה נחשוף ונגלה את אות המשיח גם בחיי יוסף.

אות המשיח בחיי יוסף

בהיותו בכלא המצרי (בראשית מ'), יוסף פתר חלומותיהם של שניים מעבדי פרעה שהיו שם: שר האופים ושר המשקים. בפתרו את חלומותיהם, לאחד מן השניים הובטחו **חיים** לאחר שלושה ימים, בעוד שלשני הובטח **מוות** בתום שלושה ימים. למרות פשטותו היחסית, אות המשיח קיים גם כאן, משום שהעלילה כוללת את נושאי החיים, המוות והמספר שלוש. בשלב זה אני מבקש להוסיף שללימוד הבסיסי של אות המשיח יש גם גרסאות נוספות בעלות הבדלים ושינויים זעירים.

לדוגמא: אות המשיח לעיתים אינו מתרחש בחיי הדמות המשיחית המרכזית בסיפור (יוסף במקרה זה). לפעמים האות מתרחש בחיי דמות או דמויות קרובות לדמות המשיחית (שר האופים ושר המשקים, חבריו לתא). ניואנסים קלים אלה מייצגים שינויי סדר קלים בלימוד היסודי של אות המשיח. אני מודע לכך שבשלב זה של הלימוד העיסוק בניואנסים עלול לבלבל מעט, אך ככל שתתקדם בקריאת הספר תיווכח שבהמשך אני אכן מכסה נושאים אלה ביתר פירוט, ובליווי דוגמאות מתאימות. לעת עתה, אם אתה חושב שאות המשיח צריך להתממש אך ורק בדמות המרכזית בלבד, או אם אינך משוכנע שאות המשיח יכול להתממש בדמויות קרובות או משויכות לדמות המשיחית הראשונית, הרי לך הקבלות מדהימות בין חיהם של שר האופים ושר המשקים, לבין חיי ישוע!

משמעות משיחית	אירועים הקשורים בחיי יוסף
ישוע ישוב במעמד רם לימין האב	לשר המשקים ולשר האופים היה מעמד רם מלפני פרעה
הבשורות מספרות לנו על כליאתו של ישוע עם עוד שני פושעים	זהו סיפור על כליאתו של יוסף, יחד עם עוד שני "פושעים"
אחד מהגנבים הכלואים עם ישוע זכה בחיי עולם בעוד האחר מת בחטאו	אחד משני הכלואים עם יוסף קיבל חיים, בעוד השני קיבל מוות
ישוע קם לתחייה בתום שלושה ימים	שר המשקים זכה בחייו בתום שלושה ימים בעוד שר האופים איבד אותם
ישוע מת בהוקעה על עץ	שר האופים מת בתלייה על עץ
יין ולחם הם שני סמלי הפסח של מות המשיח	שר המשקים הגיש בעיקר יין, שר האופים הגיש בעיקר לחם
הפושע שלצד ישוע ביקש ממנו "לזכור" אותו עת יבוא למלכותו	יוסף ביקש משר המשקים "לזכור אותו" עם שחרורו
לישוע הושב מעמדו המקורי המהולל בנוכחות האב	לשר המשקים הושב מעמדו המקורי המהולל בנוכחות פרעה
בשעת הוצאתו להורג היה לישוע כתר קוצני (צמחיה) על הראש	אחד הסמלים למותו של שר האופים היה סל-נצרים (צמחיה) על ראשו

כפי שאתם רואים, קלענו בול! איזה אוצר בלום הוא סיפור כליאתו של יוסף! ושוב, כל מה שעשינו היה רק לתעד את מופעי הנושאים: חיים, מוות והמספר שלוש. באמת, זהו אות המשיח, או אות התחייה, שמצביע לנו על הנבואה המשיחית בהיוצרותה.

בין העלילה של משה וזו של יוסף ישנו הבדל קל אחד. במקרה של משה, אות המשיח ניתן במסכת חיי הדמות המשיחית עצמה: משה. במקרהו של יוסף, אות המשיח ניתן בחיי הנמצאים בסביבתה הקרובה של הדמות המשיחית: שר האופים ושר המשקים. כפי שאתם רואים, היו אלה חיייו של האופה שסיפקו לנו את המימד הנבואי של מות המשיח בהוקעה על עץ! זיכרו את זה. כפי שציינתי קודם, אות המשיח מתרחש לעיתים בחייו של מישהו המקורב לדמות המשיחית, במקום בחיי הדמות המשיחית עצמה. כמו כן, הדמות המשיחית עצמה בנויה לעיתים מיותר מאדם אחד. זהו אופייה, ואלו הם מרכיביה של הנבואה המשיחית.

אי לכך, עלינו לשים לב היטב בכל פעם שאנחנו פוגשים באות התחייה, משום שהנבואה המשיחית קרובה, בהישג יד. אנחנו כבר יודעים שאות המשיח יכול להימצא במסכת חיי הדמות המשיחית, או במסכת חיי מישהו המקורב לה. עם עובדות אלה כאבני יסוד, הבה ונתקדם לבחון את אות המשיח בחיי דוד.

אות המשיח בחיי דוד

הקטע בשמו"א ל': 1-31 מתעד את הסיפור כיצד דוד ואנשיו הצילו ושיחררו את משפחותיהם ורכושם שנישבו בידי העמלקים בשעה שדוד ואנשיו שהו עם הפלשתים. תוך כדי המרדף אחרי העמלקים, הם פגשו בשדה בנער מצרי (שמו"א ל': 11-13):

¹¹ וַיִּמְצְאוּ אִישׁ-מִצְרִי בְּשָׂדֶה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל-דָּוִד וַיִּתְּנוּ-לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁקֶהוּ מִיַּם, ¹² וַיִּתְּנוּ-לוֹ- פֶּלֶחַ דְּבִלָּה וּשְׁנֵי צְמוּקִים וַיֹּאכַל וַתֵּשֶׁב רִחוֹ אֵלָיו כִּי לֹא-אָכַל לֶחֶם וְלֹא-שָׁתָה מִיַּם שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת. ¹³ וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד: 'לְמִי-אַתָּה וְאֵי מֵזָה אַתָּה?' וַיֹּאמֶר: 'נֶעֱרַר מִצְרִי אֲנֹכִי, עֶבֶד לְאִישׁ עַמְלָקִי, וַיַּעֲזְבֵנִי אֲדָנָי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה"

האם הבנתם מה המשמעות החבויה בפסוקים אלה? שני הפסוקים שלעיל מכילים את אות המשיח! שימו לב לניסוח "שלושה ימים ושלושה לילות". האם זה נשמע מוכר? המשיח עצמו היה קבור מת במשך שלושה ימים ושלושה לילות, עד לתקומתו. תמונה נבואית זו מצטיירת ע"י קורותיו של הנער המצרי, שלא אכל לחם ולא שתה מים שלושה ימים ולילות. כל אחד יכול לשרוד ע"י אכילת לחם ושתיית מים. ע"י ציון העובדה שהנער לא אכל לחם ולא שתה מים במשך שלושה ימים ושלושה לילות, התנ"ך רומז לנו כאן על מוות: מותו של הנער המצרי. כדאי גם לשים לב לתיאור בפסוק 12: "וַתֵּשֶׁב רִחוֹ אֵלָיו". ברור לנו שהנער לא ממש מת, אך הניסוח בקטע בכל זאת מציין סוג של "מוות". לכן, בואו ונמשיך לעקוב אחרי תמונת המוות, המצטיירת מן המילים והניסוח. בכדי "שרוחו תשוב אליו" היה עליה לעזוב אותו קודם לכן... מה קורה לנו כאשר הרוח עוזבת אותנו? אנחנו מתים! שימו לב מה קרה כאשר רוח-אלוהים באה בשני העדים בספר ההתגלות:

¹¹ אַחֲרֵי שְׁלוֹשָׁה יָמִים וַחֲצֵי בָּאָה בָּהֶם רוּחַ חַיִּים מֵאֵת הָאֱלֹהִים; הֵם קָמוּ עַל רַגְלֵיהֶם וַפְּחַד גָּדוֹל נָפַל עַל רוֹאֵיהֶם" (התגלות י"א: 11).

כאשר הרוח באה בהם, העדים קמו לתחייה! זוהי תמונה דומה לזו של הנער המצרי, כשהכתוב מספר שרוחו שבה אליו. זוהי אכן תמונה של תחייה!

משמעות משיחית	אירועים הקשורים בחיי דוד
תמונה המסמלת מוות	לנער המצרי לא היו לא לחם ולא מים במשך שלושה ימים
תמונה המסמלת תחייה	רוח הנער שבה אליו

וכאן שוב מצאנו את אות המשיח בחיי דמות מקורבת לדמות המשיחית. יתירה מזו: גם סיפור זה הוא בפרוש איזכור למוות, קבורה ותחייה של המשיח! חישבו על זאת חברים: אם נכון שמות המשיח, קבורתו ותחייתו לאחר שלושה ימים הם מהות הבשורה, האם אותם מרכיבים לא אמורים גם להוות את הציר המרכזי של כל הנבואות אודותיו? ואם אכן אמת שישועת האנושות כולה אפשרית אך ורק בזכות המעשה העצום והנורא של הקרבה עצמית שהפגין ישוע משיחנו, האם לא ראוי שהנבואות על אותו מעשה גם כן תקבלנה מקום עליון וראשוני בתנ"ך? הנושאים הקשורים במות המשיח, קבורתו ותקומתו הינם האירועים המנובאים ביותר בתנ"ך כולו! אדוני לא השאיר לנו את נושא פועלו העיקרי של המשיח פתוח לניחוש. הנושא ממלא את עמודי התנ"ך, וספר זה יציג בפניכם מספר נבואות העוסקות בכך.

לסיכום:

פרק זה הצביע בפנינו על הדברים הבאים:

- ◆ מטרת ספר התנ"ך היא ליידע אותנו הן אודות דמות המשיח והן אודות פועלו
- ◆ הקטע בספר שמו"ב ט"ו:10 – כ':2 נכתב במבנה כיסטי, שהיא טכניקה ספרותית מסודרת ומאורגנת. הקב"ה עושה בה שימוש כדי לארגן בצורה נושאת עלילות שונות בתנ"ך.
- ◆ לימוד נושא "אות המשיח" עוזר לנו להבין מתי מסכת חייו של אדם תוביל אותנו ללימוד דמותו ופועלו של המשיח. בכל מקום בו אנחנו פוגשים דמות שהייתה אמורה למות אך היא חיה, והמספר שלוש וכפולותיו מופיע באירועי חייה, אנחנו יכולים לדעת ללא צל של ספק, שהמדובר הוא בנבואה משיחית.
- ◆ המלך דוד נושא במסכת חייו את אות המשיח, ולכן הוא נחשב לדמות משיחית.
- ◆ ככל שנתקדם עם לימוד הפרקים בשמו"ב ט"ו:10 – כ':2, נצטרך לעשות זאת מתוך הבנה שדוד הינו דמות משיחית, ושחלק מן האירועים בחייו הינם בעלי משמעות משיחית בעליל.

בפרק הבא נתחיל בניתוח הפרקים שבשמואל ב' ט"ו:10 – כ':2, מתוך הבנה שדוד הינו דמות משיחית, ושהאירועים בחייו אכן יעזרו לנו ללמוד אודות המשיח.

פרק ב'

בראשית

מבוא:

בפרק א' ציינתי שסיפור מרד אבשלום מתחיל בשמו"ב ט"ו:9-1. אך מדוע מרד אבשלום באביו? אני מאמין שהאירוע ששימש כזרז למרד אבשלום היה אונס אחותו תמר, ע"י אחיהם למחצה, אמנון (ראה שמו"ב 13-14). יש בכתובים ראיות נושאות רבות התומכות ברעיון. לפני שנביט בראיות אלו, הבה נסקור בקצרה את האירועים שהובילו למרד אבשלום.

לאחר שאמנון אנס את אחותו למחצה, את תמר, אחיה המלא אבשלום נקם בו והרגו, וברח לגשור, למשך שלוש שנים. בתחילה, דוד ביכה את אמנון יום יום, אך לאחר זמן הוא התנחם על אובדנו, והחל מתגעגע לשובו של אבשלום. יואב בן-צרויה, שר צבא דוד, שם לב שהמלך רוצה להתרצות עם בנו. יואב שלח אליו אישה חכמה מתקוע, אותה הנחה לספר למלך סיפור בדוי כמשל: במריבה בין שני בניה, האחד הרג את השני, והמשפחה דורשת עתה לקבל את הרוצח לידיה, כדי לנקום את דמו של ההרוג. היא גם סיפרה לדוד שהיא אלמנה, ושהבן הנוטר הוא הזרע האחרון לרשת את בעלה המנוח. ולכן, אם גם הוא ייהרג – שם בעלה המנוח יוותר ללא זכר. יואב עשה זאת בתקווה שדוד יעניק פסק-דין לטובת הבן ההורג. בכוחו של פסק דין כזה לסלול את הדרך הן לסליחה, והן להשבה של אבשלום לאביו, לדוד המלך. והתחבולה הצליחה. לאחר שדוד אכן פסק לטובת הבן ההורג, חשפה האישה את המהות האמיתית של כוונותיה. דוד אמנם הורה ליואב להשיב את אבשלום לירושלים, אך בתנאי שאבשלום לא יוכל לראות את פניו. לאחר שנתיים של מגורים בירושלים, אבשלום הפך להיות חסר סבלנות לגבי חוסר האפשרות לראות פני המלך. לאחר התערבות נוספת של יואב, יחסי דוד ואבשלום שבו לתקנם. עכשיו, בואו נראה מה אנחנו יכולים ללקט ע"י בחינה מדוקדקת יותר של שמו"ב, פרקים י"ג וי"ד. נתחיל עם פרק י"ג, סיפור אמנון ותמר, ולאחר מכן נמשיך עם פרק י"ד, סיפור משל האישה החכמה מתקוע. זכרו, שמטרתנו היא להוכיח שהאירוע של אונס תמר בידי אמנון, היה הזרז למרד אבשלום.

פרשת אמנון ותמר (שמו"ב י"ג:1-39):

קרא את שמו"ב י"ג:6-1. תוך כדי קריאה, הענק תשומת לב מיוחדת לפסוקים 2 ו-3. האם הקטע נראה מוכר? האם אתה זוכר קטע אחר בכתובים עם עלילה דומה? קטע זה אמור להזכיר לך את השטן בגן עדן. אנא, שים לב להקשרים הנושאים הבאים שבין שמו"ב י"ג:3-4, ובראשית ג':1:

◆ בשני הקטעים יש מישהו המכונה ערום, ערמומי, או חכם, בהוראת פיקח

- ◆ בשני הקטעים, לאחר שהפסוק מציין את ערמומיותו של משהו, אותה דמות ערמומית פונה לדמות אחרת, ומפתה אותה תוך שאלת שאלה:
  - בראשית ג':1 – "וַהֲנַחַשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִשָּׁה: 'אֵף כִּי-אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן?' " (משמעות השאלה: 'האם אלוהים באמת אמר...').
  - שמו"ב י"ג:3-4 – "וְלֹא־מָנוֹן יָרַע וְשָׁמוֹ יוֹנְדָב בֶּן-שִׁמְעָה אָחִי דָוִד, וַיֹּנְדָב אִישׁ חָכָם מְאֹד.⁴ וַיֹּאמֶר לוֹ: 'מְדוּעַ אַתָּה כָּכָה דָל בֶּן-הַמֶּלֶךְ, בְּבִקְרָב בְּבִקְרָב, הֲלוֹא תִגִּיד לִי?' " ("איש חכם" כאן בהוראת "ערמומי").

וכך פגשנו במה שאני מכנה "הקשר נושאי" – שני קטעים המשתפים ביניהם מילים דומות, נושאים זהים, נסיבות דומות וכו'. באופן אישי, אני מאמין שאדוני ארגן את מלוא דברו הנצחי והקדוש, באופן נושאי. תקוותי היא, שככל שנתקדם בלימוד הנושא, גם אתם תבינו את משמעות האמת הזו. זה מושג שחשוב מאוד להבינו. אני אף יכול להדגיש ולציין, שבעצם יצירת ההקשרים הנושאים, אדוני העניק לנו את הכלי הבסיסי המסייע לנו לפרש ולהבין את דבריו. האם שמתם לב כמה פעמים הכתובים מציגים סיפור עם פחות מדי פרטים לטעמכם? כמה פעמים קראתם קטע ואז חשבתם לעצמכם: 'עכשיו, לאחר הקריאה, יש לי הרבה יותר שאלות מאשר לפני הקריאה'? למרות שמיקרים כאלה מתרחשים לעיתים תכופות – זה במכוון! אדוני מעוניין לחלק את חכמתו אך ורק עם אלה שנענים לדרך חשיבתו ולתבנית הוראתו. במקום להניח את כל המידע הדרוש להבנת קטע במקום אחד, הוא פיזר מידע חיוני על פני כלל הכתובים.

גישה לכל פיסת מידע נוספת אפשרית רק ע"י יצירת קשרים נושאים, כפי שעשינו כאן בדוגמה שלפנינו, עם אמנון והנחש. במבט ראשון, ייתכן שההקשר הזה לא נראה בעל חשיבות רבה. אך בכל פעם שאתם אכן יוצרים קישור נושאי בין שני קטעים, עליכם לחפש קטעים והקשרים נוספים. במקרים בהם אתם מוצאים הקשרים נושאים רבים, אתם יכולים להיות בטוחים שאדוני אכן תכנן כך את המופעים שלהם. באם אינכם משוכנעים עדיין שההקשר בין בראשית ג':1 ושמו"ב י"ג:3-4 הוא אכן משמעותי, שימו לב בכמה דרכים רבות אחרות הקטעים הללו מקושרים ביניהם נושאים:

- ◆ בבראשית ב':16-17 מצוין שהאכילה מפרי עץ הדעת טוב ורע הייתה אסורה על אדם וחוה. בשמו"ב י"ג:2 נאמר: 'וַיִּפְּלֵא בְּעֵינָי אֱמָנוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ מְאוּמָה'. ('ויפלא' בהוראת 'אסור היה לו'). ומכך, שתמר הייתה בבחינת "פרי אסור" עבור אמנון!
- ◆ בבראשית ג':6, חווה נותנת, מידיה, לאדם מן הפרי, ויאכל. בשמו"ב י"ג:5,6, ו-10, שימו לב כמה פעמים מופיע "ואכלתי מידה" בהטיות שונות, אך אותו הרעיון...
- ◆ בבראשית ג':7-8, אדם וחוה תפרו להם חגורות מעלי תאנה, משום שעניניהם נפקחו, הבינו כי עירומים הם, והתמלאו בושה. בשמו"ב י"ג:13 תמר אומרת: 'זאני, אנא אולץ את חרפתי (בושתי)!'...
- ◆ לאחר חטא אדם וחוה, הכתובים מציינים פעמיים את לבוש אדם וחוה. בשמו"ב י"ג:18-19 נאמר שתמר לבשה כותונת פסים.
- ◆ לאחר חטאם, אדוני בא אל אדם וחוה בשאלה המיועדת לחשוף בפניו את סיבת לחצם (בראשית ג':11). כאשר אבשלום פגש באחותו הבוכה מרות, הוא שאל אותה אם אמנון אחיה היה איתה (שמו"ב י"ג:20-13).

◆ לאחר החטא, אדם וחווה גורשו מן הגן. יתרה מזו: מלאך הוצב למנוע גם מחווה מלשוב לעץ החיים. בשמו"ב י"ג:17-18, אמנון מצווה על נערו לשלח את תמר החוצה, ולנעול מאחוריה את הדלת.

ישנו הקשר נוסף בין בראשית ג' ושמו"ב י"ג. לאחר שאבשלום הרג את אמנון, לדוד הגיעה שמועה שכל בניו נרצחו באותו אירוע. יואב הגיע ושלל את השמועה שכולם נרצחו, והוסיף ואמר שרק אמנון נרצח. במילים אחרות, מה שיואב בעצם אמר הוא **שלא כל האמת נאמרה לדוד, אלא רק חלק ממנה**. וזוהי בדיוק השיטה בה השתמש השטן לשכנע את חווה לאכול מן הפרי האסור, בבראשית ג':4-5! ביסודו של דבר, השטן (בדמות הנחש) שכנע את חווה שאלוהים לא אמר לה את כל האמת בקשר לעצי הגן, ושהיא בעצם יכולה לאכול מפרי עץ הדעת, ללא סכנת מוות.

העובדה ששני הקטעים שלעיל **קשורים נושאים**, כבר צריכה להיות ברורה בשלב זה. ציינת קודם שאלוהים הוא בעל ההשראה להקשרים הללו. כשאנחנו לומדים את הכתובים תוך שימוש בשיטה הנושאים, המטלה הראשונה היא ליצור את ההקשרים. השלב הבא הוא לחשוף מדוע אלוהים מעוניין שניצור את ההקשרים הללו. בדרך כלל, באחד משני קטעים מושוים, יש מידע השופך אור על האחר. ובמילים אחרות: אם בין שני קטעים, א' ו-ב', יש הקשר נושאי, אז באחד מהם (נניח ב-א') יהיה מידע שלא קיים ב-ב'. וכך, ע"י יצירת ההקשר הנושאי בין א' לב', וגם לאור המידע שהשגנו ב-א', נוכל לפרש טוב יותר את המתרחש ב-ב'. בואו ונבחן מה מקושר למה בהקבלה שלפנינו. ברור שליונדב יש הקשר לנחש! יונדב עושה ממש כל דבר שהנחש עשה בבראשית ג', ולכן ברור שהקב"ה רוצה שנקשר בין יונדב לנחש. השאלה היא מדוע? לשם מה? ובכן, מה בעצם קרה עם הנחש בבראשית ג'? הנחש היה בעצם שליחו של השטן. השטן חדר לנחש, ופיתה את חווה לחטוא. ובדומה, הקב"ה רוצה שנראה, ע"י קישור בין יונדב לנחש, את ההקשר בין פעילות השטן דרך הנחש ופיתוי חווה לחטוא, לפעילותו דרך יונדב ופיתוי אמנון לחטוא נגד תמר! פיסת המידע הנוספת הזו (של השראת השטן על פיתוי של אמנון), לא נראתה בברור עד לנקודה בה קישרנו בין יונדב לנחש. אנחנו יכולים להיות בטוחים שזאת הייתה כוונת אלוהים, בזכות כל ההקשרים הנושאים המדהימים שבין שני הקטעים. וכך אנחנו יכולים לסכם, שהעלילה של אונס תמר ע"י אמנון קיבלה כאן מימד חדש, שלא ממש בולט לעין אם קוראים אותה בנפרד מסיפור פיתוי חווה אימנו.

זוהי דוגמא טובה כיצד ליצור הקשרים נושאים, ומדוע הם בכלל קיימים. הכתובים עמוסים בהקשרים נושאים. כל אחד מהקשרים אלו ניתן לנו כדי שנוכל לקשר בין אנשים, מקומות ואירועים, וכדי שנוכל להרוויח מעט יותר מידע ונוכל לפרש קטעים המקושרים נושאים, בצורה שלימה יותר. **לולא ההקשרים הנושאים הברורים שבין שמו"ב י"ג ובראשית ג', לעולם לא היינו מבינים שהשטן בעצם פעל דרך יונדב כדי לפתות את אמנון**. ההקשרים הנושאים הם אלה שמצביעים על פועלו של השטן במקרה זה. ומעתה, אני מבקש שתזכרו את הנקודה העיקרית הבאה: **אונס תמר ע"י אחיה אמנון היה מעשה בהשראת השטן**.

חיזוקים נושאים:

האמינו או לא, אך הקטע שבשמו"ב י"ג קשור נושאים גם לקטע נוסף בכתובים! כיצד העובדה שלאמנון היו יחסים עם אחותו למחצה, קשורה נושאים לקטע אחר בשמו"ב? ובכן, המדובר הוא בסיפור החטא של דוד ובת-שבע - חטא נוסף של יחסים אסורים עם אישה הנשואה לאחר. פרקים י"א וי"ב בשמו"ב מתעדים את עלילת החטא של דוד ובת-שבע. חטאו

של דוד וחטאו של אמנון קשורים זה לזה נושאת, משום ש: 1) שניהם פתחו עצמם לפיתוי מיופיין של נשים נאות 2) שניהם נכנעו לפיתוי ו- 3) לשניהם היו יחסים אינטימיים עם האישה שבה חשקה נפשם.

כפי שציינתי קודם, בכל פעם שאתם מגלים הקשר אחד בין שני קטעים, צפו לכך שבמהרה יתגלו נוספים. מסתבר שההקשרים בין שמו"ב י"א - י"ב (סיפור דוד ובת-שבע) לבין שמו"ב י"ג - י"ד (סיפור אמנון ותמר) הם רבים. בכדי שהתמונה תהיה ברורה יותר, אציג את ההקבלות שבין הפרקים בטבלת השוואה להלן, וסתם בשביל הכיף, אוסיף גם בראשית ג' - ד' ².

בראשית ג' - ד'	שמו"ב י"א - י"ב	שמו"ב י"ג - י"ד
ג':1-5 - חווה מתפתה לאכול מן הפרי האסור	י"א:1-2 - דוד מתפתה בראותו את בת-שבע רוחצת	י"ג:1-5 - אמנון מתפתה לחטא ברצותו את תמר
ג':6-7 - אדם וחווה חוטאים	י"א:3-5 - דוד חוטא	י"ג:6-14 - אמנון חוטא
ג':8-19 - אדוני שופט את אדם חווה	י"ב:11-23 - אדוני שופט את דוד ³	י"ג:32-33 - אבשלום מכריז פס"ד מוות לאמנון לאחר האונס
ג':22-24 - חווה מגורשת מן הגן ומלאך מוצב למנוע את שובה	י"ב:15-23 - דוד מופרד מבנו: ה' לקח אותו (כעונש) ⁴	י"ג:15-18 - תמר מגורשת מבית אמנון; משרת נועל דלת למנוע את שובה
ד':1-8 - קין רוצח את הבל (שני אחים)	י"א:14-25 - דוד גורם להרג אוריה החיתי	י"ג:23-26 - אבשלום רוצח את אמנון (שני אחים) ⁵
ד':9-15 - קין מופרד מכל פרי האדמה		י"ג:37 - אבשלום מופרד מנוכחות המלך דוד

כפי שאתם רואים, ההקשר הראשוני שיצרנו בין חטא דוד לחטא אמנון היה ממש בול! אדוני בפרוש מעוניין ששתי העלילות הנפרדות תהיינה קשורות נושאת. אך יש עדיין הקשר נושאי אחד שעדיין לא ציינתי, מעין דובדבן על הקצפת...

תגליות כיאסטיות נוספות:

בשעת קריאת העלילה בשמו"ב י"ד, סיפור האישה החכמה שבאה להבטיח סליחת המלך לאבשלום, שמתי לב לכך שהעלילה בנויה בתבנית כיאסטית. והרי היא להלן:

- (א) שמו"ב י"ג:37 - י"ד:1 - **אבשלום בורח לגשור**; יואב **חש שלב דוד נוהה אחרי אבשלום** (ב) שמו"ב י"ד:4-1 - יואב מביא מתקוע אישה חכמה; יואב **שם מילים בפיה**; האישה נופלת ומשתחוה לפני דוד אפיים ארצה.
- (ג) שמו"ב י"ד:7-5 - דוד שואל: **"מה לך?"**; האישה פורשת לפניו את סיפורה.
- (ד) שמו"ב י"ד:8 - המלך **מוציא צו בקשר לבעיית האישה**.
- (ה) שמו"ב י"ד:11(א) - **"יזכר-נא המלך את-יהוה אלהיך מהרבת גאל הדם לשחת ולא ישמידו את-בני"**.
- (ו) שמו"ב י"ד:11(ב) - **"חי-יהוה אם-ייפול משערת בנגד ארצה"**.
- (ז) שמו"ב י"ד:13 - **"ולמה חשבתה פזאת על-עם אלהים, ומדבר המלך הדבר הזה כאשם, לבלתי השיב המלך את-נדחו"**.
- (ח) שמו"ב י"ד:14 - **"כי-מות נמות, ו(נהייה) כמים הנגרים ארצה אשר לא יאספו"**.
- (ה) שמו"ב י"ד:16 - **"כי ישמע המלך להציל את-אמתו מכף האיש להשמיד אתי ואת-בני יחד"**.
- (ד) שמו"ב י"ד:17 - האישה מתייחסת **לצו שהוציא דוד בנוגע לבעייתה**.
- (ג) שמו"ב י"ד:18-19 - דוד שואל: **"היך יואב אתך בכל-זאת?"**; האישה פורשת את פרטי התחבולה.
- (ב) שמו"ב י"ד:22-19 - **"והוא שם בפי שפחתך את כל-הדברים האלה"**; **"ואדני חכם כחכמת מלאך האלהים"**; **"וייפול- יואב אל-פניו ארצה וישתחו"**.
- (א) שמו"ב י"ד:23-22 - **"לך, השב את-הנער, את-אבשלום"**; **"היום- ידע עבדך (יואב) כי-מצאתי חן בעיניך"**.

אם כי יש במבנה הכיאסטי הזה מספר דברים שאנחנו יכולים ללמוד, הבה ונתרכז בשלב זה בציר המרכזי (ז). האם אתם מבינים לעומק את משמעות הדברים שנאמרו כאן? האישה החכמה מתקוע מפנה למעשה אצבע מאשימה כנגד דוד! למעשה היא בעצם אומרת: "הבט, כל מה שסיפרתי לך על בני היה רק בבחינת תחבולה לגרום לך לראות שהמדובר הוא בך וביחסך לאבשלום". רק כאשר הבחנתי בציר המרכזי, יכולתי ליצור את ההקשר הבא. לאחר חטא דוד עם בת-שבע (ומות אוריה), אדוני שלח לדוד את נתן הנביא, עם סיפור כיבשת-הרש: כיבשתו היחידה והאהובה של איש עני, נלקחה ממנו באכזריות ע"י איש עשיר ורב נכסים, שטבח אותה כדי להאכיל אורח. תוך כעס רב על האיש העשיר, דוד פסק את דינו. אז הפנה אליו נתן אצבע מאשימה ואמר לו: "אתה האיש!" וזה בדיוק גם התרחיש בציר המרכזי שלנו כאן! נתן הנביא הפנה אצבע לדוד, וכמוהו עשתה גם האישה מתקוע. וכך נראים ההקשרים:

- ◆ לאחר שדוד שלח את אוריה אל מותו, אלוהים שלח אליו את נתן הנביא עם סיפור כבשת-הרש. לאחר שאבשלום הרג את אמנון אחיו, יואב שלח לדוד אישה חכמה עם סיפור על אחד מבניה שרצח את אחיו.
- ◆ הן נתן הנביא והן האישה סיפרו לדוד סיפורים בדויים, כדי לבחון את מהות משפטו בעניין.
- ◆ רק לאחר שדוד הכריז פסק דין בשני המקרים, גם נתן הנביא וגם האישה הפנו אליו אצבע, תוך קביעה שהוא הוא בעצם האשם בכל אחד מן הסיפורים.

האם דרך זו בה בחר אדוני להראות לנו את ההקשרים שבין שני הסיפורים, איננה נפלאה? האין זה הכלי הברור ביותר בו יכול היה להשתמש? ועכשיו אין לנו ברירה אחרת אלא לראות ששני הסיפורים, חטא דוד ותוכחת נתן הנביא (שמו"ב י"א-י"ב), וחטא אמנון ותוכחת האישה (שמו"ב י"ג-י"ד), אכן קשורים נושאית! אז מה גילינו עד עכשיו? גילינו שאונס תמר ע"י אמנון (שמו"ב י"ג) קשור נושאית לחטא דוד עם בת-שבע, וגם שלסיפור עימות האישה החכמה עם דוד (שמו"ב י"ד) יש הקשר נושאי לעימות נתן עם דוד לאחר שדוד שלח את אוריה אל מותו. אנחנו יצרנו את ההקשרים, וזוהי משימתנו הראשונה. אך כפי שציינתי לעיל, משימתנו הבאה היא לנסות ולהחליט מדוע בעצם הקב"ה התכוון שניצור את ההקשרים הספציפיים הללו.

לבנות את הכל יחד:

מדוע בעצם סיפור אונס תמר, ובעקבותיו רצח אמנון (שמו"ב י"ג-י"ד) קשור נושאית לסיפור הניאוף של דוד ובת-שבע ולרצח אוריה (שמו"ב י"א-י"ב)? הרמז נמצא לו בשמו"ב י"ב:7-12.

” ויאמר נתן אל-דוד: אתה האיש! כה-אמר יהוה אלוהי ישראל: 'אנכי משחתיך למלך על-ישראל ואנכי הצלתיך מיד שאול,⁸ ואתנה לך את-בית אדניך ואת-נשי אדניך בחיקך, ואתנה לך את-בית ישראל ויהודה, ואם-מעט - ואספה לך כהנה וכהנה.⁹ מדוע בזית את-דבר יהוה לעשות הרע בעיניו? את אוריה החתי הכית בחרב ואת-אשתו לקחת לך לאישה, ואתו הרגת בחרב בני עמון.¹⁰ ועתה לא-תסור חרב מביתך עד-עולם, עקב כי בזתני ותיקח את-אשת אוריה החתי להיות לך לאישה.'¹¹ כה אמר יהוה: 'הנני-מקים עליך רעה מביתך, ולקחתי את-נשיך לעיניך ונתתי לרעיך ושכב עם-נשיך לעיני השמש הזאת.¹² כי אתה עשית בסתר ואני אעשה את-הדבר הזה נגד כל-ישראל ונגד השמש' ”

שמו"ב י"ב:10-12 הינו קטע המפתח שלנו. נתן ניבא כי עקב חטאו של דוד, **החרב לא תסור מביתו**, וכי ה' יביא **אסון על דוד מתוך ביתו שלו!** הסיבה להקשר הנושאי שבין אונס תמר ע"י אמנון לחטא דוד עם בת-שבע היא, שכפי שנתן הכריז, שעל דוד לסבול תוצאות עונש אלוהי של **מידה כנגד מידה!** דוד חטא בכך שקיים יחסי מין אסורים, ובנו שלו קיים יחסי מין אסורים עם אחת מבנות דוד! התפוח אינו נופל רחוק מן העץ. אוריה נהרג בפקודת דוד, ובדרך דומה, אמנון בן דוד נרצח בפקודת אבשלום. התפוח והעץ. במילים אחרות: אדוני רוצה כי נבין שסיפור תשוקת אמנון לתמר קשור ישירות לסיפור תשוקת דוד לבת-שבע וחטאו איתה. התהליך של הבאת אסון על בית דוד, מתוך ביתו, מתחיל כאן ועכשיו! יתרה מזו, האסון מתחיל בדיוק בדרך בה התחולל חטא דוד – התנהגות מינית בלתי הולמת, מלווה ברצח (שפיטה של מידה כנגד מידה)!

זוהי גם הסיבה לכך שסיפור האישה החכמה והאשמתה את דוד מהווה מעין מראה נושאית לסיפור נתן הנביא והאשמתו את דוד: לגרום לנו לראות שנושא רצח אמנון ע"י אבשלום ובריחתו מדוד, קשור הדוקות לרצח אוריה ע"י דוד! המשפט החל בדיוק באותה דרך בה החל החטא! זוהי דרכו של הקב"ה לומר לנו "זוכרים את נבואת נתן לדוד, שהחרב לא תסור מביתו, ושרעה תבוא עליו מתוך ביתו שלו? ובכן, זאת התחלת ההתממשות שלה!".

וכאן אנחנו חוזרים לשמו"ב י"ד:28-33. יואב משיג את אישור דוד להחזיר את אבשלום לירושלים, בתנאי שלא יראה את פני המלך! לאחר שנתיים פקעה סבלנותו של אבשלום, ובתווכו של יואב, הצליח לארגן לעצמו, עם לחץ רב, פגישת איחוד עם דוד. האירוע העוקב מיד בסיפור מתייחס ישירות למרד אבשלום בשמו"ב ט"ו. מדוע התמרד אבשלום? אינני בטוח. יש לכך וודאי מספר סיבות. יכול להיות שאבשלום כעס על דוד על כך שלא העניש את אמנון

לאחר אונס תמר. האם אבשלום כעס על כך שדוד סרב לראותו עקב הריגת אמנון? האם הוא פָּרַשׁ כחולשה את עצם העובדה שדוד מעולם לא העניש אותו על רצח אחיו? שוב, אינני בטוח מה הסיבה. אך לשאלה אחת בכל העניין יש מענה בטוח: אילו אירועים היוו את תחילת ההתגשמות של נבואת נתן, לגבי החרב שלא תסור מבית דוד? והתשובה: אונס תמר ע"י אמנון, שהוביל לרציחתו ע"י אבשלום, שהוביל למרד אבשלום. האירוע המרכזי שזירז את כל התהליך לקראת שיאו עם מרד אבשלום, היה אונס תמר ע"י אמנון.

מדוע יש לאונס תמר חשיבות כה רבה?

לאונס תמר ע"י אמנון יש חשיבות בשל הסיבה הבאה. האם אתם זוכרים שלמדנו על כך שיונדב הדיח (פיתה) את אמנון לחטוא? ליונדב יש הקשר נושאי ברור לנחש, שהוא פשוט שליח השטן. השטן חדר לנחש ופעל דרכו לפתות את חווה לחטא, ובדרך דומה השטן גם חדר ליונדב כדי להדיח את אמנון לחטוא כנגד תמר! ולכן אנחנו יכולים להצהיר בקשר לפרשת אמנון ותמר את ההצהרה המסכמת הבאה:

האירוע המפתח המרכזי, שהתניע את תהליך הבאת החרב לבית דוד - היה הדחתו בהשראת השטן של אמנון, לאונס את אחותו למחצה, את תמר.

מאחר ומטרתו הכוללת של ספר זה הינה להראות שעצם מנוסת דוד מפני אבשלום מהווה למעשה תצוגה נושאית נסתרת של הבשורה, הבה ונקשור את האירועים הללו עם סבלו של המשיח.

איזה אירוע זירז את סבל המשיח ישוע?

בשלב זה מוטל עלינו לתת מענה לשאלה: איזה אירוע היווה את תחילת התהליך של סבלות המשיח? לדעתי, האירוע שזירז והביא לתחילת סבלו של ישוע התרחש בסמוך לסעודת הפסח, ממש לפניו. עפ"י מתי כ"ו:1-5 ו-16-14, וכן מרקוס י"ד:2-1, 10 ו-11, יהודה (איש-קריות) פנה לכהונה הבכירה והציע להסגיר לידיהם את המשיח, תמורת שלושים שקלי כסף. הכתובים ממשיכים ומציינים במתי כ"ו:16 "ומאותה עת חָפַשׁ (יהודה) הַזְדַּמְנוֹת לְהַסְגִּיר אוֹתוֹ". זה היה הפתיח לתהליך סבלות המשיח. יהודה המתין לרגע המתאים כדי להסגיר בו את האדון. אך הבשורה עפ"י לוקס מוסיפה פרט חשוב נוסף בקשר לבגידת יהודה.

לוקס כ"ב:3 – "אִז נִכְנַס הַשָּׂטָן בְּיְהוּדָה הַנִּקְרָא אִישׁ קְרִיֹּת, שֶׁנִּמְנָה עִם הַשָּׁנִים-עָשָׂר".

מביאים כאן לידיעתנו שממש לפני שיהודה פנה לכוהנים ולסופרים לשם הסגרת המשיח, נכנס בו השטן! ובמילים אחרות: הסכמתו של יהודה להסגיר את המשיח הייתה אירוע בהשראת השטן!

הקטע של שמר"ב י"ג – ט"ו:9, מכיל שפע ש פרטים לגבי אירועים שהובילו בסופו של דבר לבריחת דוד מפני בנו הבוגדני, אבשלום. האירוע המרכזי שזירז את בריחתו הייתה ההדחה, בהשראה שטנית, של בנו אמנון, לאונס את אחותו למחצה תמר. "במקרה", בשורת לוקס מספרת לנו שהאירוע שהיווה זרז לסבלות המשיח היה ההדחה בהשראה שטנית, של יהודה, לבגוד במשיח. במבט ראשון לא נראה שהקשר בין בריחת דוד מאבשלום לסבלו של המשיח

הינו הדוק במיוחד. אנחנו עומדים כאן על סיפו של מסע, של דרך ארוכה של הקבלות נושאות מדהימות, רבות מדי מכדי להוות צירוף מקרים, וממוקדות מדי מכדי להיות מקריות גרידא. בכדי לעזור הן לזיכרוכם והן לתהליכי החשיבה שלכם, אנא התייחסו לטבלה שיצרנו, של הקשרים שבין בריחת דוד מאבשלום לסבלות ישוע. את הטבלה תוכלו למצוא בסופו של כל פרק בספר. ההקשר הראשון שלהלן, הינו ההקשר היחיד שמחוץ לקטע ההתייחסות שלנו בשמו"ב ט"ו:10 עד כ"2. ומנקודה זו ואילך נעבוד בסדר **כרונולוגי** לאורך שמו"ב ט"ו:10 – כ"2: בלבד, כמו גם עם ספרי הבשורה, תוך שלעיתים נשתמש במבנים הכיאסטיים המקוריים שיצרנו, כסעד בניתוח הנושאי שלנו.

תגובת דוד למרד אבשלום:

דמות דוד כדימוי נבואי

פסוק 13 בשמו"ב ט"ו מספר לנו, שלדוד נודע על מרד אבשלום נגדו "הֲיָה לִבְ-אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחֲרַי אֲבָשְׁלוּם". דבריו של דוד בתגובה היו:

"¹⁴ וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָל-עֲבָדָיו אֲשֶׁר-אִתּוֹ בִּירוּשָׁלַם: 'קוּמוּ וְנִבְרַחָה, כִּי לֹא-תִהְיֶה-לָנוּ פְּלִיטָה מִפְּנֵי אֲבָשְׁלוּם; מִהָרֹו לְלַכֵּת פֶּן-יִמְהַר וְהִשְׁגָנוּ, וְהִדִּיחַ עָלֵינוּ אֶת-הָרָעָה, וְהִכָּה הָעִיר לְפִי-תָרַב'" (שמו"ב ט"ו:14).

שימו לב כיצד דוד, רק על סמך הצהרה כה קצרה של הרץ, תאר לעבדיו את תמונת המצב הקודרת לגבי כוונותיו הזדוניות של אבשלום, והפוטנציאל שלהן לגרום לאסון ולסבל, באם ייתפסו על ידו. דוד עשה כן כדי להכין אותם לקראת הקשיים המתקרבים.

ישוע כמגשים הנבואות

בתיעוד הסעודה האחרונה שבספרי הבשורה (מתי כ"ו:25-20, מרקוס י"ד:21-17, לוקס כ"ב:23-21 ויוחנן י"ג:21-35), ישוע מתאר לתלמידיו את כוונותיו הזדוניות של זה העומד לבגוד בו ולהסגירו! ויתירה מזו, ישוע גם מספר לתלמידיו על הרדיפה המתקרבת (בשורת יוחנן ט"ו:18-27 ו-ט"ז:1-4). וכך בשני הסיפורים הן עבדי הדמות המשיחית (דוד), והן תלמידי המשיח (ישוע), מוזהרים מפני הצרות המתרגשות עליהם.

תגובת עבדי דוד לדבריו:

דמות דוד כדימוי נבואי

בתגובה לדברי האזהרה של דוד, עבדיו מכריזים ומאשררים את נאמנותם כלפיו (ראה שמו"ב ט"ו:15 ו-19-21):

"¹⁵ וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי-הַמֶּלֶךְ אֶל-הַמֶּלֶךְ: 'כָּל אֲשֶׁר-יִבְחַר אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ - הִנֵּה עֲבָדֶיךָ'"

"¹⁹ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-אֶתִי הַגִּתִּי: 'לָמָּה תִלְךָ גַם-אֶתֶּה אֲתָנוּ? שׁוּב וְשֵׁב עִם-הַמֶּלֶךְ, כִּי-נִכְרִי אֶתֶּה וְגַם-גָּלָה אֶתֶּה לְמִקְוֶה; ²⁰ תִּמּוֹל בּוֹאֶךָ וְהַיּוֹם אֲנִיעֶךָ עִמָּנוּ לְלַכֵּת, וְאֲנִי הוֹלֵךְ עַל אֲשֶׁר-אֲנִי הוֹלֵךְ. שׁוּב וְהָשֵׁב אֶת-אֲחִיךָ עִמָּךְ חֹסֵד וְאַמֶּת'. ²¹ וַיַּעַן אֶתִי אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר: 'חִי-יְהוֹה, וְחִי אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי אִם בְּמִקְוֶה אֲשֶׁר יְהִיֶּה-שָׁם אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ, אִם-לְמוֹת אִם-לְחַיִּים, כִּי-שָׁם יְהִי עֲבָדְךָ'."

שימו לב כיצד הנאמנות הזו מתבטאת בשתי דרכים:

- ◆ שמו"ב ט"ו:15 - כל עבדי דוד כאיש אחד, מצהירים על נאמנותם אליו
- ◆ שמו"ב ט"ו:19-21 – זהו קטע בו איתי הגיתי, אחד מעבדיו הרבים של דוד, מבטא את מסירותו האישית למלך. שימו לב כמה איתי נחוש והחלטי, עד כדי מוכנות למסור את נפשו למען דוד המלך.

ראו גם את תגובת דוד לדברי איתי. איתי הוא בלאו הכי בעל מעמד של פליט-גולה, שרק לאחרונה מצא מקלט בישראל. חששו של דוד היה, שאיתי שוב יאלץ לנוס על נפשו, בסמוך כל כך להגעתו. לכן דוד הציע שאיתי יישאר מאחור, ולא יחווה גלות נוספת. כפי שאתם רואים, דוד מבטא כאן דאגה יתירה לאיתי, ומנסה להקל מעליו את המעמסה.

הקטעים שבחננו לעיל (שמו"ב ט"ו:15-21) הינם חלק מהמבנה הכיאסטי הכולל שאנחנו עוסקים בו, שמו"ב ט"ו:10 עד כ"ו:2. הקטע שלעיל, שמו"ב ט"ו:15-21, הינו למעשה מרכיב ב (עליון) במבנה הכולל, והוא קשור נושאת ל שמו"ב י"ט:40-44, שהוא גם כן מרכיב ב' (תחתון) במבנה הכולל. להלן גרסה מקוצרת מתוך המבנה הכולל:

..... (א)

(ב) שמו"ב ט"ו:13-24 – עבדי המלך אומרים לו: "כָּל אֲשֶׁר-יִבְחַר אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ - הִנֵּה עֲבָדֶיךָ"; איתי הגיתי מכריז: "בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יְהִי-שֵׁם אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ, אִם-לְמֹת אִם-לְחַיִּים, כִּי-שֵׁם יְהִי עֲבָדֶיךָ".

(ב') שמו"ב י"ט:40-43 – אנשי ישראל ויהודה נאבקים ביניהם על מקורבות למלך דוד.

..... (א')

כשתקראו את הקטע בשמו"ב י"ט:40-44, תראו שהנושא המרכזי שם הוא המאבק בין אנשי ישראל ליהודה על דוד המלך. המאבק, שהיה חמור מאוד, נבע מהקנאה שרווחה בין אנשי יהודה וישראל. כל אחת משתי הקבוצות ניסתה להוכיח מדוע היא ראויה למעמד קרוב יותר למלך. הוויכוח הזה דומה מאוד למאבק בין שני ילדים על חבית המורה... כפי שאתם רואים, השתמשתי שוב בהקשר נושאי כדי לסייע לכם לראות טוב יותר את הפרוש הנכון לאירועים בשמו"ב ט"ו:15-21. הקטע בשמו"ב י"ט:40-44 מהווה הוכחה לחיזוק המסקנה שהנושא המרכזי בשמו"ב ט"ו:15-21 הינו הנאמנות לדוד.

ישוע כמגשים הנבואות

האירוע הבא מתוך הבשורה מתרחש בבשורה עפ"י לוקס כ"ב:24-34. ישנם בקטע זה שני נושאים עיקריים:

- ◆ לוקס כ"ב:24-30 – התלמידים נכנסים לוויכוח מי מביניהם ייחשב גדול יותר במלכות האלוהים.

◆ לוקס כ"ב:34-31 – כיפא מצהיר על נאמנותו לישוע, ומציין שיהיה מוכן ללכת לבית האסורים וגם למות, אם יהיה צורך בכך.

ובאשר להצהרתו של שמעון-כיפא (פטרוס) שהוא מוכן למות למען המשיח, הבה ונראה את המקבילות בבשורת מתי כ"ו:30-35 (במיוחד פסוק 35) וכן במרקוס י"ד:26-31 (ובמיוחד פסוק 31), המתעדות שגם תלמידים אחרים הצהירו על נכונותם למות בעד ישוע. ההקבלה הנושאת שבין תיאורי הבשורה לבין שמו"ב ט"ו היא כה איתנה, עד שלמעשה אי אפשר להתנגד לה. ראינו קודם שכל עבדי דוד הצהירו על נאמנותם לו. כל תלמידיו של ישוע הצהירו על נאמנותם לו. ומאוחר יותר ראינו כיצד איתי הגיתי פסע צעד אחד קדימה, והכריז שהוא מוכן למות עבור דוד. וודאי שאנחנו יכולים לראות בברור את המקבילה הנבואית אצל כיפא, שהכריז דבר דומה לגבי ישוע! גם ראינו בשמו"ב את דאגתו של דוד לשלמו של איתי, תוך שהוא מאפשר לו את הברירה להישאר מאחור כדי להקל את מצוקתו. לכן, האם מפליא לראות את דאגתו של ישוע לשמעון-כיפא? זכרו כיצד ישוע ניסה להפחית את כובד משאו של שמעון, כשהתפלל שלשמעון יהיה די כוח לעמוד כנגד הפיתוי, לכשיבוא.

"³¹ שְׁמַעוֹן, שְׁמַעוֹן, הִנֵּה דָרַשׁ הַשָּׁטָן לְטַלֵּט אֶתְכֶם כַּחֲטִים בְּכַבֵּהָ. ³² אָבֵל אֲנִי הַתְּפַלְלִיתִי בְּעֶדְךָ שֶׁלֹּא תִכְלֶה אֶמוֹנֶתְךָ, וְאַתָּה, לְאַחַר שֶׁתֵּשׁוּב, חִזַּק אֶת אַחֶיךָ. ³³ אָמַר כִּיפֵא: 'אֲדוֹנִי! אֶתְךָ אֲנִי מוֹכֵן לְלַכֵּת גַּם לְבֵית הָאֲסוּרִים גַּם לְמוֹת. ³⁴ הֲשִׁיב יֵשׁוּעַ: 'אֲנִי אוֹמֵר לְךָ, כִּיפֵא, תִרְנַגּוֹל לֹא יִקְרָא הַיּוֹם עַד אֲשֶׁר שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים תִּתְכַּחֵשׁ לִי כֹּחַ לְעִמּוֹד כִּנְגַד הַפִּיתוּי, לְכַשִּׁיבוֹא. (לוקס כ"ב:34-31).

וכמובן, שאסור לנו להחמיץ את ההקשר הנבואי שבין נושא המאבק בין אנשי יהודה וישראל, לנושא היריבות בין תלמידי ישוע! אנשי יהודה וישראל נאבקו על זכות הקרבה למלך דוד. תלמידי ישוע התדיינו מי מביניהם יהיה גדול יותר במלכות. האם אלה הגדולים יותר במלכות ממילא קרובים יותר למלך?

כפי שאתם רואים, ההקבלות הנושאות/נבואיות נמצאות ממש במטרה. ומה שעוד יותר מפליא כאן היא התועלת המופקת מן המבנה הכיאסטי שלנו. למרות שהצהרת האמונים של עבדי דוד (שמו"ב ט"ו:21-15) נמצאת במקום הנכון על ציר הזמן ומהווה בשל כך תמונה נבואית ראויה של תלמידי ישוע והצהרת האמונים שלהם אליו בתחילת סבלו, היריבות בין אנשי יהודה וישראל מתחוללת מספר פרקים מאוחר יותר, סמוך לתום מסע הבריחה של דוד מאבשלום. אבל המבנה הכיאסטי שלנו מקשר נושאת בין שני האירועים! וכך, המידע בקשר ליריבות אנשי יהודה וישראל, נושא שכרונולוגית מתרחש מאוחר יותר בעלילה, מוצב כאן, בעזרת המבנה הכיאסטי, במקום הראוי לו על ציר הזמן הנושאי-נבואי (ז"א בצמוד להצהרת האמונים של עבדי דוד). וזה מביא אותנו לכך שכל המידע המתועד בספרי הבשורה בקשר ל: (1) היריבות בין תלמידי ישוע (2) נכונותם למות בעדו (ו-3) הצהרתו המפורשת של כיפא על נכונותו למות בעד המשיח – לכל אלה יש הקבלות נבואיות במיקומים הכרונולוגיים המתאימים, בסיפור המנוסה של דוד מאבשלום! מה עמוקה ועשירה היא חכמת אדוני!

שינויי המיקום של דוד:

דמות דוד כדימוי נבואי

כאשר דוד ועבדיו החלו את מסע המנוסה שלהם מירושלים, הם עברו תחילה בנחל קדרון (ראה שמו"ב ט"ו:22-23):

22" וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֱתֵי לִי וְעֵבֶר וַיַּעֲבֵר אֶתִּי הִגַּתִּי וְכָל-אֲנָשָׁיו וְכָל-הַטֹּף אֲשֶׁר אֵתוֹ. 23 וְכָל-הָאָרֶץ
בוֹכִים קוֹל גָּדוֹל וְכָל-הָעָם עֹבְרִים וְהַמֶּלֶךְ עֹבֵר בְּנַחַל קִדְרוֹן וְכָל-הָעָם עֹבְרִים עַל-פְּנֵי-דָרֶךְ אֶת-
הַמְדָּבָר."

ישוע כמגשים הנבואות

לאחר סעודת הפסח, יצאו ישוע ותלמידיו אל מעבר לנחל קדרון, ליעד חדש (ראה יוחנן
י"ח:1): "אחרי שאמר את הדברים האלה יצא ישוע עם תלמידיו אל מעבר לנחל קדרון..."

ושוב, גם כאן עוזר לנו המבנה הכיאסטי שלנו לראות שחציית נחל קדרון ע"י דוד במנוסתו
מירושלים, מהווה אירוע חשוב הקושר אותו נושאת לחציית נהר הירדן ע"י דוד בשובו
לירושלים לאחר תבוסת אבשלום:

(א) .....

(ב) שמו"ב ט"ו:24-13 – דוד ועבדיו עוברים בנחל קדרון

(ב') שמו"ב י"ט:43-40 – דוד ועבדיו עוברים את הירדן

(א') .....

חניית דוד הראשונה:

דמות דוד כדימוי נבואי

לאחר שדוד עבר את נחל קדרון, הוא התקרב למעלה הזיתים. הנביא שמואל רצה ללא ספק
שנבין את חשיבות העניין. שימו לב באיזו זהירות הוא מתעד את תנועותיו של דוד בהקשר
להר הזיתים:

30" וְדָוִד עָלָה-בְּמַעְלָה הַזֵּיתִים עָלָה וּבֹכָה וְרָאשׁ לוֹ חֲפוּי וְהוּא הוֹלֵךְ יַחַף וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-אֵתוֹ חָפוּ
אִישׁ רָאשׁוֹ וְעָלוּ עָלָה וּבָכָה" (שמו"ב ט"ו:30).

32" וַיְהִי דָוִד בָּא עַד-הָרָאשׁ אֲשֶׁר-יִשְׁתַּחֲוֶה שָׁם לְאֱלֹהִים, וְהִנֵּה לִקְרָאתוֹ חוֹשֵׁי הָאֲרָכִי, קְרוּעַ כְּתָנָתוֹ
וְאֲדָמָה עַל-רָאשׁוֹ" (שמו"ב ט"ו:32).

1" וְדָוִד עֹבֵר מֵעַט מֵהָרָאשׁ, וְהִנֵּה צִיבָא נֶעַר מִפִּי-בִשֵׁת לִקְרָאתוֹ, וְצֶמֶד חֲמָרִים חֲבָשִׁים וְעֲלִיָּהִם-
מֵאֲתַיִם לְחֶם וּמָאָה צְמוּקִים וּמָאָה קִיץ וְנִבְּל יֵינ" (שמו"ב ט"ז:1).

ברור מכל זה, שהר הזיתים היווה את נקודת המוקד של שמואל, והוא (שמואל הנביא)
השתמש במיקום הזה כדי למדוד ולהעריך את צעדי המוקדמים של דוד בעת מנוסתו
מאבשלום. הבה ונתמקד בשמו"ב ט"ו:32. קשה לקבוע אם דוד נהג להשתחוות בהר, תוך הבאת

הלל והשתחויה, או ממש נהג להשתחוות אפיים ארצה, או אולי שניהם? רבי שלמה יצחקי (רש"י) מעניק לנו את הפירוש הבא:

"פסגת הר הזיתים השקיפה על אוהל ארון הברית בירושלים. בכל פעם ששב והתקרב לירושלים, ועם היראות האוהל, נהג דוד לנפול על פניו ולהשתחוות"

גם בקטע שלעיל יש עיסוק בשני נושאים חשובים. ראשית, יש חשיבות לפרט שבמנוסתו, דוד עבר דרך הר הזיתים. שנית, ובקשור למסעו, הכתובים מתארים כאן את דוד עסוק בפעילות שהייתה לו נוהג: בכל פעם שעלה לראש הר הזיתים - הוא נהג להשתחוות שם לאלוהים.

ישוע כמגשים הנבואות

האם אתם יודעים לאן פנה ישוע לאחר עברו את נחל קדרון? אתם וודאי כבר מסוגלים לנחש בשלב זה... אכן כן, הוא היה בדרכו להר הזיתים, המקום בו נמצאת גת-שמנים. עובדה זו מקבלת אישור מן הכתוב בבשורות עפ"י מתי כ"ו:36-46, מרקוס י"ד:42-46, לוקס כ"ב:39-46 ויוחנן י"ח:1. ראו לוקס כ"ב:39:

"³⁹ כַּאֲשֶׁר יָצָא, הִלֵּךְ (ישוע) כְּמִנְהַגוֹ אֶל הַר הַזֵּיתִים, וְגַם תִּלְמִידָיו הִלְכוּ אַחֲרָיו"

האם שמתם לב לניסוח של לוקס, המציין שההליכה להר הזיתים הייתה לישוע כמנהג, הרגל? ובמילים אחרות, בדיוק כמו שדוד נהג להשתחוות לאלוהים על פסגת הר הזיתים, כמנהג וכהרגל, כך גם ישוע נהג כמנהג/הרגל לעלות לגת-שמנים אשר בהר הזיתים.

מצוקת דוד:

דמות דוד כדימוי נבואי

מחבר ספר שמואל ב' תיעד את מצבו הנפשי של דוד בעלותו לפסגת הר הזיתים (ראה שמו"ב ט"ו:30):

"³⁰ וַדֹּד עָלָה - בְּמַעְלֵה הַזֵּיתִים עָלָה וּבִזְכָּה וְרֹאשׁ לֹ חֲפוּי וְהוּא הוֹלֵךְ יַחַף וְכָל-הָעַם אֲשֶׁר-אֵתוֹ חֲפוּי אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עִלָּה וּבָכָה" (שמו"ב ט"ו:30).

האנשים בכו מרה, כי היו מוטרדים הן ממרד אבשלום עצמו, והן מן הכורח לנוס על נפשם. שימו לב לדרך בה מתארים הכתובים את דוד ואת האנשים אשר איתו: ראשיהם חפויים, ודוד יחף. אך מה מסמלים שני המנהגים הללו? אחת הדרכים הקלות ביותר ללמוד את הכתובים בשיטה הנושאת היא, להבין כיצד הכתובים בכללותם מתייחסים למילה מסוימת, ביטוי או נושא. הביטוי "חפו ראשם" מופיע גם בירמיהו י"ד:1-4:

"¹ אֲשֶׁר הָיָה דָבַר-יְהוָה אֶל-יְרֵמְיָהוּ עַל-דְּבָרֵי הַבְּצֻרוֹת : ² אֲבָלָה יְהוּדָה וְשַׁעֲרֶיהָ אִמְלָלוּ קִדְרוּ לְאַרְץ וְצֻוּחַת יְרוּשָׁלַם עֲלֶתָה, ³ וְאֲדִירֵיהֶם שָׁלְחוּ צַעֲרֵיהֶם לְמִים, בָּאוּ עַל-גְּבִים, לֹא-מִצְאוּ מִים; שָׁבוּ כְּלִיָּהֶם

רִיקָם, בָּשׁוּ וְהִקְלָמוּ וְחָפוּ רֵאשִׁים. ⁴ בְּעִבּוֹר הָאֲדָמָה חָתָה, כִּי לֹא-הָיָה גֶשֶׁם בְּאַרְצָךָ, בָּשׁוּ אִיכָרִים חָפוּ רֵאשִׁים”

שימו לב כיצד הביטוי "חפו ראשים" מתקשר כאן פעמיים עם המושג של "בושה" ו"כלימה"! ובמילים אחרות: סביר להניח שהנוהג להלך חפוי ראש קשור במצב של בושה, חרפה או כלימה. למעשה, יש באפשרותנו לספק דוגמא לפרוש זה מתוך המקרה עצמו של אונס תמר, עפ"י שמו"ב י"ג:12-19:

¹² וְתֹאמַר לוֹ אֶל-אָחִי אֶל-תִּעַנֵּנִי כִּי לֹא-יַעֲשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל אֶל-תַּעֲשֶׂה אֶת-הַנְּבִלָה הַזֹּאת, ¹³ וְאָנִי, אָנֹכִי אֲנִי אֹלֵיךְ אֶת-חֲרַפְתִּי וְאֶתָּה תִּהְיֶה כְּאֶחָד הַנְּבִלִים בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַתָּה, דַּבֵּר-נָא אֶל-הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא יִמְנַעֲנִי מִמֶּךָ. ¹⁴ וְלֹא אָבָה לְשָׁמֶע בְּקוֹלָהּ וַיַּחֲזֵק מִמֶּנָּה וַיַּעֲנֶה וַיִּשְׁכַּב אִתָּה. ¹⁵ וַיִּשְׁנֶאֱהָ אֲמָנוֹן שְׁנֵאָה גְדוֹלָה מְאֹד כִּי גְדוֹלָה הַשְּׁנֵאָה אֲשֶׁר שְׁנֵאָה מֵאֵהָבָה אֲשֶׁר אֵהָבָה וַיֹּאמֶר-לָהּ אֲמָנוֹן קוּמִי לְכִי. ¹⁶ וְתֹאמַר לוֹ אֶל-אוֹדוֹת הָרַעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת מֵאַחֲרַת אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ עִמִּי לְשַׁלְּחָנִי וְלֹא אָבָה לְשָׁמֶע לָהּ. ¹⁷ וַיִּקְרָא אֶת-נְעָרוֹ מִשְׁרָתוֹ וַיֹּאמֶר שְׁלַחוּ-נָא אֶת-זֹאת מֵעָלַי הַחוּצָה וְנַעַל הַדֹּלֶת אַחֲרָיָה. ¹⁸ וְעָלְיָה כְּתוֹנֶת פְּסִים כִּי- כֵן תִּלְבַּשְׁנָה בְּנוֹת-הַמֶּלֶךְ הַבְּתוּלוֹת מְעִילִים וַיֵּצֵא אוֹתָהּ מִשְׁרָתוֹ הַחוּץ וְנַעַל הַדֹּלֶת אַחֲרָיָה. ¹⁹ וַתִּקַּח תָּמָר אֶפֶר עַל-רֵאשֶׁהָ וַכְּתוֹנֶת הַפְּסִים אֲשֶׁר עָלְיָה קָרְעָה וַתִּשֶׂם יָדָהּ עַל-רֵאשֶׁהָ וַתִּלָּךְ הַלֹּךְ וְזָעָקָה: ”

בשמו"ב י"ג:13, לפני שאמנון אונס אותה, תמר שואלת אותו: 'ואני, אנה אוליך את-חרפתי?'. תמר יודעת שביצועו של מעשה כה מתועב, ימיט כלימה עליה בלבד. מאוחר יותר, לאחר שאמנון אכן אנס אותה, היא שמה ידה על ראשה. האם לא היה זה אקט של חיפוי (כיסוי) ראש מתוך כלימה? כן! שימת היד על הראש הייתה אקט של חיפוי ראש. היא גם עזבה את המקום זועקת מרה. לכן אני טוען כאן שגם דוד ואנשיו התהלכו בוכים וחפויי ראש עקב המצב המחפיר (המביש) בו מצאו עצמם, נסים מפניו של בן-המלך המרדן. הבה ונבחן עכשיו כיצד מופיעה המילה "יחף" בכלל הכתובים.

¹ בְּשָׁנָת בָּא תִרְתֵּן אֲשֶׁדוּדָה בְּשִׁלְחֵה אֶתְּוֹ סָרְגוֹן מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלְחֶם בְּאַשְׁדּוּד וַיִּלְכְּדָהּ: ² בְּעֵת הַהִיא דָּבָר יְהוָה בְּיַד-יִשְׁעִיהוּ בֶן-אָמוֹן לֵאמֹר לֵךְ וּפְתַחְתָּ הַשֶּׁק מֵעַל מִתְנִיֶךָ וְנִעְלַךְ תַּחֲלָץ מֵעַל רִגְלֶךָ וַיַּעַשׂ כֵּן הַלֵּךְ עִירוֹם וַיַּחֲף: ³ וַיֹּאמֶר יְהוָה כְּאֲשֶׁר הָלַךְ עֲבָדִי יִשְׁעִיהוּ עִירוֹם וַיַּחֲף שְׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹת וּמוֹפֶת עַל-מִצְרַיִם וְעַל-כּוּשׁ: ⁴ כֵּן יִנְהַג מֶלֶךְ-אַשּׁוּר אֶת-שְׁבִי מִצְרַיִם וְאֶת-גְּלוֹת כּוּשׁ וְנָעְרִים וְזִקְנִים עִירוֹם וַיַּחֲף וַיַּחֲשׁוּפֵי שֵׁת עֵקֶזֶת (חֲרַפְתָּ מִצְרַיִם) (יִשְׁעִיהוּ כ':4-1).

מכאן אנחנו למדים, שההליכה יחפים גם כן הייתה מקושרת למנהגי כלימה או בושה. ישעיהו התהלך עירום ויחף כסמל לדרך שבה מצרים תובל לשבי ע"י מלך אשור, ואנשיה יתהלכו עירום ועריה, חשופי שת וערווה. ה"מסע הנושאי" הקצר הזה שערכנו כאן, מלמד אותנו מדוע דוד ואנשיו התהלכו בוכים. הם התהלכו בוכים עקב הכלימה והבושה הכרוכים במצבם.

ישוע כמגשים הנבואות

לאחר שישוע הגיע לגת-שמנים, הוא החל בתפילה מתייסרת. הכתובים אף מציינים בפנינו שבמשך התפילה שלו בגן, נטפו ממצחו טיפות-דם במקום זיעה! הייסורים וחבלי המוות של ישוע מתועדים עבורנו בבשורת מתי כ"ו:36-46, בבשורת מרקוס י"ד:32-42, ובלוקס כ"ב:39-46.

"⁴¹ הוא פָּרַשׁ מֵהֶם כְּמִטְחוּוֵי אֲבוֹן, כָּרַע עַל בְּרַכְיֹו וְהִתְפַּלֵּל לְאִמּוֹר: ⁴² 'אָבִי, אִם תִּרְצֶה, הֲעֵבֵר נָא מֵעָלַי אֶת הַכּוֹס הַזֹּאת. אֵךְ אֵל יְהִי כְרִצּוֹנִי, כִּי אִם כְּרִצּוֹנִךָ' ⁴³ אִזְ נִרְאָה אֵלָיו מִלְּאָךְ מִן הַשָּׁמַיִם וַחֲזַק אֹתוֹ. ⁴⁴ וַכְּבוֹא עָלָיו חֲבָלֵי מוֹת הִתְפַּלֵּל בְּיָתֵר חֲזָקָה וַזִּיעָתוּ הֵייתָה כְּנֹטְפֵי דָם יוֹרְדִים עַל הָאָרֶץ." (לוקס כ"ב:44-41).

לא רק שישוע היה בייסורים נפשיים, אלא שגם הוא, כדוד, הוצף ברגשות צער ועצב, תוך שהוא הוגה במה שעדיין לפניו:

"³² הֵם בָּאוּ אֵל מְקוֹם הַנִּקְרָא גֵת שְׁמָנִים. אָמַר לְתַלְמִידָיו: 'שְׁבוּ פֹה עַד שְׁאֲתַפְּלֵל'. ³³ לָקַח אֶתוֹ אֶת כִּיפָא וְאֶת יַעֲקֹב וְאֶת יוֹחָנָן וְהֵחֵל מִתְמַלֵּא חֲרָדָה וּמוֹעֵקָה. ³⁴ אָמַר לָהֶם: 'נִפְשֵׁי מְרָה עָלַי עַד מוֹת. הַשָּׂאֲרוּ פֹה וְהִיוּ עָרִים' " (מרקוס י"ד:32-34).

דמעות אמנם זלגו מעיני דוד, אך ייסוריו של ישוע היו כה נוראים, עד שהוא נטף דם בשעת סבלו. אך מדוע התייסר ישוע עד כדי כך שהזיע טיפות דם? ייסוריו היו כה נואשים משום שידע מה מצפה לו: סבל ומוות. אותם סבל ומוות בהם הגה תוך שהוא נאבק להישאר נאמן לרצון אביו, עמדו להתממש כמקור בושה וכלימה שהמתינו לו.

"¹ לִכְן גַּם אֲנַחְנוּ, אֲשֶׁר עֲנִין עֲדִים כְּזֶה אוֹפֵף אוֹתֵנוּ, נִסְיָה נָא כָּל מַעֲמָסָה וְגַם אֶת הַחֲטָא הַלּוֹכֵד עַל נַקְלָה, וּבְסִבְלָנוֹת נְרוּצָה אֶת הַמְרוּץ הָעָרוּךְ לְפָנֵינוּ, ² בְּהִבִּיטְנוּ אֵל יֵשׁוּעַ מְכוֹנֵן הָאֲמוּנָה וּמְשַׁלִּימָה, אֲשֶׁר בְּעַד הַשְּׂמָחָה הָעָרוּכָה לְפָנָיו סָבַל אֶת הַצָּלֵב וּבָזָה לְחַרְפָּה, וַיֵּשֶׁב לִימִין כְּסֵא הָאֱלֹהִים" (אל העברים י"ב:1-2).

אספקה לדוד:

דמות דוד כדימוי נבואי

קטע הכתובים הבא שלנו הוא שמו"ב ט"ז:1-4. הקטע מתאר את ציבא, ואת האספקה של חמורים, לחם, צימוקים, תאנים ויין שהביא לדוד ולאנשיו. ציבא היה נערו של מפיבושת בן יהונתן, בן-שאוּל, מלך ישראל הקודם. בכדי להבין את חשיבות המעשה, עלינו להבין את הכוונה שבהענקת המתנות הללו. ציבא הביא להם אוכל לאכול, כדי להעניק להם כוח גופני. וכך גם חמורים, כדי שדוד ואנשיו יוכלו לשמר את כוחם, ברכבם על החמורים במקום לצעוד, ובהעמיסם עליהם את ציודם.

ישוע כמגשים הנבואות

בשורת לוקס כ"ב:43 מציינת שתוך כדי שישוע התפלל, והתייסר עקב המוות שעל סיפו עמד, הופיע לפתע מלאך! לשם מה הוא הופיע?

"⁴³ אִזְ נִרְאָה אֵלָיו מִלְּאָךְ מִן הַשָּׁמַיִם וַחֲזַק אֹתוֹ"

כפי שאתם רואים, האספקה הגשמית שציבא סיפק לדמות המשיחית, לדוד, מהווה דימוי נבואי קשר נושאי והצבעה על החוזק הרוחני שישוע מקבל מן המלאכים! ואם אתם עדיין בספק לגבי ההתייחסות הנושאת-נבואית של שמו"ב ט"ז:1-4 לחיזוקו של ישוע ע"י המלאך, הרשו נא לי להזכירכם שהקטע המדובר הינו חלק מן המבנה הכיאסטי הכולל, ושהוא קשור

נושאת למקבילה שלו בשמו"ב י"ט:31-25. ראו להלן את המבנה הכיאסטי הרלוונטי (גרסה מקוצרת):

(א) ....
(ב) ....
(ג) .....

(ד) שמו"ב ט"ז:4-1 – ציבא בא לפגוש במלך; המלך שואל על מפיבושת; המלך מעניק לציבא את נכסי מפיבושת.

(ד') שמו"ב י"ט:31-25 – מפיבושת בא לפגוש במלך; המלך שואל את מפיבושת שאלה; ציבא ומפיבושת חייבים לחלק ביניהם את הרכוש.

(ג') .....
(ב') ....
(א') ....

המבנה הכיאסטי שלעיל מקשר בברור רב את שמו"ב י"ט:31-25 לשמו"ב ט"ז:4-1. טענתי קודם לכן ששמו"ב ט"ז:4-1 הינו למעשה קטע נבואי המקושר נושאת לחיזוק הרוחני שהמשיח קיבל מן המלאך, למרות שאין הוא מזכיר מלאך כלל וכלל. אתם יודעים מה? בואו ונציץ בשמו"ב י"ט:28, אחד מן הפסוקים הקשורים נושאת לשמו"ב ט"ז:4-1:

" 28 וַיִּרְגַל בְּעַבְדֵי אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאֵדְנֵי הַמֶּלֶךְ כַּמְלָאךְ הָאֱלֹהִים, וַעֲשֵׂה הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ"

מפיבושת מצהיר כאן כי דוד הינו כמלאך האלוהים! ההתייחסות למלאך מחזקת את טענתי ששמו"ב ט"ז:4-1 משתייך נושאת לחיזוקו של ישוע ע"י מלאך. אנחנו רואים שוב, שמידע הדרוש לפירושו של קטע כתובים אחד, נמצא בקטע כתובים אחר, הקשור נושאת לקטע המקורי. במקרה זה, ההקשר הנושאי נמצא בקטעים הקשורים נושאת בתוך המבנה הכיאסטי הכולל אותו אנחנו בוחנים.

סיכום הפרק:

מנקודה זו ואילך, אני עומד להשתמש ב"טבלה מצטברת" (בסוף כל פרק תתווספנה לה כניסות חדשות). הטבלה תייצג את **ההקשרים הנושאים שבין שמו"ב ט"ו:10 עד כ"ב:2, לבין ספרי הבשורה**. זוהי טבלה מסכמת, והיא תהיה מקור המידע הסופי בכל פרק. הפרק האחרון בספר יכלול את הטבלה המצטברת כולה, עם כל ההקשרים הנושאים. הפרק הבא, פרק ג', יתחיל בנקודה בה אנחנו מסיימים את פרק ב', בשמו"ב ט"ז:4-1. אנחנו נשתמש בקטע הזה פעם נוספת, בכדי ליצור הקשר נושאי חשוב מאוד עם האירועים הסובבים את מעצרו של ישוע. הנושא הוא רחב להפליא, וממש תענוג להתבונן בו.

טבלת-השוואה מצטברת
הקשרים הנושאים בין שמו"ב ט"ו:10 – כ':2, לספרי הבשורה

שמואל ב'	ספרי הבשורה
שמו"ב י"ג – י"ד – אמנון, תחת השפעה שטנית, אונס את תמר ובכך מתחיל שרשרת אירועים המובילים למנוסת דוד מאבשלום	לוקס כ"ב:6-1 – יהודה, תחת השפעת השטן, מוכן לבגוד במשיח, ובכך מתחיל שרשרת אירועים המובילים לייסורי ישוע
שמו"ב ט"ו:13-14 – דוד מבשר לאנשיו על מזימתו המרושעת של אבשלום, ועל סבל רב הצפוי להם, אם אבשלום ילכוד אותם	מתי כ"ו:20-25, מרקוס י"ד:21-17, לוקס כ"ב:21-23, יוחנן י"ג:35-21, יוחנן ט"ו:18-27 ויוחנן ט"ז:4-1 – ישוע מבשר לתלמידיו על המזימה המרושעת הנרקמת ע"י אחד מהם לבגוד בו, כמו גם על הרדיפה העתידית
שמו"ב ט"ו:15 וי"ט:21 – שמו"ב י"ט:44-40 קשור נושאת לשמו"ב ט"ו:15, וי"ט:21 במבנה הכיאסטי הכולל. אנשי ישראל ויהודה נאבקים על קרבה לדוד. אנשי דוד מצהירים על נאמנותם. איתי הגיתי מצהיר על נכונותו למות עבור המלך דוד	מתי כ"ו:31-35, מרקוס י"ד:31-27, לוקס כ"ב:34-34, יוחנן י"ג:36-38 – התלמידים מתווכחים לגבי מעמדם במלכות שמיים; הם מצהירים על נכונותם למות עבור ישוע; כיפא מצהיר על נאמנותו לישוע, ונכונותו למות עבורו
שמו"ב ט"ו:22-23 – דוד עובר בנחל קדרון	יוחנן י"ח:18 – ישוע עובר בנחל קדרון
שמו"ב ט"ו:32 – דוד מתקרב לפסגת הר- הזיתים, להשתחוות אפיים ארצה לה', כמנהגו מימים ימימה	מתי כ"ו:36-46, מרקוס י"ד:32-42, לוקס כ"ב:39-46, ויוחנן י"ח:1 – ישוע הולך לגת-שמים אשר בהר-הזיתים, להתפלל כהרגלו
שמו"ב ט"ו:30 – דוד ועבדיו מתקרבים להר-הזיתים בוכיים, בראש חפוי ויחפים, כסמל לבושה וכלימה	מתי כ"ו:36-46, מרקוס י"ד:32-42, לוקס כ"ב:39-46 – ישוע מתייסר בתפילה בהר-הזיתים, תוך הגות בסבל ובמוות שלפניו, מקור בושתו וכלימתו
שמו"ב ט"ז:1-4 – ציבא נער מפיבושת, מביא לדוד אספקה לחיזוק גופני גשמי	לוקס כ"ב:43-22 – ישוע מקבל חיזוק רוחני ממלאך אלוהים

"רגע של נושא"

אני משוכנע שכמה מקוראי הספר הזה יירתעו בהתחלה מהשימוש שאני עושה בקשרים נושאים, במיוחד אם זוהי עבורכם תפיסה חדשה בביאור המקרא. לכן אני מתכוון לנצל כל הזדמנות למשוך את ליבכם לעניין הגישה הנושאת בביאור הכתובים. בסוף כל פרק אשתמש במדור "רגע של נושא", כדי להציג בו תמיכה נושאת נוספת, לטענות העיקריות הנטענות לאורך הפרק.

העדות הטובה ביותר לנכונות ויעילות הגישה הנושאת בניתוח הכתובים נעוצה בראש וראשונה במבנים כיאסטיים והקבלות⁶, ובשנייה, ביצירת הקשרים נושאים בין קטעים, המובילים את הקורא למסקנות זהות.

כפי שציינתי בפרק א', מבנים כיאסטיים והקבלות הם כה שכיחים בכתובים, עד שכמעט בלתי אפשרי לקרוא בהם עמוד מבלי להיכנס או לצאת מתוך מבנה שכזה. יש מבנים שאורכם הוא רק מספר מועט של פסוקים...

יהושע ו':15-20

- א) יהושע ו':15 – עם ישראל מקיף את יריחו... שבע פעמים
ב) יהושע ו':16 – הכוהנים תוקעים בשופרות; יהושע אומר לעם: "הֲרִיעוּ כִּי-נִתַּן יְהוָה לָכֶם אֶת-הָעִיר"
ג) יהושע ו':17א – העיר וכל אשר בה הם חרם לה'
ד) יהושע ו':17ב – רחב הזונה ובני ביתה יחיו, כי החביאה את המרגלים
ג) יהושע ו':18-19 – הישמרו מן החרם; הישמרו שלא להביא חרם (מלשון כליה) על עצמכם; וכל כלי כסף, זהב, נחושת וברזל קודש לה'; לבית ה' יבוא
ב) יהושע ו':20א – קול השופר נשמע; העם מריע תרועה גדולה; החומות נופלות והעם עולה העירה
א) יהושע ו':20ב – העם ישר פנימה לעיר ולוכד אותה

יהושע ח':9א-14ג

- א) יהושע ח':9א – יהושע שולח אורבים, להמתין בין בית-אל לעי (ממערב לעיר)
ב) יהושע ח':9ב – יהושע לן בלילה ההוא בתוך העם
ג) יהושע ח':10-11 – יהושע משכים קום, פוקד את העם, ומתחיל לעלות ולהתקרב לעי (מצפון)
ד) יהושע ח':11ב – בין מחנה ישראל לעי השתרע גיא (מצפון לעיר)
ה) יהושע ח':12 – יהושע מציב מארב בן 5,000 איש בין העי לבית-אל, הווה אומר – מאחורי העיר, יחסית למיקום מחנהו בצפונה

- א) יהושע ח':12-13 – יהושע מציב מארב בן 5,000 איש בין העי לבית-אל
ב) יהושע ח':13ב – יהושע צועד בתוך העמק (עם אנשיו)
ג) יהושע ח':14א – אנשי העי ממהרים להשכים, ויוצאים לקראת ישראל
ד) יהושע ח':14ב – אנשי העי מתכנסים למלחמה במועד קבוע מראש, לפני הערבה
ה) יהושע ח':14ג – אנשי העי לא ידעו כי "אורב לו מאחורי העיר"

מבנים כיאסטיים יכולים לעיתים להיות די ארוכים, כגון המבנה שמהווה בסיס לספר זה (שמו"ב ט"ו:10 – כ"2). ישנם גם כאלה המשתרעים על פני ספרים שלמים בתנ"ך. אני מוצא שהמבנים הכיאסטיים וההקבלות המעניינים ביותר הם אלה שחציים הראשון נמצא בספר אחד, והשני בספר אחר...

יהושוע ג'9: – ה'12: , ושמות י"ד13: – ט"ז4:

- (א) שמות י"ד13-14: – משה אומר לעם: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם אֶל-תִּירְאוּ הַתִּיַּצְבוּ וּרְאוּ אֶת-
יְשׁוּעַת יְהוָה" ה' הוא שיהרוס את המצרים, והוא גם זה שיילחם לכם
(ב) שמות י"ד20-15 – ה' מגלה למשה מראש את אשר עומד לקרות; מלאך אלוהים
ועמוד הענן עוברים מקדמת המחנה לאחורי המחנה
(ג) שמות י"ד21-22: – משה נוטה ידו על הים; ה' שם את הים לחרבה; המים
נבקעים; בני ישראל הולכים בתוך הים בחרבה; המים עומדים כחומה מימינם
ומשמאלם
(ד) שמות י"ד26: – ה' מנחה את משה כיצד להשיב את המים לקדמותם
(ה) שמות י"ד27-28: – משה נוטה ידו על המים והם שבים לקדמותם
(ו) שמות ט"ו8: ו-19 – המים נערמו כנד; תהומות קפאו בלב ים; בני
ישראל הלכו ביבשה
(ז) שמות ט"ו14-16: – העמים שמעו וחיל (פחד) אחז בהם; "תפל
עליהם אימתי ופחד בגדל זרועך"
(ח) שמות ט"ז4: – אלוהים ממטיר מן השמים

(א) יהושע ג'9-10: – יהושע אומר "תדעו כי אל חי בקרבכם והורש יורש מפניכם את עמי
הארץ"

(ב) יהושע ג'11-14: – יהושע מספר לעם מראש על העומד להתרחש; ארון הברית
עובר לפני העם

(ג) יהושע ג'15-17: – רגלי הכוהנים נטבלו במי הירדן; מי הירדן נבקעו; העם חצה
את הנהר בחרבה; הכוהנים עמדו בתוך הירדן ביבשה

(ד) יהושע ד'15-17: – ה' מנחה את יהושע כיצד להשיב את מי הירדן

(ה) יהושע ד'18: – כשרגלי הכוהנים שבו ליבשה המים שבו למקומם

(ו) יהושע ד'19-24: – "והודעתם את-בניכם לאמור ביבשה עבר ישראל את-

הירדן הזה"; "אשר-הוביש- יהוה אלוהיכם את-מי הירדן"

(ז) יהושע ה'1: – מלכי האמורי והכנעני שומעים כי ה' הוביש את מי

הירדן, ומתמלאים פחד (חיל)

(ח) יהושע ה'12: – המטרת המן (האספקה) נפסקת

אז מה אנחנו אמורים לעשות עם כל הפנינים הספרותיות האלה? אני חושב שהתשובה מובנת מאליה. אם תיקחו בחשבון שכל עלילה בכתובים הינה חלק מאיזשהו מבנה כיאסטי או הקבלה, או שהיא קשורה נושאת לקטע אחר או לעלילה אחרת, יתברר לכם ללא צל של ספק, כי פועל ידה של השראה אלוהית בלבד, יכול היה להניע אנשי אלוהים קדושים לכתוב כך את דברי הכתובים. למעשה, הסיכויים שעיצוב ספרותי כזה יופק ללא יד אלוהית הם פשוט אפסיים! לכן אני מסיק, שאלוהים הוא זה שהציב ויישם בכתובים את כל המבנים הכיאסטיים, ההקבלות והקשרים הנושאים, בכוונה תחילה ובמטרה מסוימת. אחרת, בשביל מה לטרוח כל כך בסידור כה מתוחכם של הכתובים? אם ה' "טרח" כל כך לטעת את כל הפנינים האלה בכתובים, אזי חובה עלינו לחפש אותן, כדי לראות דרכן אותו ואת פועלו. אני מצאתי שכל התופעה המדהימה הזו של ריבוי המבנים, ההקבלות והקשרים הנושאים, משקף למעשה את חכמת אלוהינו הנשגב! הוא לא "טרח" כה רבות רק כדי לייפות את הטקסט שבכתובים. מאחורי כל מבנה כיאסטי, כל הקבלה וכל הקשר נושאי, קיימות כוונה וסיבה. אני מאמין

שספר זה יציג בברור את הפרי הנובע מחיפוש חכמת אלוהים בדרך שבה הוא עצמו מציג אותה.

ובאשר להקשרים נושאים: הם מופיעים ממש בכל מקום, ואם נתייחס אליהם כחטיבה אחת, הם תמיד יציגו לנו תמונה אחידה. למשל, בואו נתבונן באבשלום. איך הוא מוצג בכתובים? לכתובים יש הרבה לומר על אופיו. בואו ונערוך סקר נושאי מהיר על אופיו של אבשלום. אדוני מעוניין מאוד לעזור לנו להבין את המניעים שמאחורי דמויות בולטות בעלילות המקראיות.

שימו לב כיצד אבשלום מקושר נושאית לאדוניה, עוד אחד מבני דוד ואח מלא של אבשלום, מחגית, שניסה לקחת את המלוכה מאביו בכוח.

♦ הן אבשלום והן אדוניה ניסו לקחת את המלוכה מדוד אביהם; שניהם עשו להם מרכבות ופרשים שרכבו לפניהם:

○ מלכ"א א'5 – "וְאֲדֹנִיָּה בֶן-חַגִּית מִתְנַשֵּׂא לְאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ. וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וְחִמְשֵׁים אִישׁ רֶצִים לְפָנָיו"

○ שמו"ב ט'1,10 – "וַיְהִי מֵאַחֲרַי כֵּן וַיַּעַשׂ לוֹ אֲבִשְׁלוֹם מְרֻכָּבָה וְסָסִים וְחִמְשֵׁים אִישׁ רֶצִים לְפָנָיו" וַיִּשְׁלַח אֲבִשְׁלוֹם מְרַגְלִים בְּכָל-שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל לְאמֹר כְּשִׁמְעֵכֶם אֶת-קוֹל הַשֹּׁפָר וְאִמְרַתֶּם מֶלֶךְ אֲבִשְׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן"

♦ אבשלום ואדוניה קשורים נושאית גם דרך מחלפות שער ראשם:

○ מלכ"א א'52 – "וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה: 'אִם יִהְיֶה לְבֶן-חַיִל לֹא-יִפּוֹל מִשַּׁעֲרָתוֹ אֲרָצָה וְאִם-רָעָה תִמְצֵא-בּוֹ – וַיָּמָת"

○ שמו"ב י"ח:10-15 – אבשלום מת תלוי בשערות ראשו באלה, ולכן סביר להניח שגם אחת משערות ראשו לא נפלה ארצה.

♦ הן אבשלום והן אדוניה היו יפי מראה:

○ מלכ"א א'6 – (בהתייחסו לאדוניה, הנביא ציין) "...וְגַם-הוּא טוֹב-תֹּאֵר מְאֹד וְאֵתוֹ יִלְדָה אַחֲרַי אֲבִשְׁלוֹם..."

○ שמו"ב י"ד:25-26 – "וְכֹאֲבִשְׁלוֹם לֹא-הָיָה אִישׁ-יָפֶה בְּכָל-יִשְׂרָאֵל לְהֵלֵל מְאֹד מִכֶּף רִגְלוֹ וְעַד קִדְקְדוֹ לֹא-הָיָה בּוֹ מוֹם"

♦ הן אבשלום והן אדוניה התאוו לפילגשי דוד אביהם:

○ מלכ"א ב'17 – אדוניה דרש שאבישג השונמית, פילגש המלך, תינתן לו

○ שמו"ב ט"ז:20-22 – אבשלום שכב עם עשר פילגשי דוד, אותן השאיר דוד לשמור על הבית

מרגע שאנחנו מודעים לדמיון הבולט בין שני האחים, מתעוררת השאלה הבלתי נמנעת: "לשם מה אדוני מספק לנו כה הרבה דמיון בין אבשלום לאדוניה?". קל מאוד להסיק נושאית שאבשלום = אדוניה בדרך זו או אחרת. אבל כיצד?

מסתבר שאבשלום קשור נושאית לדמות אחרת בתנ"ך. האם אתם מסוגלים לחשוב על איש אחר שהרג את אחיו? כן, קין הרג את הבל אחיו! מכאן, שאנחנו יכולים לקשר נושאית את אבשלום לקין גם דרך הסיפור שהאישה החכמה מתקוע סיפרה לדוד בשמו"ב י"ד!

⁵ וַיֹּאמֶר-לָהּ הַמֶּלֶךְ: 'מַה-לָּךְ?' וַתֹּאמֶר: 'אֲבָל אִישָׁה-אֶלְמָנָה אֲנִי וַיָּמָת אִישִׁי: ⁶ וְלִשְׁפָחֶתְךָ שְׁנֵי בָנִים וַיִּנְצְוּ שְׁנֵיהֶם בְּשָׂדֶה וְאֵין מִצִּיל בְּיַגְיָהֶם וַיָּכּוּ הָאֶחָד אֶת-הָאֶחָד, וַיָּמָת אֹתוֹ"' (שמו"ב י"ד:5-6)

האם סיפור זה, על איש שהרג את אחיו בשדה נשמע לכם מוכר?

"וַיֹּאמֶר קִין אֶל-הֶבֶל אָחִיו וַיְהִי בְהִיּוֹתָם בְּשָׂדֵה וַיִּקָּם קִין אֶל-הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ" (בראשית ד':8)

זה אמור להישמע מוכר. זהו סיפור קין והבל. וזהו בדיוק הסיפור שהאישה מתקוע סיפרה לדוד, בנסותה לרמוז לו לחנון את אבשלום, האחראי לרצח אחיו אמנון. האם אתם נזכרים במישהו נוסף ששאף להרוג את אחיו? כן, נכון: עשיו!
ודבר אחרון: עכשיו, משברור לנו שאבשלום ואדוניה הן דמויות זהות נושאת, הבה ונראה כיצד גם אבשלום וגם אדוניה מתקשרים נושאת לדמותו של השטן!

◆ הכתובים אומרים על השטן: "פה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה: אֵתָה חוֹתָם תִּקְנִית מִלֵּא חֲקֵמָה וּקְלִיל יָפִי" (יחזקאל כ"ח:12). על אבשלום נאמר: "25 וּכְאַבְשָׁלוֹם לֹא-הָיָה אִישׁ-יָפֵה בְּכָל-יִשְׂרָאֵל לְהֶלֶל מֵאֵד מִכָּף רְגָלוֹ וְעַד קֶדְקֶדוֹ לֹא-הָיָה בּוֹ מוֹם" (שמו"ב י"ד:25).

◆ הכתובים מציינים לגבי השטן: "13 וְאַתָּה אֲמַרְתָּ בְּלִבְבְּךָ הַשָּׁמַיִם אֶעֱלֶה מִמֶּעַל לְכוּכְבֵי-אֵל אֲרִים כִּי־סָאִי וְאֲשַׁב בְּהֵר-מוֹעֵד בְּיַרְכְּתֵי צָפוֹן: 14 אֶעֱלֶה עַל-בְּמַתִּי עַב אֲדַמָּה לְעֵלְיוֹן" (ישעיהו י"ד:13-14). על אדוניה הכתובים אומרים: "וְאֲדֹנִיָּה בֶן-חַגִּית מִתְנַשֵּׂא לְאִמּוֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ" (מלכ"א א':5). על אבשלום הכתובים אומרים: "וַיִּשְׁלַח אֲבִשָׁלוֹם מְרַגְלִים בְּכָל-שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת-קוֹל הַשָּׁפָר וְאֲמַרְתֶּם מֶלֶךְ אֲבִשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן" (שמו"ב ט"ו:10). לכן, הן אבשלום והן אדוניה, בדיוק כמו השטן עצמו, רוממו את עצמם, ניסו לגזול מלכות לא להם, והמליכו עצמם עליה.

◆ שימו לב כיצד המלך שלמה מדבר לאדוניה, בהשוואה לדרך בה ה' מדבר אל השטן:
○ מלכ"א א' 52 – "וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה: 'אִם יְהִי לְבֶן-חַיִל - לֹא-יִפּוֹל מִשְׁעַרְתּוֹ אֲרָצָה, וְאִם-רָעָה תִמְצָא-בּוֹ – וְנָתַתִּי"⁷
○ יחזקאל כ"ח:15 – "תָּמִים אֲתָה בְּדַרְכֶיךָ מִיּוֹם הַבְּרָאָה עַד-נִמְצָא עוֹלָתָה בְּךָ"

אנחנו רואים אם כן, שמבחינה נושאת אבשלום קשור לאדוניה, לקין, לעשיו ולאחרון לא חביב: לשטן עצמו! קבוצת דמויות לא מכובדת במיוחד... לאור רשימת הדמויות שאבשלום מקושר אליהן נושאת, האם לדעתך ה' מנסה כאן בחריצות רבה, ללמד אותנו משהו לגבי אופיו של אבשלום??

פרק ג'

הבגידה

מבוא:

הקטע האחרון של פרק ב' בספר זה, הפנה אותנו לשמו"ב ט"ז:1-4, הסיפור על ציבא שהביא אספקה חיונית לדוד ולאנשיו. אם אתם זוכרים, ציבא הינו נערו של מפיבושת, בנו של יהונתן בן שאול, מלך ישראל הקודם. בסוף פרק ב' גם קישרנו נושאת את שמו"ב ט"ז:1-4 עם נושא חיזוקו של ישוע ע"י מלאך בגת-שמנים. בנוסף על כך, ציינתי שהסיפור אודות נדיבותו של ציבא כלפי דוד, גם משמש לקישור נושאי בעל משמעות לגבי האירועים הסובבים את מאסרו של ישוע. מאחר וכך, נתחיל גם פרק זה מהמקום שסיימנו את הקודם: שמו"ב ט"ז:1-4.

נשיקת הבגידה – חלק א':

דמות דוד כדימוי נבואי

בקטע של שמו"ב ט"ז:1-4 נאמר:

¹ וְדוֹד עָבַר מֵעַט מִהָרָאשׁ, וְהִנֵּה צִיבָא נֶעַר מִפִּי-בִשֶׁת לְקִרְאָתוֹ, וְצִמְד חֲמָרִים חֲבָשִׁים, וְעָלִיהֶם מֵאֲתִים לֶחֶם, וּמֵאָה צְמוּקִים וּמֵאָה קִיץ וְנֹבֵל יַיִן. ² וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-צִיבָא: 'מֵה-אֵלֶּה לָּךְ?' וַיֹּאמֶר צִיבָא: 'הַחֲמֹרִים לְבֵית-הַמֶּלֶךְ לְרִכָּב, וְהַלֶּחֶם וְהַקִּיץ לְאֹכֹל הַנְּעָרִים, וְהַיַּיִן לְשִׁתּוֹת הַיָּעַף בְּמִדְבָּר'. ³ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: 'וְאֵיךְ בֶּן-אֲדֹנָיךְ?' וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל-הַמֶּלֶךְ: 'הִנֵּה יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם, כִּי אָמַר: 'הַיּוֹם יָשִׁיבוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת מַמְלַכּוֹת אָבִי'. ⁴ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִבָא: 'הִנֵּה לָּךְ כָּל אֲשֶׁר לְמִפִּי-בִשֶׁת'. וַיֹּאמֶר צִיבָא: 'הַשְּׂתַחֲוִיתִי; אִמְצָא-חֹן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ'."

כפי שאתם רואים, נראה שמטרתו של ציבא בבואו הייתה להראות תמיכה בדוד. בפרק הקודם ראינו את אנשי דוד ותמיכתם בו. בנוסף לכך גם ראינו כיצד איתי הגיתי מצהיר על נכונותו למות בעד דוד (ראה שמו"ב ט"ו:15 ו-19-21). לכן, בהקשר הזה, תמיכתו של ציבא נראית טבעית ביותר. אך הבה נשים לב למשהו: הקטע בשמו"ב ט"ז:1-4 הינו חלק ממבנה כיאסטי שלם, והוא קשור בהקבלה נושאת לקטע בשמו"ב י"ט:25-31.

25" ומפי-בִּשְׁת בֶּן-שְׂאוּל יָרַד לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ, וְלֹא-עָשָׂה רִגְלָיו, וְלֹא-עָשָׂה שְׂפָמוֹ, וְאֶת-בְּגָדָיו לֹא כָּבַס לְמֶן-הַיּוֹם לְכַת הַמֶּלֶךְ עַד-הַיּוֹם אֲשֶׁר-בָּא בְּשָׁלוֹם. 26 וַיְהִי כִּי-בָּא יְרוּשָׁלַם לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ, וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: 'לָמָּה לֹא-הִלַּכְתָּ עִמִּי מִפִּי-בִשְׁת?' 27 וַיֹּאמֶר: 'אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ, עֲבָדִי רַמְנִי כִּי-אָמַר עֲבָדְךָ אֶחְבֹּשֶׁה-לִּי-הַחֲמֹר וְאֶרְכַּב עָלָיָה וְאֶלֶף אֶת-הַמֶּלֶךְ כִּי פֶסַח עֲבָדְךָ. 28 וַיִּרְגַל בְּעֲבָדְךָ אֶל-אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ, וְאֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ כָּמְלָאָךְ הָאֱלוֹהִים, וְעָשָׂה הַטּוֹב בְּעֵינַיִךְ. 29 כִּי- לֹא הָיָה כָּל-בֵּית אָבִי, כִּי אִם-אֲנָשֵׁי-מֹת לֹאדֹנָי הַמֶּלֶךְ, וְתִשֶׁת אֶת-עֲבָדְךָ בְּאֶכְלֵי שְׁלַחְנֶךָ. וּמֵה-יֵשׁ-לִי עוֹד צְדָקָה וְלִזְעוֹק עוֹד אֶל-הַמֶּלֶךְ?' 30 וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: 'לָמָּה תִּדְבֹר עוֹד דְּבָרֶיךָ? אֲמַרְתִּי אֲתָה וְצִיבָא תַחְלָקוּ אֶת-הַשְּׂדֵה' 31 וַיֹּאמֶר מִפִּי-בִּשְׁת אֶל-הַמֶּלֶךְ: 'גַּם אֶת-הַפּוֹל יִיקַח, אַחֲרַי אֲשֶׁר-בָּא אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ בְּשָׁלוֹם אֶל-בֵּיתוֹ"

בכל מקום בו אתם עוסקים בקטעים המהווים חלק ממבנה כיאסטי, ונראה לכם שהם קשורים נושאית, לפני שתקבעו מדוע הם קשורים נושאית, עליכם להשוות וגם לעמת אותם זה כנגד זה. להלן שיחזור שלי של חלק מן המבנה הכיאסטי, כדי להמחיש לכם כיצד שני הקטעים האלה קשורים נושאית:

(א) ....
(ב) ....
(ג) .....

ד) שמו"ב ט"ז:4-1 – ציבא בא לפגוש במלך; המלך שואל על מפיבושת (היכן מפיבושת?); המלך מעניק לציבא את נכסי מפיבושת.

ד) שמו"ב ט"ז:31-25 – מפיבושת בא לפגוש במלך; המלך שואל את מפיבושת שאלה (מדוע לא הצטרפת אלי, מפיבושת?); ציבא ומפיבושת חייבים לחלק ביניהם את הרכוש.

(ג) .....
(ב) ....
(א) ....

המבנה הכיאסטי הוא זה שמראה לנו בברור שהקטע שמו"ב ט"ז:31-25 קשור נושאית לקטע שמו"ב ט"ז:4-1. שני הקטעים גם יחד מתייחסים לדמות שבאה לפגוש את המלך דוד, אך הקשורה גם למלך ישראל הקודם, שאול. בשמו"ב ט"ז:4-1 היה זה ציבא נער מפיבושת, בעוד שבשמו"ב ט"ז:31-25 היה זה מפיבושת עצמו. בשני הקטעים, דוד שואל שאלה ביחס למפיבושת, תוך העלאת ספק ביחס לנאמנותו של האחרון אליו, למרות כל הטוב והחסד שדוד השפיע עליו. ולמרות ששני הקטעים הללו בברור קשורים נושאית, האם שמתם לב לבעיות ביחס לתוכן דבריהם של ציבא ומפיבושת? נראה שמישהו מן השניים משקר! בשמו"ב ט"ז:4-1 ציבא מצהיר שמפיבושת נשאר בביתו, מתוך תקווה שעם הסתלקות דוד הוא יוכתר למלך על ישראל, במקום סבו. לעומת זאת, בשמו"ב ט"ז:31-25, מפיבושת מצהיר שמשרתו רימה אותו, הוציא דיבתו רעה לפני דוד, והשאיר אותו מאחור תוך ניצול נכותו (למפיבושת הייתה נכות מולדת)! אז מי אם כן דובר אמת? בהתבסס על הטקסט, האם ניתן לומר למי מהשניים דוד האמין? המפתח להבנת הפסיקה של דוד הוא החלטתו ביחס לנחלת מפיבושת. זכרו שבהחלטתו המקורית הוא ציווה את כל הנחלה לציבא, משום שראה בהיעדרותו של מפיבושת סימן לחוסר נאמנות כלפיו. אך לאחר שמיעת גרסת מפיבושת – הוא ציווה על חלוקת הרכוש ביניהם. נראה כי דוד בעצם לא יודע למי מהשניים להאמין!

אם הוא האמין למפיבושת ולא לציבא, מדוע השאיר לציבא מחצית הרכוש, על אף החשד לשקר? אך האם הכתובים מותירים את המצב מעורפל, ביחס למי מהשניים דובר אמת? לא ולא! למעשה, יש לנו דרך לרדת לחקר האמת. אך כדי לעשות זאת, עלינו ליצור קשר נושאי חיוני ומשמעותי עם קטע אחר הנמצא בכתובים. לפני שאתן לכם רמז כלשהו, אנא, קיראו שוב את שני הקטעים המתייחסים לציבא ומפיבושת, ונסו למצוא הקשר בין סיפור זה לעלילה אחרת. צריכים עזרה? בבקשה - הנה הרמז:

היכן בכתובים אנחנו קוראים על שניים שבאו לפני מלך ישראל עם שתי עדויות סותרות?

האם הצלחתם הפעם ליצור קשר? עדיין לא? אז הנה עוד רמז.

היכן בכתובים אנחנו קוראים על שניים שבאו לפני מלך ישראל עם עדויות סותרות, והצד האחד אמר: "הצד השני יכול להמשיך ולהחזיק בחפץ"?

סיפור ציבא ומפיבושת לפני המלך דוד קשור נושאת לסיפור שתי הזונות שהביאו את טענותיהן בקשר לילוד החי והילוד המת במשפט שלמה. להלן טבלת ההקשרים.

מִשְׁפַּט שְׁלֹמֹה מלכ"א ג': 16-28	צִיבָא וּמְפִיבוּשֶׁת שמ"ב ט"ז ו-י"ט
שתי הנשים הופיעו לפני המלך שלמה	ציבא ומפיבושת הופיעו לפני המלך דוד
שתי הנשים התגוררו באותו הבית	מפיבושת ונערו ציבא התגוררו באותו הבית
שתי הנשים מסרו עדויות סותרות	לציבא ומפיבושת היו עדויות סותרות
שלמה קבע: "גזרו את הילד"	דוד קבע: "אתה וציבא תחלקו את השדה"
האם האמיתית של הילד הכריזה: "תנו לה את הילוד החי, והמת אל תמיתוהו"	מפיבושת אמר: "גם (אם) את הכל ייקח" = "מצידי שציבא ייקח הכל"

כפי שאתם רואים, לשתי העלילות הללו נושאים משותפים רבים, וזוהי ללא ספק תוצאתה של תכנית אלוהית. יצירת ההקשר היא משימתכם הראשונה. המשימה השנייה היא להבין ולהגדיר על פי מה נקבע הקשר הנושאי בין שני הקטעים. מבחינה נושאת, שני הסיפורים שלפנינו הם כמעט השתקפות זהה האחד של השני. יחד עם זאת, בסיפור על משפט שלמה קיים פרט אחד שחסר בסיפור על ציבא ומפיבושת: בסיפור משפט שלמה יש מסקנה נחרצת מי מהשתיים דוברת אמת, בעוד שבסיפור ציבא ומפיבושת העניין לא ברור. עם זאת, האישה דוברת האמת במשפט שלמה הצהירה משהו זהה נושאת לדברים שאמר מפיבושת. שניהם גם יחד הצהירו שעדיף להם לראות שהדברים לא מחולקים לשניים אלא נשארים שלמים! לכן, מאחר ואנחנו מסיקים שהאישה שאמרה "תנו לה את הילוד החי והמת אל תמיתוהו (ע"י גזירתו לשניים)" אכן דברה אמת. כגזירה שווה, אנחנו מסיקים שגם מפיבושת באומרו "גם (אם ציבא) את הכל ייקח" – אכן דיבר אמת!

ושוב אנחנו רואים שמידע החסר בקטע אחד (מי מבין ציבא ומפיבושת דובר אמת), נמצא בקטע אחר (משפט שלמה), הקשור אליו נושאת.

ישנו הקשר אחד שלא הזכרנו עדיין. בקטע במלכ"א ג': 26 נאמר שחמלת האם האמיתית על הילד, היא זו שהניעה אותה לבקש על חייו. ובדומה לכן, בקטע שבשמואל ב' י"ט: 31, הייתה זו דאגתו העמוקה של מפיבושת לשלומו של דוד, שהניעה אותו להכריז על ויתורו על הנחלה: "וַיֹּאמֶר מְפִיבוּשֶׁת אֶל-הַמֶּלֶךְ: 'גַּם אֶת-הַכֹּל יִקַּח, אַחֲרָי אֲשֶׁר-בָּא אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ בְּשָׁלוֹם אֶל-בֵּיתוֹ"'. זוהי דוגמא קלאסית לשימוש בכלי ההקשרים הנושאים. אינני יכול להדגיש מספיק את חשיבותה

של הטכניקה. אלוהים התכוון שניצור את ההקשר הנושאי בין סיפור ציבא ומפיבושת לבין משפט שלמה, פשוט בכדי שנבחין שציבא משקר ומפיבושת דובר אמת. זוהי דרכו של המקרא. ככל שנתקדם, תראו יותר ויותר דוגמאות של סוג זה של ניתוח הכתובים. למרות שטכניקה זו אולי חדשה עבור חלקכם, עם הזמן תלמדו להבין כיצד הניתוח הנושאי פועל. וככל שתרגישו בנוח עם השיטה – כן תלמדו להעריך את יופייה. יתירה מזו: גם תלמדו לבטוח שמסקנותיכם המבוססות על קשרים נושאיים – הן נכונות. אדוני סידר את דברו הקדוש באופן נושאי, וכוונתו הינה שגם נלמד ונחקור את דברו באותה דרך.

ישנה פיסת מידע נוספת התומכת ביושרתו של מפיבושת. בשמו"ב י"ט:25 נאמר: "וּמְפִיבוֹשֶׁת בֶּן-שָׁאוּל יָרַד לְקִרְיַת הַמֶּלֶךְ וְלֹא-עָשָׂה רְגֵלָיו וְלֹא-עָשָׂה שְׁפָמוֹ וְאֶת-בְּגָדָיו לֹא כִבֵּס לְמֶן-הַיּוֹם לְכַת הַמֶּלֶךְ עַד-הַיּוֹם אֲשֶׁר-בָּא בְּשָׁלוֹם". אלה הם סימני אבל קלאסיים, ומהווים הוכחה נוספת לכך שמפיבושת אכן נותר נאמן לדוד, ושציבא הוציא את דיבת מפיבושת רעה לפני דוד.

כל המידע הזה שופך את האור הנכון על שמתרחש בשמו"ב ט"ז:4-1. עכשיו אנחנו יודעים שכאשר ציבא אמר לדוד "...הִנֵּה (מפיבושת) יושב בירושלם פי אִמֵּר הַיּוֹם יָשִׁיבוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת מַמְלָכֹת אָבִי", הוא שיקר במצח נחושה, והוציא דיבת מפיבושת רעה! אך מדוע ציבא משמיץ את מפיבושת? שוב, גם כאן התשובה נמצאת במשפט שלמה. מדוע אחת הנשים שיקרה וטענה שהילד שלה? משום שהיא רצתה בילד האישה האחרת, בילוד החי, כי שלה מת. ובמילים אחרות, היא חמדה את רכוש האישה האחרת. ציבא חמד את נחלת מפיבושת. הוא רצה בנחלה, והוא קיבל אותה ע"י הכפשת שמו של מפיבושת. שימו לב לדברי ציבא לדוד. לאחר שהשמיץ את מפיבושת וקיבל את נחלתו, אמר למלך: "הַשְׁתַּחֲוִייתִי אֶמְצֵא-חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ". איזה דבר יפה לומר למלך, לאחר שהכפשת שם אדוניך, וקיבלת כל נחלתו במרמה! האם אתם רואים מה בעצם ציבא עושה? הוא "מתחנף" לדוד, אתם יודעים: מחניף לו ומתרפס לפניו.

ציבא אינו דובר אמת. למעשה, אף לא איכפת לו מדוד וגורלו. הוא פשוט רצה נואשות בנחלת מפיבושת אדונו, ולאחר שקיבל את מבוקשו – הוא מזיל ריר בכל מקום... ציבא פנה לדוד עם מניע נסתר, כמוס, מתוך חמדנות ותאוות בצע. הייתה לו תכנית חשאית, אותה הסתיר מאחורי הצגת חזות חיצונית של כבוד לדוד.

ואף יותר מכך, ציבא לא רק משמיץ את מפיבושת, אלא אף מפזר רמז עבה על אפשרות של בגידה בדוד מצד מפיבושת. זהו בדיוק המצב: זהו סיפור על אדם מרושע אחד, עם תכנית וסדר יום נסתרים משלו. עקב חמדנותו, הוא רוצה להניח ידו על רכושו של מפיבושת אדונו. כדי להשיג את מטרתו זו, עליו לא רק להכפיש ולהשמיץ את מפיבושת, אלא גם לגרום לדוד להאמין שמפיבושת בגד בו.

ישוע כמגשים הנבואות

אתם זוכרים וודאי, שהאירוע הבא (כרונולוגית) שהתרחש בסיפורי הבשורה, היה בגידתו של יהודה איש-קריות במשיח (מתי כ"ו:47-50, מרקוס י"ד:43-46, לוקס כ"ב:47-48 ויוחנן י"ח:9-2). כיצד הושגה והתממשה הבגידה הזו?

"⁴⁸ הַמְסַגֵּיר אוֹתוֹ הַקְּדִים לְתֵת סִימָן בְּאָמְרוֹ: 'מִי שְׁאֵתָן לוֹ נְשִׁיקָה זֶה הוּא; תִּפְסוּ אוֹתוֹ.' ⁴⁹ מִיָּד נִגַּשׁ אֶל יֵשׁוּעַ וְאָמַר: 'שָׁלוֹם, רַבִּי, וְנִשֶּׁק אוֹתוֹ' (מתי כ"ו:48-49).

יהודה אמנם ניגש לישוע ונשק לו, אך המעשה לא היה כן. זו הייתה נשיקת בגידה. בדיוק כמו ציבא, גם יהודה ניגש לישוע והתנהג אליו בדרך רמייה. ציבא החניף לדוד והתרפס לפניו. יהודה נשק למשיח. אתם רואים את התמונה? ציבא במעשיו משמש כאן כדמות נבואית המצביעה על יהודה ומניעיו הנסתרים כשהתקרב למשיח. מדוע ציבא החניף לדוד? – עבור

נחלת מפּיבוּשת. ומדוע יהודה בגד במשיח? – עבור שלושים שקלי כסף. ונקודה אחרונה: האם אתם זוכרים מה למדנו אודות ציבא, הדמות שבאופן נבואי מגלמת את דמותו של הבוגד בישוע, יהודה איש-קריות? ציבא היה חמדן, וניסה לעשוק את אדונו מנחלתו, תוך ניצול נכות הרגליים שלו. ובכן, כאן נוצר לנו קישור נושאי מדהים נוסף בין ציבא ליהודה. עפ"י בשורת יוחנן, יהודה איש-קריות היה גנב!

“אמר יהודה איש קריות, אחד מתלמידיו שהיה עתיד להסגיר אותו: ⁵ 'מדוע לא נמכר הבשם בשלש מאות דינר ונתן לעניים?' אך הוא אמר זאת לא מדאגתו לעניים, אלא מפני שהיה גנב; הקפה היתה בידו והוא היה נוטל ממה ששמו בה" (יוחנן י"ב: 6-4).

ראינו כאן דימוי נבואי של היבט אחד של הבגידה במשיח. ציבא פנה לדוד תוך התרפסות מעושה, בדיוק כמו שיהודה ניגש לישוע בנשיקה מעושה. הפן האחר של אותו דימוי הוא נושא הבגידה עצמו. המשיח נבגד ע"י אחד מידידיו המקורבים. הדבר מיוצג ע"י האשמת השווא של ציבא, שמפּיבוּשת אינו מצטרף לדוד מתוך תקווה שיומלך למלך במקום סבו, שאול. ציבא רומז כאן בגסות שהיעדרותו של מפּיבוּשת היא סימן לבגידתו בדוד, במקום לנאמנותו. כפי שאתם רואים, התמונה הנבואית המקבילה לתמונת הבגידה במשיח, היא די ברורה כאן.

נשיקת הבגידה – חלק ב':

דמות דוד כדימוי נבואי

ועכשיו נעבור לשמו"ב ט"ז: 23-5, קטע העוסק בעימות של דוד עם שמעי בן גרא, ובעצה שאבשלום קיבל מאחיתופל, יועצו לשעבר של דוד: "עצת אחיתופל". אך לפני שנתייחס לקטע, הבה ונסקור כמה עקרונות בנושא מבנים כיאסטיים. בפרק א' של ספר זה הצגנו את המסגרת הכללית להבנה עקרונית של המבנה הכיאסטי. הסקנו שם, שהנושאים בחלקו הראשון של המבנה חוזרים על עצמם בחלקו השני, אך בסדר הפוך. כמו כן ראינו כיצד שני חלקי המבנה גם יחד מצביעים על הציר המרכזי של המבנה, המהווה את הנקודה החשובה ביותר באותו מבנה. תוך שימוש במסגרת הכוללת הזו הצלחנו להבין ולראות שכלל הקטע שלנו, שמו"ב ט"ו: 10 עד כ"ב: 2, הינו בעצם מבנה כיאסטי גדול מימדים. לעיתים קרובות, בתוך מבנה כיאסטי גדול "מקוננים" להם מבנים קטנים יותר! הימצאותם של מבנים כיאסטיים רבים בתוך מבנה גדול יותר אינה יוצאת דופן כלל וכלל! יתרה מזו: לפעמים מספר מרכיבים ממבנה אחד משמשים גם כמרכיבים במבנה אחר. אני רוצה עכשיו שנבחן שני מבנים כיאסטיים המהווים תפקיד אחד אצל השני. הראשון נמצא בשמו"ב ט"ו: 25-37. השני נמצא בשמו"ב ט"ו: 27 - ט"ז: 23. אף על פי שמבנים אלה הינם שני מבנים נפרדים, ראו את החפיפה ביניהם, החל בשמו"ב ט"ו: 27-37. למרות שהמבנה השני מבין השניים (שמו"ב ט"ו: 27 - ט"ז: 23) הינו קטע הכתובים הבא על ציר הזמן של מסע הבריחה של דוד מפני אבשלום, הקטע הראשון שלנו (שמו"ב ט"ו: 25-37) הוא זה שלמעשה מכיל את המידע שיעזור לנו בחקר אחת הדמויות החשובות שבכלל קטע הלימוד שלנו.

המבנה הכיאסטי בשמו"ב ט"ו:37-25

א) שמו"ב ט"ו:29-25 – דוד מצהיר הצהרת תנאי-פשוט (אם... – אז...), ואחריה הצהרת תנאי-מורכב (אבל אם... – אז...); צדוק ואביתר הכוהנים מצווים לשוב לירושלים; דוד נוקב בשם שני בני הכוהנים; צדוק ואביתר הכוהנים נושאים את ארון-ברית לירושלים; דוד אומר: "אנכי מתמהמה בערבות המדבר עד בוא דבר מעמכם להגיד לי".

ב) שמו"ב ט"ו:30 – דוד עולה במעלה הר הזיתים; מלוויו הולכים חפויי ראש.

ג) שמו"ב ט"ו:31 – מישהו בא ואמר לדוד: "אחיתופל בקשרים עם-אבשלום"; דוד ענה בתשובה: "ספּל-נא אַת-עצת אַחיתופל יְהוּה".

ד) שמו"ב ט"ו:32 – דוד הגיע לפסגת ההר; חושי בא ופגש בדוד, ואדמה על ראשו.

א') שמו"ב ט"ו:33-36 – דוד מצהיר הצהרת תנאי-פשוט (אם... – אז...), ואחריה הצהרת תנאי-מורכב (אבל אם... – אז...); דוד אומר: "והלוא עמך שם (בירושלים) צדוק ואביתר הכוהנים"; דוד נוקב בשם שני בני הכוהנים; חושי, רע דוד, שב לירושלים במצוות המלך; "ושלחתם בידע (יהונתן ואחיעזר בני הכוהנים) אלי כל-דבר אשר תשמעו".

המבנה הכיאסטי שלעיל הוא אמנם קצר, אך בעל חשיבות. כפי שכבר ציינתי בעבר, הציר המרכזי מהווה את נקודת המוקד העיקרית בכל מבנה כיאסטי. הציר ממלא תפקיד באחת משתי דרכים אפשריות:

* הציר המרכזי הוא לעיתים הנקודה העיקרית, החשובה, באותו מבנה. ובמילים אחרות: כשהקב"ה רוצה לגרום לאיזשהו רעיון לבלוט, או למשוך אליו את תשומת ליבנו – הוא יהפוך אותו לציר המרכזי של מבנה כיאסטי. זוהי דרכו לומר לנו: "הלו! זוהי פיסת מידע חשובה במיוחד!"

* במקרים אחרים, הציר המרכזי משמש כנקודת מפנה, או כנקודת ניגוד בין שני חלקי המבנה הכיאסטי. כאשר הציר המרכזי משמש כנקודת מפנה – תמיד נראה ניגודיות בין מרכיבי שני החצאים של הסיפור. לפעמים המרכיבים בחלק השני של הסיפור גורמים להיפוך כיוון של מרכיבי החלק הראשון בסיפור. כבר ראינו תופעה זו פעם אחת, במבנה הכיאסטי הראשוני והעיקרי שלנו, של כלל הקטע: שמו"ב ט"ו:10 – כ'2. אתם וודאי זוכרים, שבציר המרכזי במבנה (נקודה ל'), שלושת רעי דוד הביאו מזון ואספקה לו ולאנשיו. לפני אותה נקודת ציר-מרכזי, דוד נס על נפשו. מאותה נקודה והלאה, נראה שדוד מתחזק ומתעודד מן האספקה של רעיו, הוא מתחיל לחזור לעצמו, לתכנן את נהל הקרב שלו ומשם ממשיך להתקדם לקראת הבסת אויביו.

במבנה הנוכחי בו אנו עוסקים, נושאי החלק השני של הסיפור זהים בעיקרון לנושאי החלק הראשון. אם נשווה את שני חלקי המבנה - לא נמצא כאן שינוי כיוון. אי לכך, אנחנו בהחלט יכולים להסיק שמטרת המבנה הזה היא ההתייחסות לחשיבות הציר המרכזי. דרך הציר המרכזי של המבנה הכיאסטי, הקב"ה מרמז לנו **למקד תשומת לב בדמות הזאת, באחיתופל**. הוא דמות חשובה מאוד בעלילה הזו.⁸

המבנה הכיאסטי בשמו"ב ט"ו:27 – ט"ז:23

- (א) שמו"ב ט"ו:27-28 – " הַרוּאָה אֶתָּה? ... רְאוּ, אֲנֹכִי מִתְמַהֵמָה בְּעֶרְבוֹת הַמִּדְבָּר עַד בּוֹא דְבַר מַעֲמֶכֶם לְהַגִּיד לִי"⁹.
- (ב) שמו"ב ט"ו:30 – דוד עולה בדרכו לפסגת הר הזיתים; דוד ואנשיו מתהלכים חפויי ראש ודוד עצמו גם **מתהלך יחף**¹⁰.
- (ג) שמו"ב ט"ו:31 – מישהו בא ואומר לדוד: "**אַחִיתוּפֶל בְּקִשְׁרִים עִם-אַבְשָׁלוֹם**"; דוד עונה בתשובה: "**סִכְּלָנָא אֶת-עֵצַת אַחִיתוּפֶל יְהוָה**".
- (ד) שמו"ב ט"ו:32-34 – **חושי מפגין נאמנות והזדהות**, בבואו לפגוש בדוד עם כותונת קרועה ואדמה על ראשו; דוד מצווה על חושי לשוב לירושלים ולומר **לאבשלום: "עֲבֹדְךָ אֲנִי הַמֶּלֶךְ, אֲהִיָּה עֹבֵד אָבִיךָ וְאֲנִי מֵאֵז, וְעַתָּה וְאֲנִי עֹבֵדְךָ"**
- (ה) שמו"ב ט"ו:37 – רע דוד, חושי, מגיע לירושלים בדיוק כשאבשלום נכנס לעיר.
- (ו) שמו"ב ט"ז:2 – ציבא מביא חמורים למלך, **מזון** לנערים לאכול, ויין **"לשתיית היעף במדבר"**.
- (ז) שמו"ב ט"ז:3 – "וְאַיָּה בֶן-אֲדֹנֶיךָ?".
- (ח) שמו"ב ט"ז:4 – "...הַיּוֹם יָשִׁיבוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת מַמְלַכְוֹת אָבִי"; "הַנְּהַן לָךְ כָּל אֲשֶׁר לְמַפְיֹבֹשֶׁת".
- (ט) שמו"ב ט"ז:4 – "(אני, ציבא) הַשְׁתַּחֲוִוִּיתִי, אֲמַצָּא-חַן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ".
- (י) שמו"ב ט"ז:5 – "וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד-בְּחוּרִים וְהָנָה מִשָּׁם- אִישׁ יוֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית-שָׁאוּל וְשָׂמוּ שְׁמֵי בֶן-גֵּרָא".
- (יא) שמו"ב ט"ז:5-6 – " וְשָׂמְעֵי בֶן-גֵּרָא יָצָא יָצוּא וּמִקְלָל. וַיִּסְקַל בְּאֲבָנִים אֶת-דָּוִד וְאֶת-כָּל-עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם...".
- (יב) שמו"ב ט"ז:8 – "...בֵּית-שָׁאוּל אֲשֶׁר מְלַכְתָּ תַּחֲתָיו, וַיִּיתֶן יְהוָה אֶת-הַמְּלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם בֶּן־דָּוִד".
- (יג) שמו"ב ט"ז:11 – "הַנְּהַן בְּנֵי אֲשֶׁר-יָצָא מִמֵּעֵי מִבְּקֶשׁ אֶת-נַפְשִׁי".
- (יד) שמו"ב ט"ז:14 – "וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-אִתּוֹ עֵינַיִם וַיִּנְפֹּשׁ שָׁם (מִן הַצִּידָה שֶׁהֵבִיא צִיבָא)".
- (טו) שמו"ב ט"ז:15-16 – **אבשלום** וכל אנשי ישראל באו לירושלים; חושי הארכי, רע דוד, בא לאבשלום (בירושלים).
- (טז) שמו"ב ט"ז:16-19 – חושי הפגין נאמנות לאבשלום והזדהות עימו, כשקרבו אליו ואמר: "יְחִי הַמֶּלֶךְ, יְחִי הַמֶּלֶךְ"; חושי הוסיף ואמר לאבשלום: "וְהַשְּׁנִיתִי לְמִי אֲנִי אֶעֱבֹד הַלּוֹא לְפָנַי בָּנוּ כְּאֲשֶׁר עֲבַדְתִּי לְפָנַי אָבִיךָ כִּן אֲהִיָּה לְפָנֶיךָ".
- (יז) שמו"ב ט"ז:20-21 – אבשלום אמר לאחיתופל: "הֲבֹו לָכֶם עֵצָה מֵה-נַעֲשֶׂה"; אחיתופל משיא לאבשלום עצה כיצד לזכות בלב אנשי ישראל.
- (יח) שמו"ב ט"ז:22 – נטו לאבשלום אוהל על גג הבית; אבשלום בא אל פילגשי אביו לעיני כל ישראל.

א' שמו"ב ט"ז:23 – "ועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם, כִּאֲשֶׁר יִשְׁאַל אִישׁ בְּדָבַר הָאֱלוֹהִים".

כפי ששמתם לב, אנחנו מתקדמים כרונולוגית על ציר הזמן של סיפור מנוסת דוד מאבשלום, ולכן עלינו לנתח את שמו"ב ט"ז:23-5 בסדר כרונולוגי. יחד עם זאת עלינו לזכור תמיד שהמקרא לא בהכרח נכתב אך ורק בסדר שזזה. כפי שאנחנו יכולים לראות מהמבנה הכיאסטי שלעיל, הקטע שמו"ב ט"ז:23-5 הינו חלק ממסכת נושאת נרחבת יותר המספרת את מנוסת דוד מאבשלום, ז"א שגם קטע זה הוא חלק של מבנה כיאסטי נרחב יותר (מבנה מקונן). אני ממליץ לכן, שנאפשר למבנה הכיאסטי עצמו להדריך אותנו בשלב זה של מחקרנו. נכון שמבחינת ההתקדמות הכרונולוגית של הסיפור, אכן הגענו למתואר בשמו"ב ט"ז:23-5. אך כפי שאתם רואים במבנה עצמו, ישנו מידע חיוני שמקדים לפסוקים אלה, שמהווה חלק מן המסכת הנושאת, זאת אומרת - שהוא בחלק הראשון של המבנה: שמו"ב ט"ו:27 – ט"ז:4.

מסגרת כללית של הקטע שמו"ב ט"ו:27 – ט"ז:23 נמצא להלן:

- ◆ שמו"ב ט"ו:27-29 – דוד שולח את צדוק ואביתר הכוהנים, חזרה לירושלים, כמרגלים
- ◆ שמו"ב ט"ו:30-31 – דוד שומע על בגידת אחיתופל
- ◆ שמו"ב ט"ו:32-37 – דוד שולח את רעו, חושי, כמרגל לירושלים
- ◆ שמו"ב ט"ז:1-4 – ציבא מביא לדוד ולאנשיו אספקה חיונית
- ◆ שמו"ב ט"ז:5-14 – שמעי בן-גרא מתעמת עם דוד
- ◆ שמו"ב ט"ז:15-19 – חושי מתיידד עם אבשלום ורוכש את אמונו
- ◆ שמו"ב ט"ז:20-23 – עצת אחיתופל לאבשלום

בשלב זה אני רוצה לבחון את מעשיהם של שני אנשים: חושי הארפי ושמעי בן-גרא. בואו ונתחיל עם בחינת דמותו של חושי הארפי. אנחנו קוראים דברים על חושי בשני מקומות במבנה הכיאסטי: שמו"ב ט"ו:32-37, ובמקבילה, בשמו"ב ט"ז:15-19. מהכתוב בשמו"ב ט"ו:32-37 אנחנו למדים שחושי הוא רע נאמן לדוד. חושי ביקש להצטרף לדוד במנוסתו. דוד ביקש ממנו שישוב לירושלים כ"סוכן כפול", שירכוש את אמונו אבשלום שם, ושישלח מידע על תכניות אבשלום תוך העזרות ביהונתן ואחימעץ, בניהם של צדוק ואביתר הכוהנים.

וזה מביא אותנו לקטע הקצר בו חושי ניגש לאבשלום: שמו"ב ט"ז:15-19. אנא, קיראו את חמשת הפסוקים. מה בעצם עושה חושי בשעה שהוא מכריז בפני אבשלום את הדברים הבאים?

- ◆ חושי ניגש לאבשלום ואומר: "יְחִי הַמֶּלֶךְ, יְחִי הַמֶּלֶךְ".
- ◆ כאשר אבשלום העלה בפני חושי את נושא חוסר נאמנותו לדוד, חושי עונה: "לא, כִּי-אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה וְהָעָם הַזֶּה וְכָל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל, לוֹ אֶהְיֶה וְאֵתוֹ אֶשֶׁב. וְהַשְּׂנִית: לְמִי אֲנִי אֶעֱבֹד? הֲלוֹא לְפָנָי בָּנוּ? כִּאֲשֶׁר עֲבַדְתִּי לְפָנָי אַבְדִּי - כִּן אֶהְיֶה לְפָנֶיךָ".

אז מה בדיוק חושי עושה? הוא "בוגד בדוד" בכוונה. בגידה מעושה כמובן, כחלק מהתכנית, עפ"י בקשתו של דוד. וחושי "משחק אותה" נהדר... עד כדי כך שאבשלום, למרות חשדותיו המוקדמים, מאמין שחושי אכן בוגד בדוד רעו!

הקטע הזה, שמו"ב ט"ז:19-15, אמור גם להזכיר לכם סצנה אחרת בסיפורנו. שימו לב לדרך בה חושי פונה לאבשלום. אנחנו יודעים שהוא לא התכוון לכך, כשקרא בקול "יחי המלך! יחי המלך!". אז איזה אירוע זה מזכיר לכם? לי זה מזכיר את פנייתו של ציבא לדוד! אתם זוכרים את נערו החמדן של מפיבושת, זה שמסמל לנו את דמותו הבוגדנית של יהודה איש-קריות? שימו לב להקבלות בין שמו"ב ט"ז:4-1 (ציבא ניגש לדוד), לבין שמו"ב ט"ז:19-15 (חושי ניגש לאבשלום).

◆ **ציבא ניגש לדוד עם אספקה ומצהיר: "השתחוויתי, אִמְצָא-חַן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ". חנופה והתרפסות מוחלטות בפני דוד. חושי ניגש לאבשלום בהכריזו: "יחי המלך! יחי המלך!".** שוב, התרפסות וחנופה בפני אבשלום, כדי לרכוש את אמונו.

◆ **דוד שואל את ציבא: "וְאַיֶּה בֶן-אֲדֹנֶיךָ (מפיבושת)?"** דוד תמהה מדוע מפיבושת אינו מצטרף אליו במנוסתו, כאות לנאמנותו כלפי דוד, למרות כל הטוב והחסד שהוא השפיע עליו. **אבשלום שואל את חושי: "זֶה חֶסְדְּךָ אֶת-רַעְךָ? לָמָּה לֹא-הִלַּכְתָּ אֶת-רַעְךָ?"**, תוך תהייה לגבי מניעיו של חושי בהליכתו כנגד דוד.

כפי שאתם רואים, חושי כאן "בוגד" כביכול בדוד, בדוק כפי שציבא מעלה חשדות על חוסר נאמנות לדוד (בגידה) מצד מפיבושת. ע"י יצירת **הקשר הניגוד** בין בגידת חושי בדוד לפני אבשלום, לבין מעשי ציבא בפני דוד, אנחנו בונים עוד הקשר נושאי המוכיח אף יותר את טענתנו הראשונית לגבי מעשיו ומניעיו השליליים של ציבא. ברור מכאן שציבא מקושר נושאת לחושי, דמות שמעורבת במעשה "בגידה". אתם מבינים מה קורה כאן? תחילה מציגים בפנינו את "מעשה הבגידה" לכאורה של מפיבושת, ולאחר מכן מוצג בפנינו עוד "מעשה בגידה" כביכול, הפעם של חושי. האם לדעתכם אדוני רומז לנו כאן שעלינו להתמקד בנושא **"הבגידה"**?

וכנקודה אחרונה, אני מבקש להעיר מספר דברים על אופיו השלילי של ציבא. יש בידינו כבר מספיק ראיות לכך שציבא שיקר לדוד מחד, ושהוא הכפיש את אופי אדוניו לשווא. אך שימו לב לדמות נוספת במבנה הכיאסטי שלעיל, שציבא קשור עימה נושאת (מרכיבים ט ו-ט'). ציבא מקושר נושאת לשמעני בן-גרא, בוגד אמיתי! גם בדוגמא שלפנינו, המבנה הכיאסטי הוא זה שסייע לנו לגלות קשר נושאי שהוא קשר מפתח חשוב. אגב, זהו פן תפקודי נוסף של ההקשרים הנושאים וההקבלות. שניהם מחברים ומקשרים בין דמויות, אתרים ודברים שאולי לא היינו מקשרים ביניהם לולא הכלים הללו.

ישוע כמגשים הנבואות

ושוב, התנ"ך הוא זה שמציג בפנינו תמונה מוקדמת של הבגידה במשיח! זיכרו שדמות דוד הינה דמות משיחית. מסכת חייו היא למעשה תמונת חייו של המשיח עצמו. בחלקו הראשון של הפרק (נשיקת הבגידה – חלק א') ראינו כיצד ציבא גורם לדוד להאמין שמפיבושת בגד בו. גם ראינו כיצד ציבא ניגש לדוד בהתרפסות מעושה וחסרת כנות. לכל המעשים הללו יש פן נבואי כמצביעים על בגידת יהודה במשיח, ע"י נשיקה. האם אתם זוכרים כמה הקשרים נושאים היינו צריכים ליצור כדי לראות את התמונה לאשורה? בנקודה זו התנ"ך מעניק לנו עוד תמונה של בגידה! "עד שני" כביכול, לתמיכה בסיפור הבגידה במשיח. המקרה השני הרבה יותר פשוט, ואינו מצריך הסברים רבים כמו בדוגמא של ציבא ופנייתו לדוד. מבחינת ראיות של אבשלום – רע דוד, חושי, ללא ספק "בגד" בו. זהו עוד תצלום-הבזק של הבגידה במשיח ע"י רע קרוב, יהודה. דמותו של חושי משמשת כדימוי-תיאורי של יהודה הבוגד באדונו!

וודאי תשאלו מדוע התנ"ך מעניק לנו שני תיאורים של הבגידה. התשובה פשוטה: זהו אופיין של נבואות משיחיות. זוהי גם הסיבה לריבוי דמויות משיחיות בתנ"ך (אדם, חנוך, הבל, יוסף, דוד, שמשון והרשימה עוד ארוכה). רוח הקודש עושה שימוש במגוון דמויות רב, כדי ללמד אותנו על צדדים שונים בחייו ובפועלו של המשיח. אני מכנה אותן "תמונות ישועה". למשל, רוח-הקודש עושה שימוש בדמויות של מפיבושת וחושי כדי ללמדנו, שהמשיח נבגד ע"י רע קרוב, אך הוא עושה שימוש בדמות ציבא כדי להמחיש לנו את נושא הבגידה בנשיקה. אך אתם יודעים מה? בסיפור מנוסת דוד מפני אבשלום קיימת גם דמות נוספת, שלישיית, הממלאת את תפקיד יהודה! כן, שלושה עדים להעיד על האמת הגלומה בסיפור הבגידה במשיח. האם אתם חושבים שאני יכול למצוא גם דמות רביעית? ובכן, האם איננו יכולים לקבוע שציבא בגד במפיבושת? וודאי שכן. ציבא, שהיה משרת במשפחת שאול מזה זמן רב, היה אמור להישאר נאמן לאדונו, מפיבושת. אך בגלל תאוות הבצע שלו, הוא ניצל את נכותו של מפיבושת כדי להכפיש את שמו ולהעליל עליו לשווא. אז כן, ציבא בגד באדונו, בדיוק כפי שיהודה איש-קריות בגד באדונו שלו, ביסוע!

בואו ונבחן מקרוב מספר פסוקים עליהם עברנו קודם ברפרוף. עפ"י שמו"ב ט"ו:12, אחיתופל היה יועץ קרוב לדוד:

¹² "וַיִּשְׁלַח אֲבִשְׁלוֹם אֶת-אֲחִיתוֹפֵל הַגִּילוֹנִי יוֹעֵץ דָּוִד מְעִירוֹ מִגְּלָה, בְּזַבְחוֹ אֶת-הַזְּבָחִים, וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אִמִּי, וְהָעַם הוֹלֵךְ וְרַב אֶת-אֲבִשְׁלוֹם".

עפ"י שמו"ב ט"ו:31, אחיתופל עצמו היה למעשה בין הקושרים:

³¹ "דָּוִד הִגִּיד לְאִמּוֹר: אֲחִיתוֹפֵל בְּקִשְׁרִים עִם-אֲבִשְׁלוֹם. וַיֹּאמֶר דָּוִד: סֶפֶל-נָא אֶת-עֲצַת אֲחִיתוֹפֵל יְהוֹה".

ונקודה אחרונה, עפ"י שמו"ב ט"ז:23, אחיתופל היה יועץ חשוב וראוי תחילה לדוד, ולאחר מכן לאבשלום:

²³ "וְעֲצַת אֲחִיתוֹפֵל אֲשֶׁר יַעַץ בְּיָמֵים הָהֵם כַּאֲשֶׁר יִשְׁאַל אִישׁ בְּדָבַר הָאֱלוֹהִים, כֵּן כָּל-עֲצַת אֲחִיתוֹפֵל גַּם-לְדָוִד גַּם לְאֲבִשְׁלוֹם".

הפסוקים שלעיל מראים לנו בברור שאחיתופל בגד בדוד! אחיתופל היה יועצו הנאמן של דוד, ומקורבו. בהצטרפו למחנה אבשלום, אחיתופל בגד בדוד. התמונה שלנו שלמה עכשיו. ניתנו לנו שלושה תיאורים של בגידה במשיח. במבנה הכיאסטי שבקטע בשמו"ב ט"ו:25-37, הציר המרכזי מתייחס לכך שאחיתופל היה למעשה אחד מהקושרים נגד דוד! תוך כדי ניתוח של המבנה, הראיתי לכם שהמטרה העיקרית של הציר אכן הייתה להדגיש את חשיבות העובדה שאחיתופל נמנה על הקושרים. בגידת אחיתופל הינה הדוגמה החשובה יותר מבין השלוש שראינו. למרות ששלוש הדמויות המסמלות בגידה – מפיבושת, חושי ואחיתופל – מהוות למעשה גם תיאור נבואי של יהודה איש-קריות, חובה עלינו לזכור שמבין השלושה – רק אחיתופל הוא זה שבעצם בגד בדוד! ציבא הכפיש את מפיבושת כדי שזה יראה לדוד כבוגד. חושי רק העמיד פני "בוגד", כחלק מתכניתו של דוד עצמו, לשתול סוכן במחנה אבשלום. כך שאיש משניהם בעצם לא בגד בדוד. אך אחיתופל – זה כבר סיפור אחר! הוא למעשה ממש בגד בדוד. ולכן אחיתופל מופיע כאן כדמות הבולטת ביותר בסיפור. האם שמתם לב לכך שאחיתופל הוא השותף היחיד לקשר של אבשלום, המוזכר בשם? וכשכזה, יש לו חשיבות רבה בסיפורנו. למעשה, ככל שנתקדם עם חקר הסיפור, תראו פעם נוספת כיצד

אחיתופל בעצם ממלא את תפקידו הנבואי כדמות זהה לזו של יהודה איש-קריות. התמונה תתבהר, ולא יהיה אז שום ספק שהוא דמות תואמת ליהודה. אך לעת עתה, הבה נסב את תשומת ליבנו לסיפור השני בחשיבותו בתוך המבנה הכיאסטי של שמו"ב ט"ו:27 – ט"ז:23: הסיפור על העימות בין שמעי בן-גרא לדוד.

העימות:

דמות דוד כדמוי נבואי

על פניו - הקטע בשמו"ב ט"ז:14-5 מתאר איך אדם בשם שמעי בן-גרא, איש מבנימין וממשפחת שאול, בא וסוקל באבנים את דוד ואנשיו. יתירה מזו, הוא אף הולך ומקלל את דוד: ⁵ "וּבֵּא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד-בְּחוּרִים, וְהִנֵּה מִשֵּׁם -אִישׁ יוֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית-שָׁאוּל, וְשָׁמוּ שְׁמֵעִי בֶן-גֵּרָא, יֵצֵא יֵצֵא וּמִקְלָל. ⁶ וַיִּסְקַל בְּאֲבָנִים אֶת-דָּוִד וְאֶת-כָּל-עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם וְכָל-הַגִּבּוֹרִים מִימִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ. ⁷ וְכֹה-אָמַר שְׁמֵעִי בְקִלְלוֹ: 'צֵא צֵא אִישׁ הַדְּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיַּעַל. ⁸ הֲשִׁיב -עֲלֶיךָ יְהוָה פֶּל דְּמֵי בֵית-שָׁאוּל אֲשֶׁר מָלַכְתָּ תַּחְתָּיו, וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת-הַמְּלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם בְּנֶךְ, וְהִנֵּךְ בְּרַעְתְּךָ, כִּי אִישׁ דְּמִים אֶתָּה" (שמו"ב ט"ז:5-8).

כפי שאתם רואים, שמעי הוא אדם מרומה! כיצד הוא מסוגל בכלל להצהיר הצהרות שכאלה? האם הייתה לו גישה לעובדות על שהתרחש בין דוד לשאול? שימו לב להכרזותיו על היות דוד "איש דמים ואיש בלייעל". רק במקרה שאינכם זוכרים, בואו ונעשה "ספירת מלאי" עובדתית ביחס לדוד ושאול:

- ◆ שמו"א י"ד:45-41 – שאול עומד להרוג את בנו שלו, את יהונתן, עקב שבועה חפוזה שהוא נשבע. אלמלא התערבות העם – שאול היה הורג את בנו!
- ◆ שמו"א ט"ז:23-14 – שאול מבועת עקב רוח רעה; דוד לעומת זאת בא ומיטיב לנגן בכינור, ואז רווח לשאול והרוח הרעה סרה מעליו.
- ◆ שמו"א י"ח:16-1 – קינאת שאול בדוד הופכת חולנית; פעמיים מנסה לפגוע ולשפד אותו ברומח.
- ◆ שמו"א י"ח:29-17 – שאול חושף את דוד בכוונה לסכנת הרג ע"י הפלשתים
- ◆ שמו"א י"ט:10-9 – שאול מנסה שוב לפגוע בדוד ברומח
- ◆ שמו"א י"ט:24-11 – דוד נאלץ לנוס מפני שאול, לאחר ששאול שלח אנשים להורגו בשנתו.
- ◆ שמו"א כ"ג:33 – שאול משליך את הרומח בכוונה להרוג, לעבר יהונתן בנו, אך מחטיא.
- ◆ שמו"א כ"א עד כ"ו – אסופת סיפורים הממחישים בפרוטרוט את ניסיונותיו הכושלים של שאול להרוג את דוד. לדוד היו הזדמנויות רבות בהן יכול היה בקלות להרוג את שאול, אך הוא סירב לעשות זאת (בגלל עיקרון חשוב!).

אנא, קיראו את התיעוד הבא, ושאלו את עצמכם "מיהו בעצם איש הדמים"?

¹⁶ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: 'מוֹת תָּמוּת אַחִימֶלֶךְ, אֶתָּה וְכָל-בֵּית אָבִיךָ'. ¹⁷ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְרָצִים -הַנִּיּוֹצְבִים עָלָיו: 'סִבּוּ וְהִמִּיתוּ כַּהֲנֵי יְהוָה כִּי גַם-יָדָם עִם-דָּוִד וְכִי יָדְעוּ כִּי-בֵרַח הוּא וְלֹא גָלוּ אֶת אֲזָנָי. וְלֹא-אָבוּ עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ לְשַׁלַּח אֶת-יָדָם לִפְגַּע בְּכַהֲנֵי יְהוָה. ¹⁸ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְדוֹאֵג: 'סִבּ אֶתָּה וּפְגַע בְּכַהֲנֵים'. וַיִּסַּב דוֹאֵג

הָאָדוּמִי וַיִּפְגַּע-הוּא בַּכּוֹהֲנִים, וַיָּמָת בַּיּוֹם הַהוּא שְׁמָנִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ נִשָּׂא אֶפּוֹד בָּד. ¹⁹ וְאֵת נָב, עִיר-הַכּוֹהֲנִים, הִכָּה לְפִי-חֶרֶב מֵאִישׁ וְעַד-אִישָׁה מְעוֹלָל וְעַד-יֹונֵק וְשׁוֹר וְחֹמֹר וְשָׁה, לְפִי-חֶרֶב" (שמו"א כ"ב:16-19).

יכולתי להמשיך עם עוד ועוד דוגמאות. יש עוד הרבה דוגמאות המתייחסות להתנהגות הפזיזה וחסרת האחריות של שאול. אנחנו רק יכולים לתהות האם שמעי היה במצב שכלי ראוי, כאשר הטיח בדוד את כל ההאשמות הללו! בתגובה להתנהגות הבלתי ראויה של שמעי, אבישי בן-צרויה (אחי יואב) אומר למלך: "למה יקלל הַכֶּלֶב הַמֵּת הַזֶּה אֶת-אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ? אֶעֱבְרָה-נָא וְאֶסִּירָה אֶת-רֵאשׁוֹ". אך שימו נא לב לתגובת דוד הן לגבי הצעתו של אבישי, והן לגבי האשמותיו של שמעי:

¹⁰ "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: 'מֵה-לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה? כֹּה יִקְלַל, כִּי יִהְיֶה אָמַר לוֹ: 'קִלַּל אֶת-דָּוִד' וּמִי יֹאמֶר 'מְדוּעַ עָשִׂיתָ כֵּן?' ¹¹ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֲבִישׁי וְאֶל-כָּל-עֲבָדָיו: 'הֲיֵה בְנֵי אֲשֶׁר-יֵצֵא מִמֶּעִי מִבְּקֵשׁ אֶת-נַפְשִׁי וְאֵף כִּי-עָתָה בֶן-הַיְמִינִי, הִנְחוּ לוֹ וְיִקְלַל כִּי אָמַר-לוֹ יִהְיֶה.' ¹² אוֹלֵי יִרְאֶה יִהְיֶה בְּעֵינַי, וְהַשִּׁיב יִהְיֶה לִּי טוֹבָה תַּחַת קִלְלָתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה" (שמו"ב ט"ז:10-12).

האין זה מדהים? ראשית, דוד חס על חיי שמעי, ומונע מאבישי להסיר את ראשו. אך הנקודה היותר חשובה כאן היא גישתו של דוד לכל העניין: אם יש בין הנוכחים מישהו שמודע לכך שהאשמותיו של שמעי הן חסרות שחר – זהו דוד. דוד אינו נוקם, אך גם אינו מכחיש! למעשה, דוד אף מצהיר שייתכן שאלוהים שלח את שמעי לקלל אותו! זה נשמע כמעט חסר שחר. יחסו של דוד לכל העניין נתפס כהשלמה אילמת עם גורלו. במקום להשיב מלחמה, דוד מורה לאנשיו להימנע מכל מעשה אלימות, והוא עצמו ניכנע לגורל שנראה בעיניו כרצון האב.

ישוע כמגשים הנבואות

לאחר 'נשיקת הבגידה' של יהודה איש-קריית, החיילים ניגשו אל ישוע, התעמתו עימו, ואסרו אותו (מתי כ"ו:47-56, מרקוס י"ד:43-50, לוקס כ"ב:47-53, יוחנן י"ח:2-11). זה היה העימות שלו עם אלה המאשימים אותו, בדומה לעימות של דוד עם שמעי. ובנאמנות רבה לתיאור הנבואי של שמו"ב, שמעון-כיפא שלף את חרבו והכה בראשו של משרת הכהן הגדול מתוך כוונה להסירו, בדומה מאוד לכוונתו של אבישי! אך שמעון-כיפא הצליח רק להסיר את אוזנו הימנית של הנער... ובנקודה זו ישוע פונה ומדבר לתלמידיו, בדיוק כפי שדוד דיבר לאבישי, ומורה להם להימנע מכל אלימות.

⁵² "אָמַר אֵלָיו יֵשׁוּעַ: 'הֲשֵׁב אֶת חֶרֶבְךָ אֶל מְקוֹמָהּ, כִּי כָל הָאוֹחֲזִים בְּחֶרֶב, בְּחֶרֶב יֵאבְדוּ.' ⁵³ שָׁמָּא חוֹשֵׁב אֶתָּה שְׂאִינְנִי יְכוּל לְבַקֵּשׁ מֵאֲבִי וּמִיָּד יִמְצֵא לִי יוֹתֵר מִשְׁנַיִם-עֶשֶׂר לְגִיוֹנוֹת מְלֹאכִים? ⁵⁴ אֲבָל כִּיֵּצֵד יִתְקַיְּמוּ דְבָרֵי הַכְּתוּבִים שֶׁכָּךְ צְרִיךְ לִהְיוֹת?' ⁵⁵ אוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר יֵשׁוּעַ אֶל הַהַמּוֹן: 'כִּמוֹ עַל שׁוֹדֵד יֵצְאֲתֶם בְּחֶרֶבוֹת וּבְמַקְלוֹת לְתַפֵּס אוֹתִי. הֲרִי יוֹם יוֹם יִשְׁבְּתִי בְּמַקְדָּשׁ וְלִמְדָתִי וְלֹא שְׁלַחְתֶּם יָד לְתַפֵּס אוֹתִי.' ⁵⁶ אָף כָּל זֶה קָרָה לְמַעַן יִתְקַיְּמוּ כְּתָבֵי הַנְּבִיאִים.' אֲזַ עֲזָבוּהוּ כָּל תַּלְמִידָיו וּבְרָחוּ" (מתי כ"ו:52-56).

בקטע זה ישוע גוער בשמעון-כיפא בדיוק כפי שדוד גער באבישי, משום שהוא לא רצה שתלמידיו יהרגו את השלוחים (ע"י האב) להתעמת איתו. האם שמתם לב כיצד ישוע מציין פעמיים שהאירועים הללו מתרחשים למן יתמלאו כתבי הנבואה? אנחנו מכירים עכשיו לפחות מקום אחד בכתובים שמתאר נבואית את האירוע הזה שבברית החדשה: שמו"ב ט"ז:14-15!

והנקודה האחרונה: שימו לב ליחסו של ישוע לאלה שבאו לאסור אותו, אף על פי שלא עשה דבר הדורש עונש שכזה. השוו את דברי ישוע עם דברי דוד בבחורים.

50 "ואחד מהם הפך וקצץ את אָזְנוֹ הַיְמָנִית שֶׁל עֶבֶד הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. 51 אַךְ יֵשׁוּעַ הִשִּׁיב: 'הֲרָפוּ! עַד כָּאן!', נָגַע בְּאָזְנוֹ וְרָפָא אוֹתוֹ" (לוקס כ"ב:50-51).

11 "אָמַר יֵשׁוּעַ אֶל כִּיפָא: 'הֲשֵׁב אֶת הַחֶרֶב אֶל נִדְנָה. הֲאִם לֹא אֲשַׁתֶּה אֶת הַפּוֹס שֶׁנָּתַן לִי הָאֵב?' (יוחנן י"ח:11).

10 "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מֵה-לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה? פֹּה יִקְלָל, כִּי יִהְיֶה אָמַר לוֹ: 'קִלְלֵ אֶת-דָּוִד' וְיָמִי יֹאמֶר 'מִדּוֹעַ עֲשִׂיתָ כֵּן?' 11 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֲבִישִׁי וְאֶל-כָּל-עֲבָדָיו: 'הִנֵּה בְנֵי אֲשֶׁר-יֵצֵא מִמֶּעִי מִבְּקֵשׁ אֶת-נַפְשִׁי וְאֵף כִּי-עָתָה בֶן-הַיְמִינִי, הִנָּחוּ לוֹ וְיִקְלָל כִּי אָמַר-לוֹ יִהְיֶה. 12 אוֹלֵי יִרְאֶה יְהוָה בְּעֵינַי, וְהִשִּׁיב יְהוָה לִי טוֹבָה תַּחַת קִלְלָתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה" (שמו"ב ט"ז:10-12).

כפי שאתם רואים, המשיח מוסר את אותו המסר כפי שדוד עשה בזמנו, זאת אומרת: "הניחו לאירועים להתרחש ללא הפרעה. אני כנוע לחלוטין לרצון האב במצב הזה, ואינני מתנגד לרצונו". כן אהובי: כאשר דוד שוחח עם אבישי והורה לו להניח לשמעתי לקלל אותו (את דוד), וכאשר דוד ציין שה' הוא זה שהורה לו לעשות כן, הוא למעשה העניק לנו "הצצה נבואית" להתרחשויות שגם המשיח יחווה: לכך שהמשיח ייכנע כליל לרצון האב, שהוא יניח למאשימים אותו לאסרו, ושהוא לא יניח לפגוע בשוביו. ידידים יקרים, זהו סיפור מדהים, שסופר על ידי נביאי ישראל מאות שנים מראש, לפני התרחשותו. הסיפור סופר כשכל מרכיב ממוקם במקום הנכון, בסדר הנכון, ומוצא לאור על ידי רוח אלוהים. ברוך הוא וברוך שמו.

קבלת עצה:

דמות דוד כדומי נבואי

החל משמו"ב ט"ז:20, יש לאבשלום שני יועצים, ותפקידם הוא ליעץ לו כיצד להביס את דוד: חושי הארכי ואחיתופל הגלוני. בשלב זה אני רוצה לתת לכם סיכום קצר של האירועים המתרחשים בשמו"ב ט"ז:20 – י"ז:14.

- ◆ שמו"ב ט"ז:20-23 – אחיתופל מיעץ לאבשלום כיצד לרכוש את לב אנשי ישראל
- ◆ שמו"ב י"ז:4-1 – אחיתופל מעניק את עצתו כיצד להרוג את דוד
- ◆ שמו"ב י"ז:14-5 – חושי מעניק עצה כיצד להרוג את דוד

שמו"ב ט"ז:20 הינו פסוק חשוב. נאמר בו שאבשלום פונה לאחיתופל בבקשה: "הבו לָכֶם עֵצָה מֵה-נִעְשֶׂה". בנוסף, בשמו"ב י"ז:4-5 אבשלום מבקש מחושי עצה כיצד להרוג את דוד. אנחנו יודעים שאחיתופל היה בזמנו אחד היועצים האמינים ביותר של דוד (שמו"ב ט"ו:12). בנוסף לכך, אנחנו יודעים שדוד שלח את חושי "לסכל את עצת אחיתופל" (שמו"ב ט"ו:34). אתם שמים לב כיצד המילה "עצה" שבה וצצה לה? למעשה היא מופיעה בקטע הזה (שמו"ב ט"ז:20 עד י"ז:14) שבע פעמים! החזרה הרבה על מילים/מונחים היא עוד כלי ספרותי שה' משתמש בו למשוך את תשומת ליבנו. ע"י שימוש כה רב במילה "עצה", בתוך קטע כה קצר, הקב"ה רוצה שנראה שהמוקד העיקרי של פסוקים אלה הוא ביחס לדרך שבה אבשלום מקבל עצה מאלה

שבחר בהם להיות לציודו. ובמילים אחרות: קל מאוד לראות שאבשלום בחר בחירה מושכלת באנשים מסוימים להיות בקרבתו, ושהוא בוטח בהם, מבקש, וגם מקבל מהם ייעוץ.

לשם מה התקבצו להם האנשים האלה כדי לייעץ לאבשלום? התשובה לשאלה נמצאת בעצות עצמן שחושי ואחיתופל העניקו לאבשלום.

"¹ ויאמר אחיתופל אל-אבשלום: אבחרה נא שנים-עשר אלף איש ואקומה וארדפה אחרי-דוד הלילה.² ואבוא עליו והוא יגע ורפה ידיים והחרדתי אתו ונס כל-העם אשר-אתו והפיתי את-המלך לבדו.³ ואשיבה כל-העם אליך כשוב הכל האיש אשר אתה מבקש, כל-העם יהיה שלום" (שמו"ב י"ז:1-3).

"¹¹ כי יעצתי: האסף יאסף עליך כל-ישראל מן ועד-באר שבע כחול אשר-על-הים לרב ופניך הלכים בקרב.¹² ובאנו אליו באחד המקומות אשר נמצא שם ונחנו עליו כאשר יפול הטל על-האדמה ולא-נותר בו ובכל-האנשים אשר-אתו גם-אחד.¹³ ואם-אל-עיר יאסף והשיאו כל-ישראל אל-העיר ההיא חבלים וסחבנו אתו עד-הנחל עד אשר-לא-נמצא שם גם-צורור" (שמו"ב י"ז:11-13).

קל לראות שהם התקבצו להם רק כדי לטכס עצה כיצד להרוג את דוד! זו הייתה מטרתה של האסיפה, וזה היה נושא העצות של חושי ואחיתופל.

ישוע כמגשים הנבואות

כבר ראינו: (1) את הדימוי הנבואי של בגידת יהודה איש-קריות (2) את העימות בין ישוע לאלה שנשלחו לאסרו (3) את כיפא מנחית מכת חרב על אזנו של עבד הכוהן הגדול. החלק הבא של סיפור הבשורה (מתי כ"ו:56-75, מרקוס י"ד:50-72, לוקס כ"ב:54-71 ויוחנן י"ח:12-23) מתייחס לשני אירועים עיקריים:

◆ כל התלמידים נטשו את ישוע וברחו. בהמשך, שמעון-כיפא גם מתכחש לישוע שלוש פעמים.

◆ ראשי הכהנים והסנהדרין מטכסים עצה כיצד לגרום למות ישוע

הדימוי הנבואי של ראשי הכהנים מטכסים עצה כיצד להמית את ישוע המשיח, סופק לנו בתיאור ההתכנסות של אבשלום, חושי אחיתופל ואחרים, שהתקבצו במטרה להחליט על הדרך והשיטה להרוג את דוד! (ראה מתי כ"ו:56-75).

⁵⁹ אז חפשו ראשי הכהנים וכל הסנהדרין עדות שקר על ישוע כדי להמית אותו" (מתי כ"ו:59).

בקוראנו בספרי הבשורה, אנחנו מבחינים שהדימוי הנבואי שמצויר על ידי מחבר שמואל ב', אכן קולע למטרה! אנחנו נפגשים חזיתית עם נבואה מדהימה אודות אירוע מסוים בחיי ישוע המשיח, אירוע שמתרחש בסדר הנכון של ההתרחשות הנבואית! האירוע השני מתייחס לעובדה שעם מאסרו, תלמידי ישוע נטשו אותו בגת שמנים. בואו ונחזור לקטע שקודם עסקנו בו רק בקצרה.

"ואבוא עליו והוא יגע ורפה ידיים והחרדתי אתו ונס כל-העם אשר-אתו והפיתי את-המלך לבדו" (שמו"ב י"ז:2).

הציטוט שלעיל מתאר חלק מעצת אחיתופל לאבשלום. קיראו את הפסוק בקפידה: הוא אמור להזכיר לכם פסוק מנבואה אחרת המתייחסת למשיח!

"חָרַב עוֹרֵי עַל-רַעִי וְעַל-גֹּבֵר עֲמִיתִי נָאִם יְהוָה צְבָאוֹת: הֲךָ אֶת-הָרָעָה - וּתְפוּצִין הַצָּאֵן..." (זכריה י"ג:7).

על ציר הזמן הנבואי, לא הכרונולוגי, עצת אחיתופל מתרחשת במקביל לזמן מנוסת הפחד של תלמידי ישוע מגת-שמנים. המוטיב המרכזי בעצת אחיתופל דומה ביותר למוטיב בנבואת זכריה ב-י"ג:7! כמו כן, שימו לב לניסוח "על גבר עמיתי" בזכריה: אחיתופל היה רעו האמין ועמיתו הקרוב של דוד! כמעט אין סוף לנושאים המקשרים בין הפעולות הנבואיות בשמו"ב לבין סבלו של ישוע.

ואם זאת לא הייתה ראייה מספקת – ישנה סיבה נוספת על פיה אנחנו יכולים לדעת ללא צל של ספק, שהפסוק בזכריה י"ג:7, ובהקבלה לו עצת אחיתופל, מתייחס למנוסת תלמידי ישוע ונטישתם אותו. האדון עצמו אמר זאת!

"31 אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: 'אַתֶּם כָּלְכֶם תִּפְּשׁוּ בְּגַלְלֵי הַלַּיְלָה, שְׁהָרִי כְּתוּב, 'אֶפֶה אֶת-הָרָעָה וּתְפוּצִין הַצָּאֵן'" (מתי כ"ו:31).

בנקודה זו אני רוצה להסב את תשומת לבכם לדימוי נבואי נוסף, המתייחס לאנשים שבאו לאסור את ישוע. תכניתו של חושי בשמו"ב י"ג:11-12, הצריכה שכל ישראל יאספו, מדין ועד באר-שבע, כחול אשר על הים לרוב. במילים אחרות: התכנית של חושי מצריכה פעולתו של המון רב, שילך וילכוד את דוד. ובמקרה, גם ספרי הבשורה מציינים שהמון רב בא בשעת מאסרו של ישוע.

"55 אוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר יֵשׁוּעַ אֶל הַהֶמוֹן: 'כִּמוֹ עַל שׁוֹדֵד יִצְאֲתֶם בְּחָרְבוֹת וּבְמִקְלוֹת לְתַפֵּס אוֹתִי. הֲרִי יוֹם יוֹם יִשְׁבְּתִי בְּמִקְדָּשׁ וְלִמְדָתִי וְלֹא שְׁלַחְתֶּם יָד לְתַפֵּס אוֹתִי'" (מתי כ"ו:55).

"3 לקח יהודה קבוצת חיילים וגם משרתים מאת ראשי הכהנים והפרושים, ויבא לשם בלפידים ובמנורות ובכלי נשק" (יוחנן י"ח:3).

וכך אנחנו רואים שהקטע שמו"ב ט"ז:20 – י"ד:14, הינו נבואה המורה על אלה שבבוא הזמן יטכסו עצה כיצד להמית את המשיח. אנחנו למדים מעצת אחיתופל, שתלמידי המשיח ינוסו מהמקום וינטשו אותו בגלל פחדם מפני החרב. מעצת חושי אנחנו למדים שהמון רב יבוא ויהיה נוכח במאסרו של המשיח. זה ממש מדהים!

סיכום הפרק:

להלן הטבלה המצטברת להקשרים הנושאים שבין שמו"ב ט"ו:10 עד כ"ב:2, לבין ספרי הבשורה. הטבלה מסכמת את מה שלמדנו בפרק זה.

טבלת-השוואה מצטברת
הקשרים הנושאים בין שמו"ב ט"ו:10 – כ':2, לספרי הבשורה

שמואל ב'	ספרי הבשורה
שמו"ב ט"ז:1-4 – ציבא החמדן מרמה את דוד ומקבל את נחלת מפיבושת; ציבא ניגש לדוד בחוסר כנות, עם חנופה, התרפסות ומניעים אנוכיים; ציבא גורם לדוד להאמין שמפיבושת בוגד בו	מתי כ"ו:47-50, מרקוס י"ד:43-46, לוקס כ"ב:47-48 ויוחנן י"ח:2-9 – יהודה, הגנב החמדן, ניגש לישוע ומעניק לו נשיקה מעושה – את "נשיקת הבגידה"
שמו"ב ט"ו:30-37 ו-ט"ז:15-19 – אחיתופל בוגד (ממש) בדוד; גם חושי "בוגד" (לא ממש) בדוד	מתי כ"ו:47-50, מרקוס י"ד:43-46, לוקס כ"ב:47-48 ויוחנן י"ח:2-9 – יהודה איש-קריות בוגד במשיח
שמו"ב ט"ז:5-14 – שמעי בן-גרא מתעמת עם דוד, ומאשים אותו בדברים רבים; אבישי בן-צרויה רוצה לכרות את ראש שמעי; דוד נכנע כליל לרצון ה', עד כדי הצהרה ששמעי נשלח לקלל אותו ע"י ה'; דוד מורה לאבישי שלא לפגוע בשמעי	מתי כ"ו:56-47, מרקוס י"ד:50-43, לוקס כ"ב:53-47, יוחנן י"ח:11-2 – מאשימי ישוע מתעמתים איתו, והמון רב בא לאסרו; כיפא מסיר במכת חרב את אזנו של עבד הכהן הגדול; ישוע נכנע כליל לרצון האב ואינו מתנגד למעצר; מורה לתלמידיו שלא לנקום ולפגוע באיש!
שמו"ב ט"ז:20 – י"ז:14 – אחיתופל וחושי מתכנסים לעוץ לאבשלום כיצד להמית את דוד; אחיתופל מבטיח לפגוע בדוד בלבד, ולגרום לשאר העם לנוס; חושי מתכוון להביא על דוד המון רב ללכוד אותו	מתי כ"ו:75-56, מרקוס י"ד:72-50, לוקס כ"ב:71-54 ויוחנן י"ח:23-12 – ראשי הכהנים והסנהדרין מתכנסים לטכס עצה כיצד להמית את ישוע; לנבואה בזכריה י"ג:7 ולנאמר בעצת אחיתופל יש מימוש ישיר בנטישת ישוע ע"י תלמידיו; המון רב בא לאסור את ישוע

"רגע של נושא"

בפרק זה של הסיפור פגשנו התייחסויות רבות לאחיתופל, יועצו הנאמן של דוד, שבגד בו. מעניין לראות שגם דמותו של חושי הארכי מוצאת בהקשר הזה מקום די בולט. כשאני לומד את הכתובים בשיטה הנושאת, אני משתדל לשמר את עצמי במצב מודעות לכמה שיותר הקשרים נושאים. מניסיוני מצאתי שלעיתים קרובות, הקשרים נושאים מכילים פניני חוכמה נפלאות, ובלעדי ההקשרים הללו קשה מאוד לזהות אותן. לדוגמא: שמואל ב' אינו הספר היחיד שמזכיר את חושי ואחיתופל.

³² ויהונתן דוד-דויד יועץ, איש-מבין וסופר, הוא ויחיאל בן-חכמוני עם-בני המלך.
³³ ואחיתופל יועץ למלך, וחושי הארכי רע המלך.³⁴ ואחרי אחיתופל יהודע בן-בניהו ואביתר ושר-צבא למלך יואב" (דה"א כ"ז:32-34).

הקטע שלעיל לקוח מקטע בספר בו רושם דברי-הימים מונה ומציין את רשימת נושאי המשרות המלכותיות של דוד. גם כאן ראינו שאחיתופל מוזכר כ"יועץ למלך". ראינו קודם, שעצת אחיתופל הייתה קרובה באיכותה לדבר נבואה (זכריה י"ג:7)! אני משוכנע שדוד כיבד את אחיתופל וגם העריך את רעותו ותבונתו. כמה חבל שהוא שינה את טעמו, והפך להיות כה לא אמין, עד כדי בגידה כה מכווערת בדוד. בניגוד לאחיתופל, חושי הארכי כן נשאר נאמן לדוד. עשר פעמים הכתובים מזכירים את רעותו הנאמנה של חושי לדוד! מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. ולסיכום: כנראה שהכתובים מזכירים את חושי ואת אחיתופל פעמים כה רבות, פשוט כדי להמחיש את השוני העצום באופי שירותם את דוד.

אנחנו רק יכולים לתהות מה גרם לאחיתופל לבגוד כך בדוד, לאחר תקופה כה ארוכה של שרות כיועץ מקורב. ייתכן שהסיבה נעוצה בעובדות הבאות:

³ "וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַרְוֶשׁ לְאִישָׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא-זֹאת בַּת-שֶׁבַע בַּת-אֱלִיעָם אֲשֶׁת אֹרִיָה הַחֲתָי" (שמו"ב י"א:3).

³⁴ "אֲלִיפֶלֶט בֶּן-אֲחִסָּבִי בֶּן-הַמַּעֲכָתִי אֱלִיעָם בֶּן-אֲחִיתוֹפֶל הַגִּלְוֹנִי" (שמו"ב כ"ג:34).

¹² "וַיִּשְׁלַח אֲבִשְׁלוֹם אֶת-אֲחִיתוֹפֶל הַגִּלְוֹנִי יוֹעֵץ דָּוִד מַעֲרִירוּ מִגְּלָה בְּזָבְחוֹ אֶת-הַזְּבָחִים וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אִמָּץ וְהָעַם הוֹלֵךְ וְרַב אֶת-אֲבִשְׁלוֹם" (שמו"ב ט"ו:12).

הפסוקים הללו מורים בברור על העובדה שאחיתופל היה סבה של בת-שבע! ייתכן שאחיתופל התקומם נגד דוד עקב הפרשה של דוד עם נכדתו. לא קשה לשער שיייתכן ואחיתופל איבד הכבוד לדוד לאחר פרשת בת-שבע וההמתה המכוונת של אוריה החיתי, חתנו.

בשלב זה אני מבקש שתיקראו קטע מבשורת יוחנן:

¹⁸ "לא על כלכם דברתי - אני יודע מי אלה שבחרתי אותם - אך למען ימלא הכתוב, 'אוכל לחמי הגדיל עלי עקב'.¹⁹ מעתה אני אומר לכם בטרם יקרה הדבר, למען תאמינו בפאשר יקרה כי אני הוא. ²⁰ אמן אמן אני אומר לכם, המקבל את מי שאשלח מקבל אותי, והמקבל אותי מקבל את שולחי' ²¹ לאחר שאמר זאת נפגעים ישוע ברוחו והעיד באמרו: 'אמן אמן אני אומר לכם, אחד מכם יסגירני' ²² הביטו התלמידים זה בזה, תוהים היו על מי דבר. ²³ אותה שעה היה אחד התלמידים סמוך אל חיק ישוע. אותו תלמיד היה אהוב על ישוע. ²⁴ רמז לו שמעון כיפא לשאול על מי הוא מדבר. ²⁵ נשען אותו תלמיד על לבו של ישוע ושאל אותו: 'אדוני, מי הוא?' ²⁶ ענה ישוע: 'זה שבשבילו אטבל את הפרוסה ואתן לו'. טבל את הפרוסה ונתן אותה ליהודה בן שמעון איש קריות. ²⁷ לאחר שנתנה לו הפרוסה נכנס בו השטן. אמר לו ישוע: 'את אשר תעשה - עשה מהר' ²⁸ ואיש מן המסבים לא ידע לשם מה אמר לו זאת. ²⁹ הואיל והקפה הייתה אצל יהודה, חשבו אחדים שישוע אמר לו, 'קנה מה שנחויץ לנו לחג', או שיייתן משהו לעניים. ³⁰ והוא, אחרי שלקח את הפרוסה, יצא מיד. היה אז לילה" (יוחנן י"ג:18-30).

בקטע שלעיל מסופר כיצד ישוע סיפר לתלמידיו מראש על בגידתו. ביוחנן י"ג:18, ישוע מצטט ממזמור תהילים מ"א:

¹⁰ "גם איש-שלומי אשר-בטחתי בו, אוכל לחמי, הגדיל עלי עקב" (מזמור מ"א:10).

נראה שהבנו היטב שאחיתופל אכן מהווה תמונה מדויקת של יהודה איש-קריות! מזמור מ"א נכתב על ידי דוד, וקרוב לוודאי שהוא מדבר בו על אחיתופל, ידידו הקרוב אשר הוא בטח בו. בבשורת יוחנן י"ג:18 ישוע מורה לנו בפרוש שמזמור מ"א הינו מזמור משיחי ששופך אור על הדרך בה יבגדו בו. ההקשרים הנושאים שייצרנו גם כן מוליכים אותנו לאותן מסקנות! אחיתופל הינו דימוי של יהודה איש-קריות, רע קרוב ואיש סוד של ישוע, שבגד בו עבור 30 שקלי כסף.

אך מזמור מ"א בתהילים איננו המזמור המשיחי היחיד. איך אנחנו יודעים מתי מזמור כולל בתוכו תוכן משיחי? האמת היא שאנשים בדרך כלל פונים לברית החדשה כדי לקבוע אם מזמור הוא משיחי או לא. בד"כ אנשים פשוט מחפשים שם התייחסות לטקסט תנ"כי, ורושמים לעצמם את ההתייחסות. אך יש בעיה קשה עם הטכניקה הזו: הברית החדשה אינה

אמורה להיות מקור מקיף וממצה של מידע משיחי (מן התנ"ך). היא רק נוגעת לעיתים בנבואות משיחיות בלבד. ויש כל כך הרבה חומר שממתין להיחשף. כל שעלינו לעשות הוא לאפשר לה' להצביע עבורנו על המזמורים הכוללים את הנושא המשיחי. הוא מעוניין ומסוגל ללמד אותנו אודות המשיח מן התנ"ך, וכל שעלינו לעשות הוא להיפתח לדרך ולתוכנית בה הוא מעניק את ההתגלות.

מצאתי שאותם כלים לניתוח-נושאי שהשתמשנו בהם עד כה, הם ברי שימוש גם לחשיפת נבואות משיחיות בתהילים. עלינו רק לבחון ולחפש את הנקודות הבאות:

- ◆ מזמורים עם תכנים משיחיים ברורים
- ◆ מזמורים עם הקשרים נושאים לקטעים משיחיים במקומות אחרים
- ◆ מזמורים עם הקשרים נושאים לדמויות משיחיות ידועות
- ◆ מזמורים עם הקשרים נושאים למזמורים משיחיים אחרים
- ◆ מזמורים עם הקשרים נושאים בעלי מראות של מוות ותחייה (שניים ממרכיבי אות המשיח)

היריעה הקצרה שברשותי אינה מאפשרת לי להרכיב רשימה מפורטת של המזמורים המשיחיים, רק אומר שישנם כה רבים כאלה, עד שקצר יותר יהיה להרכיב רשימה של מזמורים שאין להם נגיה משיחית! ובכל זאת, אני רוצה לחלק איתכם איך להגיע לקביעה שמזמור מ"א הינו מזמור משיחי, גם ללא התייחסות לקביעתו הישירה של ישוע ביוחנן י"ג:18!

מזמור מ"א מציג בפנינו דימויים מרומזים של הצלה מסף מוות:

"² אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלָטֵהוּ יְהוָה. ³ יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ וְאֲשֶׁר בְּאָרֶץ וְאֶל-תַּתְּנֶהוּ בְּנֶפֶשׁ אוֹיְבָיו. ⁴ יְהוָה יִסְעֶדְנֵנוּ עַל-עֵרֶשׂ דָּוִי כֹל-מִשְׁכְּבוֹ הַפֶּכֶת בְּחַלְיוֹ. ⁵ אֲנִי-אֶמְרָתִי יְהוָה חַנּוּנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ. ⁶ אוֹיְבֵי יֶאֱמְרוּ רַע לִי מָתִי יָמוּת וְאֶבֶד שְׁמוֹ" (מזמור מ"א:2-6).

פסוק 2 מציין "ביום רעה ימלטהו ה'". ואז, פסוק 3 מציין שה' ישמרהו ויחיהו, עם הצהרת בקשה-תקווה "ואל תתנהו בנפש אויביו". ומהי השאיפה האופיינית של אויבים? מוות!

ועכשיו, משזיהינו את מזמור מ"א כמזמור משיחי, אנחנו יכולים לזהות מזמור נוסף כמזמור משיחי, ע"י יצירת הקשרים נושאים. בואו ונביט במזמור נ"ה!

"¹³ כִּי לֹא-אוֹיֵב יַחַרְפֵּנִי וְאִשָּׁא לֹא-מִשְׁנֹאֵי עָלַי הַגְדִּיל וְאֶסְתֵּר מִמֶּנּוּ. ¹⁴ וְאַתָּה אֲנוֹשׁ כְּעָרְכִי אֱלוֹפִי וּמִיַּדְעִי. ¹⁵ אֲשֶׁר יַחַדּוּ נִמְתִּיק סוּד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרִנָּה" (מזמור נ"ה:13-15).

מזמור נ"ה:13-15 מקושר נושאת למזמור מ"א:10. הנושא המשותף הוא שרעו הקרוב של דוד שינה טעמו וקם עליו. ומכאן ברור, שמזמור נ"ה:13-15 הינו נבואה נוספת על אחיתופל, ובעקיפין גם על יהודה איש-קריות.

פרק ד'

מְעַבֵּר לְאוֹת הַמְּשִׁיחַ

מבוא:

בפרק הקודם ניתחנו את שמו"ב ט"ז:1 עד שמו"ב י"ד:14. מבחינה נושאת, הקטע הזה הציג בפנינו תמונה ברורה של הבגידה בישוע המשיח. אירועים משמעותיים שהתרחשו בגת-שמנים, כולל נשיקת-הבגידה של יהודה איש-קריות ומעצרו של ישוע ע"י ההמון, נובאו בקטע שמו"ב ט"ז:1 עד שמו"ב י"ד:14. אם נתייחס לנקודות הבאות, נראה את חכמת אלוהים מוכחת בעליל. מה שמחבר ספר שמואל ב' עשה, תחת הנחיית רוח-הקודש כמובן, היה בסך הכל לתעד בסדר כרונולוגי את האירועים הקשורים במנוסתו של דוד מפני אבשלום, החל במרד אבשלום וכלה במות אבשלום. מבחינת פירוש הפשט של האירועים, האירועים בסיפור מבטאים את התגשמות נבואת נתן הנביא – שהחרב לא תסור מבית דוד עד עולם. אך תוך כדי הניתוח הנושאי שערכנו, גילינו שתי תגליות מקסימות: ראשית, שמבחינה נושאת מסתתר לו כאן עוד סיפור! זהו סיפור הבשורה, המתאר את סבלו, מותו ותחייתו של ישוע המשיח. העובדה המדהימה השנייה היא, שהביטוי הנושאי של אירועי הבשורה כפי שהם משתקפים בסיפור מרד אבשלום, תואם התאמה כרונולוגית מוחלטת את סדר התרחשות האירועים בכל ארבעת ספרי הבשורה! רק קדוש ישראל בחכמתו כי רבה, יכול לפרוש בפנינו את סוף הסיפור כבר בתחילתו.

גם פרק זה ממשיך בתהליך מיפוי סבלות המשיח כפי שהם משתקפים בסיפור מנוסת דוד מאבשלום בנו. אך בעוד זמן קצר נגלה "סטייה" בהצגת האירועים הכרונולוגית של אירועי הבשורה. תיאור סיפור המנוסה של דוד אמנם ממשיך בסדר הזמנים הנכון שלו, אך בסיפור השני, זה המציג בפנינו תצוגה נושאת של אירועי הבשורה, יש סטייה מנתיב ציר הזמן. כשנגיע לאותה נקודה – נאלץ לבצע חריגה מסוימת בדרך הניתוח. הנושאים שנדון בהם בפרק זה יכילו מידע רב בעל ערך, שיעזור לנו בהבנת (1) משמעות ההתנתקות הכרונולוגית מהתיאור הנושאי של הבשורה (2) הסיבה להתנתקות התיאור הנושאי של הבשורה מציר הזמן הכרונולוגי וגם (3) הצדקת התנתקות זו.

השלמת דיוקנו של יהודה איש-קריות:

דמות דוד כדיומו נבואי

קטע הכתובים הבא שמצריך בחינה הוא שמו"ב י"ז:15. כשהתחלתי לבחון את הקטע ומספר פסוקים מחוצה לו, גיליתי את המבנה הכיאסטי הבא (שמתחיל בפסוק 14):

- (א) שמו"ב י"ז:14 – אבשלום אמר: "טובה עצת חושי הארכי מעצת אחיתופל"; "ויהוה צוה להפך את-עצת אחיתופל הטובה לבעבור הביא יהוה אל-אבשלום את-הרעה".
- (ב) שמו"ב י"ז:15 – חושי מדווח לצדוק ואביתר הכוהנים: "קזאת וקזאת יעץ אחיתופל את-אבשלום ואת זקני ישראל".
- (ג) שמו"ב י"ז:16 – חושי אומר: "אל-תלן הלילה בערבות המדבר וגם עבור תעבור (במהרה)".
- (ד) שמו"ב י"ז:17 – "והלכה השפחה והגידה להם והם (יהונתן ואחימעץ) ילכו והגידו למלך דוד".
- (ה) שמו"ב י"ז:18 – "וירא אתם נער ויגד לאבשלום וילכו - שניהם מהרה ויבאו אל-בית-איש בבחרים ולו באר בחצרו וירדו שם".
- (ו) שמו"ב י"ז:20 – עבדי אבשלום שואלים את השפחה: "איה אחימעץ ויהונתן?".
- (ז) שמו"ב י"ז:20 – "ותאמר להם האישה עברו מיכל המים".
- (ח) שמו"ב י"ז:20 – "ויבקשו ולא מצאו וישבו ירושלם".
- (ט) שמו"ב י"ז:21 – "ויהי אחרי לכתם ויעלו מהבאר וילכו ויגידו למלך דוד".
- (י) שמו"ב י"ז:21 – "...וילכו ויגידו למלך דוד".
- (יא) שמו"ב י"ז:21 – אחימעץ ויהונתן אומרים לדוד: "קומו ועברו מהרה את-המים".
- (יב) שמו"ב י"ז:21 – אחימעץ ויהונתן אומרים לדוד: "כי-ככה יעץ עליכם אחיתופל".
- (יג) שמו"ב י"ז:23 – "ואחיתופל ראה כי לא-נעשתה עצתו ויחבש את-החמור ויקם וילך אל-ביתו אל-עירו ויצו את-ביתו ויחנק וימת".

נושא ההקשרים הנושאים מהווה את אחת מתבניות החשיבה החשובות ביותר ככלי לפרוש הכתובים, אך גם את אחת הקשות ביותר להבנה. הקב"ה ארגן את הכתובים בתבנית נושאים. המקרא מכיל בתוכו מאות, אם לא אלפים, של הקשרים נושאים. אחת הדרכים לקביעה ברורה בין אילו קטעים קיים הקשר נושאי, היא לבחון אותם בהקשר של מבנה כיאסטי. אחרי הכל, מעצם הגדרתו המבנה הכיאסטי מתקיים כתבנית של נושאים משותפים, המקבלים ביטוי, בהקבלה, בשני חלקי המבנה! ובמילים אחרות: אם מצאתם מבנה כיאסטי, אתם יודעים (די בבטחה) שכל מרכיב בחציו הראשון, קשור נושאית למרכיב בחציו השני. למרות שהמבנה הכיאסטי שלעיל נראה בעל מורכבות יחסית פשוטה, הוא מכיל פרטי נבואה ומרכיבי לימוד ברמה גבוהה. שיטת הניתוח של מבנים כיאסטיים מצריכה הן השוואה והן הנגדה של המרכיבים המקושרים, ז"א השוואת א עם א', ב עם ב' וכן הלאה. בשלב זה נשווה רק את מרכיב א במבנה.

אנחנו למדים מן המבנה הכיאסטי שלנו, שהפסוק שמו"ב י"ז:14 מקושר נושאית לשמו"ב י"ז:23, וקיימים כאן בברור שני הקשרים. ראשית, שני הפסוקים מציינים את עצת אחיתופל. שנית, שני הפסוקים קושרים בין דמות בסיפור לבין אירוע מבשר רע. במקרהו של אבשלום, אנחנו מוצאים שה' ציווה את הרעה על אבשלום, בפסוק 14. ומאידך, בפסוק 23, אחיתופל תלה עצמו למוות. ולכן, אף על פי שהאירוע של מות אחיתופל מתואר בסוף המבנה הכיאסטי, הקשרו הנושאי לפסוק 14 שבתחילת המבנה, מציב אותו בתחילת ציר הזמן של קטע הכתובים.

ובמילים אחרות: למרות שסיפורית פסוק 23 מתרחש לאחר הפסוקים 22-14 של פרק י"ז, הקשרו הנושאי לפסוק 14 "מזיז אותו קדימה" על ציר הזמן, ובכך מתאפשר לנו להתייחס אליו יחד ובהקבלה כמו אל פסוק י"ז:14.

אתם זוכרים וודאי שהקטע שמו"ב ט"ז:1 עד שמו"ב י"ז:14 מתייחס לנושאים שבאופן נבואי מדברים על בגידת יהודה איש-קריות במשיח. יתרה מזאת, בעזרת אמצעים רבים גם התאפשר לנו לראות שדמותו של אחיתופל בעצם מציירת לנו דיוקן ברור של יהודה. ועכשיו, בעזרתו של המבנה הכיאסטי הנוכחי, אנחנו רואים שהאירוע המשמעותי הבא – מתייחס אף הוא לאחיתופל. הבה נבחן את שמו"ב י"ז:23 מקרוב יותר:

"וְאֶחֱיֹתוֹפֶל רָאָה כִּי לֹא-נַעֲשֶׂתָה עֲצָתוֹ וַיִּחַבֵּשׁ אֶת-הַחֲמוֹר וַיָּקֶם וַיֵּלֶךְ אֶל-בֵּיתוֹ אֶל-עִירוֹ וַיִּצְוֹ אֶל-בֵּיתוֹ וַיִּיחַנֵּק וַיָּמֵת וַיִּקְבְּרֵ בְקִבְרֵ אָבִיו" (שמו"ב י"ז:23).

ברצוני להסב את תשומת לבכם למעשיו של אחיתופל. הנה תמציתם להלן:

- ◆ **"וְאֶחֱיֹתוֹפֶל רָאָה כִּי לֹא-נַעֲשֶׂתָה עֲצָתוֹ" –** ובמילים אחרות, הייתה בידיה שהות להרהר בעצתו, ובעובדה שהיא נדחתה ולא הוצאה אל הפועל. עצם המחשבה שגם רצח דוד אינו עומד להיות מוצא לפועל, גורמת לאחיתופל לעשות מעשה.
- ◆ **"וַיֵּלֶךְ אֶל-בֵּיתוֹ" –** תגובת אחיתופל המיידית הייתה ללכת לאן שהוא: הביתה.
- ◆ **"וַיִּצְוֹ אֶל-בֵּיתוֹ" –** לאחר מחשבות נוספות על האירוע, אחיתופל מחליט לערוך סדר בענייניו, לטפל ולהסדיר כל נושא הקשור במשפחתו.
- ◆ **"וַיִּיחַנֵּק וַיָּמֵת" –** לאחר הסדרת כל ענייניו האישיים, הוא איבד עצמו לדעת בתלייה.
- ◆ **"וַיִּקְבְּרֵ בְקִבְרֵ אָבִיו" –** הכתובים מעניקים לנו פרטים נוספים בקשר לקבורת אחיתופל.

ישוע כמגשים הנבואות

הבה נביט שוב בנושא הבגידה בישוע. הבשורה עפ"י מתי מתעדת את האירועים שהתרחשו לאחר הסגרתו של ישוע:

³ "וְהַיְהוּדָה שֶׁהִסְגִּירוֹ, כִּשְׂרָאָה שֶׁהִרְשִׁיעוּ אוֹתוֹ, הִתְחַרְט וְהִחְזִיר לְרֹאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְלְזִקְנֵי אֶת שְׁלוֹשִׁים שְׁקָלֵי הַכֶּסֶף בְּאִמְרוֹ: ⁴ 'חֲטֹאתִי, כִּי דָם נָקִי הִסְגַּרְתִּי אֵךְ הֵם אָמְרוּ: 'מָה אֲכַפֵּת לָנוּ? זֶה עֲנִינֵנוּךְ שְׁלֵךְ!' ⁵ הוּא הִשְׁלִיךְ אֶת הַכֶּסֶף לְתוֹךְ בַּיִת אוֹצֵר הַמְּקֻדָּשׁ, הֵלֶךְ מִשָּׁם וְתִלָּה אֶת עֲצָמוֹ. ⁶ לְקַחוּ רֹאשֵׁי הַכֹּהֲנִים אֶת הַכֶּסֶף וְאָמְרוּ: 'אֲסוּר לְהַכְנִיס אֶת הַכֶּסֶף לְאוֹצֵר הַמְּקֻדָּשׁ, כִּי מַחִיר דָּמִים הוּא.' ⁷ הִתְיַעֲצוּ וְקִנּוּ בוֹ אֶת שְׂדֵה הַיּוֹצֵר לְקַבּוֹרַת הַזָּרִים. ⁸ עַל כֵּן נִקְרָא הַשְּׂדֵה הַהוּא "שְׂדֵה הַדָּם" עַד הַיּוֹם הַזֶּה. ⁹ אֲזַ נִתְקַיֵּם מִה שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִי יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא: 'וַיִּיקָחוּ שְׁלוֹשִׁים הַכֶּסֶף, אֲדָר הַיֶּקֶר אֲשֶׁר יִקָּר מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, ¹⁰ וַיִּתְּנוּ אוֹתָם בְּעַד שְׂדֵה הַיּוֹצֵר כְּאֲשֶׁר צִוִּינִי יְהוָה.' " (מתי כ"ז:10-3).

כפי שאתם רואים, התאבדותו של אחיתופל הייתה למעשה מראה נבואי המביע על התאבדותו של יהודה איש-קריות! זוהי ראייה נוספת לכך שהמראה הנבואי קולע בדיוק למטרה. בנוסף לכך, אנחנו רואים שהאירועים כפי שתועדו בבשורת מתי, נמצאים בהתאמה נושאית מושלמת לאירועים המתייחסים לאחיתופל.

- ◆ " וְאַחִיתוּפֹל רָאָה כִּי לֹא-נֶעֱשְׂתָה עֲצָתוֹ" – ובמילים אחרות, הייתה בידיו שהות להרהר בעצתו להמית את דוד, ובעובדה שהיא נדחתה ולא הוצאה אל הפועל. ההרהורים גורמים לאחיתופל לעשות מעשה.
  - ובדומה לכך, ליהודה גם היה פנאי להרהר במעשיו. במתי כ"ז:3 מצוין: "יהודה שֶׁהִסְגִּירוּ, כְּשֶׁרָאָה שֶׁהִרְשִׁיעוּ אוֹתוֹ, הִתְחַרַּט".
- ◆ "וַיִּלְךָ אֶל-בֵּיתוֹ" – תגובת אחיתופל המיידית הייתה ללכת לאן שהוא: הביתה.
  - ובדומה, גם תגובתו המיידית של יהודה הייתה ללכת לאן שהוא. עפ"י מתי כ"ז:3 – הוא הלך לכוהנים ולזקנים.
- ◆ "וַיֵּצְאוּ אֶל-בֵּיתוֹ" – לאחר מחשבות נוספות על האירוע, אחיתופל מחליט לערוך סדר בענייניו, לטפל ולהסדיר כל נושא הקשור במשפחתו.
  - ובדומה לכך, גם יהודה רוצה להסדיר כל עניין הקשור למעשיו. במתי כ"ז:4-5 נאמר: "חֲסָאֲתִי, כִּי דָם נָקִי הִסְגַּרְתִּי" וגם "הוא השליך אֶת הַכֶּסֶף לְתוֹךְ בַּיִת אוֹצֵר הַמִּקְדָּשׁ, הֵלֶךְ מִשָּׁם וְתֵלָה אֶת עֲצָמוֹ". כפי שאתם רואים, גם יהודה מנסה "להכניס סדר בדברים".
- ◆ "וַיִּיחַנֵּק וַיָּמָת" – לאחר הסדרת כל ענייניו האישיים, הוא איבד עצמו לדעת בתלייה.
  - ובדומה, גם עפ"י מתי כ"ז:5, גם יהודה איש-קריות תלה עצמו!
- ◆ "וַיִּקְבֹּר בְּקִבְרֵי אֲבִיו" – הכתובים מעניקים לנו פרטים נוספים בקשר לקבורת אחיתופל.
  - ובדומה לכך, גם מתי כ"ז:10-7 מציין מידע נוסף בקשר למקום קבורתו של יהודה¹¹.

בנקודה זו, אני מבקש לעשות שימוש במבנה הכיאסטי העיקרי והראשי שלנו בספר זה, בכדי להצביע על הקשר נושאי נוסף המקשר בין אחיתופל ליהודה איש-קריות. אנא, שימו לב למרכיבים ז' ו-י' שבמבנה הראשי:

- (י) שמו"ב י"ז:23 – אחיתופל נוטל את נפשו בחנק, בתלייה.
  - (כ) שמו"ב י"ז:24-25 – אבשלום ממנה את עמשא כשר צבא במקום יואב בן-צרויה; דוד חונה ומתאושש במחניים.
  - (ל) שמו"ב י"ז:27-29 – בהיות דוד ומחנהו רעבים, צמאים ותשושים במדבר - שלושה אנשים ממחניים מביאים להם אספקה.
  - (מ) שמו"ב י"ח:1-5 – דוד פוקד את אנשיו ומחלק את צבאו לשלושה ראשים; דוד עצמו מתמקם ליד שער העיר.
  - (נ) שמו"ב י"ח:9-15 – אבשלום תלוי בסבך האלה; השליח מסרב לקבל מתת שוחד מיואב; מות אבשלום.
- (ט)
(ח)
(ז)
(ו)
(ד)
(ג)
(ב)
(א)

המרכיבים ז' ו-י' שבמבנה מקשרים נושאת את אחיתופל עם אבשלום¹² בכך שמות שניהם כרוך במידה זו או אחרת, "בתלייה". נקודה נוספת בעלת משמעות מיוחדת מתייחסת לשיחה שבין יואב בן-צרויה לשליח מסוים, שראה את אבשלום תלוי (חי) בשערו בעץ האלה. יואב שואל אותו מדוע לא המית את אבשלום, ותשובת האיש הייתה שפקודת דוד הייתה "אל תשליחו ידכם בנער". הוא המשיך וציון:

"ויאמר האיש אל-יואב ולו אנכי שקל על-כפי אלקי קסוף לא-אשלח ידי אל-בן-המלך כי באזנינו צוה המלך אתך ואת-אבישי ואת-אתי לאמור שמרו-מי בנער באבשלום" (שמו"ב י"ח:12).

שימו לב כיצד האיש מציין שהוא אינו מוכן לקבל בצע-כסף כתמורה להמתת אבשלום. סיפור זה קשור נושאת למות אחיתופל, ואחיתופל כידוע, בדיוק כמו יהודה איש-קריות, בגד באדונו. יהודה איש-קריות בגד בישוע תמורת בצע כסף! ושוב פעם, ההקשרים בין שני הסיפורים הם מדויקים להפליא.

וכנקודה אחרונה, אני מבקש לציין כאן הקשר נושאי מעניין ביחס לשמו"ב י"ז:23-25 ומעה"ש א':26-18. בואו נבחן את שני הקטעים הללו מקרוב:

²³ וְאֶחֱתוּפֵל רָאָה כִּי לֹא-נִעְשְׂתָה עֲצָתוֹ וַיִּחַבֵּשׂ אֶת-הַחֲמֹר וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אֶל-בֵּיתוֹ אֶל-עִירוֹ וַיִּצְווּ אֶל-בֵּיתוֹ וַיִּיחַנְקוּ וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּקִבְרֵי אָבִיו. ²⁴ וְדוֹד בָּא מִחֲנִינְמָה וְאֲבִשְׁלוֹם עִבֵר אֶת-הַיָּרְדֵן הוּא וְכָל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ: ²⁵ וְאֶת-עֲמִשָּׂא שָׁם אֲבִשְׁלוֹם תַּחַת יוֹאֵב עַל-הַצָּבָא וְעַמְשָׂא בֶן-אִישׁ וְשָׁמוּ יִתְרָא הַיִּשְׂרָאֵלִי אֲשֶׁר-בָּא אֶל-אֲבִיגַיִל בַּת-נָחֵשׁ אַחֹת צְרוּיָה אִם יוֹאֵב" (שמו"ב י"ז:23-25).

¹⁸ 'וְהִנֵּה קִנְיָה לּוֹ שְׂדֵה בְּשָׂכַר הַרְשָׁע וּבְנִפְלוּ נִבְקָעָה בְטֵנוֹ וְכָל מַעְיוֹ נִשְׁפְּכוּ הַחוּצָה ¹⁹ - הַדָּבָר הַזֶּה נוֹדַע לְכָל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם וּלְפִיכֶךָ נִקְרָא אוֹתוֹ שְׂדֵה בְּלוֹשָׁנִים 'חֶקֶל דָּמָא', שְׁפִירוֹשׁוּ שְׂדֵה הַדָּם - ²⁰ שְׁהָרִי כְּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים, 'תְּהִי-טִירְתּוֹ נִשְׁמָה וְאֶל-יְהִי בָהּ יוֹשֵׁב', וְגַם 'פְּקַדְתּוֹ יִיקַח אַחֲרָי'. ²¹ עַל כֵּן צָרִיד שְׂאֲחָד מִן הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר גָּלוּ אֵלֵינוּ בְּכָל הָעֵת אֲשֶׁר הָאָדוֹן יִשׁוּעַ בָּא וַיִּצֵּא בְּתוֹכֵנוּ, ²² הַחֵל מִטְּבִילַת יוֹחָנָן עַד יוֹם הַנִּשְׂאֹא מֵאֲתָנוּ, יְהִיָּה עַד אֲתָנוּ עַל תַּחֲיִיתוֹ' ²³ הֵם הָעַמִּידוֹ שְׁנַיִם, אֶת יוֹסֵף הַנִּקְרָא בֶר-שֶׁבָא וְהַמְּכָנָה גַם יוֹסֵטוֹס, וְאֶת מִתְתִיָה. ²⁴ הַתְּפִלּוֹ וְאָמְרוּ: 'אֲתָה אֲדֹנָי הַיּוֹדֵעַ כָּל הַלְּבָבוֹת, הָרָאָה נָא מִי הוּא הָאָחָד מִן הַשְּׁנַיִם שֶׁבַחְתָּ בּוֹ' ²⁵ לְקַחְתָּ אֶת מְקוֹם הַשְּׂרוּת הַזֶּה וְהַשְּׁלִיחוֹת אֲשֶׁר סָטָה מִמֶּנָּה יְהוּדָה בְּלַכְתּוֹ אֶל מְקוֹמוֹ שְׁלוֹ' ²⁶ נָתַנוּ לָהֶם גּוֹרְלוֹת; הַגּוֹרֵל נָפַל עַל מִתְתִיָה וְהוּא נִסְפַח אֶל אַחַד-עֶשֶׂר הַשְּׁלִיחִים" (מעה"ש א':26-18).

מחבר הספר שמואל ב' מספר לנו שאבשלום מינה את עמשא לשר צבאו, במקום יואב בן-צרויה. הציון של אירוע זה בסיפור, מתרחש מיד לאחר תיאור מותו בהתאבדות וקבורתו של אחיתופל. מעניין לראות כיצד לוקס מתאר לנו את מותו וקבורתו של יהודה איש-קריות, ומיד לאחר מכן הוא גם מתעד את התהליך של בחירת מחליף ליהודה! מעניין מאוד.

היכן אנחנו?

רק סיימנו את ניתוחו של מבנה כיאסטי אחד קטן מני רבים (שמו"ב י"ז:23-14), מבנה מקונן (מלשון "קן") בתוך המבנה הכיאסטי הראשי, אשר מהווה את הבסיס לספר זה כולו. עפ"י התקדמותנו בניתוח המבנה הכיאסטי הראשי – אנחנו עוסקים כרגע במרכיבים ז' עד י'. ובמילים אחרות, המבנה הכיאסטי הקטן שזה עתה סיימנו (שמו"ב י"ז:23-14) מתרחש בנקודה שווה למרכיבים ז' עד י' בהשתלשלות האירועים של המבנה הראשי. בשלב זה אתם וודאי תוהים: "ומה בקשר לכל יתר המידע הכלול בשמו"ב י"ז:23-14 (ללא פסוקים 14 ו-23, המתייחסים למות אחיתופל)? האם למידע בשמו"ב י"ז:22-15 יש איזושהי נגיעה למשיח?". ובכן, בפרוש כן. רק זיכרו בבקשה מספר הערות שהערתי במבוא לפרק זה, שם ציינתי בין היתר: "תיאור סיפור המנוסה של דוד אמנם ממשיך בסדר הזמנים הנכון שלו, אך בסיפור השני, זה המציג בפנינו תצוגה נושאת של אירועי הבשורה, יש סטייה מנתיב ציר הזמן. כשנגיע לאותה נקודה – נאלץ לבצע חריגה מסוימת בדרך הניתוח". האירועים המתועדים בשמו"ב י"ז:23-14 - להוציא המידע אודות מות אחיתופל – הינו המקום בו ההגשה הנושאת של הבשורה סוטה מסדר ציר הזמן הכרונולוגי. לכן, אדון בדברים מאוחר יותר בפרק.

דמות דוד כדמוי נבואי

הנקודה הבאה במבנה הכיאסטי בו אנו עוסקים, היא הציר המרכזי, מרכיב ל (שמו"ב י"ז:27-29).

- (י) שמו"ב י"ז:23 – אחיתופל נוטל את נפשו בחנק, בתלייה.
- (כ) שמו"ב י"ז:24-25 – אבשלום ממנה את עמשא כשר צבא במקום יואב בן-צרויה; דוד חונה ומתאושש במחניים.
- (ל) שמו"ב י"ז:27-29 – בהיות דוד ומחנהו רעבים, צמאים ותשושים במדבר - שלושה אנשים ממחניים מביאים להם אספקה.
- (מ) שמו"ב י"ח:1-5 – דוד פוקד את אנשיו ומחלק את צבאו לשלושה ראשים; דוד עצמו מתמקם ליד שער העיר.
- (נ) שמו"ב י"ח:9-15 – אבשלום תלוי בסבך האלה; השליח מסרב לקבל מתת שוחד מיואב; מות אבשלום.

כפי שאתם וודאי זוכרים, הציר המרכזי מהווה את גולת הכותרת, הנקודה החשובה ביותר, במבנה הכיאסטי, אך הסיבות לחשיבות זו יכולות להיות שונות. נקודת הציר הינה הנקודה החשובה ביותר, משום שהיא מתפקדת כנקודת מפנה או כנקודת ניגוד בין שני החצאים שבמבנה הכיאסטי. כאשר נקודת הציר מתפקדת כנקודת מפנה, בדרך כלל תוכלו למצוא ניגודים בין המרכיבים בשני חצאי הסיפור, או שהאירועים המתוארים במחצית השנייה של הסיפור מתוארים בסדר השתלשלות הפוך לזה בו הם מתוארים במחצית הראשונה. וזהו בדיוק המצב במבנה הכיאסטי הראשי שלנו. בשמו"ב י"ז:27-29, שלושת רעי דוד מביאים מזון ואספקה לו ולאנשיו. באירועים המתוארים לפני נקודת הציר – דוד מושפל, מובס, חלש ובמנוסה על חייו, ובאותה עת ממש, אויביו מטכסים עצה כיצד להמית אותו. מיד לאחר נקודת הציר, נראה שדוד מתחזק הן ע"י המזון והן ע"י המחווה של שלושת רעיו, ומתחיל לתכנן תכנית קרב. הוא אפילו יוצר מגע עם האויב, מתחזק בקרב, מנצח, נאהב ונערץ ע"י הכל. ברור מאוד שנקודת הציר בסיפורנו משמשת כנקודת מפנה! הקטע שמו"ב י"ז:27-29 אמור להזכירכם אודות אירוע מוקדם יותר המוזכר בסיפורנו. זוהי איננה הפעם הראשונה שמישהו מביא לדוד אספקה. האספקה שהביאו שלושת רעי דוד בקטע זה, קשורה נושאת לקטע בשמו"ב ט"ז:1-4, המתאר כיצד נערו של מפיבושת, ציבא, הביא גם הוא אספקה לדוד ולאנשיו. באותו סיפור, קבענו שמתנות המזון והיין שהוא הביא, נועדו לספק לדוד ולאנשיו את החוזק הגופני לו נזקקו כדי להתגבר על מצוקתם. ראינו גם שציבא הביא לדוד חמורים, בהמות עבודה, משא ורכיבה. החמורים סופקו לדוד ולאנשיו כדי שיחסכו וישמרו את החוזק הגופני שלהם. אני טוען שהדברים נכונים גם בסיפור זה. הפסוק שמו"ב י"ז:29 מציין בפיקחות רבה, שדוד ואנשיו "הָעַם רָעַב וְעֵינָיו וְצִמָּא בַּמַּדְבָּר". לכן עלינו להסיק שגם כאן נועדה האספקה לחזק פיזית את דוד ואת אנשיו.

ישוע כמגשים הנבואות

ראינו לעיל כיצד נקודת הציר שלנו מקושרת נושאת לשמו"ב ט"ז:4-1, וזאת מהבחינה המילולית גרידא. לכן אני מציע שנחזור ונסקור גם את ההתגשמות הנבואית-נושאת של הפסוקים הללו. מאחר והפירוש המילולי של שמו"ב ט"ז:4-1 כה קרוב לפירוש המילולי של שמו"ב ט"ז:29-27, האם לא סביר להניח שגם בפירוש הנושאי של שני הקטעים תהיה הקבלה ושפיכת אור הדדית? מוקדם יותר בספר למדנו, שהאספקה שציבא הביא לדוד (דמות משיחית) מהווה דימוי נבואי הקשור נושאת לחוזק הרוחני שישוע קיבל מן המלאכים! הצגנו את זה שם די ברור. לכן אני טוען שגם נושא המתנות והאספקה שדוד קיבל משלושת רעיו בבחורים, מקושר לאירוע בו המשיח קיבל חיזוק וגם עזרה ממקור חיצוני כלשהו. עלינו רק למצוא את הנקודה הבאה בסיפור הבשורה, בה ישוע מקבל חוזק גופני ועזרה ממישהו אחר. התשובה נמצאת ביוחנן י"ט:17 ובמרקוס ט"ו:21.

"לקחו את ישוע, וכשהוא נושא את צלבו יצא אל המקום הנקרא גלגתא, פלומר מקום הגלגלת" (יוחנן י"ט:17).

²¹"אותה שעה עבר שם שמעון מקירינה, אביהם של אלפסנדר ורופוס, כאשר בא מן השדה. הם הכריחו אותו לשאת את צלבו של ישוע..." (מרקוס ט"ו:21).

קטעים אלה מתייחסים לעזרה שישוע קיבל בנשיאת הצלב עליו עמד להיות מוקע. לפני נשיאת הצלב, הוא הולקה קשות, והוא גם היה עייף, צמא ותשוש, בדומה מאוד למתואר בשמו"ב ט"ז:29 לגבי דוד ואנשיו "העם רעב ועייף וצמא במדבר". כאשר ישוע לא היה מסוגל יותר לשאת את נטל הצלב, שמעון מקירינה הוכרח לבוא ולסייע לו; לכן, בדיוק כמו שדוד קיבל עזרה פיזית וחיזוק ברגעי חולשה – כך גם ישוע קיבל עזרה בנשיאת הנטל הנורא של הצלב. ובזאת אנחנו מגיעים "לנקודת האמצע" במצגת הנושאת של הבשורה. ע"י השמטת חלק ניכר מהמבנה הכיאסטי הקטן הכלול בשמו"ב ט"ז:23-14, גילינו כיצד הקטע בשמו"ב ט"ו:10 עד ט"ז:23, מתייחס נושאת למצגת האירועים הכרונולוגית של סבלות ישוע, כפי שהם מתועדים בספרי הבשורה. ועכשיו הגיע הזמן לטפל בקטע עליו דילגנו במכוון קודם: שמו"ב ט"ז:23-14.

הבעיה עם שמו"ב ט"ז:23-14:

כפי שציינתי קודם, הקטע של שמו"ב ט"ו:10 עד כ"ב (הקטע הראשי), **ברמת הפשט המילולית**, מהווה בעצם ייצוג לציר-הזמן הכרונולוגי של האירועים המתרחשים בעת מנוסתו של דוד מפני אבשלום. יחד עם זאת, תוך שימוש בכלי הניתוח הנושאי, מצאנו שבקטע המדובר מתרחשים בעצם שני סיפורים. הקטע הראשי שלנו, שמו"ב ט"ו:10 עד כ"ב, גם מציג בפנינו **התרחשות ברמה הנושאת** – הצגת סיפור הבשורה, גם כן בסדר כרונולוגי. עד לשמו"ב ט"ז:23-14, התיאור הנושאי של הבשורה התקדם כנאות, בהתאמה למתועד בכל ארבעת ספרי הבשורה. ובכל זאת, רוב הקטע שמו"ב ט"ז:23-14¹³ מתייחס לאירועים בבשורה שלא בסדר הזמן הנכון!¹⁴ בכדי להשלים את המשימות הבאות, בנקודה זו עלינו לחרוג מעט ממחקרנו הנושאי:

- ◆ רבים מן האירועים המשמעותיים המתרחשים בשמו"ב י"ז:23-14, דורשים הבנה מוצקה של נושא הנבואה המשיחית, כמו גם שליטה נאותה בצד התיאולוגי של ההקשרים הנושאים. ולכן עלינו להקדיש זמן כדי לפתח מספר תפיסות הן ביחס לנבואה המשיחית והן ביחס לניתוח הנושאי.
- ◆ עלינו להבין את המשמעות הנושאת-משיחית של האירועים המתוארים בשמו"ב י"ז:14-23.
- ◆ עלינו להבין מדוע התיאור הנושאי של סיפור הבשורה בספר שמואל חורג לפתע מהסדר הכרונולוגי שלו.
- ◆ עלינו להביא צידוק לחריגה מציר הזמן הכרונולוגי בתיאור הנושאי של הבשורה.

עוד תיאולוגיה משיחית:

סקירת נושא "אות המשיח" – נושא-יסוד בלימוד המשיחי

פרק א' בספר זה הציג בפנינו את עקרונות היסוד של לימוד הנבואה המשיחית. להלן תמצית הנושא, אותו אני מכנה "אות המשיח", בהתבסס על בשורת מתי י"ב:38-40:

³⁸ "אֶחָדִים מִן הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוֹשִׁים פָּנוּ אֵלָיו וְאָמְרוּ: 'רַבִּי, רוּצִים אָנוּ לְרִאות מִמֶּךָ אוֹת' ³⁹ הַשִּׁיב וְאָמַר לָהֶם: 'דּוֹר רָע וּמְנַאֵף מְבַקֵּשׁ אוֹת, וְאוֹת לֹא יִיָּתֵן לוֹ מִלְּבַד אוֹת יוֹנָה הַנְּבִיא. ⁴⁰ כְּמוֹ שֶׁהָיָה יוֹנָה בְּמַעֵי הַדָּג שְׁלוֹשָׁה יָמִים וְשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת, כֵּן יְהִי בֶן-הָאָדָם בְּלֵב הָאֲדָמָה שְׁלוֹשָׁה יָמִים וְשְׁלוֹשָׁה לַיְלוֹת'" (מתי י"ב:38-40).

שימו לב כיצד ישוע קישר את מותו, קבורתו ותחייתו מן המתים, עם סיפור יונה הנביא במעי הדג! ובמילים אחרות: ישוע מצהיר שסיפור יונה הינו למעשה סיפורו שלו, על מותו, קבורתו ותחייתו. הכיצד? ובכן, מה היה אמור לקרות ליונה כשנבלע למעי הדג? ברור - הוא היה אמור למות שם. אך במקום למות – ביום השלישי הוא נפלט החוצה בחיים. ומהי המשמעות? ובכן, זוהי תמונה של מוות, קבורה ותחייה. אנא, שימו לב בטבלה הבאה, להקשרים הנושאים שבין אירועים בחיי יונה, לבין אלה שבחיי המשיח ישוע.

אירועים בחיי יונה	משמעות משיחית
דג גדול בולע את יונה	מראה המסמל מוות
יונה שוהה במעי הדג שלושה ימים ושלושה לילות	מראה המסמל קבורה למשך שלושה ימים ושלושה לילות באדמה
הדג מקיא את יונה החוצה - בחיים	מראה המסמל תחייה

זיכרו שישוע עצמו הצהיר כי סיפורו של יונה הינו "אות". אות הוא סימן עם מסר האומר לך: "הינה הדבר שאתה מחפש". ובמילים אחרות – סיפור יונה במעי הדג הינו אות האומר לנו: "בסיפור זה חפשו תמונה המסמלת את פועל המשיח". אז מה אם כן הוא "אות יונה הנביא"? **אות יונה הנביא הוא סמל לתחייה!**

והנה משהו באמת מרגש: האות הזה אינו ייחודי רק ליונה! תמונת התחייה גלומה בחייה של כל דמות משיחית בתנ"ך. בתנ"ך ישנם הרבה אנשים שעמדו על סף מוות אך ניצלו ממנו, ושהמספר "3" נראה בעליל בסיפורם. הנוסחה הנושאת הזו (חיים, מוות והמספר שלוש) הינו אות המצביע על המשמעות המשיחית של קטע בכתובים. המספר "שלוש" חשוב, משום שהוא מסמל תחייה, עובדה שאינה אמורה להפתיע במיוחד. רבים מכם וודאי יודעים שאדוני מלמד אותנו דברים תוך שימוש במספרים. למשל, כאשר אנחנו שומעים את הקראת המספר "שבע", אנחנו בד"כ חושבים על שלמות, על השבת או על הבריאה. המספר "שלוש" מלמד על תחייה. ולכן, כאשר אתם קוראים בתנ"ך, ואתם פוגשים (1) מראה של תחייה או (2) מראה של התחדשות חיים לאחר הצלה על סף מוות – זה מצביע על כך שהתנ"ך עומד להגיש לנו לימוד הקשור למשיח. אני מכנה נושאים אלה "נושאי התחייה והחיים". הנושאים הללו מתחזקים אף יותר כאשר הם קשורים בדרך זו או אחרת עם המספר "שלוש" וכפולותיו (3, 30, 300, 3000 וכו').

באותו פרק, פרק א', המשכתי אז והראיתי לכם את אות-המשיח בחיי יוסף ודוד. בכל אחד מהמקרים פגשנו את נושאי המוות, החיים והמספר שלוש. אך הלימוד על אות-משיח הינו רק אבן יסוד של התיאולוגיה המשיחית. בואו ונביט שוב ביתר עמקות בלימוד הזה, תוך התייחסות ליונה כמושא השיעור. הסיבה שבגללה אנחנו רוצים להעמיק יותר בהבנת "אות המשיח" היא משום שהבנה טובה יותר של הנושא, תאפשר לנו הבנה טובה יותר של הסיפור שלפנינו.

המשמעות של בורות ומהמורות באדמה

בשלב זה עלינו להביט מקרוב בסיפור יונה, משום שהוא מהווה ממש אוצר בלום של תיאולוגיה משיחית. כבר ראינו קודם שאות-המשיח קיים בחיי יונה הנביא, ומזה אנחנו מקישים שחיי יונה נועדו ללמד אותנו אודות המשיח. הבה נביט בפסוקים הבאים, המתארים את "מסע" יונה במעי הדג.

² וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל-יְהוָה אֱלֹהָיו מִמְעַי הַדָּגָה, ³ וַיֹּאמֶר קִרְאתִי מִצָּרָה לִי אֶל-יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי, מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שְׂוֹעֵתִי, שָׁמַעַת קוֹלִי. ⁴ וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצֹּלָה בְּלִבָּב יָמִים וַנְהַר יִסְבְּבֵנִי כָּל-מִשְׁבְּרֵיָהּ, וַגְּלִיד עָלַי עָבְרוּ. ⁵ וְאֲנִי אֲמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אֲךָ אוֹסִיף לְהִבִּיט אֶל-הַיָּם כִּדְשֶׁךָ; ⁶ אֲפֹפֹנֵי מַיִם עַד-נַפְשִׁי, תִּהְיוּ יָסָבְבֵנִי, סוּף חִבּוּשׁ לְרֵאשִׁי. ⁷ לְקַצְבֵי הַרִים יִרְדְּתִי הָאָרֶץ בְּרִיחֶיהָ בְּעָדֵי לְעוֹלָם וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיֵּי יְהוָה אֱלֹהָי. ⁸ בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת-יְהוָה זָכַרְתִּי וַתִּבּוֹא אֵלַי תְּפִילָתִי אֶל-הַיָּם כִּדְשֶׁךָ. ⁹ מִשְׁמְרִים הַבְּלִי-שָׂוֹא חֲסָדָם יַעֲזֹבוּ, ¹⁰ וְאֲנִי בְּקוֹל תוֹדָה אֲזַבְּחָה-לָּךְ אֲשֶׁר נִדְרַתִּי אֶשְׁלֶמָה וְשׁוֹעֵתָה לִיהוָה! ¹¹ וַיֹּאמֶר יְהוָה לְדָג - וַיִּקְיֵא אֶת-יוֹנָה אֶל-הַיַּבֶּשֶׁה" (יונה ב': 11-2).

כפי שקורה פעמים רבות, גם הפסוקים שלעיל מהווים מבנה כיאסטי. הריהו לפניכם:

המבנה הכיאסטי בספר יונה א' 15 – ב' 11⁽¹⁹⁾

- (א) יונה א' 15 – "וַיִּשְׂאוּ אֶת-יוֹנָה וַיִּטְלֵהוּ אֶל-הַיָּם"
 (ב) יונה א' 16 – האנשים יראים את ה'; "וַיִּזְבְּחוּ-זֶבַח לַיהוָה וַיִּיָּדְרוּ נְדָרִים"
 (ג) יונה ב' 1 – "וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת"
 (ד) יונה ב' 3-2 – יונה מתפלל מתוך מעי הדג; "קָרָאתִי מִצָּרָה לִי"
 (ה) יונה ב' 3 – "מִמָּטָן שָׂאוֹל שְׂוֹעֵתִי"
 (ו) יונה ב' 4 – "וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצּוֹלָה בְּלִבִּי יָמִים וָנֶהָר וַיִּסְבְּבֵנִי"
 (ז) יונה ב' 4 – "כָּל-מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלְיָד עָלַי עָבְרוּ"
 (ח) יונה ב' 5 – "נִגְרַשְׁתִּי מִנְּגַד עֵינַיִךָ, אֶךְ אוֹסִיף לְהִבִּיט אֶל-הַיָּם קְדָשְׁךָ"
 (ז) יונה ב' 6 – "אֶפְפוֹנֵי מַיִם עַד-נֶפֶשׁ, תָּהוּם יִסְבְּבֵנִי"
 (ו) יונה ב' 7 – "לְקַצְבֵי הַרִים יִרְדְּתִי הָאָרֶץ בְּרִיחֶיהָ בְּעָדִי"
 (ה) יונה ב' 7 – "וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיִּי"
 (ד) יונה ב' 8 – "בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נֶפְשִׁי אֶת-יְהוָה זָכַרְתִּי; וַתְּבוֹא אֵלַיךָ תִּפְלִלְתִּי אֶל-הַיָּם קְדָשְׁךָ"
 (ג) יונה ב' 9 – "מִשְׁמָרִים הַבְּלִי-שְׂוֹא חֶסֶדֶם יַעֲזֹבוּ"
 (ב) יונה ב' 10 – "וַאֲנִי בְּקוֹל תוֹדָה אֲזַבְּחָה-לָּךְ אֲשֶׁר נְדַרְתִּי אֲשַׁלְּמָה"
 (א) יונה ב' 11 – "וַיֹּאמֶר יְהוָה לְדָג - וַיִּקְיֵא אֶת-יוֹנָה אֶל-הַיַּבְשָׁה"

הניתוח של מבנים כיאסטיים נעשה ע"י השוואה וניגוד של נקודות ההקשר הנושאי: השוואה של מרכיב א עם א, ב עם ב וכו'. גם במבנה הזה – כל המרכיבים שבחצי המבנה הראשון, קשורים נושאת למרכיבים המקבילים בחצי השני, **מלבד המרכיבים ג ו-ג'**. למשל, המרכיבים ב (זבחים ונדרים), ד (תפילה) ו-ז (לכוד במים) זהים נושאת למרכיבים ב' (זבחים ונדרים), ד' (תפילה ו-ז') (לכוד במים). כל המרכיבים המקבילים מעניקים לנו בעצם את אותן המידע, ללא שום הבדל משמעותי. מילות המפתח בכל מרכיב במבנה הודגשו במכוון, כדי להקל עליכם בזיהוי ההקשר הנושאי.

ומאידך, קיימות פה נקודות שהן אמנם זהות נושאת, אך גם מעניקות הצבעה על הבדלים ושינויים קלים של הנושא המרכזי. למשל: למרות שהנקודות א ו-א' מקושרות נושאת ע"י המבנה הכיאסטי, הניסוח במרכיב א) "ויטלוהו אל הים" – אינו זהה לחלוטין לניסוח במרכיב א) "ויקיא את יונה אל היבשה". יש כאן שינוי מסוים בנושא, מפני שבמרכיב א) יונה **מושלך** לאן שהוא, בעוד שבמרכיב א') יונה **נפלט** מאן שהוא. ולמרת ההבדל הקל, עדיין ניתן לראות בקלות את הזהות הנושאת המשותפת לשניהם: יונה מובל בכוח ממקום אחד למשנהו! המרכיבים הכיאסטיים שיש ביניהם זהות מוחלטת (ב ו-ב', ד ו-ד' או ז ו-ז') וגם אלה שנבדלים קלות במוטיב המרכזי (א ו-א' למשל) – אינם המרכיבים המעניינים ביותר במבנה הכיאסטי, פשוט מפני שאינם מספקים לנו שום מידע חדש. אך עדיין יש להם חשיבות מרובה: עצם העובדה שהנושאים המושווים תואמים זה את זה כה טוב, היא ההוכחה הטובה ביותר לכך שהקטעים המושווים זהים נושאת, ולפיכך הם נועדו מראש להיות מושווים! מי מסוגל להשוות את המרכיבים א עם א', ב עם ב', ד עם ד' ו-ז עם ז', בלי להודות בסוף שהזהות הנושאת היא תוצאת השראה מהקב"ה בכבודו ובעצמו?

המרכיבים המעניינים ביותר שבמבנה הכיאסטי הם אלה שנראה כאילו אין ביניהם התאמה נושאת, כגון המרכיבים ג ו-ג', ה ו-ה' וכן ו ו-ו' במבנה הנוכחי שלנו. כדי להבין מדוע זה כך, באו ונעשה חזרה קטנה על מה שלמדנו עד עתה. העובדה שבין המרכיבים א, ב, ד ו-ו

ומקביליהם ישנה התאמה כמעט מושלמת, צריכה להוות עבורנו הוכחה שגם למרכיבים ג, ה ו-ז יש יחס כלשהו למקביליהם, אף אם יחס זה אינו נראה במבט ראשון. ובמילים אחרות: השימוש במבנים כיאסטיים היא אחת הדרכים בהן הקב"ה ממחיש לנו שבין המרכיבים ג, ה ו-ז ומקביליהם אכן קיימת זהות נושאת מסוימת. אבינו שבשמיים רוצה ללמדנו דברים רבים, ונראה שכלי ההוראה העיקריים בהם הוא משתמש לעשות זאת הם מבנים כיאסטיים, הקבלות והקשרים נושאים. בעוד שקל מאוד לקשר בין נושאים דומים, נראה שקשה מאוד לקשר בין נושאים שנראים שונים. המצב הוא, שפעמים רבות אנחנו נאלצים דווקא לערוך השוואה או קישור בין נושאים שאינם דומים. מבנים כיאסטיים והקבלות הם הכלים העיקריים בהם ה' משתמש כדי לעזור לנו לראות את ההקשרים גם בין מרכיבים שמטבעם אינם דומים. תפקידנו הוא ליצור את ההקשרים, להבין את ההשוואות הנושאות, וליישם את הידע וההבנה הללו. כדי להמחיש את העניין ולצורך התרגיל, נתייחס למרכיבים ה ו-ה' בלבד.

מההתייחסות למרכיב ה [ה] במבנה שלפנינו, אנחנו משערים שהקב"ה רוצה שנבחין בהקשר שבין ה) "בטן שאול" ו-ה) "שחת". הוא עשה זאת ע"י קישורם האחד לשני בתוך המבנה. אך מאין נובע ההקשר הנושאי ביניהם? מה בכלל מלמד ההקשר ביניהם?

כדי להבין לפחות סיבה אחת לקיום המבנים הכיאסטיים, עלינו לסקור מעט כללי-בסיס מתמטיים. אתם בוודאי שואלים: "מתמטיקה"??? ובכן, בהיותי מורה - שאיפתי המתמדת היא למצוא דרכים לפשט את ההוראה של הנושאים אותם אני מלמד, אף אם הם מסובכים. יש מספר הנחות מתמטיות בסיסיות, שתעזורנה לכם להבין כיצד הקשרים נושאים פועלים. הכלל הראשון נקרא "תכונת השוויון הסימטרי", והוא קובע כי:

אם $B = A$, אזי $A = B$

זה נראה פשוט למדי. אם מכריזים ש- $B = A$, ניתן להכריז גם את ההפך מזה, ש- $A = B$. ובניסוח קצת שונה: אם אנחנו יודעים ש- A שווה ל- B , אנחנו יכולים להכריז ש- B שווה ל- A . זוהי אחת הסיבות העיקריות לקיומם של הקשרים נושאים. זוהי דרכו של הקב"ה להצביע על שוויון ערכי בין אנשים, חפצים, פעולות, תפיסות וכדומה. הבה ניישם את מה שהבנו עד כאן. קל להבחין כיצד המרכיבים "ב" ו-"ב'" ממשים את הכלל של תכונת השוויון הסימטרי:

(ב) ויִזְבְּחוּ-זֶבַח לַיהוָה וַיִּידְרוּ נְדָרִים = (ב') אֲזַבְּחָה-לְךָ אֲשֶׁר נָדַרְתִּי אֲשַׁלְמָה

B = A

בדוגמה שלעיל, ההצבה היא די קלה ואינטואיטיבית, משום השימוש במילים זהות. אך בדוגמה שלהלן קשה יותר לעשות את ההבחנה:

(ה) מִבְּטֵן שְׂאוּל שְׁוֹעֵתִי = ה) וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיִּי

B = A

מדוע קשה יותר? מפני שבטן-שאוול היא בעלת משמעות של "קבר - אתר המוות", ושחת פירושה "מלכודת - בור" ... יתירה מזו: לא כל קבר הוא בהכרח מלכודת, ולא כל בור הוא בהכרח קבר. ובכל זאת, השאוול והשחת מקושרים נושאים, כדי להמחיש לנו שבעיני אלוהים, שני המקומות גם יחד הם היינו הך. זוהי דרכו של הקב"ה ללמדנו שהקבר זהה במשמעותו למלכודת, ושהמלכודת עלולה להיות זהה לקבר (אם $B = A$, אזי $A = B$). ע"י קישור שני

הביטויים הללו במבנה כיאסטי אחד, הקב"ה מלמד אותנו שכאשר אנחנו פוגשים בקטע כתובים את הביטוי "שחת" – הכוונה יכולה להיות במשמעות של "שאל" או "קבר" ולא דווקא של "בור" או "מלכודת" גרידא! וזהו גם המצב במבנה שלפנינו: יונה משווה את שהותו בבטן השאול (הקבר) לשהייה בבור שחת – במלכודת. אך שיעור המתמטיקה שלנו איננו מסתיים כאן. לקשרים נושאים יש קירבה לכלל מתמטי אחר, והוא "תכונת השוויון המחליף".

$$\text{אם } B = A, \text{ ו-} C = B, \text{ אזי } C = A$$

אני יודע שזה נשמע נדוש או משעמם, אך מאות אם לא אלפי פעמים נעשה שימוש בשתי ההנחות המתמטיות שראינו עד עכשיו, כדי לקשור קטעים נושאים, ובעיקר נבואות משיחיות. הבה נראה את הכלל המתמטי הזה בפעולה:

² "וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל-יְהוָה אֱלֹהָיו מִמְעַי הַדָּגָה. ³ וַיֹּאמֶר קְרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל-יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שְׂוֹעֵתִי שְׂמֵעַתְּ קוֹלִי" (יונה ב': 2-3).

עפ"י הכתוב ביונה ב':2, מהיכן יונה מציין שהוא מתפלל? "ממעיי הדגה". ועפ"י הכתוב ביונה ב':3, מהיכן מציין יונה שהוא קרא לעזרה? "מבטן שאול" היא התשובה הנכונה. מעשית ומילולית אנחנו יודעים שיונה שהה במעיי הדג כאשר הוא התפלל וקרא לאלוהים. הצהרתו שהוא קרא לאלוהים "מבטן-שאול" היא ביטוי ספרותי-סמלי לא תאור ממשי. לכן, אנחנו מסיקים שעפ"י הכתובים, "בטן שאול" ו-"בטן (מעיי) הדג" הן היינו הך! זהו ביטוי לכלל של $A = B$.

בטן (מעיי) הדג = בטן-שאול

$$B = A$$

יחד עם זאת ראינו קודם, שמן המרכיבים "ה" ו-"ה'" במבנה הכיאסטי, אנחנו למדים כי "בטן-שאול" שווה ל-"שחת"! וזוהי כבר משוואה של $C = B$.

בטן שאול = שחת

$$C = B$$

"אם $B = A$, ו- $C = B$, אזי $C = A$ ". ובמילים אחרות, אם מעיי-הדג זהה לבטן-שאול ($B=A$) ובטן-השאול זהה לשחת ($C=B$) – הרי שמעיי (בטן) הדג זהה לשחת ($C=A$).

והכלל בפרישה שלימה:

אם בטן (מע'י) הדג = בטן-שאול

$$B = A$$

וגם בטן השאול = שחת

$$C = B$$

אזי בטן (מע'י) הדג = שחת

$$C = A$$

אז בואו ונבצע ספירת-מלאי. ראינו עד עתה שהמבנה הכיאסטי של הקטע יונה א':15 עד יונה ב':11, מקשר נושאת את "בטן-השאול" עם "שחת", ובכך גורם להשוואה בין הביטויים. דרך ההקשרים הנושאת, מצאנו שגם בין הביטויים "שאול", "שחת" וגם "מע'י הדג" קיימת זהות! ה' עשה הכל כך, שנוכל לראות את התמונה שהוא מצייר עבורנו דרך סיפורי המקרא. כבר ראינו קודם שסיפור מנוסת דוד מאבשלום הוא בעצם שני סיפורים שונים, המסופרים בעלילה אחת. במישור המילולי והסיפורי הפשוט, זהו סיפור מנוסתו של דוד מאבשלום. יחד עם זאת, במישור הנושאי, הסיפור גם מהווה הצגה של סיפור הבשורה! במילים אחרות: הקב"ה מעניק לנו למעשה תצוגה נושאת של הבשורה דרך הסיפור המילולי של מנוסת דוד מאבשלום. כדי שנהיה מסוגלים לראות את הסיפור הנושאי שמאחורי הסיפור המילולי, אנחנו צריכים להיות מסוגלים להבחין בתוך הסיפור המילולי, באזכורים המתמייחים לסיפור הנושאי במקרה של יונה הנביא, ברגע שהבנו שמע'י-בטן הדג משול לקבר, הסיפור הנושאי שמאחורי הסיפור המילולי על יונה שנבלע בבטן הדג הופך להיות ברור כשמש. ישוע עצמו אישר לנו בדבריו שהשהות הממשית של יונה בבטן הדג מהווה ביטוי נושאי לתמונה של שהיית המשיח בקבר! התמונה ברורה בזכות ההקשר הנושאי שמשווה את בטן הדג לקבר. סיפורו של יונה אינו המקום היחיד בכתובים המשווה את השאול לשחת. הביטוי בפסוקים הבאים: הם כולם מחזקים את מה שלמדנו מיונה:

- ◆ מזמור פ"ח:4-5 – "כִּי-שָׁבְעָה בְּרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיִּי לְשָׂאֹל הִגִּיעוּ; ⁵ נְחֻשְׁבְּתִי עִם-יֹרְדֵי בּוֹר הַיָּיִתִי כְּגִבֹר אֵין-אֵיל" **משלי א':12** – "נִבְלָעִים כְּשָׂאֹל חַיִּים וְתַמִּימִים כְּיֹרְדֵי בּוֹר"
- ◆ ישעיהו י"ד:15 – "אֶךְ אֵל-שָׂאֹל תִּוְרַד אֶל-נִרְכְּתֵי-בוֹר"
- ◆ ישעיהו ל"ח:18 – "כִּי-לֹא שָׂאֹל תִּוְרַד מוֹת יְהִלְלֵךְ לֹא-יִשְׁבְּרוּ יֹרְדֵי-בוֹר אֶל-אֲמֹתָךְ"

כפי שאתם רואים, הפסוקים שלעיל יוצרים בברור הקשר נושאי בין "שאול" לבין "בור", מילה נרדפת ל"שחת" (הכתוב משתמש לעיתים בשילוב של "בור שחת" – המתרגם). יתירה מזו: הפסוק בישעיהו ל"ח:18 אף קושר את המוטיבים של "שאול" ו"בור" יחד עם "מוות"! הקב"ה מלמד אותנו, שבור-שחת הינו ביטוי נרדף, זהה, לשאול ומוות (אם B=A אזי A=B). ולכן, כאשר אנחנו פוגשים בכתובים דמות יורדת אלי בור, קיימת התכנות שזוהי בעצם תמונה המסמלת

את מות הדמות. את השיעור הזה הורו לנו עד כה הנביאים והכתובים: יונה, ישעיהו, מזמורי תהילים וספר משלי. אך זוהי התורה שמעניקה לנו את הוראת היסוד ביחס לשוויון בין בור-השחת לקבר ומוות. בואו נסקור את דמותו יוסף וירידתו אלי בור. אני בטוח שאתם זוכרים את פרטי הסיפור על יוסף ואחיו שזממו להמית אותו. שימו לב מה אומרים אחיו כשהם רואים את יוסף מתקרב:

”²⁰ וְעַתָּה לָכֵן וְנַהַרְגֶהוּ וְנִשְׁלִיכֶהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת וְאִמְרָנוּ חַיָּה רָעָה אֶכְלָתָהּ וְנִרְאָה מֵהַיְהוּ חַלְמָתוֹ” (בראשית ל”ז:20).

יכולתי למעשה לסיים כאן, משום שפסוק יחיד זה מוכיח את הנקודה. ה”בור” מזוהה גם כאן כמקום מוות, משום שהבור היה האתר המיועד להמתת יוסף! אך מה הייתה התוצאה הסופית של המזימה, בהשוואה לתכניתם המקורית להמית את יוסף ע”י השלכתו לבור?

”³³ וַיִּפְרָה וַיֹּאמֶר: ‘כְּתוּנַת בְּנִי; חַיָּה רָעָה אֶכְלָתָהּ, טָרַף טָרַף יוֹסֵף!’.”³⁴ וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלוֹתָיו, וַיִּשֹׁם שֵׁק בְּמַתְנָיו, וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנוֹ יָמִים רַבִּים.”³⁵ וַיִּקְמוּ כָל-בְּנָיו וְכָל-בָּנוֹתָיו לִנְחָמוֹ, וַיִּמְאֵן לְהִתְנַחֵם, וַיֹּאמֶר: ‘כִּי-אַרְדּ אֶל-בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה’. וַיִּבֶךְ אֹתוֹ אָבִיו” (בראשית ל”ז:33-35).

המסקנה הסופית, לפחות מנקודת ראותו של יעקב, הייתה שבנו איננו עוד בין החיים, ושהוא קבור בקבר! אך אנחנו יודעים שיוסף בעצם הושלך לבור, לא לקבר. כפי שאתם רואים, התורה מציינת כאן תמונה של יוסף על סף מוות. זה התחיל עם מזימת אחיו להשליך אותו אל הבור, סמל לקבורה ולמוות, וזה מסתיים כשיעקב מכריז על מות בנו. ומנקודה זו ואילך, יוסף למעשה נחשב כמת ע”י משפחתו. שימו לב שכאשר אחיו באים לפניו לראשונה במצרים, הם תחת הרושם שהוא אינו בין החיים!

”¹⁹ אֲדֹנָי שְׂאֵל אֶת-עַבְדִּי לְאֹמֹר: ‘הֲיֵשׁ-לָכֶם אָב אוֹ-אָח?’.”²⁰ וַנֹּאמֶר אֶל-אֲדֹנָי: ‘יֵשׁ-לָנוּ אָב זָקֵן, וַיֵּלֶד זָקֵנִים קָטָן. וְאָחִיו מֵת, וַיִּוָּתֵר הוּא לְבָדוֹ לְאָמוֹ, וְאָבִיו אָהָבוֹ” (בראשית מ”ד:19-20).

ועכשיו, בואו ונעיף מבט מקרוב בבראשית ל”ז:24:

”²⁴ וַיִּקְחֶהוּ, וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אֶתוֹ הַבְּרָה, וְהַבּוֹר רֵק, אֵין בּוֹ מַיִם”.

עצם האזכור בפסוק שלעיל, שהבור היה ריק ממים, היא נקודה מסקרנת. אז מה אם הבור ריק? מדוע בכלל אמורים להיות מים בבור? ובכן, הסיבה שהכתובים מציינים את עובדת היות הבור ריק ממים היא, כי הבור הוא בור-מים! באזור בו המים הם במשורה, אגירת המים נעשית בבורות-מים ייעודיים, שנחפרו באדמה במיוחד לצורך זה. שימו לב: למרות הדמיון והקרבה באותיות השורש ובצליל, בור אינו באר! בור הוא מיכל אגירה יעודי חפור, בעוד שלבאר, גם היא חפורה, יש מקור מים עצמאי משלה. תלוי בתקופת הזמן בה נכתב ספר מסוים במקרא, יש לעיתים מופעים של המילה ”בור” (אותיות שורש ב.ו.ר - לחצוב) עם כתיב עיצורי זהה לכתיב המילה ”באר” (שורש: ב.א.ר - לחפור). ראה ירמיהו ב’:13:

”¹³ כִּי-שָׁתִים רַעוֹת עָשָׂה עַמִּי: אֶתִּי עָזְבוּ, מִקּוֹר מַיִם חַיִּים, לְחַצֵּב לְהֵם בְּאֵרוֹת בְּאֵרוֹת נְשִׁבְרִים, אֲשֶׁר לֹא-יִכְלוּ הַמַּיִם” (ירמיהו ב’:13).

משלי ה’:15 עושה שימוש בשתי המילים:
”¹⁵ שְׁתֵּה-מַיִם מִבּוֹרָה וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ” (משלי ה’:15).

וזה ההבדל הגדול ביניהם: **המים בבור הם מים עומדים**, לא טריים, בעוד **שהמים בבאר הם מים חיים**, מים מפכים תמידית, טריים וזורמים!

אז מה המשמעות של בור-מים ריק ממים? אנחנו יודעים שאין חיים ללא מים. לכן ציון העובדה שהבור אליו עמדו להשליך את יוסף היה ריק ממים, הוא עוד רמז למוות שאורב בבור. בשלב מוקדם יותר בפרק למדנו שהבור, בור-שחת, מסמל קבר/קבורה. זהו מקום שמשמר מצב מוות. למדנו את זה (1) מהמבנה הכיאסטי וההקשרים הנושאים בסיפור יונה הנביא וגם (2) מההקשרים הנושאים בנביאים ובכתובים. בין אם אתם מודעים לכך ובין אם לאו, עלינו פתאום על הקשר נושאי מדהים, נוסף: יש לנו עכשיו **ארבע** ראיות מוצקות לקשר הנושאי שבין **"בור-שחת"** (מלכודת), **"באר"** וגם **"בור-מים"**.

1. תמיכה טקסטואלית – הסיפור על "מות יוסף" מלמד אותנו על כך שהבור אליו הושלך היה בור-מים
2. תמיכה לשונית – הקרבה של אותיות השורש והצליל של המילים "בור" (מים) ו"באר" מורה על היחס הקרוב ביניהן
3. תמיכה נושאית – ידוע לנו שבורות-המים היו חצובים בצורה דומה לזו של בורות-שחת – מלכודות.

קודם לכן ראינו שהמילים "בטן השאול", "בור" ו"בטן (מעו) הדג" כולן זהות נושאית. עכשיו אנחנו יכולים להוסיף גם את המילים "באר" ו"בור-מים" לרשימת הישויות המקושרות נושאית:

בור-שחת = קבר (שאול) = בטן הדג = בור-מים = באר

וואוו! איך צומחת לה רשימת ההקשרים הנושאים!

הבור כסמל למקום קבורה: שתי דוגמאות נוספות

סיפור יוסף:

באם עדיין אינכם משוכנעים שירידת יוסף אל הבור מהווה מראה סמלי של ירידתו אלי קבר (רמיזה ל"מוות"), בחנו בבקשה את הפסוקים הבאים מיד לאחר השלכתו אל הבור:

"²⁴ וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אֶתוֹ הַבֶּרֶה וְהַבּוֹר רֵק, אֵין בּוֹ מַיִם. ²⁵ וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכֹל-לֶחֶם, וַיִּישָׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּרְאוּ, וְהִנֵּה אֲרֻחַת יִשְׁמְעֵאלִים בְּאֵה מְגֻלְעָד וְגַמְלִיָּהֶם נֹשְׂאִים נְכֹאת וְצָרִי וְלֵט, הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרַיִם" (בראשית ל"ז:24-25).

מיד לאחר השלכת יוסף לבור הריק ממים, מתפרצת לבמה ארחת סוחרים ישמעאלית, שנושאת נכאת - אחד ממני הבשמים, צרי - בושם ששימש גם לרפואה ולוט - עוד בושם, ממשפחת צמח המור. ומה משמעותו של זה האחרון? – המור שימש בין היתר כמרכיב בתהליך קבורה! הלוט/מור גם שימש למשיחת גופת ישוע לפני קבורתו¹⁵. האם זה מקרה בלבד שמיד לאחר השלכת יוסף לבור (אקט המסמל מוות) מגיעים למקום ישמעאלים הנושאים איתם בושם קבורה? אינני חושב כך. למעשה, אני אף חושב שהסיבה לכך שהכתובים מזכירים אותם

ואת פרטי מטענם היא כדי להשלים את תמונת המוות של יוסף. הישמעאלים משמשים כאן כביכול כנושאי בושם הקבורה!

סיפור דניאל:

ככל שהנוהג "לחשוב נושאת" יתפתח ויהפוך להרגל, כמעט ולא תוכלו להתמודד עם המספר הרב של ההקשרים הנושאים, שמתגלים ונוצרים תוך כדי הקריאה בכתובים. כדוגמא, הבה ניצור תבנית מתאר פשוטה המתארת את האירועים הקשורים בשחרור יוסף מן הכלא במצרים:

- ◆ פרעה חולם חלום מטריד
- ◆ אף לא אחד מחרטומי פרעה מצליח לפתור את החלום
- ◆ איש עברי צעיר מובא בפני פרעה כדי לפתור את החלום
- ◆ העברי פותר את החלום נכונה
- ◆ האיש העברי מורם למשרת מושל מצרים, שני לפרעה במעמד

האם אתם מכירים דמות נוספת בתנ"ך, שמסכת חייה משקפת כמעט כמראה את נקודות המתאר שמנינו לעיל? אני מכיר דמות כזו: שמו של האדם הוא דניאל! אם תקראו את דניאל ב'1-49, תמצאו שם הקשרים נושאים רבים בין חיי דניאל לחיי יוסף. שימו לב לקשרים הנושאים בין שני הסיפורים:

- ◆ למלך פגאני היה חלום-חזון נבואי בקשר לאירועים עתידיים בכל רחבי תבל
- ◆ עבד עברי פתר את החלום, ושיבח את אדוני על כך שגילה לו את משמעות החלום
- ◆ העבד העברי קיבל שפע של מתנות לאחר מתן הפתרון הנכון למלך

השאלה הבלתי נמנעת היא: מדוע בין שני הסיפורים הללו יש יחס כה קרוב? בכדי לענות על השאלה הזו, עלינו להשתמש בכלל המתמטי השני שקבענו: תכונת השוויון המחליף.

$$\text{אם } B = A, \text{ ו- } C = B, \text{ אזי } C = A$$

כל מי שלמד את הכתובים יודע שדמותו של יוסף נחשבת לדמות משיחית עיקרית. ראינו זאת עוד בפרק א' של הספר, כאשר חשפתי בפניכם את קיום אות המשיח בחיי יוסף. אז בואו ונשתמש במידע הזה כאן, בהנחה שלנו. הדוגמאות שלעיל ללא ספק קושרות נושאת את דניאל ליוסף.

$$\text{דניאל} = \text{יוסף}$$

$$B = A$$

יחד עם זאת, אנחנו גם יודעים שדמות יוסף הינה דמות משיחית: בחייה קיים אות המשיח. או, אם ננסח זאת אחרת, יוסף קשור נושאת למשיח.

יוסף = המשיח

C = B

ומכאן נובע, שדניאל הוא דמות משיחית גם כן:

דניאל = המשיח

C = A

אם המסקנה שלעיל נכונה, אזי אם נבחן את מסכת חייו של דניאל, אנחנו אמורים למצוא גם בהם משמעות משיחית, כפי שמצאנו בחיי יוסף, משה ודוד. בואו ננסה. תחילה, עלינו לנסות ולראות אם אנחנו יכולים לגלות בחייו את אות המשיח. דניאל פרק ו' מתאר את עלילת דניאל בגוב האריות. אני רוצה לשאול אתכם שאלה: מה אמור היה לקרות לדניאל כשהושלך לגוב האריות? אין ספק שהוא היה אמור למות. אך במקום זאת הוא נותר חי! ובאשר למספר "שלוש", שימו לב כמה פעמים המספר שלוש (וכפולותיו) מופיע בקטע דניאל ו': 1-23.

- ◆ דניאל ו': 2 – דניאל הוא אחד משלושת מושלי 120 האחשדרפנים בממלכה
- ◆ דניאל ו': 7-12 – במשך שלושים יום איש לא הורשה להתפלל אלא למלך דריווש
- ◆ דניאל ו': 10 – דניאל מתפלל כמנהגו, שלוש פעמים ביום
- ◆ דניאל ו': 13 – דניאל ממשיך להתפלל שלוש פעמים ביום, למרות צו המלך האוסר זאת

וזהו אות-המשיח בחיי דניאל. זוהי עדות שנייה לכך שלאירועים בחיי דניאל יש אכן משמעות משיחית.

בשלב זה אגאל אתכם מיסורי המתח, ואטען בפניכם שמסע דניאל לגוב האריות בעצם מהווה חזון נבואי לסבל, מוות, קבורה ותקומה של המשיח¹⁶. פרק ו' בדניאל מתאר לנו כיצד דניאל הורם גבוה מיתר האחשדרפנים בבבל, דבר שיצר ביניהם קינאה יוקדת (ראה דניאל ו': 5-6). הם טיכסו עצה כיצד להשמיץ אותו ולפגום באופיו. הבה נרשום לפנינו את ההקשרים הנושאים המחברים בין דניאל ו': 5-6 לבין המצוין בבשורת ישוע.

האחשדרפנים הבבלים היו בני גילו של דניאל

- קיים מידע סביר שהמנהיגים הדתיים בתקופת ישוע גם כן היו בני גילו
- ◆ האחשדרפנים קינאו בדניאל בגלל הצלחתו ומעמדו
- המנהיגים הדתיים קינאו מאוד בישוע, בגלל הצלחתו והמקובלות שלו
- ◆ האחשדרפנים התכנסו כדי לטכס עצה כיצד להמית את דניאל
- המנהיגים הדתיים טיכסו עצה כיצד להמית את ישוע המשיח
- ◆ עפ"י המצוין בדניאל ו': 5-6, האחשדרפנים לא הצליחו למצוא שום אשמה בדניאל!
- עפ"י המתועד במתי כ"ו: 59-61, המנהיגים הדתיים לא מצאו שום אשמה בישוע

האם ההקשרים הנושאים הללו מקריים בלבד? וודאי שלא! עפ"י דניאל ו': 11-12, האחשדרפנים מצאו את דניאל מתפלל לאלוהיו לאחר שהמלך פרסם צו האוסר תפילה לכל

ישות אחרת מלבדו. האין זה מדהים לראות שגם ישוע היה בתפילה בגת-שמנים כאשר המנהיגים הדתיים באו להתעמת איתו? שימו לב לניסוח המתאר את מנהגייהם של ישוע ודניאל, בדניאל ו':10 ובלוקס כ"ב:39-41.

¹¹ "כאשר נודע לדניאל כי התעודה נכתבה, נכנס לביתו, אשר בעלייתו חלונות פתוחים לעבר ירושלים, ושלוש פעמים ביום היה כורע ברך ומתפלל ומודה לפני אלוהיו, כאשר היה עושה גם לפני כן" (דניאל ו':11).

³⁹ "כְּאֲשֶׁר יֵצֵא הַלֵּךְ כְּמִנְהַגוֹ אֶל הַר הַזֵּיתִים וְגַם תִּלְמִידָיו הִלְכוּ אַחֲרָיו. ⁴⁰ בְּהִגְיעוֹ לְמָקוֹם אָמַר לָהֶם: 'הִתְפַּלְלוּ שְׁלֵא תְבוֹאוּ לְיַדֵי נִיסְיוֹן' ⁴¹ הוּא פָּרַשׁ מֵהֶם כְּמִרְחַק שָׁל זְרִיקַת אֶבֶן, פָּרַע עַל בְּרַכְיוֹ וְהִתְפַּלֵּל" (לוקס כ"ב:39-41).

כפי שאתם רואים, חיי דניאל מהווים תמונה נושאת מושלמת לתיאור חיי ישוע. אבל חכו רגע, יש עוד!

בדניאל ו':13-15 מצוינות פעולותיהם של האחשדרפנים כשהציגו בפני המלך דריווש את האשמותיהם נגד דניאל. שימו לב לתגובת דריווש: הוא לא רצה להוציא את דניאל להורג! הכתוב אף אומר שהמלך דריווש ניסה לשחרר את דניאל במשך כל היום, עד רדת השמש. אך האחשדרפנים לחצו על המלך בלהט רב, והזכירו לו שעל פי החוק במדי ופרס, הצו הקודם שפרסם אינו יכול להתבטל. ובהקבלה מדהימה – מנהיגי הדת שטחו בפני פונטיוס פילטוס את טענותיהם כנגד ישוע, גם כן בלהט רב. פונטיוס פילטוס גם כן לא רצה להמית את ישוע! שימו לב להקשרים הנושאים הדרמטיים שלהלן.

- ◆ דניאל, יהודי, הובא בפני מלך פגאני
  - ישוע, יהודי, הובא בפני שליט פגאני!
- ◆ הובאו טענות כנגד דניאל
  - הובאו טענות כנגד ישוע!
- ◆ האחשדרפנים הפעילו בשקידה לחץ על המלך דריווש, שימית את דניאל
  - מנהיגי הדת הפעילו לחץ בשקידה, שימית את ישוע המשיח
- ◆ עפ"י דניאל ו':15, המלך דריווש עשה כמיטב יכולתו, במשך יום שלם, לשלח את דניאל לחופשי, משום שהאמין בצדקתו
  - עפ"י יוחנן י"ט, פונטיוס נסה שלוש פעמים לשחרר ישוע. הוא לא רצה להוציאו להורג משום שהאמין בחפותו!
- ◆ עפ"י דניאל ו':16, כשהאחשדרפנים נוכחו במאמציו של דריווש לשלח את דניאל לחופשי, הם פנו לחוקי מדי ופרס, תוך ציטוט: "דע לך, המלך, כי משפט מדי ופרס הוא, שכל איסור או פקודה שמוציא המלך – יש לקיימם בלי לשנותם".
  - עפ"י יוחנן י"ט:7, כשמנהיגי הדת ראו שפילטוס מנס לשלח את ישוע לחופשי, הם פנו לדין-תורה, וטענו לפניו: "תורה יש לנו, ועל פי התורה הוא חייב מיתה..."
- ◆ עפ"י דניאל ו':19, המלך דריווש צם ולא ישן בכל העת שדניאל שהה בגוב האריות
  - עפ"י מתי כ"ז:19, אשת פונטיוס פנתה אליו שלא יעשה כל רע "לאותו צדיק, כי רבות סבלתי היום בחלום בגללו"!

◆ עפ"י דניאל ו':18, על גוב האריות (ודניאל בתוכו) הושמה אבן גדולה, דריוש המלך חתם אותה בטבעת החותם שלו

○ עפ"י מתי כ"ז:65-66, גם את קבר ישוע חסמו עם אבן גדולה, חתומה בחותמת המושל, פונטיוס פילטוס!

אני מקווה שהצלחתי למשוך את תשומת לבכם, עם ההקשרים המדהימים הללו! ההקשרים הללו נמצאים בכתובים מזה מאות רבות של שנים, אך מרביתנו עדיין איננו מודעים לקיומם. יתירה מזו: רבים מאיתנו לא מבינים את המשמעות האמיתית של הסיפור על יונה במעי הדג, או של דניאל בגוב האריות. סיפורים אלה חוברו כדי ללמד אותנו אודות כהונת המשיח, שכאשר הוא בא, יכולנו לאמת בקלות את העובדה שהוא אכן ממלא אחר כל הכתוב עליו בנבואות השונות.

אני מבקש להביא בפניכם מספר פרטים אחרונים, הנוגעים "להוצאתו להורג" של דניאל. אך תחילה הבה נראה את הפסוקים עצמם:

"¹⁷ אז ציווה המלך, ויביאו את דניאל וישליכוהו אל גוב האריות. ויען המלך ויאמר לדניאל: 'אלוהיך אשר אתה עובד אותך בכל עת – הוא יצילך'.¹⁸ ויביאו אבן אחת, וישימוה על פי הגוב, ויחתום המלך אותה בטבעתו ובטבעות נכבדיו, למען לא ישתנה רצונו בדבר דניאל"²² (דניאל ו':17-18).

דניאל הושם בגוב האריות בדרך שאי אפשר לטעות בה, כדי לספק לנו תמונה ברורה של ישוע מונח בקברו. כמו כן, גללו אבן והניחו אותה על פי הגוב (ליתר בטחון...), כסמל נבואי לכך שגללו אבן גדולה כדי לחסום את הפתח לקברו של ישוע המשיח! התמונה לא יכולה להיות ברורה מזה: ירידתו של דניאל לגוב האריות היא מראה של מות המשיח! אך מבחינה נושאית, לא לשונית, ניתן לחדד את התמונה אף יותר, וניתן גם להוסיף עוד הקשרים נושאים לרשימה שלנו!

המילה "גוב", כמו גוב-אריות, לקוחה במקור מן הארמית (נכתבת בחולם חסר!) ופירושה "בור"! "גוב אריות" משמעותו המילולית הישירה היא "בור להחזיק בו את האריות". אתם וודאי מבינים לאן אני חותר... בדיוק כפי שיוסף ירד לבור ועלה ממנו, כך גם דניאל ירד לבור ועלה ממנו. חייהם של שני האישים מהווים תמונה ברורה של חיי ישוע המשיח. ירידתם לבור מסמלת את מות המשיח, מפני שגופו הונח בבור-קבר – חפור או חצוב כמו בור-מים (יוסף) או בור-גוב אריות (דניאל). כל השלושה הם בורות!

כפי שאתם רואים, בכל פעם שדמות משיחית יורדת לבור ואח"כ ועולה ממנו – לסיפור חייה יש משמעות וכוונה משיחית. ברור מכאן ש"בור" מסמל בתנ"ך "בור-קבר", וסיפור חייהם של יוסף ודניאל מוכיח זאת מעל לכל ספק! אז רשימת ההקשרים הנושאים שלנו הולכת ותופחת: עד עתה יש לנו "בור-שחת", "בור-מים" ועתה גם "בור אריות" ... וכולם זהים בכך שהם מיצגים בור-מוות – קבר:

קבר = בור-שחת = בטן הדג = בור-מים = באר = גוב (בור) לחיות

ולסיכום, למדנו כיצד התנ"ך מלמד אותנו אודות מות המשיח. בכל פעם שאנחנו פוגשים דמות משיחית יורדת לבור, או שוהה בבטן דג, בור-מים, באר או גוב (אריות) – אנחנו יודעים שזוהי פשוט תמונה המייצגת את מות המשיח. ע"י היקש, אנחנו יכולים ללמוד גם נקודה נוספת: כאשר יונה הנביא נבלע לתוך בטן הדג, האם הוא לא היה אמור למות? כאשר יוסף הושלך לבור ריק ממים, האם זה לא היה במטרה להמית אותו? וכשדניאל הושלך לגוב האריות,

האם הוא לא היה אמור להיטרף שם חיים? התשובה היא כמובן "כן מוחלט" לשלושתן! אז מהי המשמעות של "גיחתם החוצה" משלושת אתרי המוות הללו? התשובה: "זהו דימוי ברור לניצחון על המוות! ובניסוח אחר – תקומה-תחייה! התנ"ך לימד אותנו אודות המוות, הקבורה והתחייה של המשיח ע"י שימוש בדימוי של דמויות משיחיות שיורדות לבורות ולמגוון רחב של "חורים" אחרים, וגם עולות מהם. ועם יסוד ההוראה הזו לציידנו – אנחנו מוכנים מספיק כדי לפרש קטע נוסף משמו"ב י"ז:23-14.

דמות דוד כדימוי נבואי

ועכשיו נעבור לבחינת האירועים המתוארים בשמו"ב י"ז:21-15. המדובר הוא בסיפור על חושי ששלח שליחים להזהיר את דוד מפני תכניותיו של אבשלום להמית אותו. עפ"י שמו"ב י"ז:17, חושי אמר לתקשר עם דוד בדרך הבאה: (1) להעביר את המסר עם שפחה (2) השפחה מעבירה את המסר ליהונתן ולאחימעץ, בני צדוק ואביתר הכוהנים (בהתאמה) ולבסוף (3) יהונתן ואחימעץ, שבכוונה שוהים מחוץ לעיר, מעבירים את המסר לדוד. בסיפור שלפנינו, יהונתן ואחימעץ התגלו על ידי אחד מנערי אבשלום, מיד לאחר שקיבלו את המסר הדחוף מן השפחה, וכל המשימה הייתה על סף סיכול. האירוע הזה מתועד בכתובים כלהלן:

¹⁸ "וַיֵּרָא אֶתְּם נֶעֶר וַיִּגַּד לְאַבְשָׁלוֹם וַיֵּלְכוּ - שְׁנֵיהֶם מִהָרָה וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּית-אִישׁ בְּבַחְרִים וְלוֹ בָּאָר בְּחָצְרוֹ וַיֵּרְדוּ שָׁם. ¹⁹ וַתִּיקַח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ אֶת-הַמָּסָךְ עַל-פְּנֵי הַבָּאָר וַתִּשְׁטַח עָלָיו הָרְפוּת וְלֹא נֹדַע דָּבָר. ²⁰ וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי- אַבְשָׁלוֹם אֶל-הָאִשָּׁה הַבִּיטָה וַיֹּאמְרוּ אֵיךְ אַחִימֵעֵץ וַיהוֹנָתָן וַתֹּאמֶר לָהֶם הָאִשָּׁה עֲבְרוּ מִכָּל הַמַּיִם וַיִּבְקְשׁוּ וְלֹא מָצְאוּ וַיָּשִׁבוּ יְרוּשָׁלַם. ²¹ וַיְהִי אַחֲרַי לְכַתֵּם וַיַּעֲלוּ מִהַבָּאָר וַיֵּלְכוּ וַיִּגִּידוּ לְמֶלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמְרוּ אֶל-דָּוִד קִימוּ וְעִבְרוּ מִהָרָה אֶת-הַמַּיִם כִּי-כָכָה יַעַץ עָלֵיכֶם אַחִיתּוֹפֶל" (שמו"ב י"ז:18-21).

בנקודה זו אני רוצה לשאול אתכם שאלה: מה היה קורה ליהונתן ולאחימעץ אם הם היו מתגלים ע"י עבדי אבשלום? ברור: הם היו צפויים למות! והנקודה הזו היא נקודת מפתח בסיפור שלפנינו. יהונתן ואחימעץ היו על סף מוות. לולא הייתה במקום באר אליה ירדו להסתתר – הם ללא ספק היו נרצחים ע"י אבשלום. וכיצד הם נמלטו מציפורני המוות? הם נמלטו ממנו ע"י ירידה לבאר. האין זה מעניין? אולי אספר את הסיפור שוב, אך בצורה שונה. כשאנשי אבשלום יצאו לחיפוש אחרי יהונתן ואחימעץ – חיייהם של אלה האחרונים היו בסכנת מוות.

תחת עננת צל המוות הזו, יהונתן ואחימעץ יורדים לבאר של האשה מבחורים. לאחר שהאשה משלחת את אנשי אבשלום לדרכם – סכנת המוות חולפת, ויהונתן ואחימעץ עולים מן הבאר החוצה בחיים!
וכנקודה אחרונה, שימו לב כיצד מעשייהם של יהונתן ואחימעץ – ירידתם לבאר ועלייתם ממנה – מתוארים ומודגשים כה יפה במבנה הכיאסטי של שמו"ב י"ז:23-14 (המרכיבים ה עד ה")!

ה) שמו"ב י"ז:18 – "וַיֵּרָא אֶתְּם נֶעֶר וַיִּגַּד לְאַבְשָׁלוֹם וַיֵּלְכוּ- שְׁנֵיהֶם מִהָרָה וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּית-אִישׁ בְּבַחְרִים וְלוֹ בָּאָר בְּחָצְרוֹ וַיֵּרְדוּ שָׁם".

ו) שמו"ב י"ז:20 – עבדי אבשלום שואלים את השפחה: "אֵיךְ אַחִימֵעֵץ וַיהוֹנָתָן?".

ז) שמו"ב י"ז:20 – "וַתֹּאמֶר לָהֶם הָאִשָּׁה עֲבְרוּ מִכָּל הַמַּיִם".

ח) שמו"ב י"ז:20 – "...וַיִּבְקְשׁוּ וְלֹא מָצְאוּ וַיָּשִׁבוּ יְרוּשָׁלַם".

ה) שמו"ב י"ז:21 – "וַיְהִי אַחֲרַי לְכַתֵּם וַיַּעֲלוּ מִהַבָּאָר וַיֵּלְכוּ וַיִּגִּידוּ לְמֶלֶךְ דָּוִד".

ישוע כמגשים הנבואות

בנקודה זו אני רוצה להתמקד בעובדה שיהונתן ואחימעץ מצליחים להתחמק מגילויים, ע"י ירידה לבאר האיש בבחורים. על פניה, עובדה זו אולי נראית כחסרת משמעות. יחד עם זאת עלינו לזכור שמחבר ספר שמואל ב', בעצם מתעד לכל אורך הסיפור מידע אודות המשיח. וכאן אנחנו מגלים שהשקעת המאמץ בלימוד הבסיסי אודות המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, מניבה תוצאות יפות. מה המשמעות של תיאורי דמויות משיחיות היורדות ועולות מבורות-שחת/בארות/גובי בע"ח/בורות-מים/בטן-דג? המשמעות היא שאלו תיאורים המדמים מוות, קבורה ותחייה. המשמעות הנושאת של ירידת יהונתן ואחימעץ לבאר ושל העלייה ממנה היא, שזהו **אקט נבואי המסמל את המוות, הקבורה והתחייה של המשיח.**

יהונתן ואחימעץ ירדו לבאר ועלו ממנה בדיוק כפי שיוסף הורד לבור-מים ועלה ממנו. יהונתן ואחימעץ ירדו לבאר ועלו ממנה בדיוק כפי שדניאל הורד לגורב-בור ועלה ממנו. ולסיום, יהונתן ואחימעץ ירדו לבאר ועלו ממנה בדיוק כפי שיונה הנביא נבלע לתוך בטן הדג, המשול לבור-שחת ולקבר-שאול, וגם נפלט ממנה חי. האמת הגלומה במוות, בקבורה ובתחייה של המשיח, מהדהדת מכל אחד מן הסיפורים האלה בנפרד. אך בבואם יחד כחבילה אחת – הם רק מחזקים את האמת הזו אף יותר, ונותנים משנה תוקף לנכונות הפירוש שלנו.

חלק מכם וודאי חושב לעצמו, "איך אנחנו יודעים שיהונתן ואחימעץ הם אמנם דמויות משיחיות?". ובכן, קיימות לכך שתי סיבות. את האחת אעניק לכם עוד בפרק זה. את הסיבה השנייה, שמבחינה נושאת היא הרבה יותר מרגשת עקב המשחק שלה עם הקשרים נושאים – אעניק לכם רק בפרק הבא. בתחילת פרק זה ערכנו חזרה קצרה על נושא "אות המשיח", זוכרים? אמרנו שקיומו של חזון משיחי נקבע ע"י כך שיש בסיפור מישהו על סף מוות אך בדרך זו או אחרת מצליח להימלט ממנו. וזה בדיוק מה שקרה ליהונתן ולאחימעץ! הם נמלטו מן המוות ע"י כך שירדו לבאר, סמל למוות/קבר, ולאחר מכן הם עלו ממנה חיים. איזו תמונה מהממת! והיכן המספר "שלוש", המרכיב האחרון שלנו ב"מבחן אות המשיח"? ובכן, בפרק הבא נראה עם איזו חוכמה הקב"ה מצליח לשלב את המספר "שלוש" לתוך הסיפור. כמו כן נלמד את המשמעות הנושאת הכלולה ביתר הפסוקים בקטע, עד להגעתנו לציר המרכזי של המבנה: שמו"ב י"ז:24-21. פסוקים אלה כוללים גם נבואה נוספת, נסתרת, אודות המוות, הקבורה והתחייה של המשיח.

קשירת הקצוות

אם נכונה ההנחה שמעשי יהונתן ואחימעץ מהווים חזון נבואי למוותו, קבורתו ותקומתו של המשיח, אז יש לנו בעיה עם סטייה מסדר הדברים הכרונולוגי של הצגת האירועים הנושאת בבשורה. הביטוי בטבלת ההשוואה המצטברת שלהלן. האירוע האחרון המופיע בטבלה שלהלן איננו אחר מאשר הציר המרכזי של המבנה הכיאסטי בו אנחנו עוסקים. כבר למדנו שהאספקה שהוענקה לדוד ואנשיו סיפקה בסיס נושאי-נבואי לסיפור על שמעון מקירינה ועל העזרה שהעניק לישוע המשיח עם נשיאת הצלב. ברור שעזרה זו הוענקה עוד **בטרם** המוות, הקבורה והתחייה של ישוע. נובע מזה, שהסדר הכרונולוגי של האירועים בשמו"ב י"ז:24-15, קטע הכולל בתוכו שתי נבואות נפרדות אודות המוות, הקבורה והתחייה של המשיח – הוא פגום. תאור המוות, קבורה ותחייה צריך להתרחש היכן שהוא לאחר התיאור של שמעון מסייע למשיח. ברור אם כך שמשו "השתבש" בסדר הכרונולוגי של ההצגה הנושאת של הבשורה. אך לסטייה הכרונולוגית הזו יש סיבה.

להלן תצוגה מקדימה ומתומצתת של שלושת הפרקים הבאים בספר:

- פרק ה'** ירחיב עוד יותר את התפיסה המשיחית והנושאת. אשתמש בידע שנרכש עד כה להוכיח ביתר שאת, שיהונתן ואחימעץ הם דמויות משיחיות. כמו כן אביא ראיות לכך שהקטע שמ"ב י"ז:24-21 הינו בעל משמעות משיחית.
- פרק ו'** יציג הסבר מדוע בהצגה הנושאת של הבשורה, כפי שהיא בספר שמואל, קיימת סטייה בסדר הזמנים כפי שהוא בקטע שמ"ב י"ז:22-15. כמו כן יובא צידוק לסטייה זו.
- בשאר הפרקים הנותרים** נמשיך במסענו הכרונולוגי בתוך המחצית השנייה של המבנה הכיאסטי העיקרי שלנו: שמ"ב ט"ו:10 עד כ':2. נראה שגם האירועים בהמשך מציגים בפנינו מצגת כרונולוגית של בשורת ישוע המשיח.

טבלת-השוואה מצטברת
הקשרים הנושאים בין שמ"ב ט"ו:10 – כ':2, לספרי הבשורה

שמואל ב'		ספרי הבשורה
שמ"ב י"ז:14-23 – אחיתופל מאבד עצמו לדעת בתלייה; ניתנים פרטים בקשר לקבורתו של אחיתופל;	מתי כ"ז:10-3 – יהודה מאבד עצמו לדעת בתלייה; ניתנים פרטים בקשר למקום קבורתו;	
שמ"ב י"ז:24-15 – יהונתן ואחימעץ חומקים ע"י ירידה לבאר; דוד חומק מתפיסה ע"י חציית נהר הירדן	המשמעות הנושאת של הנבואות בשמ"ב י"ז:24-15 (מוות קבורה ותחיית המשיח) אינן סדורות באותו סדר זמנים בהשוואה לאירועי הבשורה	דימויים נבואיים של המוות, הקבורה והתחייה של המשיח
שמ"ב י"ז:29-27 – שלושת רעי דוד מביאים לו ולאנשיו מיני אספקה שונים כי הם היו רעבים, מותשים וצמאים במדבר, וזקוקים לעזרה פיזית	מתי כ"ז:32 ומרקוס ט"ו:21 – שמעון מקירינה אולץ לעזור לישוע לשאת את הצלב, ובכך הואיל לו בשעה שהיה זקוק לעזרה פיזית	

"רגע של נושא"

אני חושב שאדוני ממש משתוקק לכך שנבין את מלוא האמת הגלומה בישוע המשיח. אחרי הכל – בתנ"ך לא חסרות ראיות נושאיות המצביעות עליו! אם לפני קריאת הספר הזה לא נחשפתם לחקר הנושאי של הכתובים, אני בטוח שהייתה לכם הפתעה נעימה כשהתחלתם בקריאה. וודאי ראיתם כמה מידע אדוני מספק לנו בכתובים, אודות האמת הגלומה במוות, בקבורה ובתחייה של ישוע. נושאי מותו, קבורתו ותחייתו של ישוע הינם האירועים המנובאים ביותר בתנ"ך. ככלות הכל, זוהי האמת שקובעת את גורלו הנצחי של אדם: ידיעתה או אי ידיעתה של אמת זו היא החורצת את גורלו בנצח, ולנצח!

אני מבקש שנקדיש מעט זמן כדי לשוב ולסקור את סיפור יונה הנביא. למדנו קודם שסיפור יונה מסופר במבנה כיאסטי (יונה א':15 – ב':11). גם שאבנו מספיק מידע להסיק ממנו שיונה הוא אכן דמות משיחית. אך העובדה היא, שמכל הדמויות המשיחיות שבתנ"ך – ישוע החליט לבחור דווקא בדמותו של יונה כדוגמא העיקרית להמחשת נושא החזון המשיחי.

38" אֶחָדִים מִן הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוֹשִׁים פָּנוּ אֵלָיו וְאָמְרוּ: 'רִבִּי, רוֹצִים אָנוּ לְרֹאוֹת מִמֶּךָ אוֹת.' 39" הַשִּׁיב וְאָמַר לָהֶם: 'דוֹר רָע וּמִנְאֵף מִבְּקֵשׁ אוֹת, וְאוֹת לֹא יִנְתֵּן לוֹ מִלְבַּד אוֹת יוֹנָה הַנְּבִיא. 40" כְּמוֹ שֶׁהָיָה יוֹנָה בְּמַעְי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת, כֵּן יִהְיֶה בֶן־הָאָדָם בְּלֵב הָאֲדָמָה שְׁלוֹשָׁה יָמִים וְשְׁלוֹשָׁה לַיְלוֹת. 41" אֲנִשִּׁי נִינּוּוּהָ יְקוֹמוּ בַּמִּשְׁפָּט עִם הַדּוֹר הַזֶּה וַיִּרְשָׁעוּהוּ, כִּי חָזְרוּ בְּתִשׁוּבָה בְּקִרְיַת יוֹנָה; וְהָיָה גְדוֹל מִיוֹנָה כָּאֵן!" (מתי י"ב: 38-41).

אנחנו יכולים ללמוד אף יותר אודות ישוע אם פשוט נמשיך וניצור את הקשרים הנושאים הנכונים. תוך כדי הגות בספר שמואל ב', מצאתי שגם דוד המלך וגם יונה הנביא הצהירו הצהרות דומות מאוד:

5" וְאֲנִי אֶמְרָתִי: 'נִגְרַשְׁתִּי מִנְּגֵד עֵינַיךָ, אֵךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל-הֵיכַל קִדְשְׁךָ' (יונה ב': 5).

25" וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצָדוֹק: 'הֲשֵׁב אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעִיר: אִם-אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה – וְהַשִּׁיבֵנִי, וְהִרְאֵנִי אֶתוֹ וְאֶת-נְוֵהוּ' (שמו"ב ט"ו: 25).

די ברור שההצהרות של דוד ושל יונה מהוות התבטאויות כמעט זהות. אין זה מקרי ששתי דמויות משיחיות כה בולטות אומרות את אותם הדברים! כשהמדובר בחזון משיחי, אדוני אינו משאיר שום פתח למקריות, ולכן לכל הקשר נושאי יש משמעות. לאחר שהבחנתי בזהות ההצהרות של שתי הדמויות המשיחיות הללו, התעוררה בי המחשבה, שאולי אוכל למצוא קטעי מקרא משיחיים נוספים. החלטתי להתחיל את התהליך ע"י רישום של ביטויים ו/או משפטים שבשימוש דמויות משיחיות במקומות אחרים. למשל: כאשר יונה שהה בבטן הדג, יונה הכריז בקול: 10" וְאֲנִי בְּקוֹל תוֹדָה אֶזְבַּח-לָךָ, אֲשֶׁר נִדְרָתִי אֶשְׁלֶמָה, יְשׁוּעָתָה לִיהוָה" (יונה ב': 10).

במבט ראשון לא נראה שלהצהרה הזו יש חשיבות מיוחדת; אך שימו לב כיצד הוא מתפרש במזמור כ"ב:

* 26" מֵאֲתֶךָ תִּהְיֶלְתִּי, בְּקֶהֱל רַב נְדָרֵי אֶשְׁלֵם נִגְדַי יִרְאִיו" (מזמור כ"ב: 26).

זהו רק רמז אחד לעובדה שמזמור כ"ב הוא במהותו מזמור משיחי. אם אכן מתייחסים למזמור כ"ב כלמזמור משיחי, קל להבין שמציאת הביטוי "נדרי אשלם" במזמור, וקישורו לדברים דומים שאמר יונה, היו כיוון-דרך נאות לקראת המסקנה שהמזמור הוא אכן משיחי. להלן דגימה קטנה של חלק ממרכיבי התוכן של מזמור כ"ב:

- ◆ 2" אֵלֵי אֵלֵי, לְמָה עֲזַבְתָּנִי?"
- ◆ 8" כָּל-רֹאֵי יִלְעָגוּ לִי יִפְטִירוּ בְּשִׁפְהָ וַיִּנְעוּ רֹאשׁ: 9" גַּל אֶל-יְהוָה וַיִּפְלְטֵהוּ וַיִּצִלְהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ"
- ◆ 15" כַּמִּים נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל-עֲצָמוֹתַי הִיָּה לְבִי כְּדוֹגַג נִמַּס בְּתוֹךְ מַעֵי. 16" יָבֵשׁ כְּחָרֶשׁ כָּחִי, וּלְשׁוֹנֵי מִדְבָּק מִלְּקוֹחֵי, וְלַעֲפָר-מֹת תִּשְׁפָּתֵנִי"
- ◆ 17" כִּי-סָבַבּוֹנִי כְּלָבִים, עָדַת מְרַעִים הַקִּיפוּנִי כְּאָרִי יָדֵי וְרַגְלֵי, 18" אֶסְפֵּר כָּל-עֲצָמוֹתַי. הִמָּה יִבִּיטוּ יִרְאוּ-בִי, 19" יַחֲלְקוּ בְּגֵדֵי לָהֶם, וְעַל-לְבוּשֵׁי יִפְּלוּ גוֹרָל"

אך היקף הגילוי הזה אינו מסתיים כאן. כל מזמורי התהילים הבאים מכילים התייחסויות להצהרות שיונה הצהיר כשהיה במעי הדג: מזמורים י"ח, כ', כ"ב, ל"א, ל"ה, מ"ב, נ"ה, נ"ו,

ס"א, ט"ט, פ"ח, ק"ז ו-קט"ז! ובנוסף לכך, כולם גם מכילים נושאים (מוטיבים) משיחיים. הדוגמא הבאה לקוחה מהצהרה של יונה ביחס להבלי שווא:

9 "מְשֻׁמְרִים הַבְּלִי-שְׁוּוּא, חֶסֶדִם יַעֲזְבוּ" (יונה ב':9).
ביטוי דומה אנחנו מוצאים גם במזמור ל"א:7 – **7** "שְׁנֵאתִי הַשְּׁמֵרִים הַבְּלִי-שְׁוּוּא, וְאֲנִי אֶל-יְהוָה בְּטָחֶתִי".

האם אנחנו יכולים לאשר עכשיו שמזמור ל"א גם הוא מזמור משיחי? ובכן, מילותיו האחרונות של ישוע נלקחו ממזמור ל"א:6:

46 "וַיְשׁוּעַ קָרָא בְּקוֹל גָּדוֹל: 'אָבִי, בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי, וְנִפַח אֶת רוּחוֹ" (לוקס כ"ג:46).
6 "בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי, פְּדִיתָה אוֹתִי, יְהוָה אֵל אֲמֶת". (מזמור ל"א:6).

הדוגמא האחרונה שאני רוצה לחלוק אתכם לקוחה ממזמור ס"ט. שימו לב להקשרים הנושאים הבאים. קיומם של אלה גורם לי להאמין שגם מזמור זה הוא מזמור משיחי:

◆ מזמור ס"ט:2-3 מציין: **2** "הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים, כִּי בָאוּ מִים עַד-נַפְשִׁי. **3** טְבַעְתִּי בֵּינוֹן מִצוּלָה וְאִין מְעַמָּד, בָּאתִי בְּמַעַמְקֵי-מִים וְשִׁיבַלְתָּ שְׁטַפְתָּנִי". פסוקים אלה קשורים נושאת ליונה ב':4 ו-6, שאומרים: **4** "וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצוּלָה בְּלִבֵּב יָמִים וְנָהָר וְסַבְבֵּנִי כָּל-מִשְׁבְּרֵיךָ וְנִגְלִיךָ עָלַי עֲבָרוּ... **6** אֶפְפוּנֵי מִים עַד-נַפְשִׁי תְהוֹם יִסְבְּבֵנִי". הקשר הנושאי שבין הצהרותיו של יונה - דמות משיחית, לבין הצרותיו של מחבר מזמור ס"ט, רומז לנו שמזמור ס"ט הוא קרוב לוודאי מזמור משיחי.

◆ מזמור ס"ט:15-16 מציין: **15** "הֲצִילֵנִי מִטֵּיט וְאֶל-אֶטְבָּעָה, אֲנַצֵּלָה מִשְׁנָאֵי וּמַמְעַמְקֵי-מִים. **16** אֶל-תִּשְׁטַפְנֵי שִׁיבַלְתָּ מִים, וְאֶל-תִּבְלַעֲנֵי מִצוּלָה, וְאֶל-תִּאָטֵר עָלַי בְּאֵר פִּיהִ". גם הפסוקים הללו ממזמור ס"ט קשורים נושאת ליונה ב':4 ו-6, כמו גם לסיפור יונה באופן כללי. דג גדול בלע את יונה, ויונה השווה את שהייתו במעי הדג לשהייה בבור שחת ובבטן שאול. לכן אי אפשר להימנע מלראות את האזכורים הנבואיים שמחבר המזמור (דוד) עורך בהקשר לדג הגדול שבלע את יונה וסגר עליו, בדיוק כמו שבאר סוגרת פיה במזמור ס"ט:16.

ועכשיו, לאחר שביססנו את העובדה כי מזמור ס"ט הוא אכן מזמור משיחי, בעיקר בגלל ריבוי ההקשרים הנושאים שלו עם דמות משיחית מרכזית בשם יונה, אנחנו יכולים לבחון גם את הנבואות המשיחיות הכלולות בו:

◆ מזמור ס"ט:5 – **5** רְבוּ מִשְׁעֲרוֹת רֵאשֵׁי שְׁנָאֵי חֲנָם, עֲצְמוּ מִצְמִיתִי, אוֹיְבֵי שְׁקָר, אֲשֶׁר לֹא-גִזְלָתִי אֲז אֲשִׁיב". ישוע עצמו ציטט מזמור זה ביוחנן ט"ו:25!

○ יוחנן ט"ו:25 – **25** "לְקִים אֶת הַכְּתוּב בְּתוֹרָתָם 'שְׁנֵאת חֲנָם שְׁנֵאוּנִי'".

◆ מזמור ס"ט:10 – **10** "כִּי-קִנְאֵת בֵּיתְךָ אֶכְלָתֵנִי וְחֲרָפוֹת חוֹרְפִיךָ נִפְלוּ עָלַי". תלמידי ישוע מאזכרים מזמור זה כמזמור משיחי.

○ **15** "הוא הכין שוט מחבלים וגרש את כלם מבית המקדש יחד עם הצאן והבקר; כן גם פזר את מטבעות החלפנים והפך את השלחנות, **16** ולמוכרי היונים אמר: 'קחו את אלה מקאן. אל תעשו את בית אבי לבית מסחר' **17** אז נזכרו תלמידיו בפתוב: 'קנאת ביתך אכלתני'" (יוחנן ב':15-17).

◆ מזמור ס"ט:22 – "וַיִּתְּנוּ בְּבְרוּתֵי (ברעבונֵי) רֹאשׁ, וְלִצְמֵאֵי יִשְׁקוּנֵי חֲמֶץ". "רֹאשׁ" הינו צמח מר מאוד, כמו הלענה, ואולי אף רעיל. כאשר ישוע החל לדעוך על הצלב, התעללו בו אף יותר, ונתנו לו שיקוי של ראש מר וחומץ.

- "וַיִּתְּנוּ לוֹ (לישוע) לְשִׁתּוֹת יַיִן מֵהוּל בְּמִרוֹרֵת צָמַח הָרֹאשׁ" (מתי כ"ז:34).
- "מִיַּד רֵץ אֶחָד מֵהֶם, לָקַח סָפּוּג וּמָלֵא אוֹתוֹ חֲמֶץ, הִצְמִיד אוֹתוֹ אֶל קִנְיָה וְהִגִּישׁ לוֹ לְשִׁתּוֹת" (מתי כ"ז:48).

◆ מזמור ס"ט:26 – "תְּהִי־טִיִּרְתֶּם נְשָׁמָה בְּאֶהְלִיָּהֶם אֶל־יְהִי יוֹשֵׁב". פסוק זה אוזכר ע"י תלמידי ישוע, בהתייחסם ליהודה איש-קריות.

- "וְהִנֵּה קִנְיָה לוֹ שְׂדֵה בְּשָׂכָר הָרָשָׁע וּבְנִפְלוֹ נִבְקָעָה בְּטִנּוֹ וְכָל מַעְיֹו נִשְׁפְּכוּ הַחוּצָה" ¹⁹ הַדְּבָר הַזֶּה נוֹדַע לְכָל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם וּלְפִיכֵךְ נִקְרָא אוֹתוֹ שְׂדֵה בְּלִשׁוֹנָם 'חֲקַל דָּמָא', שְׁפָרוּשׁוֹ שְׂדֵה הַדָּם - ²⁰ שְׁהָרִי כְּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים, 'תְּהִי־טִיִּרְתוֹ נְשָׁמָה וְאֶל־יְהִי בָּהּ יוֹשֵׁב', וְגַם 'פְּקַדְתוֹ יָקַח אַחֵר' (מעשי השליחים א':18-20).

כפי שאתם רואים, אדוני יודע היטב כיצד למשוך את תשומת ליבנו. השאלה שנותרה היא: "האם אנחנו מקשיבים?"...

פרק ה'

מוות, קבורה, תחייה ו...ישועה !

מבוא:

בפרק הקודם המשכנו את המסע בנבכי המבנה הכיאסטי העיקרי של שמו"ב ט"ו:10 עד כ':2. ניתחנו את המבנה כל הדרך עד שהגענו לציר המרכזי שלו – שמו"ב י"ז:29-27 – תוך ציון המקבילות המדהימות בין אירועי מנוסת דוד מאבשלום בנו, לבין סבלות ישוע. ברמת הפשט, סיפור מנוסת דוד מתייחס רק לאירועים שמגשימים את נבואת נתן הנביא: "לא-תסור חרב מִיָּתְךָ עַד-עוֹלָם". מצד שני, ע"י בחינה ולימוד הכתובים בשיטת הניתוח הנושאי, ראינו שמסופר כאן סיפור נוסף – סיפור הבשורה – הסיפור אודות סבלות ישוע המשיח, מותו, קבורתו ותחייתו. **ודבר נוסף, חשוב לא פחות: התיאור הנושאי של סיפור הבשורה דרך סיפור מנוסת דוד מאבשלום, תואם את הכרונולוגיה של הדברים כפי שהם מתוארים בארבעת ספרי הבשורה! יחד עם זאת, ראינו בפרק הקודם שבהצגת הבשורה הנושאית דרך סיפור דוד קיימת סטייה קלה, ומצאנו בשמו"ב י"ז:24-15 התנתקות מן הסדר הכרונולוגי! כזכור, ציינתי שם שבקטע המדובר (שמו"ב י"ז:24-15) אנחנו מוצאים שני תיאורים נושאים של המוות, הקבורה והתחייה של המשיח. ניתחנו שם, בפרק הקודם, את אחד משני הסיפורים – את אירועי יהונתן ואחימעץ – וצייננו שירידתם לבאר ועלייתם ממנה מהווים דימוי למות ישוע, קבורתו ותחייתו. באם הנחה זו אכן נכונה, ומעשי יהונתן ואחימעץ מהווים דימוי נבואי המתאר את מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח, אזי הסטייה מהסדר הכרונולוגי נראית בעליל. ראה את **טבלת ההשוואה המצטברת** שבסוף הפרק הקודם, להבהרות נוספות בעניין. כפי שאתם רואים, האירוע האחרון המוזכר בטבלה אינו אחר מאשר הציר המרכזי עצמו, של המבנה הכיאסטי הכללי בו אנחנו עוסקים. בפרק ד' של הספר, ראינו כיצד האספקה שהובאה לדוד ולאנשיו סיפקה את הבסיס הנושאי/נבואי לכך ששמעון מקירניה סיפק עזרה וסיוע לישוע המשיח, לשאת את הצלב. ברור שמעשהו של שמעון מקירניה התרחשו לפני המוות, קבורה ותחייה של ישוע. אי לכך, שמו"ב י"ז:24-15, קטע המכיל בתוכו שני סיפורים נפרדים על מות, קבורה ותחיית המשיח, חורג מן הסדר הכרונולוגי הנכון. **מראות המוות, קבורה ותחייה, היו צריכים להתרחש בזמן כלשהו אחרי המראה הנבואי אודות שמעון עוזר למשיח! לכן ברור שחלה כאן איזושהי "התפשרות" בסדר הכרונולוגי של התיאור הנושאי של הבשורה. הסיבה לחריגה הזו מסדר הדברים תתבהר בפרק ו' להלן. בהמשך פרק זה, אני רוצה (1) להציג ראיה נוספת לכך שמעשיהם של יהונתן ואחימעץ מהווים מראה של מוות וקבורה, (2) להוכיח שיהונתן ואחימעץ הם דמויות משיחיות, (3) להמחיש שהקטע שמו"ב י"ז:24-21 מהווה ייצוג נושאי של הישועה שהושגה כתוצאה ממותו, קבורתו ותחייתו של המשיח.****

יהונתן ואחימעץ – תמונה מייצגת של המשיח

”המוות והקבורה” של יהונתן ואחימעץ

בפרק ד' של הספר, ראינו שעובדת ירידתם ועלייתם של יהונתן ואחימעץ לבאר וממנה, מעניקה לנו דימוי המייצג את מות המשיח, קבורתו ותחייתו. ועכשיו, בואו ונחזור למבנה הכיאסטי העיקרי שלנו, ונמצא בו ראיות נוספות לכך שירידת יהונתן ואחימעץ לבור (באר) היא דימוי למוות וקבורה. הביטו שוב בקטע מהמבנה הכיאסטי העיקרי שלנו, ושימו לב במיוחד למרכיבים ט ו-ט'.

ט) שמו"ב י"ז:19-18 – יהונתן ואחימעץ יורדים להסתתר בבאר; אישה מסווה את הבאר עם מסך.

י) שמו"ב י"ז:23 – אחיתופל נוטל את נפשו בחנק, בתלייה.

כ) שמו"ב י"ז:24-25 – אבשלום ממנה את עמשא כשר צבא במקום יואב בן-צרויה; דוד חונה ומתאושש במחניים.

ל) שמו"ב י"ז:27-29 – בהיות דוד ומחנהו רעבים, צמאים ותשושים במדבר - שלושה אנשים ממחניים מביאים להם אספקה.

מ) שמו"ב י"ח:5-1 – דוד פוקד את אנשיו ומחלק את צבאו לשלושה ראשים; דוד עצמו מתמקם ליד שער העיר.

נ) שמו"ב י"ח:9-15 – אבשלום תלוי בסבך האלה; השליח מסרב לקבל מתת שוחד מיואב; מות אבשלום.

ט) שמו"ב י"ח:17 – אנשי יואב משליכים את גופת אבשלום לבור גדול, פֶּחַת, ומערימים עליו גל אבנים גדול מאוד.

ישנם כאן שני נושאים ספציפיים הקשורים לקטעים שמו"ב י"ז:19-18 ושמו"ב י"ח:17. ירידת יהונתן ואחימעץ לבאר בברור קשורה נושאת לנושא השלכת גופתו של אבשלום לפֶּחַת (בור-מלכודת). יתירה מזו: פרישת המסך על פי הבאר קשורה נושאת להערמת גל האבנים על קבר אבשלום. בפרק ד' המחשתי לכם שמעשיהם של יהונתן ואחימעץ מהווים דימוי מייצג למוות, קבורה ותחייה. כל זאת נעשה בהתאמה להוראת התורה ביחס לבורות שחת, בורות מים, גובים ובארות: כולם כאחד מהווים סמל לבור-קבר. בקטע זה הראיתי לכם כיצד מעשיהם של יהונתן ואחימעץ מהווים דימוי מייצג למוות וקבורה, וזאת בהתאמה לקטע במבנה הכיאסטי העיקרי שלנו, בו ירידתם לבאר קשורה נושאת להשלכת גופת אבשלום לבור גדול, המשמש כמקום קבורה! התמונה כאן ברורה מאוד. ירידתם של יהונתן ואחימעץ לבאר נקשרת נושאת לקבורה ממשית של אדם! גם במקרה זה, אדוני שב ומדריך אותנו, בעזרת קישור הנושאים, בפרוש הנכון של הדברים. השבח לאל! ובשל כך טכניקת הלימוד הנושאי היא כה חשובה. אם נאמץ לנו את ההרגל לאפשר לרוח הקודש לעזור לנו ביצירת ההקשרים הנושאים, נראה כיצד ה' מאשר, וחוזר ומאשר, אמיתות שונות פעם אחר פעם, ובדרכים שונות. והמעניין הוא שכל "יעד" בנפרד יאשר את אותה פיסת אמת כנכונה. זה כמעט כמו "תעודת ביטוח תיאולוגית"... ה' מבטיח את העובדה שאנחנו אכן נראה את האמת שלו נחשפת, וזוהי הסיבה לכך שהנושאים שהוא קבע, כל כך חשובים ומועילים.

הקשר שבין יהונתן ואחימעץ לבין המשיח

עד כה ראינו שיהונתן ואחימעץ אכן סיפקו לנו דימוי מייצג של מוות, קבורה ותחייה, אך ההקשר בינם לבין המשיח עדיין לא נוצר. אז בואו ונוכיח שיהונתן ואחימעץ הם אכן דמויות משיחיות. בכדי להבחין באמת הזו, עלינו ליצור קודם הקשר נושאי לסיפור אחר, שמהווה כמעט השתקפות-מראָה לקטע שמו"ב י"ז:24-15. האם אתם זוכרים סיפור אחר במקרא, בו שני אנשים הוחבאו מפני רודפיהם ע"י אישה? הסיפור שעולה בדעתי הוא כמובן סיפור רחב והמרגלים, ביהושע ב' 24:1. אם תקראו בקפדנות את שני הקטעים, וגם תשוו אותם, תוכלו למצוא את ההקשרים הנושאים הבאים:

שמואל ב' י"ז:24-15	יהושע ב' 24:1
יהונתן ואחימעץ מרגלים עבור דוד	שני המרגלים העברים מרגלים עבור יהושע
ליהונתן ואחימעץ סופק מודיעין צבאי, והם הונחו להעבירו למנהיג הצבאי, דוד המלך	לשני המרגלים סופק מידע מודיעיני צבאי, והם הונחו להעבירו למנהיג הצבאי, יהושע
יהונתן ואחימעץ הגיעו לבית בבחורים	שני המרגלים הגיעו לבית רחב, ביריחו
מידע מודיעיני סופק ליהונתן ולאחימעץ ע"י נערה	מידע מודיעיני סופק לשני המרגלים ע"י רחב
יהונתן ואחימעץ התגלו ע"י נער שסיפר לאבשלום	הופעת המרגלים בעיר הובאה לידיעת מלך יריחו
אישה עזרה ליהונתן ואחימעץ למצוא מחבוא בבאר	רחב עזרה למרגלים למצוא מחבוא על גג ביתה
האישה כיסתה את באר המחבוא עם ריפות (גרגרי תבואה כתושים, לייבוש)	רחב כיסתה את המרגלים על הגג עם פְּשְׁתֵי עֵץ (מונחות לייבוש)
נערי אבשלום שואלים אודות יהונתן ואחימעץ	נערי מלך יריחו שואלים אודות שני המרגלים
האישה אומרת לנערי אבשלום שיהונתן ואחימעץ נָסו	רחב אומרת לנערי מלך יריחו ששני המרגלים נָסו
נערי אבשלום מחפשים לשווא אחר יהונתן ואחימעץ	נערי מלך יריחו מחפשים לשווא אחר שני המרגלים
יהונתן ואחימעץ שבים ומופיעים לאחר עזיבת נערי אבשלום	שני המרגלים שבים ומופיעים לאחר עזיבת נערי מלך יריחו
האישה מספרת שיהונתן ואחימעץ "עברו מיכל המים" (אולי נהר הירדן?)	שני המרגלים חוצים את נהר הירדן
יהונתן ואחימעץ מוסרים לדוד את המידע המודיעיני	שני המרגלים מוסרים ליהושע את המידע המודיעיני

המספר הגדול של הקשרים נושאים מבטיח את נכונות הקשר שבין שני הסיפורים. הדבר היפה בתגלית שלנו הוא, עצם הבנתנו שהשראת רוח ה' על מחברי הספרים יהושע ושמו"ב, היא זו שגרמה להם לתעד את האירועים בדרך הייחודית בה הם תיעדו אותם. התוצאה עבורנו: האפשרות ליצור את ההקשרים הללו. אך חשובה מזה היא העובדה ששני הסיפורים גם יחד היו אירועים ממשיים, שקרו לאנשים ממשיים. איזו עדות כבירה לריבונותו של אלוהינו! הוא זה ששולט בכל האירועים על פני האדמה, למען ימלאו את רצונו! וכאן אנחנו מגיעים להקשר נוסף. עפ"י המצוין בשמו"ב ט"ו:35-37, יהונתן ואחימעץ הם בניהם של אביתר וצדוק הכהנים, בהתאמה. לכן, בגלל היותם בני כוהנים, לפני גיל השירות בכהונה, אנחנו יכולים להניח שהם היו גברים צעירים יחסית. רמז נושאי נוסף לגילם ניתן לנו בציון שם המקום בו מצאו מקלט: "בחורים". לאחר שהסכמנו לגבי גילם של אלה, בואו נבחן את התיאור של שני המרגלים ביהושע ו' 22-23.

22" ולשנים האנשים המרגלים את-הארץ אמר יהושע באו בית-האישה הזונה והוציאו משם את- האישה ואת-כל-אשר-לה כאשר נשבעתם לה. 23 ויבאו הנערים המרגלים ויוציאו את-רחב ואת-אביה ואת-אמה ואת-אחיה ואת-כל-אשר-לה ואת כל-משפחותיה הוציאו ויניחום מחוץ למחנה ישראל".

ומכאן סביר להניח שיהונתן ואחימעץ קשורים נושאת לשני המרגלים, משום ששני הזוגות היו מורכבים מאנשים צעירים (נערים/בחורים)! אנחנו רואים בברור שה' מעוניין שנקשר נושאת את יהונתן ואחימעץ עם הנערים המרגלים בסיפור רחב, אך מדוע? לשם מה? בפרק הקודם, פרק ד', למדנו להכיר כלי פרשנות חשובים, כלים המסבירים מדוע (לשם מה) אנחנו יוצרים הקשרים נושאים. הבנו את כלי הפרשנות הללו ע"י יישום השימוש בשתי הנחות יסוד מתמטיות. הנחת היסוד המתמטית הראשונה היא "תכונת השוויון הסימטרי", והכלל שלה מגדיר:

$$A = B, B = A \text{ אם}$$

למדנו שם (בפרק ד') שחיבור נושאי בין קטעים בא להצביע על זהות, שוויון, בין אנשים, מקומות, חפצים, מצבים, אירועים וכו'. ולכן, אם ניישם את ההנמקה הזו לקטעים שמו"ב ו"ז:15-24 ויהושע ב'24:1, נוכל להצהיר בקלות שיהונתן ואחימעץ זהים נושאת (ומקושרים נושאת) לשני המרגלים הצעירים:

יהונתן ואחימעץ = שני המרגלים

$$B = A$$

הנחת היסוד המתמטית השנייה היא "תכונת השוויון המחליף", והכלל שלה מגדיר:

$$A = B, B = C, C = A \text{ אם}$$

לעיתים, רוח-הקודש אינו יוצר קשר ישיר בין שתי דמויות תוך שימוש בעקרון של "אם $A = B$ אזי $B = A$ ". לעיתים הקישור בין שתי דמויות נוצר ע"י יצירת קשר עקיף, תוך שימוש בכלל השני: "אם $A = B$ ו- $B = C$, אזי $A = C$ ". ראינו כיצד השימוש בכלל הזה קושר דמויות מסוימות למשיח, דרך שימוש בדמות שלישית! זכרו שמטרתו העיקרית של התנ"ך היא ללמדנו אודות המשיח, והוא (התנ"ך) משיג זאת ע"י הצבת דימויים מייצגים למשיח בחייהן של דמויות שונות במקרא. ישנן שתי דרכים בהן המקרא נוהג "ליידע" אותנו שדמות מסוימת הינה דמות משיחית. הדרך האחת היא ע"י מתן "אות המשיח" בחיי הדמות. הדרך האחרת לקביעת דמות כדמות משיחית היא ע"י יישום הכלל המתמטי של "תכונת השוויון המתחלף" בחיי הדמות. בדרך זו, דמות A קשורה נושאת לדמות B ($B=A$). ואז דמות B מקושרת נושאת לדמות המשיח¹⁷ ($C=B$). ובכך ניתן לקשר נושאת את הדמות A למשיח ($C=A$) בדרך הבאה:

דמות A = דמות B אם

$$B = A$$

דמות B = דמות C וגם

$$C = B$$

$$C \text{ דמות} = A \text{ דמות}$$

אזי

$$C = A$$

אך השאלה היא מדוע ה' מעוניין שנשווה את יונתן ואחימעץ עם שני המרגלים? קרוב לוודאי שהסיבה היא כי שני המרגלים, בדרך זו או אחרת, קשורים נושאת למשיח, ובכך הם הופכים לדמויות משיחיות. אך ראו זה פלא: שני המרגלים הצעירים שלנו קשורים נושאת לעוד סיפור מקראי! האם עולה בדעתכם סיפור נוסף, בו דמות עברית שהתה בביתה של אישה בתוך עם עובד אלילים? קיראו בבקשה בספר שופטים ט"ז:1-3 עדיון במקביל ליהושע ב' :1-24, ורשמו לפניכם כמה הקשרים נושאים דומים אתם מוצאים. למעשה, אם תביטו מקרוב בשני הקטעים, תמצאו שהם מסודרים כהלכה ומהווים מבנה כיאסטי בפני עצמו!

¹⁸ יהושע ב' :1-5 - א' שופטים ט"ז:1-3¹⁸

- (א) יהושע ב' :1 – המרגלים נשלחים לצפות (לראות) על יריחו.
 (ב) יהושע ב' :1 – המרגלים שוהים בבית אישה זונה.
 (ג) יהושע ב' :1 – המרגלים לנים בבית רחב.
 (ד) יהושע ב' :2 – למלך יריחו נאמר כי אנשים מבני ישראל באו לעיר.
 (ה) יהושע ב' :3 – רודפי שני המרגלים מנסים לתפוס אותם.
 (ו) יהושע ב' :4 – המרגלים נשארים חבויים מעיני רודפיהם.
 (ז) יהושע ב' :5 – רחב מספרת למלך כי המרגלים יצאו את העיר דרך השער, טרם סגירתו בחושך.
ה (ה) בהמשך הסיפור ביהושע (יהושע ו' :20), בני ישראל פורצים את חומות יריחו.
ה (ה) שופטים ט"ז:3 – שמשון פורץ את חומות עזה ע"י הסרת שער העיר, מזוזותיו ומשקופיו.
 (ז) שופטים ט"ז:3 – שמשון עוזב את עזה דרך שער העיר, בחצי הלילה.
 (ו) שופטים ט"ז:3 – למרות שהעזתים אורבים לשמשון בשער העיר, הוא כנראה היה חבוי מעיניהם, כי אין שום רמז למאבק ביניהם.
 (ה) שופטים ט"ז:2 – העזתים אורבים לשמשון בשער העיר, בכדי לתפוס אותו.
 (ד) שופטים ט"ז:2 – לעזתים נאמר כי שמשון בא אל העיר.
 (ג) שופטים ט"ז:3 – שמשון שוכב עם הזונה: "וַיֵּלֶךְ שְׁמֶשׁוֹן עִזְתָּהּ וַיְרֵא-שָׁם אִשָּׁה זֹנָה וַיָּבֵא אֵלֶיהָ...³ וַיִּשְׁכַּב שְׁמֶשׁוֹן עִד-חֲצִי הַלַּיְלָה וַיִּקֶּם בַּחֲצִי הַלַּיְלָה".
 (ב) שופטים ט"ז:1 – שמשון שוהה אצל אישה זונה.
 (א) שופטים ט"ז:1 – שמשון הולך לעזה "וַיְרֵא-שָׁם אִשָּׁה זֹנָה".

מן המבנה שלעיל, ברור לנו ששני המרגלים קשורים נושאת לשמשון. אך כאן נשאלת השאלה: "אז מה? מה כל כך מיוחד בשמשון?" וודאי ניחשתם כבר: שמשון גם הוא דמות משיחית. למעשה, הוא אחת הדמויות המשיחיות העיקריות בתנ"ך. הבה ונוכיח את העובדה.

חיי שמשון מתועדים עבורנו בספר שופטים, פרקים י"ג עד ט"ז. בשופטים י"ד:20-1 מסופר שמשון לקח לעצמו אישה מבנות פלשתים. עפ"י הנאמר בשופטים י"ד:7-5, שמשון היה בדרכו לחפש לעצמו אישה בתימנה, כאשר לפתע בא לקראתו כפיר-אריות שואג. שמשון שיסע את האריה במו ידיו: "וַיִּשְׁפָּעוּהוּ כְּשֵׁעַ הַגְּדִי וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ!" וכאן אני רוצה לשאול אתכם שאלה: מה לדעתכם קורה לאדם ממוצע, בלתי חמוש, כשהוא פוגש באריה שואג? ברור: מוות בטוח! אך שמשון ניצל ממות: זהו אות-המשיח בחיי שמשון. אמנם הוא היה אמור למות, אך חייו נצלו. ומה עם המספר שלוש? המספר שלוש מופיע בפסוק 11 של הפרק: "וַיְהִי כִּרְאוּתָם אוֹתוֹ וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים מְרָעִים וַיְהִיו אִתּוֹ". ובזאת נשלמם מתן אות-המשיח בחיי שמשון: חיים, מוות והמספר שלוש¹⁹. אך לפני שאנחנו נכנסים לדיון ביחס להקשרים הנושאים שבין יהונתן ואחימעץ, שני המרגלים ושמשון, בואו נראה עוד שתי דוגמאות המוכיחות שחיי שמשון מהווים תמונה מייצגת לחיי ישוע המשיח.

הקטע בשופטים י"ג:7-2 מתאר את הנבואה שנמסרה ע"י מלאך אלוהים, אודות הולדת שמשון²⁰. כשתקראו את הקטע, יידמה לכם לפעמים שעובדות מסוימות מזכרות פעמיים. ובכן, בכתובים אין חזרה שלא לצורך. החזרה היא חלק מטכניקה של מקרא ספרותי-עברי, הקרוי "תקבולת".

התקבולת די דומה במהותה למבנה כיאסטי, אלא שהנושאים במחצית הראשונה של המבנה חוזרים על עצמם, באותו הסדר, גם במחצית השנייה שלו. בכל מקום בו אתם מוצאים תקבולת, כדאי לערוך השוואה בין שני החלקים, כדי לא להחמיץ גילויין של שום פניני חוכמה חבויות... להלן התקבולת מוכנה, כי אני כבר יצרתי עבורכם את החלוקה. כל שעליכם לעשות הוא רק לבצע השוואה בין המרכיבים החוזרים:

- (א) שופ' י"ג:2 – תיאור של אישה עקרה
 (ב) שופ' י"ג:3 – הופעת מלאך אדוני
 (ג) שופ' י"ג:3 – הבטחה להולדת בן
 (ד) שופ' י"ג:4 – התנאים החלים על נזיר אדוני
 (ה) שופ' י"ג:5 – "והוא יחל להושיע את-ישראל"
 (א1) שופ' י"ג:6 – תיאור של גבר ואישה
 (ב1) שופ' י"ג:6 – הופעת מלאך אדוני
 (ג1) שופ' י"ג:7 – הבטחה להולדת בן
 (ד1) שופ' י"ג:7 – הנזירות לאדוני
 (ה1) שופ' י"ג:7 – המוות: "עד-יום מותו"

אף כי תקבולות נראות חסרות חשיבות בתחילה, הרבה פעמים הן מניבות פרי רב, כמו במקרה שראינו לעיל. האם ראיתם כיצד כל מרכיב בחלק אחד מהווה דימוי כמעט מושלם למרכיב התואם לו ממול... חוץ ממרכיב ה[ה] ובמילים אחרות, הנושא במרכיב (א) תואם לנושא במרכיב (א1), (ב) ל-ב1) וכו'. אך לא נראה שהנושא במרכיב (ה) תואם את זה במרכיב (ה1)! מאחר והנושאים שבמרכיבים (א1) עד (ד1) הם חזרה מודגשת על הנושאים שבמרכיבים (א) עד (ד) – סביר להניח שהחכמה טמונה במרכיבים (ה) ו-ה1). ומהו לדעתכם המסר שנקצור מהקישור הנושאי של מרכיבים (ה) ו-ה1)? אולי זה:

הבן המובטח (אותו אנחנו מכירים כשמשון) אמור לעשות:

(ה) להושיע את ישראל עד... (ה1) יום מותו

כפי שאתם רואים, מדובר כאן בנבואה על מות שמשון, מוות שמתואר בהמשך, בשופטים ט"ז:31-23. הקטע מתאר בפנינו את העובדה שבמותו, שמשון הורג פלשתים (ובכך מושיע את ישראל)²¹ רבים יותר מאשר במשך חייו. אך יש כאן פרט הרבה יותר חשוב: האם אתם רואים את המשמעות המשיחית שבהקשר? האם "והוא יושיע את ישראל..." אינה המשימה העיקרית למענה בא אלינו ישוע המשיח? ישוע הושיע את ישראל (ואת כל המאמין בו) **דרך מותו שלו!** ממש מדהים! אז בהחלט כן, נצחונו של שמשון על למעלה מ-3,000 פלשתים **במותו שלו** מהווה חזון נבואי לפועלו של ישוע, שהביס את השטן – האריה השואג האמיתי²² – **דרך מותו שלו על הצלב**. הכיצד? באיגרת אל הקולוסים ב':15 מצוינים הדברים הבאים:

¹⁵ "וּבְהִפְשִׁיטוֹ אֶת עֲצַמַת הַרְשָׁיוֹת וְהַשְׂרָרוֹת, הִצִּיג לְרֵאָוֹה בְּתֵהֱלוּכַת נְצַחוֹנוֹ, נִצְחוֹן שֶׁהֵשִׁיג בּוֹ (בצלב)" (קולוסים ב':15).

הפסוק שלעיל מלמד אותנו ש**בְּקִרְבַּ הַכְּבֹד בְּיוֹתֵר שְׁלוֹ כִּנְגַד אוֹיְבָיו, הַשְׁטָן וּמְרַעֵיו, יֵשׁוּעַ הֵשִׁיג אֶת נְצַחוֹנוֹ בְּמוֹתוֹ עַל הַצֶּלֶב!** ראה עד כמה שופ' ט"ז:30 מדגיש את העובדה שבמותו שמשון הרג יותר פלשתים מאשר בחייו!!!

קוראי היקרים, זהו דימוי המייצג את העובדה שהניצחון הגדול ביותר של ישוע התרחש והושג **במותו!** למרות שמשון הרג בחייו רבים מאויביו של עם ישראל – נצחונו הגדול ביותר הושג במותו. וכך גם עם ישוע: למרות שהוא הרס רבות ממפעלות השטן עוד בחייו (חול' וכדומה) – הניצחון האדיר שלו כנגד השטן, וכן אבטחת **חי נצח** עבורנו - הושגו דווקא **במותו!!!** הסיפור בספר שופטים ט"ז, על הקרב האחרון של שמשון, הוא הכלי של הקב"ה ללמד אותנו שישוע המשיח עצמו, במותו ישיג את נצחונו האדיר כנגד אויב נשמת האדם – השטן. ולכן, מותו של שמשון במקדש האל הפלשתי "דגון", הינו דימוי נבואי של מותו של ישוע המשיח על גבי הצלב. ההקשר הנושאי הזה גם נלמד בפסוק שלהלן:

¹⁴ "וַיִּכְוֶן שְׁלִילָדִים הֵיְתָה שְׁתַּפּוֹת שֶׁל בְּשָׂר וְדָם, כְּמוֹ כֵן גַּם הוּא שְׁתַּף עֲצָמוֹ בְּבֶשֶׂר וְדָם כְּדִי שִׁיִּשְׁבִּית עַל-יְדֵי מוֹתוֹ אֶת זֶה שֶׁבִּדְדוֹ מִמְשָׁלַת הַמָּוֹת - הוּא הַשְׁטָן,¹⁵ וַיִּשְׁחָרֵר אֶת אֱלֹהֵי שְׁבַגְלָל אֵימַת הַמָּוֹת הֵיוּ נְתוּנִים לְעַבְדוֹת כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם" (עברים ב':14-15).

הפסוק שלעיל מצביע לנו על שני דברים: ראשית, השטן נוצח ע"י מות ישוע, בדיוק כפי שהניצחון הגדול ביותר של שמשון הושג במותו. שנית, הפסוק מלמד אותנו שאנו משוחררים מפחד, בזכות מות ישוע, בדיוק כפי שעם ישראל שוחרר מפחד הפלשתים בזכות מותו של שמשון!

ועכשיו, אנחנו יכולים לחבר יחד את חלקי הלימוד המשיחי:

- שני המרגלים ביריחו קשורים נושאת לשמשון (B=A)
- שמשון מקושר נושאת ומהווה דימוי לישוע המשיח (C=B)
- מסקנה: המרגלים מיריחו קשורים נושאת ומהווים דימוי לישוע המשיח (C=A)

אבל...

- יהונתן ואחיעזר קשורים נושאת לשני המרגלים ביריחו (B=A)

- שני המרגלים מיריחו קשורים נושאים ומהווים מיצג לישוע המשיח (C=B)
- נובע מזה: יהונתן ואחימעץ קשורים נושאים ומהווים מיצג לישוע המשיח (C=A)

אם שני המרגלים = שמשון

$$B = A$$

וגם שמשון = ישוע

$$C = B$$

אזי שני המרגלים = ישוע

$$C = A$$

אבל...

אם יהונתן ואחימעץ = שני המרגלים

$$B = A$$

וגם שני המרגלים = ישוע

$$C = B$$

אזי יהונתן ואחימעץ = ישוע

$$C = A$$

קוראים יקרים, כך פועלים הקשרים נושאים, וכך ה' מלמד אותנו אודות המשיח. זה איננו המופע היחיד של ניתוח הכתובים בשיטה זו. ישנן בכתובים דוגמאות רבות מאוד לדמויות המקושרות נושאים למשיח דרך דמות שלישית, גם היא דמות משיחית. ההקשרים הנושאים הם "נקודות הציון" של ה', נ.צ. המצביעות עבורנו על האמת, וכל מה שנותר לנו לעשות הוא פשוט לעקוב אחרי ההקשרים.

בשלב זה נותר לנו להשלים בסיפור של יהונתן ואחימעץ רק דבר אחד, והוא - מציאת המספר "3" (או כפולותיו). במקרים רבים המספר שלוש או כפולותיו אכן מופיע במסכת חיי הדמות המשיחית עצמה, אך ישנם גם מקרים, כמו זה שלפנינו מתוך שמו"ב י"ז:21-15, בהם נדמה בתחילה כאילו המספר חסר. כשזה המצב, ניתן בדרך כלל למצוא את המספר שלוש בסיפור אחר, המקורב מאוד לסיפור הלוקה בחסר. חשוב לזכור את העיקרון, שאחת הסיבות לקיומם של הקשרים נושאים הוא השלמה הדדית של מידע בין קטעים מקושרים. כך קורה לעיתים שמידע חיוני לניתוח קטע אחד - נמצא דווקא בקטע האחר המקושר אליו נושאים. מצאנו קודם שסיפור שני המרגלים ביהושע ב' 24-1 הוא למעשה השתקפות כמעט מושלמת של סיפור יהונתן ואחימעץ. ולכן, מאחר ויהונתן ואחימעץ הם דמויות זהות-מקבילות לשני

המרגלים, סביר להניח שנמצא את המספר שלוש דווקא בסיפור המרגלים. אם נבחן את המבנה הכיאסטי הקיים ביהושע ב' 22-16, נמצא שהמספר שלוש אכן מופיע במרכיבים א ו-א'!

יהושע ב' 22-16

(א) יהושע ב' 16 – רחב ממליצה למרגלים: "הֲהָרָה לָכֹּה פֶּן-יִפְגְּעוּ בְכֶם הָרוּדְפִים וְנַחֲבָתֶם שָׁמָּה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שֶׁב הָרוּדְפִים".

(ב) יהושע ב' 17-18 – המרגלים הנחו את רחב: "אֶת-תְּקוּנוֹת חוּט-הַשָּׁנִי הַזֶּה תִּקְשְׂרִי בַחֲלוֹן" וגם "נְקִים אֲנַחְנוּ מִשְׁבַּעְתְּךָ הַזֶּה אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ".

(ג) יהושע ב' 18 – המרגלים ממשיכים להנחות: "וְאֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ וְאֶת-אֲחִיךָ וְאֶת כָּל-בֵּית אֲבִיךָ תֹאסֶפִי אֲלֶיךָ הַבַּיְתָה".

(ד) יהושע ב' 19 – המרגלים מתריעים: "וְהִיָּה כָל אֲשֶׁר-יֵצֵא-מִדֹּלְתֵי בַיְתְּךָ הַחוּצָה דָּמוּ בְּרֹאשׁוֹ וְאֲנַחְנוּ נְקִים".

(ג) יהושע ב' 19 – "וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתְּךָ בַּבַּיִת דָּמוּ בְּרֹאשׁוֹ אִם-יָד תִּהְיֶה-בּוֹ".

(ב) יהושע ב' 20-21 – המרגלים מצהירים: "וְאִם-תִּגִּידִי אֶת-דְּבָרֵנוּ זֶה וְהִיָּינוּ נְקִים מִשְׁבַּעְתְּךָ אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ. וְתֹאמַר: כְּדַבְּרֵיכֶם כֵּן-הוּא. וְתִשְׁלַחַם וְיֵלְכוּ, וְתִקְשְׂרִי אֶת-תְּקוּנוֹת הַשָּׁנִי בַחֲלוֹן".

(א) יהושע ב' 22 – "וְיֵלְכוּ וְיָבֹאוּ הֲהָרָה וְיִשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד-שִׁבּוֹ הָרוּדְפִים וְיִבְקְשׁוּ הָרוּדְפִים בְּכָל-הַדֶּרֶךְ וְלֹא מִצְאוּ".

את המספר שלוש, מספר חיוני להשלמת התמונה של המוות, קבורה והתחייה של יהונתן ואחימעץ – מצאנו בסופו של דבר ביהושע ב' 24-1, בהקבלה לדמויות שני המרגלים ביריחו. וכך, הצלחנו להוכיח בשני פרקי הספר הקודמים, שיהונתן ואחימעץ הם אכן דמויות משיחיות, וסיפורם כפי שהוא מתואר בשמו"ב י"ז 21-15, מהווה דימוי נושאי למוות, קבורה ותקומה של ישוע המשיח.

חלק זה של סיפורנו הושלם עכשיו. אז בואו אם כך, ונניח את היסודות להבנת המשמעות המשיחית של הקטע הבא אחריו: שמו"ב י"ז 24-21.

ההגדרה הבסיסית של מושג "הישועה" בתורה

מדוע חשוב להבין את ההגדרה הבסיסית של מושג הישועה בתורה?

בשלב זה, אני מבקש לחשוף בפניכם את המשמעות המשיחית שבקטע שמו"ב י"ז 24-21; יחד עם זאת, אני מבקש להציג בפניכם נושא לימוד בסיסי נוסף: נושא הישועה שבמשיח. בכל פעם שאתם רוצים להבין נושא מסוים בכתובים, דבר ראשון שעליכם לעשות הוא לשאול "מה אומרת התורה על העניין?" וכלל זה תקף בעיקר כשהמדובר הוא בנושא הישועה. להבדיל ממרבית המאמינים, החושבים שנושא הישועה נלמד רובו ככולו מן הברית החדשה, עלינו לשאוף ולהבין קודם כל את נושא הישועה - דרך מה שהתורה מלמדת על הנושא! אך במה חשיבותו הגדולה כל כך של נושא הישועה? תשובתי לשאלה תינתן ע"י שאלת שאלה נוספת: ממי אנחנו מצפים שיביא עמו את הישועה? והתשובה: המשיח הוא זה שיביא עימו ישועה! ובזאת חשיבות הנושא! כזכור, בפרק א' של ספר זה מצאנו שהמשיח הינו הנושא העיקרי של התנ"ך. הפסוקים הבאים מהווים תימוכין להנחה הזו.

- ◆ יוחנן ה':46 – "אלו האמנותם למשה, הייתם מאמינים לי, פי עלי כתב".
- ◆ יוחנן ה':39 – "אתם חוקרים את הכתובים, כי חושבים אתם שיש לכם חיי עולם בהם; והם המעידים עלי".
- ◆ מזמור מ':7-9 – "זבח ומנחה לא-חפצת, אֲזַנִּים כָּרִית לִי, עוֹלָה וְחֹטֵאָה לֹא שְׁאַלְתָּ. ⁸ אֲזַ אֲמַרְתִּי הִנֵּה-בְּאֵתִי במגלת-ספר כתוב עלי"; ⁹ לעשות רצונך אלוהי חפצתי ותורתך בתוך מעי".
- ◆ לוקס כ"ד:27, 44-48 – "27 הוא החל ממשה ומפל הנביאים ובאר להם את הדברים המכונים אליו בכל הכתובים... ⁴⁴ הוסיף ואמר להם: "אלה דברי אשר דברתי אליכם בעוד שהייתי עמכם: צריף שיתקיים כל הכתוב עלי בתורת משה ובנביאים ובתהלים". ⁴⁵ אז פתח את לבכם להבין את הכתובים ⁴⁶ ואמר להם: "כך כתוב, שהמשיח יסבול ויקום מן המתים ביום השלישי, ⁴⁷ ובשמו תכרו תשובה וסליחת חטאים לכל הגוים החל מירושלים. ⁴⁸ אתם עדים לדברים האלה. ⁴⁹ הנני שולח לכם את אשר הבטיח אבי, ואתם שבו בעיר עד שתלבשו עז מפרוס.".

אם המשיח הוא זה המביא עימו ישועה, ההיגיון מחייב שכאשר אנחנו לומדים קטע כתובים אודות הישועה – אנחנו בעצם לומדים על המשיח! ובמילים אחרות: כאשר אנחנו לומדים מן התנ"ך אודות נושא הישועה, אנחנו למעשה לומדים אודות פועלו של המשיח! ועם מחשבה זו בראשנו, בואו נראה מה אנחנו יכולים ללקט מן התנ"ך בנושא הישועה, פועל המשיח. נקודת ההתחלה שלנו תהיה חיפוש הגדרה נאותה בתורה, למושג "הישועה". וכדי להשיג את מטרתנו, נתחיל בבחינת סיפור חציית ים-סוף, כפי שהוא מתואר בשמות י"ד:1-31. כפי שאתם רואים, הקטע מתאר את קריעת ים-סוף, והמילה ישועה מופיעה בשמות י"ד:13-14:

"¹³ ויאמר משה אל-העם אל-תיראו התייצבו וראו את-ישועת יהוה אשר-יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את-מצרים היום לא תספו לראותם עוד עד-עולם; ¹⁴ יהוה ילחם לכם ואתם תחרשו" (שמות י"ד:13-14).

הבנת הקטע שלעיל הוא בעלת חשיבות במסגרת חיפושנו אחר הגדרה בסיסית של מושג הישועה בתורה. משה אמר לעם: "התייצבו וראו את-ישועת יהוה". ובמילים אחרות, הקב"ה עמד להעניק לעם ישראל תמונה-מגדירה של מושג הישועה, וכל שנדרש מהם היה לעמוד בשקט ולצפות בישועה הזו כשהיא נפרשת לנגד עיניהם! מה יכול להיות פשוט מזה? אז מה בדיוק התרחש שם? ומה בדברים שהעם ראה יכול להיות מקביל לישועה? האם הייתה שם סליחת חטאים? האם האנשים זכו בחיי נצח? האם הם נרפאו ממחלות? האם הם חזו באותו מעמד בתחיית המתים? ובכן, לא בדיוק... אז מה בכל זאת יכול להיחשב מקביל או שווה ערך לישועה? התשובה בתמצית היא: העם חזה בשני דברים:

1. העם נגאל מיד אויביו
2. האויב הושמד ע"י הקב"ה

בהתבסס על הכרזתו של משה "התייצבו וראו את-ישועת יהוה", ובהתבסס על תוצאות האירועים שבאו אחריה, אני טוען שהגדרה הבסיסית של התורה למושג הישועה יכולה להיות מסוכמת כדלהלן:

- ◆ האויב עומד להשמידך
- ◆ אתה חסר אונים בהגנה על עצמך, או בעזרה לעצמך
- ◆ הקב"ה מציל אותך מיד האויב
- ◆ הקב"ה משמיד את האויב

זהו זה. בהסתמך על הקטע שמות י"ד:13-14 וסיפור קריעת הים שבא בעקבותיו, למדנו את הגדרת התורה הבסיסית למושג הישועה²³. חשיבות הדבר היא בהבנת העיקרון, שהמשיח הוא זה שיביא עימו לעולם את ישועת אדוני. ולכן, אם ברצוננו להבין באיזו דרך המשיח יממש את מטרתו, כל שעלינו לעשות הוא ללמוד ולבחון את הקטעים בכתובים, שמגדירים את הדבר. וככה, לגמרי במקרה, הקטע שמגדיר את מושג הישועה הוא... סיפור קריעת ים-סוף. בשלב זה כמה מכם וודאי שואלים: "מה לקריעת ים-סוף וישועה שהושגה ע"י מות ישוע על הצלב?". ובכן, כדי לראות והבין את המשמעות העמוקה והאמיתית של קריעת ים-סוף, עליכם לזכור שהתורה היא צללית הדברים הבאים עלינו לטובה. מרבית הדיוקנאות שבתורה המתארים את המשיח, מופיעים כתצלומי שחור-לבן של פועל הגאולה שלו. בעזרת עבודת ניתוח נושאי, נגלה עוד מעט אוצר עשיר של מידע אודות המשיח, וכן נרוויח הבנה נרחבת אודות שליחותו. ההבנה הזו תעזור לנו בראיית המשמעות המשיחית של שמו"ב י"ז:21-24.

הישועה בַּישוּעַ

ספור קריעת ים-סוף מתועד בספר שמות, פרק י"ד. משה מכריז שהעם עומד לראות את ישועת ה': "הֲתִיַּצְבוּ וְרָאוּ אֶת-יְשׁוּעַת יְהוָה". וזהו כמובן בבחינת רמז לשמו של ישוע. לא בכל יום התורה מספקת לנו רמזים כה ישירים לגבי ההקשר שבין הישועה לבין זהות המעניק אותה: ישוע המשיח.

הישועה בַּשֵּׁם הַמְפּוֹרֵשׁ ("יהוה")

גם שם אלוהים המפורש בעברית, "יהוה", מעניק לנו "תמונה מילולית" לגבי מהות הישועה. הכתב העברי התפתח מן הכתב הכנעני הקדום שהיה פיקטוגראפי, וכל אות בו בוטאה בצורה ממצייאית הכתב הכנעני ביקשו להקל על הקוראים את זכירת הסימנים, ולכן בחרו לייצג כל אות בחפץ או מושג ששם מתחיל בצליל שלה. כך למשל נבחר ציור של ראש לייצג את הצליל "ר"; ציור של עין לצליל "ע", וכך הלאה. וזהו הפירוש הפיקטוגראפי של השם המפורש:

◆ יר"ד – שם האות לקוח מהציור של "יד"

◆ ה"א – מוצא אינו ידוע בוודאות, אולי ציור של "חלון"

◆ ר"ו – שמה לקוח מציור של ון

אנו מודעים לכך שהישועה – מאלוהים היא באה. יואל ג':5 מציין: "וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר-יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה - יִמָּלֵט" ("יימלט" כאן הוא במובן "ייושע"). אנחנו גם מסוגלים ליצור את ההקשר הנושאי בין עיצורי השם המפורש "יהוה" לבין פועל ישוע המשיח על הצלב: הוא הוקע/נתלה (ר"ו) על הצלב בידיו (יר"ד), כקרבו, כדי להעניק לנו ישועה! זוהי התגלית (ה"א – חלון, צוהר) שאנחנו מקבלים מהלימוד והבחינה שערכנו על נושא קריעת ים-סוף, תמונת הדיוקן הבסיסית שהקב"ה נתן לנו לראות את הישועה. אבל חכו עוד רגע... יש עוד!

הזרוע המושטת

מקריאה בספר שמות י"ד:16, 21, 26-27, אנחנו רואים שהישועה לעם ישראל בים-סוף באה רק כאשר משה נטה (הושיט) את ידו-זרועו על הים, עפ"י מצוות הקב"ה כפי שהיא מצוינת בשמות י"ד:16 ו-26. משה נצטווה לעשות זאת פעמיים באותו מעמד. בפעם הראשונה שהוא נטה את ידו על הים, ה' קרע את הים ופתח לעמו פתח ישועה למילוט מאויביהם (שמות י"ד:21). בפעם השנייה שהוא נטה את ידו על הים, צבא מצרים הושמד בטביעה כאשר ה' סגר

עליהם את הים (שמות י"ד:27-28). וכך אנחנו רואים שהתרחשו כאן בעצם שני אירועים כתוצאה מהנפת הזרוע של משה: עם ישראל נושע מיד אויביהם, צבא מצרים הושמד בטביעה בים. ומאחר ושנינו שעפ"י התורה, ישועה מתרחשת כאשר נחלצים מכף אויב, והאויב לעומת זאת מושמד, אנחנו מסוגלים לציין בקלות שבמקרה שלפנינו – **הישועה באה כתוצאה מהנפת היד של משה!**

אך הבה ונשאל שאלה נוספת הקשורה לעניין: מה בדיוק היה בידו של משה כשהוא נטה אותה על הים? מטה! וליתר דיוק: **מטה עץ**. בIODענו שישועה הוא זה שנבחר להביא את הישועה, אנחנו מסיקים משתי התגליות שלעיל, שהישועה תושג ע"י הושטה ופרישת הזרוע המושטת של המשיח. יתירה מזו: האם אנחנו לא אמורים לצפות, שלזרועו הפרושה של המשיח יהיה איזשהו קשר לעץ? בוודאי שכן. ובדיעבד אנו יודעים שזוהי בדיוק התמונה: **שזרועו הפרושה של ישוע המשיח אכן קובעה במסמרים לצלב עץ!** ובזאת אנחנו רואים שוב שסיפור חציית ים-סוף, מכיל שפע של מידע בסיסי אודות הישועה במשיח. פיסות המידע הללו, נחבאות להן בסיפור הנרטיב שבתורה, אך הן למעשה רמזים לגאולה העתידה לבוא. למרות שהמידע מוסתר כביכול, ה' חושף את משמעותו האמיתית, דהיינו הישועה במשיח, בזמן ובדרך הראויים. אפילו בדימוי של עצם הושטת הזרוע, משה משמש כאן בתפקיד הגואל המביא ישועה: ישוע שמו.

האם שמתם לב כמה עמל וטרח עם ישראל היה צריך להשקיע כדי להניע את תהליך ישועתו מידי המצרים?

¹³ "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם אֶל-תִּירְאוּ הַתִּיַצְבוּ וְרֵאוּ אֶת-יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת-מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרְאוֹתָם עוֹד עַד-עוֹלָם: ¹⁴ יְהוָה יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּ" (שמות י"ד:13-14).

כפי שאתם רואים בפסוקים שלעיל, בני ישראל לא נדרשו לעשות הרבה. למעשה הם לא נדרשו לעשות מאומה. עובדה זו מצביעה על כך שלא מעשי הצדקה שלנו הם שיביאו את הישועה לעולם (טימ' ג':5), אלא המשיח לבדו הוא זה שיביא אותה לעולם, ללא "שותפים".

הבה נבחן אילו עקרונות אודות הישועה למדנו עד כה מסיפור קריעת ים-סוף.

- ◆ הישועה תובא לעולם ע"י האחד ששמו נגזר משם העצם "ישועה"
- ◆ הישועה עצמה גלומה בשם המפורש "יהוה" (ראה יואל ג':5: "וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר-יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה - יִמָּלֵט" ("ימלט" כאן הוא במובן "ייושע"). הישועה תתגלה ("ה" - חלון) לנו ע"י היד המושטת ("י" - יד) של זה התלוי ("ו" - ו) על הצלב
- ◆ הישועה תבוא בנטיית זרוע ופרישת יד
- ◆ הישועה תתרחש ע"י הושטת יד וזרוע שקשורות בדרך כלשהי לחפץ עשוי עץ
- ◆ הישועה מנותקת לחלוטין, ואינה תלויה כלל במעשיו של אדם

ועכשיו אנחנו מסוגלים לראות את התמונה בכללותה: חציית ים-סוף היא ייצוג נושאי של ישועה שהושגה על ידי קרבן המוות של ישוע המשיח. זרועו המושטת של משה, עם ידו האוחזת במטה עץ, משמעות דימוי לחזון נבואי-משיחי לזרועו הפרושה של ישוע המשיח, בהיותו תלוי/מוקע על צלב העץ. ועם עובדות אלה כבסיס, שים לב לכל התייחסות לעניין "יד מושטת" או "זרוע מושטת", כי ברור לנו עכשיו שאלו הן התייחסויות ברורות לישועה מעוגנת ובטוחה בישוע המשיח! ועכשיו, לשאר הסיפור...

תגליות כיאסטיות נוספות

התורה כוללת בחובה שיעורים נושאים רבים: אחרי הכל, השם "תורה" נגזר מ"הוראה"... החוכמה הכלולה בתורה מוסתרת בתוך תרשימים ספרותיים. כבר מצאנו קודם שבין הטכניקות הספרותיות המרגשות ביותר שהתורה עושה בהם שימוש, כלולים המבנים הכיאסטיים והמקבילות. ה' עושה שימוש בשתי הטכניקות הללו כדי להצביע לנו על הקשרים נושאים שבין קטעים נפרדים בכתובים. הבה נבחן ונראה כיצד ניתן להשתמש בשני המכשירים היוצאים מן הכלל הללו, כְּכִלֵי פִירוּשׁ לכתובים.

רבים מכם וודאי מכירים את הסיפור ביהושע ג', על חציית הירדן בטרם כניסת בני-ישראל לארץ ההבטחה. כזכור, גם שם ה' עצר את זרימת מי הירדן מצפון, ואיפשר ע"י כך לעם לחצות בחרבה, להיכנס לארץ, להשמיד את יריחו ולהתחיל בכיבוש הנחלה. ויש לפחות הקבלה נושאית אחת בולטת בין סיפור קריעת ים-סוף וסיפור עצירת מי הירדן, נכון? האמת היא, שלשני הסיפורים הללו יש משמעות רבה יותר ממה שאתם חושבים. אני מבקש שבשלב זה תקראו את תיעוד חציית הירדן ביהושע פרקים ג' עד ה'. לאחר מכן קראו והשוו עם שמות י"ד עד ט"ז. האם מצאתם עוד הקבלות? ורק במקרה שלא הצלחתם לגלות אותן בעצמכם, רשמו לפניכם את התקבולת הבאה, המקשרת נושאית את חציית ים-סוף עם חציית הירדן.

תקבולת: יהושע ג'9 – ה'12: ושמות י"ד:13 – ט"ז:4

(א) שמות י"ד:13-14 – משה אמר: "אל-תִּירָאוּ... הַתִּיַצְבוּ וְרֵאוּ אֶת-יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת-מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרֵאוֹתָם עוֹד עַד-עוֹלָם ... (הוא יִשְׁמִד אֶת הַמִּצְרַיִם); יְהוָה יִלְחָם לָכֶם".

(ב) שמות י"ד:20-15 – ה' מספר למשה מראש את שעומד להתרחש; מלאך אלוהים ועמוד הענן עוברים מקדמת המחנה לאחור.

(ג) שמות י"ד:22-21 – משה נוטה ידו על הים; ה' שם את הים לחרבה (מיבש אותו); המים נבקעים; בני-ישראל עוברים בתוך הים, ביבשה; המים היו להם כחומה מימין ומשמאל.

(ד) שמות י"ד:26 – ה' מנחה את משה כיצד להשיב את המים לקדמותם.

(ה) שמות י"ד:28-27 – משה נוטה ידו על הים, והים שב לקדמותו

(ו) שמות ט"ו:8 ו-19 – המים נערמו וניצבו כנד; התהומות קפאו; בני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים.

(ז) שמות ט"ו:16-14 – "שִׁמְעוּ עַמִּים יְרֻזוּן, חֵיל אַחַז..."; "תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וְנִפְחַד בְּגֹדֶל זְרוּעֶךָ".

(ח) שמות ט"ז:4 – בני ישראל מתחילים לקבל את המן.

(א) יהושע ג'10-9 – יהושע מכריז: "הוֹרֵשׁ יוֹרֵשׁ מִפְּנֵיכֶם (את יושבי הארץ); בַּזֹּאת תִּדְעוּ כִּי אֵל חַי בְּקִרְבְּכֶם".

(ב) יהושע ג'14-11 – יהושע מספר לעם את אשר עומד להתרחש; ארון הברית עובר לפני העם.

(ג) יהושע ג'17-15 – רגלי הכוהנים נטבלו בקצה המים; המים נעמדו ונבקעו; העם עבר ביבשה; הכוהנים עמדו בחרבה, בתוך הירדן.

(ד) יהושע ד'15 – ה' מנחה את יהושע כיצד להשיב את המים לקדמותם.

(ה) יהושע ד'18-16 – בעלות רגלי הכוהנים ליבשה, המים שבו למקומם.

(ו) יהושע ד'24-19 – "וְהוֹדַעְתֶּם אֶת-בְּנֵיכֶם לֵאמֹר: בְּיַבֶּשֶׁה עָבַר יִשְׂרָאֵל אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה"; "הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת-מִי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵיכֶם".

(ז) יהושע ה'1: – מלכי האמורי והכנעני שמעו על כך שה' הוביש את מי הירדן; הם נתמלאו פחד.

(ח) יהושע ה'12: – האספקה היומית של המן נפסקת.

האין זה מדהים? לתקבולות יש ערך רב במיוחד, משום שהן מורות לנו ומצביעות על נושאים רבים, שברמת הפשט (הטקסט כפי שהוא) קשה לראות אותם. ניתוח התקבולות נעשה ע"י השוואת הנקודות המקבילות שיש ביניהן הקשר נושאי, והן ממוקמות משני צידי המבנה: נקודה א] מושווית עם א], ב עם ב] וכו'. בדרך כלל, יש בין הנקודות בתקבולות זהות נושאית. במבנה שלעיל למשל, הנקודות ד, ו, ז זהות נושאית לנקודות ד', ו' ו-ז', משום שלמעשה הן מייצגות מידע זהה, ללא שום שינויים משמעותיים. לנוחותכם, סימנתי המילים החשובות בכל אחד ממרכיבי המבנה בדפוס מודגש, כדי להקל על ראיית הדברים. מאידך, קיימות כאן מספר נקודות שאף שיש ביניהן זהות נושאית, יש ביניהן גם הבדלים דקים, או סטיות קלות מהנושא המרכזי. למשל: למרות שחלק אחד מהמשפטים "לא תוסיפו לראותם עוד" בשמות ו"הורש יוריש מפניכם" ביהושע, יוצרים, בהתאמה, יחס נושאי בין הנקודות א] ו-א], היחס הנושאי בין חלקים אחרים של אותם מרכיבים אינו בהכרח ישיר: "התייצבו וראו את ישועת אדוני" (שמות) ו"תדעו כי אל חי בקרבכם" (יהושע). אך למרות ההבדל הדק, עדיין ניתן לראות את

הזהות הנושאת שקיימת כאן: עם ישראל יבין שאכן האל חי נמצא בקרבו, רק כאשר יראה ויחווה את ישועתו הגדולה. גם הנקודות ו-ח ו-ח נכנסות לקטגוריה השנייה הזו של מבנים כיאסטיים עם זהות נושאת אך שינוי קל במוטיב המרכזי. הזהות הנושאת שלהן נובעת מהעובדה שבשתייהן יש התייחסות למן, אך בעוד שבנקודה ו-ח האזכור הוא של תחילת אספקת המן, בנקודה ו-ח האזכור הוא של תום התהליך. מרכיבים כיאסטיים שקימת ביניהם זהות נושאת מוחלטת (ד-ד', ו-ו', ז-ז') או זהות עם הבדלים קלים (א-א', ח-ח') אינם בהכרח המרכיבים המעניינים ביותר, משום שאינם מספקים לנו שום מידע חדש. אך חשיבותם היא בעצם העובדה שההתאמה בין שני קטעים מושווים מהווה הוכחה ניצחת לכך, שהזהות הנושאת שלהם הינה חלק מ"תכנית ספרותית" אלוהית! מי מסוגל להשוות את הנקודות א עד ח, א' עד ח', ולא לראות שהקב"ה הוא זה שהישרה מרוחו ויצר את הזהות ביניהן, כדי שאנחנו נשים לב ונתייחס אליהם כראוי?

המרכיבים המעניינים ביותר בכל תקבולת הינם דווקא אלה שעל פניו נראה כאילו אינם ממש משתלבים נושאת! אך מדוע? בואו נעשה חזרה קלה על מה שלמדנו עד כה. העובדה שההתאמה בין הנקודות א-א', ד-ד', ו-ו', ז-ז' וגם ח-ח' היא כמעט מושלמת, צריכה לשמש לנו הוכחה לכך שגם בין הנקודות ב-ב', ג-ג' וגם ה-ה' מוכרח להיות יחס כלשהו, גם אם הדבר אינו נראה כך במבט ראשון. ובמילים אחרות, התקבולת הזו מהווה כלי דרכו הקב"ה ממחיש לנו שגם בין הנקודות ב-ב', ג-ג' וגם ה-ה' קיימת זהות נושאת כלשהי. תפקידנו הוא ליצור את ההקשרים, להבין את הזהויות הנושאות וגם ליישם אותן. בואו נתחיל עם הנקודות ב – ב'. בנקודה ב, התורה מדגישה את העובדה שבימים כתיקונם מלאך ה', עמוד האש ועמוד הענן נעו לפני המחנה. אך כשהגיעה השעה להתעמת עם המצרים, מלאך ה' ועמוד הענן ניצבו מאחורי המחנה, כדי לפגוש אותם פנים אל פנים. עובדה זו מציירת לנו את התמונה הבאה לגבי התפקיד שממלאים מלאך ה' ועמוד הענן: (1) הם נעים לפני מחנה בני-ישראל (הדרכה אלוהית) וגם (2) נלחמים באויבי בני-ישראל (הגנה אלוהית). שימו לב כיצד שני התפקידים הללו (הדרכה והגנה) מוזכרים מאוחר יותר בספר שמות:

- ◆ שמות כ"ג:20 – "הַנָּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לְשַׁמְרֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְלְהַבְיֵאֲךָ (הדרכה אלוהית) אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנֵתִי"
- ◆ שמות כ"ג:23 – "כִּי-יֵלֶךְ מַלְאָכִי לְפָנֶיךָ וְהַבְיֵאֲךָ אֶל-הָאֲמָרִי וְהַחַתִּי וְהַפְרִיזִי וְהַפְּנִעֵנִי הַחַיּוּי וְהַיְבוּסִי וְהַכְּחַדְתִּי (הגנה אלוהית)"
- ◆ שמות ל"ג:2 – "וְשִׁלַּחְתִּי לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ וְגִרְשִׁתִּי אֶת-הַפְּנִעֵנִי הָאֲמָרִי וְהַחַתִּי וְהַפְרִיזִי הַחַיּוּי וְהַיְבוּסִי"

מאחר ומלאך ה' ועמוד הענן, דרך התקבולות, מיוחסים לארון-הברית – התורה מבקשת ללמד אותנו שמלאך ה' ועמוד הענן בעצם זהים נושאת לארון-הברית, שמהווה סמל לנוכחות אלוהים. זכרו שהקב"ה שכן ודיבר אז מבין הכרובים המוצבים על הכפורת שהיא אולי במהותה "כס-הרחמים": "וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וְדַבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכְּפֹרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר-עַל-אֲרוֹן הָעֵדֻת אֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"

* (דבר המתרגם: **כפורת הזהב** שימשה כמכסהו של ארון הברית שהיה במשכן ולאחר מכן בבית המקדש הראשון. בבית המקדש השני לא היה ארון הברית. ראה **שמות כ"ה:17-22**: "וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וְדַבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכְּפֹרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר-עַל-אֲרוֹן הָעֵדֻת אֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". מפסוק זה ניתן לשער כי מטרת הכפורת - לשמש מקום ממנו ידבר האל. הנושא של שיוך סמלי של מושג "כס הרחמים" לכפורת הוא נוצרי בעיקרו, ונוצר בגרמניה בתרגום הכתובים לגרמנית ע"י מרטין לותר. הוא מצידו קרא לכפורת "כס החסד", במובן של "המקום בו החסד שורה").

ישנן דרכים נוספות בהן ניתן לקשר נושאת בין מלאך ה', עמוד הענן וארון-הברית. על מכסה ארון-הברית ניצבו שני כרובים (מלאכים). ביום הכיפורים הפהן הגדול יכול היה להיכנס לקודש-הקדשים רק אם הוא יצר לפניו, בינו לבין הארון, ענן-קטורת. כפי שאתם רואים, המשפט האחרון מקשר בבהירות את ענן-הקטורת והכרובים מחד, עם מלאך ה' ועמוד הענן שהדריכו את בני-ישראל מאידך. וכך אנחנו רואים שמלאך ה' יחד עם עמוד הענן מתפקדים כמעין "ארון-ברית", או דגם שלו, ומייצגים ביחד את נוכחות האלוהים על הכפורת. מהמוזכר בספר במדבר, אנחנו יודעים שארון-הברית נסע לפני המחנה:

"וַיִּסְעוּ מִהַר יְהוָה דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאָרוֹן בְּרִית-יְהוָה נָסַע לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְתוֹר לָהֶם מִנוֹחָה" (במדבר י':33).

"וַיְהִי בְּנִסּוֹעַ הָאָרוֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: 'קוּמָה יְהוָה וַיִּפְצוּ אוֹיְבֵיךָ וַיִּנְסוּ מִשַּׁנְאֵיךָ מִפְּנֵיךָ'" (במדבר י':35).

יתרה מזו, ארון-הברית היה מכשיר חיוני בהבסת אויבי ישראל, בדיוק כפי שמלאך ה' ועמוד הענן (1) הנהיגו את בני ישראל בבטחה בנוסעם לפני המחנה, ו-2) הביסו והשמידו את המצרים בים-סוף. הפסוק במדבר י':35 מתאר יפה את הן את ההדרכה והן את ההגנה האלוהית.

ועכשיו, הבה נעבור לנקודות ג - ג' ו-ה - ה'. הרעיון המרכזי בנקודה א] הוא שהקב"ה קרע את ים-סוף בתגובה לכך שמשה נטה ידו על הים. הרעיון המרכזי בנקודה ב] הוא שהים שב לקדמותו, שוב, ע"י כך שמשה נטה את מטהו עליו. ועכשיו, שימו לב למקבילות הנושאות היפות שבנקודות ג' ו-ה'. בנקודות אלה זרימת מי הירדן נעצרה כאשר כפות-רגלי הכוהנים נגעו בהם, וזרימתם התחדשה כאשר כפות-רגליהם יצאו מן המים. הקשר לא יכול להיות ברור יותר. ידו של משה הנוטה על הים קשורה נושאת לטבילת כפות רגלי הכוהנים בירדן. בדיוק כפי שידו המוטה של משה בקעה לבני-ישראל את ים סוף (סמל לישועה והצלה) ולאחר מכן השיבה את הים לסגור על אויבי ישראל (השמדת האויב), כך בהקבלה, כפות רגלי הכוהנים במי הירדן עצרו את זרימתם כדי שעם ישראל יחצה, ואותן כפות הרגליים הן אלה שגרמו לירדן לשוב לקדמותו.

אז מה בעצם עלינו להבין מההקשר הזה? ברור שהקב"ה רוצה שנתייחס לידו של משה כאל שוות ערך נושאת לכפות רגלי הכוהנים! אני מציע שנחפש את התשובה כשניישם את המשמעות המשיחית של ידו המוטית של משה, גם על כפות רגלי הכוהנים! ראינו קודם, ודי ברור, שבקיעת ים-סוף מלמדת אותנו את הדברים הבאים: ידו האוחזת במטה של משה, שהביאה ישועה בשם אדוני, מהווה דימוי נבואי לישועה המובטחת לנו דרך זרועותיו הפשוטות על הצלב של ישוע המשיח. זוהי המשמעות המשיחית של יד משה הנוטה על הים. ועכשיו, כאשר ברור לנו שידו המושטת של משה קשורה נושאת לכפות רגלי הכוהנים, אנחנו יכולים ליישם את אותה משמעות משיחית גם לרגלי הכוהנים, ז"א, שלכפות רגליו של המשיח יש איזשהו תפקיד למלא באבטחת הישועה! איזו תגלית! ראינו קודם שדרך זרועותיו המנוקבות והפשוטות לצדדים של המשיח תבוא ישועה. האם ייתכן שהנקודות ג - ג', ה - ה' שבתקבולת הנוגעת לחציית ים-סוף וחציית הירדן, מלמדות אותנו שלמעשה גם רגלי המשיח תנוקבנה? אכן כן, זה בדיוק המצב. דרך סיפור חציית ים-סוף והקשרו הנושאי לחציית הירדן, התורה מראה לנו בדיוק רב, שהישועה תבוא דרך זרועותיו ורגליו הפרושות והמנוקבות של המשיח! כך פועלים ההקשרים הללו, להבהיר לנו את הדברים הבלתי ברורים. התקבולת המשווה בין חציית ים-סוף לחציית הירדן היא תיבת-אוצרות אמיתית. מלבד היחס הנושאי הדי ברור שבין שני האירועים, לא היינו יכולים להבין שלכפות רגלי הכוהנים יש

משמעות זהה לזו של ידו המושטת של משה. ייתכן מאוד שזו הסיבה לכך שהכתובים ביהושע ד' 21-24 מציינים לנו שעלינו להתייחס ולזכור את שני האירועים הללו ביחד:

²¹ "וַיֹּאמֶר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁר-יִשְׁאַלֹּן בְּנֵיכֶם מִחַר אֶת-אֲבוֹתָם לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה? ²² וְהוֹדַעְתֶּם אֶת-בְּנֵיכֶם לֵאמֹר בֵּיבֶשֶׁה עָבַר יִשְׂרָאֵל אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה. ²³ אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת-מֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵיכֶם עַד-עֲבָרְכֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְיַם-סוּף אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ מִפְּנֵינוּ עַד-עֲבָרְנוּ. ²⁴ לְמַעַן דַּעַת כָּל-עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת-יַד יְהוָה כִּי חֲזָקָה הִיא לְמַעַן יֵרְאוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל-הַיָּמִים".

חציית ים-סוף – אירוע רחב ורב-גוני

חציית ים-סוף מהווה למעשה "תרשים ישועה" המפלס את דרכו לאורך כל הכתובים, עד לברית החדשה. חציית הירדן הינה נקודת ההתחלה של ההתייחסות הנושאת של התנ"ך לנושא חציית ים-סוף! **רבים מסיפורי המקרא מצביעים על הקשר נושאי לסיפור חציית ים-סוף.** ומדוע זה כך? משום שסיפור חציית ים-סוף מהווה תמונה סמלית לישועה שבמשיח ישוע. ולכן, גם סיפורי מקרא אחרים מאזכרים בברור את נושא קריעת ים-סוף, משום שאדוני רוצה שנדע שהסיפורים הללו גם כן קשורים ומתייחסים לישועה שהושגה עבורנו ע"י ישוע המשיח! האם אתם זוכרים את כלל "תכונת השוויון המחליף" שבפרק ד'?

אם $B = A$, $C = B$, אזי $C = A$

ובכן, הכלל מתאים גם הפעם.

ישועה במשיח = סיפור חציית ים-סוף

$$B = A$$

יחד עם זאת, ישנם סיפורים נוספים הקשורים נושאת לחציית ים-סוף:

סיפור חציית ים-סוף = סיפור אחר במקרא

$$C = B$$

"אם $B = A$, $C = B$, אזי $C = A$ ". ובמילים אחרות, אם את נושא הישועה במשיח ניתן ללמוד מסיפור חציית ים-סוף ($A = B$) וסיפור חציית ים-סוף קשור נושאת לסיפור אחר בתנ"ך ($B=C$), אזי נובע מכך שאת סיפור הישועה שבמשיח ניתן גם ללמוד מסיפור אחר כלשהו בתנ"ך ($A=C$):

ישועה במשיח = סיפור אחר במקרא

$$C = A$$

בואו נבחן עכשיו ונראה כיצד סיפורים אחרים בתנ"ך מצביעים לנו על סיפור חציית ים-סוף. כמה מתיאורי הקרבות שניהל יהושע, מכילים בבואות של אירועים שהתרחשו בעת חציית ים-סוף. למשל, ביהושע ח', ניצחון ישראל על העי. הכתובים מתארים שבלילה שלפני הקרב, יהושע ירד וחצה עמק במשך כל הלילה (ראה יהושע ח':13). גם בני ישראל צעדו במשך כל הלילה לכיוון ים סוף לפני השמדת מצרים. יהושע ח':15-16 מתעד עבורנו שישראל ויהושע

"נסו המידברה" במכוון, כדי לפתות את מלך העי לרדוף אחריהם ובכך להתנתק מן העיר. על פי מצוות אדוני - בני-ישראל נקטו בשיטה דומה 40 שנה קודם לכן, בעת חציית ים-סוף: הם פיתו את פרעה וצבאו לתקוף, כאשר התמהמהו בדרך מיד אחרי יציאת-מצריים, ו"הכניסו עצמם למלכודת" במכוון (ראה שמות י"ד:8-1). ביהושע ח':18 הקב"ה מצווה על יהושע: "נְטָה בְּיָדוֹן אֲשֶׁר-בְּיַדְךָ אֶל-הָעַי", ממש כפי שציווה בזמנו על משה, לנטות את ידו האוחזת במטה, ובכך להתחיל את חציית ים-סוף. במשך הקרב עם אנשי העי, היו האחרונים לכודים בעמק, ומוקפים מכל עבר ע"י צבא ישראל, שתקף אותם מפנים ומאחור. כך גם היה המצב עם צבא מצריים, שנטבח במלכודת שהוכנה לו, ע"י צבא-אדוני. העובדה שבקרב עם ישראל הותקפו אנשי העי משני צדדים (מלפנים ומאחור) מהווה זהות נושאת לחזיון מי ים-סוף ששטפו בעוז את צבא מצריים וכיסו עליו כליל! אך מדוע בעצם מכיל קרב העי אזכורים כה רבים לחציית ים-סוף? משום שבדיוק כמו לאירוע חציית ים-סוף, גם אירוע קרב העי מכיל מידע שעוזר לנו להבין טוב יותר את נושא הישועה שבמשיח ישוע.

גם לאירוע הבסת חמשת מלכי האמורי (יהושע י') ע"י יהושע, יש קשר לחציית ים-סוף. הכתוב מציין שיהושע ואנשיו צעדו במשך כל הלילה מן הגלגל (פסוק 9) לפני שיצרו מגע עם חמשת המלכים. לעובדה זו יש זהות נושאת לעובדה שבני-ישראל צעדו במשך כל אותו הלילה, בתוך החרבה של ים-סוף (ראה שמות י"ד:22-19). בדיוק כפי שהקב"ה הביס את המצרים בבוקר שלמחרת ליל הצעידה בתוך ים-סוף, כך הוא גם הביס את חמשת מלכי האמורי בבוקר שלמחרת ליל הצעידה מן הגלגל. בפסוק 11 של פרק י', מציין הכתוב שאלוהים ירה מן השמיים אבני-ברד גדולות (מצב צבירה מוצק של מים!) והמם את האויב התוקף. גם עובדה זו משמשת מקבילה נושאת למי ים-סוף שסגרו בכוח והטביעו את המצרים: "מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחִילוּ יָרָה בָיָם וּמִבַּחַר שְׁלִישָׁיו טָבְעוּ בַיַם-סוּף; 5 תְּהוֹמוֹת יִכְסִימוּ יָרְדוּ בַמְצוֹלָת כְּמוֹ-אֶבֶן" (שמות ט"ו:4-5). ולבסוף, באזכור כמעט בלתי נמנע, נאמר ביהושע י':13: "וַיֵּדַם הַשָּׁמַשׁ וַיִּרַח עֵמֶד עַד-יָקוּם גּוֹי אוֹיְבָיו", כדי שיהושע יוכל לסיים את קרב הניצחון בהבסת אויביו, בעוד השמש מאירה לו. גם זו זהות נושאת לעמוד האש שנע לפני בני-ישראל וסיפק להם תאורה מספקת כדי לחצות את ים-סוף במשך הלילה! בשני המקרים גם יחד, קיימת אספקה של אור בתקופת זמן שהייתה אמורה לשרות חשיכה. ומדוע סיפור הבסת חמשת מלכי האמורי מכיל גם הוא אזכורים כה רבים לאירוע חציית ים-סוף? משום שבדיוק כמו לאירוע חציית ים-סוף, גם אירוע זה מכיל מידע שעוזר לנו להבין טוב יותר את נושא הישועה שבישוע המשיח. שיעור דומה ניתן לנו במקום אחר בכתובים, ע"י אחד מגיבורי דוד, איש חייל בשם אלעזר. אלעזר המשיך להלחם בפלשתים באומץ ובעוז, גם לאחר שאנשי ישראל נסו משם. הכתוב מציין: "הוא קם- וַיֵּךְ בַּפְּלִשְׁתִּים עַד כִּי-יָגַעָה יָדוֹ וַתִּדְבַק יָדוֹ אֶל-הַקֶּרֶב וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה בַיּוֹם הַהוּא" (שמו"ב כ"ג:10). גם באירוע זה יש אזכור ליד פשוטה קדימה כנגד האויב. ידו האוחזת בחרב של אלעזר, היא רמז לידו האוחזת במטה של משה. ומדוע גם סיפור הניצחון של אלעזר מכיל גם הוא אזכור לאירוע חציית ים-סוף? משום שבדיוק כמו לאירוע חציית ים-סוף, גם אירוע זה מכיל מידע שעוזר לנו להבין טוב יותר את נושא הישועה שבישוע המשיח. שיעור זה על נושא הישועה, ניתן לנו גם ע"י שמשון. אחד הניצחונות הבולטים והמפורסמים שלו היה כאשר הרג 1,000 פלשתים בלחי חמור אחת:

"15 וַיִּמְצָא לְחֵי-חֲמוֹר טְרִיָּה וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּיקַּחָהּ וַיִּדְבֶּה אֶלָּף אִישׁ. 16 וַיֹּאמֶר שְׁמִשׁוֹן בְּלַחֵי הַחֲמוֹר, חֲמוֹר חֲמוֹרְתִים, בְּלַחֵי הַחֲמוֹר הַפִּיתִי אֶלָּף אִישׁ. 17 וַיְהִי כִכְלָתוֹ לְדַבֵּר, וַיִּשְׁלַף הַלְחִי מִיָּדוֹ וַיִּקְרָא לְמָקוֹם הַהוּא רֵמֶת לַחִי" (שופטים ט"ו:17-15).

שימו לב כיצד מתאר הכתוב את מעשיו של שמשון. ראו כיצד הושג הניצחון המדהים הזה, תוך שליחת-יד כדי לאחוז ב"כלי נשק" יוצא דופן, לחי חמור! האם גם משה לא השיג ניצחון על

האויב בעת חציית ים-סוף, ע"י שליחת יד מושטת קדימה, תוך שהיא אוחזת בכלי נשק יוצא דופן, המטה שלו?
 ודבר אחרון, ראו את ההקשר הנושאי בין חציית ים-סוף (שמות י"ד:13) לבין ישועת אלוהים את יהושפט (ואת מלכות יהודה) מידי העמונים והמואבים, והעידוד שה' מעניק למלך:

"לא לכם להלחם בזאת התייצבו עמדי וראו את-ישועת-יהוה עמכם והודה וירושלם אל-תיראו ואל-תחנתו מחר צאו לפניכם ויהוה עמכם" (דהי"ב כ':17)

"ויאמר משה אל-העם אל-תיראו התייצבו וראו את-ישועת-יהוה אשר-יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את-מצרים היום לא תספו לראותם עוד עד-עולם" (שמות י"ד:13)

הקשרים הנושאים למעשה הישועה הראשוני הם כה ברורים וכה רבים (והדוגמאות שלעיל הן רק קצה הקרחון...), והם פרושים על פני כל הכתובים. לאור זאת, אנחנו חייבים לשאול את עצמנו מדוע בעצם הקב"ה מדרבן אותנו בשקידה כה רבה, להבחין בהם ולהבין אותם. הסיבה שבגללה הכתובים מצביעים על כל כך הרבה אזכורים לחציית ים-סוף היא משום שאלוהים מתעקש בכל תוקף שנלמד ונבין את הישועה שניתנת לנו במשיח! וכדי להשיג מטרה זו, הוא מנסה למקד את תשומת ליבנו בקטע כתובים בסיסי שמלמד על הישועה במשיח. כאשר משה תיעד את אירועי חציית ים-סוף, הוא גם תיעד, באופן נבואי, את חזון ישועתנו במשיח. ועם עקרון זה כבסיס, הבה נחזור לסיפור מנוסת דוד מאבשלום, וננסה לגלות שם עוד דימוי לישועה האדירה שיש לנו במשיח ישוע.

רמזים לחציית ים-סוף:

דמות דוד כדימוי נבואי

בנקודה זו, אני מבקש לנתח את הקטע שמו"ב י"ז:22-26, במטרה להמחיש את תדירות הפעמים בהן הסיפור בקטע שלעיל עושה שימוש באזכור (הקשר נושא) של סיפור חציית ים-סוף בשמות פרק י"ד!

- ◆ חושי הארכי, רעו הוותיק והנאמן של דוד, משמש כאן כסוכן חשאי במחנה אבשלום. הוא שולח לדוד הודעה דחופה, ומזהיר אותו שעליו לחצות את הירדן אם הוא רוצה להימלט מפני אבשלום. בשמות י"ד:15-16, אלוהים מצווה על משה לחצות את ים-סוף.
- ◆ מייד עם הבאת המידע מחושי ע"י יהונתן ואחיעזר, דוד אכן בורח, ועובר עם אנשיו לעבר הירדן המזרחי. האירוע מתועד בשמו"ב י"ז:22: "ויקם דוד וכל-העם אשר אתו ויעברו את-הירדן עד-אור הבקר עד-אחד לא נעדר אשר לא-עבר את-הירדן".

ההקשר הוא פשוט מאוד: דוד ואנשיו נמלטו על נפשם מפני אבשלום, בדיוק כפי שמשה ובני-ישראל נמלטו על נפשם מפני פרעה! אף כי לצד דוד עמד מספר לא מבוטל של אנשים²⁴, סביר להניח שלצד אבשלום עמדו יותר אנשים. האומה נחלקה באותם ימים לשתי קבוצות עיקריות: אנשי יהודה, שחלק מהם תמך בדוד, ואנשי ישראל, שמרביתם תמך באבשלום. כמו כן אל לנו לשכוח, שעל-פי הכתוב בשמו"ב ט"ו:1-6, "ויגב אבשלום את-לב אנשי ישראל (בערמה)". זאת הסיבה שדוד ואנשיו, שהיו במיעוט, במנוסה וללא אספקה מתאימה, נאלצו לנוס על נפשם ולהימלט ע"י חציית הירדן לעברו המזרחי. בספר שמות פרק י"ד, משה ובני-ישראל מצאו עצמם במרכזו של מאבק צבאי בלתי שקול, ובמנוסה מפני פרעה וצבאו. יתרה

מכך, המצרים היו לוחמים מיומנים, בעוד שבני-ישראל היו באותו זמן רק עירוב מוזר של שנים-עשר שבטי עבדים, ללא ניסיון צבאי כל שהוא.

- ◆ שמו"ב י"ז:22 מציין: "עד-אור הבקר עד-אחד לא נעדר אשר לא-עבר את-הירדן". נובע בברור מדברים אלה, שדוד ואנשיו חצו את הירדן במשך שעות הלילה. ואנחנו כבר יודעים, שגם משה ובני-ישראל חצו עברו את ים-סוף בחרבה, במשך הלילה. עפ"י שמות י"ד:19-22, אלוהים בקע את המים בלילה, ואפשר לבני-ישראל לחצות את הים ולהימלט, תוך שהוא (ה') מאיר את החשיכה ע"י עמוד האש.
- ◆ לאחר שדוד ואנשיו חצו את הירדן, הם המשיכו ונסו למחניים. עפ"י המתואר בשמו"ב י"ז, אבשלום המשיך לרדוף את דוד, וגם הוא ואנשיו חצו את הירדן! "ודוד בא מחנניה, ואבשלום עבר את-הירדן הוא וכל-איש ישאל עמו" (שמו"ב י"ז:24).

בנקודה זו אתם כבר וודאי משערים מהו ההקשר הנושאי הבא... כן, חציית אבשלום את הירדן, המרדף העיקש שלו אחרי דוד ותוצאותיו - קשורים נושאת למרדף פרעה וצבא מצריים אחר משה ועם-ישראל, תוך ניסיון לחצות בעקבותיהם את ים-סוף!

- ◆ בחינת ההקשר הבא בתור מצריכה אותנו לדלג קדימה לתיאור הקרב בין דוד ואבשלום, בשמו"ב י"ח:1-8; פסוק 8 הינו פסוק מוזר מאוד: "ותהי-שם המלחמה נפוצת על-פני כל-הארץ ויָרַב היער לאכל בעם מאשר אכלה החרב ביום ההוא".

מה פירוש הפסוק "ויָרַב היער לאכל בעם מאשר אכלה החרב ביום ההוא"? רד"ק (רבי דוד בן יוסף קמחי, 1160 – 1235, מגדולי פרשני המקרא והדקדקנים של השפה העברית. המתרגם) מציע לנו פירוש, על-פי הלוחמים נלכדו בסבך הצמחייה הצפוף. פירוש אחר מציע את האפשרות שחיות יער הן שתקפו את החיילים²⁵.

בתארו שהיער הפיל חללים יותר מאשר החרב, הכתוב מציין לנו שרבים יותר נהרגו כתוצאה מנתונים סביבתיים, מאשר מן הלחימה עצמה! ובמילים אחרות, שתי ההצעות לפירוש שלעיל, הן וודאי מדויקות. לדוגמא: ידוע לנו שמות אבשלום נגרם בעקיפין ע"י הסתבכות בסבך האלה הצפוף, כשהפרד שלו המשיך לצעוד והשאיר אותו תלוי בשערו, טרף קל ליואב ואנשיו. ואני מציע שנתייחס לפסוק 8 בפרק י"ז כלשונו – שהיער אכל בעם יותר מן החרב. כוחות הטבע הפועלים ביער אפרים טבחו בחיילים הרבה יותר מאשר החרב. מאחר והתוצאה הסופית של הקרב הייתה בתבוסת אנשי אבשלום, הגיוני להניח שמרבית חייליו נהרגו כתוצאה מתקלות סביבתיות במיקום הקרב, ביער אפרים הסבוך.

עובדה זו מחזירה אותנו להקשר הנושאי עם כך שצבא פרעה לא הובס בים-סוף ע"י חרב בני-ישראל, אלא ע"י הטבע עצמו – ע"י ים-סוף! איזה הקשר מרשים! בשני המקרים גם יחד היו אלה כוחות הטבע שהשמידו את האויב. ועכשיו אתם מבינים מהי המשמעות האמיתית של ההכרזה המוזרה הזו, שהיער אכל בעם יותר מאשר החרב. גם הקשר נושאי זה שלעיל, הינו רק הקשר אחד מיני רבים, המיועדים לעזור לכם לראות את הקשר הנושאי הקיים בין מנוסת דוד מאבשלום, למנוסת בני-ישראל מפרעה. יתירה מזו, שימו לב לכך שהיו אלה עצי היער שהפילו חללים יותר מן החרב, באנשי אבשלום, בעוד שבחציית ים-סוף היה זה מטה העץ של משה, שהניע את תהליך השמדת אויבי ישראל. וההקשר ברור: בשני המקרים גם יחד היה זה עץ שגרם להבסת האויב!

הקשר האחרון שלעיל הינו הדובדבן שעל הקצפת. אני מקווה שאתם זוכרים את הגדרת התורה למושג הישועה, נושא שעסקנו בו בתחילת פרק זה. האם אתם זוכרים את רכיבי-הישועה?

- ◆ האויב עומד על סף חיסולך
- ◆ אתה חסר כוח, ואינך מסוגל להינצל או להגן על עצמך בכוחך שלך
- ◆ ה' מציל אותך מכף אויבך
- ◆ ה' משמיד את אויבך

האם לא זה היה התרחיש של האירוע בספר שמות י"ד? כן, בוודאי. האם אתם זוכרים שמשה אמר לבני-ישראל שהם עומדים לראות את ישועת אדוני?

¹³ "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם: 'אֵל-תִּירָאוּ, הַתִּיַּצְבוּ וְרְאוּ אֶת-יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם, כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת-מִצְרַיִם הַיּוֹם, לֹא תִסְפוּ לְרְאוֹתָם עוֹד עַד-עוֹלָם.' ¹⁴ יְהוָה יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּ" (שמות י"ד:13-14).

די קל להבחין בדוגמאות לישועה כאשר הפסוקים מציינים זאת בברור, כמו בדוגמא שלעיל. אך הבה נראה כיצד מחבר ספר שמו"ב מאפיין ומתאר את האירועים הקשורים בניצחון דוד על אבשלום:

"וַתְּהִי הַתְּשׁוּעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאֶבֶל לְכָל-הָעָם... (שמו"ב י"ט:3).²⁶

ובכן, מחבר ספר שמואל אכן מתייחס לניצחון דוד כתשועה – מעשה ישועה! ועכשיו גם ברור מדוע מחבר הספר מגדיר את הניצחון כישועה. כאשר האויב בא בכוונה ברורה להשמידך, כשאתה במיעוט ובעמדת נחיתות, וכאשר אדוני מציל אותך ומשמיד את אויבך – גם אתה חווה מעשה ישועה! ואין כל ספק בכך שמה שדוד חווה היה ישועה אמיתית ושלימה, לא רק ניצחון או שחרור!

ישוע מגשים את הנבואה

אנחנו יודעים שהמשיח הוא זה שיביא את הישועה. לכן, בכל פעם שאנחנו פוגשים חזון ישועה, אנחנו יודעים שהכתובים מעניקים לנו שיעור אודות המשיח, ושהוא נושא העיקרי. זאת הסיבה שאני טוען שהקטע שמו"ב י"ז:24-22 הינו הצגה נושאת של מלוא האמת הגלומה בישוע המשיח! ועפ"י הכתוב בבשורת מתי א'21, ממה בעצם מושיע אותנו המשיח? הבה נראה:

"היא יולדת בן ואתה תקרא שמו ישוע, כי הוא יושיע את עמו מחטאתיהם." (מתי א':21).

ישוע יושיע אותנו מחטאינו. זאת הסיבה שיוסף (בעלה של מרים, אביו הארצי) נצטווה לקרוא ליילוד "ישוע". הפסוקים שלהלן גם כן מקשרים את ישוע עם ישועתנו הכבירה:

- ◆ "וְהִצְמִיחַ לָנוּ קֶרֶן יְשׁוּעָה בְּבֵית דָּוִד עֲבָדוֹ" (לוקס א':69)

- ◆ "לְהוֹדִיעַ יְשׁוּעַת יְהוָה לְעַמּוֹ כִּי יִסְלַח לְחַטָּאתָם" (לוקס א':77)
- ◆ "כִּי רָאוּ עֵינֵי אֶת יְשׁוּעַתְךָ" (לוקס ב':30)
- ◆ "וְרָאוּ כָל-בָּשָׂר אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ" (לוקס ג':6)

וכיצד הצליח ישוע להעניק לנו ישועה בהצילו אותנו מן החטא? על ידי מותו, קבורתו ותחייתו! הישועה הושגה ע"י המוות, קבורה ותקומה של ישוע המשיח, שבדרך מאוד לא מקובלת ושונה הביס את השטן. ישוע פשט את ידיו ומת. מבחינה נושאת, הקטע שמו"ב י"ז-21:15 מציג בפנינו תדמית של **מוות, קבורה ותחייה** של המשיח, וזאת דרך האירועים בחייהם של יהונתן ואחיעזר, בעוד שהקטע שמו"ב י"ז-24:22 מציג בפנינו תדמית של **ישועה** במשיח. וכך מושלמת התמונה שבפנינו, והצלחנו לפרש ולהבין בהצלחה את המשמעות הנושאת הכלולה במחצית הראשונה שבמבנה הכיאסטי הראשי שלנו. גם ראינו כיצד המבנה העיקרי שלנו תואם כרונולוגית את רצף האירועים שבספרי הבשורה!²⁷

משימתנו הבאה:

כפי שציינתי בשלב מוקדם יותר בספר, הקטע שמו"ב י"ז-24:15 מהווה סטייה מסוימת מן הנושא המתואר בספרי הבשורה: תמונת המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, כמו גם תמונת הישועה, אמורות להתרחש בשלב כלשהו לאחר התרחשות הציר המרכזי במבנה העיקרי – מרכיב זהה נושאת לתיאור שמעון מקירניה עוזר לישוע לשאת את הצלב. לכן, בפרק הבא, פרק ו', נמשיך: (1) בהצגה הנושאת של הבשורה, תוך שימוש בסיפור מנוסת דוד מפני אבשלום (2) לספק הסברים לסטייה הכרונולוגית בהצגת נושא הבשורה בשמו"ב י"ז-22:15 וגם (3) נציע ציודק לסטייה הזו.

עד עתה, מן הבחינה והניתוח של הנושא בחמשת הפרקים הראשונים של ספר זה, עולה בברור שמחבר שמואל ב' מציג בפנינו תדמית נושאת, סדורה כרונולוגית, של מותו, קבורתו ותחייתו של ישוע המשיח. ולכן, כאשר נמשיך וננתח נושאת גם את חציו השני של המבנה הכיאסטי העיקרי שלנו, אנחנו יכולים לצפות מראש שנפגוש לא רק מצגת נושאת מוגדרת היטב, המתארת את מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח, אלא גם שתהיה מוצבת במיקום הראוי לה על גבי הציר הכרונולוגי!

"רגע של נושא"

בשלב מוקדם יותר בפרק זה, יצרתי מספר הקשרים נושאיים חשובים ביותר, לגבי שני המרגלים שיהושע שלח לרגל ביריחו. אני כשלעצמי, השקעתי בלימוד נושאי של ספר יהושע, ואני רוצה לשתף אתכם במידע נוסף, שעשוי לעזור בשיפור ההבנה של מה שלמדנו עד עכשיו בפרק זה, פרק ה'. קודם כל, אני רוצה לשתף אתכם במבנה כיאסטי/תקבולת יפה שמצאתי בתחילת ספר יהושע. שימו לב כיצד יהושע א':1 עד א':5 יוצר תקבולת עם יהושע א':10 עד יהושע א':18. וזה לא הכל: בין שני חלקי התקבולת יושב לו מבנה כיאסטי קצר, בפסוקים יהושע א':5 – 9.

יהושע א':1-18

(א) יהושע א':2-1 – אדוני מצווה על העם להתכונן לכיבוש הארץ
 (ב) יהושע א':3 – העם ינחל את הארץ, כפי הבטחת אלוהים למשה
 (ג) יהושע א':4 – אלוהים מציב את גבולות ארץ ההבטחה, ביחס לציון מקווי-מים גדולים: "מִהַמְדָּבָר וְהַלְבָּנוֹן הַזֶּה וְעַד-הַנָּהָר הַגָּדוֹל נְהַר-פְּרָת, כָּל אֶרֶץ הַחֲתִים, וְעַד-הַיָּם הַגָּדוֹל מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ יְהִי גְבוּלְכֶם"
 (ד) יהושע א':5 – אדוני מבטיח את נאמנותו ליהושע; הוא יהיה עם יהושע כפי שהיה עם משה; איש לא יוכל להתייצב נגד יהושע

(ה) יהושע א':5 – "כַּאֲשֶׁר הֵייתִי עִם-מֹשֶׁה אֲהִי עִמָּךְ"

(ו) יהושע א':5 – "לֹא אֲרַפֵּךְ וְלֹא אֲעִזְבֶּךָ"

(ז) יהושע א':6 – "חֶזֶק וְאַמֶּץ"

(ח) "כִּי אַתָּה תִנְחִיל אֶת-הָעָם הַזֶּה אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבוֹתֶם לְתֵת לָהֶם"

(ט) יהושע א':7 – "...לְשֹׁמֵר לַעֲשׂוֹת כְּכָל-הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוִּיתְךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי..."

(י) יהושע א':7 – "...אֶל-תְּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמָאל..."

(כ) יהושע א':7 – "...לְמַעַן תִּשְׁכַּל בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךְ"

(י) יהושע א':8 – "...לֹא-יָמוּשׁ סֵפֶר-הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ..."

(ט) יהושע א':8 – "...לְמַעַן תִּשְׁמַר לַעֲשׂוֹת כְּכָל-הַכְּתוּב בּוֹ (בספר)"

(ח) יהושע א':8 – "...כִּי-אִז תִּצְלִיחַ אֶת-דְּרָכְךָ וְאִז תִּשְׁכַּל"

(ז) יהושע א':9 – "הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ: 'חֶזֶק וְאַמֶּץ'..."

(ו) יהושע א':9 – "...אֶל-תַּעֲרֵץ וְאֶל-תַּחַת..."

(ה) יהושע א':9 – "...כִּי עִמָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךְ"

(א) יהושע א':10-12 – יהושע מורה לעם להתחיל להתכונן למסע כיבוש הארץ

(ב) יהושע א':13 – "זְכוּר אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתְךָ אֶתְכֶם מֹשֶׁה עַבְד־יְהוָה לְאִמּוֹר: 'יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

מֵנִיחַ לָכֶם, וְנָתַן לָכֶם אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת"

(ג) יהושע א':14 – יהושע מגדיר את גבולות הנחלה של ראובן, גד וחצי-המנשה, תוך

שהוא מזכיר פעמיים, לשם הדגשה, את היחס למיקום הירדן: "בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן"

(ד) יהושע א':16-18 – תגובת העם לקריאת יהושע: "וַיַּעֲנוּ אֶת-יְהוֹשֻׁעַ לְאִמּוֹר כָּל אֲשֶׁר-

צִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֶל-כָּל-אֲשֶׁר תִּשְׁלַחַנוּ נִלְךְ; כָּל אֲשֶׁר-שָׁמַעְנוּ אֶל-מֹשֶׁה בֶּן נִשְׁמַע אֵלֶיךָ ...;

כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יָמְרָה אֶת-פִּיךָ וְלֹא-יִשְׁמַע אֶת-דְּבָרֶיךָ לְכָל אֲשֶׁר-תִּצְוּנוּ יוֹמֵת"

שימו לב ללימוד היפה הכלול בתקבולת. מרכיבי הנושא העיקריים שלה, א – ד, מתייחסים לתמיכה ולעידוד שאדוני מעניק ליהושע, בעוד שהמרכיבים המקבילים א' – ד' מתייחסים לתמיכה ולעידוד שהעם מעניק ליהושע. שימו גם לב לעובדה שמרבית המרכיבים של המבנה הכיאסטי מתייחסים בקלות אחד לשני, להוציא המרכיבים ח/ח'. השוואה בין המרכיבים ח/ח' מעניקה לנו הבנה טובה יותר של הגדרת אדוני למושג "הצלחה" עבור יהושע: "הצלחה = כיבוש הארץ"! שימו לב גם לציר המרכזי של המבנה, שמתייחס לביסוס המנהיגות של יהושע: זוהי הבטחה להצלחה. באופן כללי ניתן לומר שקטע הכתובים שלעיל מתייחס לנושא של ביסוס הנהגת יהושע ע"י אדוני, למען עם-ישראל. מבנה כיאסטי משמעותי נוסף אנחנו מוצאים ביהושע ב':3-7.

יהושע ב':3-7

- (א) יהושע ב':3 – מלך יריחו שולח את אנשיו לרחב, לחפש את המרגלים
 (ב) יהושע ב':4 – רחב מחביאה את המרגלים
 (ג) יהושע ב':4 – רחב עונה: "ולא ידעתי מאין המה"
(ד) יהושע ב':5 – המרגלים עוזבים את יריחו דרך שער העיר הראשי, לפני סגירתו בשעות החשיכה
 (ג') יהושע ב':5 – רחב טוענת: "לא ידעתי אנה הלכו (המרגלים)"
 (ב') יהושע ב':6 – רחב מחביאה את המרגלים על הגג, ומכסה אותם בפישתי העץ
 (א') יהושע ב':7 – אנשי יריחו רודפים אחרי המרגלים

אם תשוו את סדרות מרכיבי המבנה א – ג עד א' – ג', תמצאו שהנושאים שלהם זהים פחות או יותר. כאשר זה המצב, הציר המרכזי במבנה איננו משמש כנקודת מפנה, אלא מהווה את נקודת המפתח החשובה של המבנה. ובמקרה שלפנינו אדוני רוצה שנדע שהפסוק יהושע ב':5 – הכרזת רחב שהמרגלים עזבו את העיר דרך השער הראשי לפני סגירתו בחשיכה – הינה הכרזה חשובה ביותר. הסיבה: שני המרגלים ביריחו קשורים נושאת לשמשון בעיר עזה. שמשון אכן עזב את עזה דרך השער הראשי, בחצות הלילה – שעת חשיכה. איזה יופי! מלבד ההקשר הנושאי שבין שני המרגלים ושמשון, די מוזר שאלוהים בחר בפסוק יהושע ב':5 (חלק שני) להיות הציר המרכזי במבנה. ובמילים אחרות: אם נעמיד את המבנה הזה בפני עצמו וננתח אותו, נמצא וודאי שהוא חסר עניין לחלוטין, ואולי אף נתפתה לתהות מדוע ה' בחר בפסוק כציר המרכזי. אך כאשר אנחנו יוצרים את הקשר הנושאי בין המרגלים לשמשון, מתגלה לנו חשיבות הפסוק. זהו אישור נוסף לכך שמשמשון ושני המרגלים קושרו נושאת ע"י רוח-הקודש. מבנה כיאסטי נוסף ניתן למצוא ביהושע ב':16-6.

יהושע ב':16-6

- (א) יהושע ב':6-7 – רחב מחביאה את המרגלים על הגג, בפישתי העץ; אנשי יריחו רודפים אחרי המרגלים בכוון הירדן; הרודפים רודפים בכוון שגוי
 (ב) יהושע ב':12-8 – רחב מודה: "ידעתי כי-נתן יהוה לכם את-הארץ"; "הישבעו-נא לי ביהוה"
(ג) יהושע ב':13-12 – רחב מבקשת: "ונתתם לי אות אמת, החיתם את-אבי ואת-אמי ואת-אחי ואת-אחיותי ואת כל-אשר להם והצללתם את-נפשותינו ממות"
 (ב') יהושע ב':14 – תשובת המרגלים: "בתת-יהוה לנו את-הארץ"; "נפשנו תחתיכם למות"
 (א') יהושע ב':16-15 – רחב הורידה את המרגלים מן החלון בחבל; היא גרה גבוה בחומת העיר; היא הנחתה את המרגלים להתחבא במשך 3 ימים עד שרודפיהם יפסיקו לחפשם; הרודפים פנו לכוון שגוי

שימו לב כיצד הנקודות א/א' מקשרות את הפשתים עם החבל. חשוב לזכור: קיים קשר משמעותי בין הפשתים לחבל!
 באחד השלב הקודמים בפרק זה יצרתי קשר נושאי בין שני המרגלים ושמשון. כמו כן ציינתי שלעיתים קרובות אדוני מדגיש אמת מסוימת, ושב ומלמד אותנו אודותיה, להבטיח את הבנתנו. אנא, שימו לב לתקבולת הבאה, המקשרת בין שמשון לשני המרגלים בריחו.

התקבולת בין יהושע ב'15-10 ושופטים ט'20-13

(א) יהושע ב'10 – רחב מצהירה: "שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת-מִי יָם-סוּף מִפְּנִיכֶם"; סיחון ועוג מלך הבשן, אויבי ישראל, הושמדו כליל
 (ב) יהושע ב'10 – זה קרה בזכות בקיעת ים-סוף
 (ג) יהושע ב'11 – רחב מציינת: "וְלֹא-קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנִיכֶם"
 (ד) יהושע ב'12-14 – רחב מבקשת שהמרגלים יישבעו לה שיחוסו על חייה
 (ה) יהושע ב'15 – רחב מורידה את המרגלים מן החלון בחבל, ומנחה אותם להתחבא בהר. שימו לב: יהושע ב'16-6 קשור כיאסטית. הפשתים ביהושע ב'6: מתייחסים נושאת לחבל ביהושע ב'15!

(א) שופטים ט'18-15 – שמשון הורג 1,000 פלשתים בלחי חמור אחת; שמשון צמא מאוד ואומר: "אֲתָה נָתַתְּ בְּיַד-עַבְדְּךָ אֶת-הַתְּשׁוּעָה הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת וְעַתָּה אָמוֹת בְּצַמָּא"
 (ב) שופטים ט'19 – אדוני מספק מים ע"י בקיעת המכתש בלחי החמור³⁶
 (ג) שופטים ט'19 – "וַתֵּשֶׁב רוּחוֹ וַיְחִי"
 (ד) שופטים ט'13-12 – שמשון דורש את שבועת אנשי יהודה שלא ימיתוהו
 (ה) שופטים ט'14-13 – אנשי יהודה כובלים את ידי שמשון בשני עבותים (חבלים) חדשים; הם מעלים אותו מן הסלע; רוח ה' צולחת על שמשון: "וַתְּהַיָּיְנָה הָעֲבֹתִים אֲשֶׁר עַל-זְרוּעוֹתָיו כְּפִשְׁתִּים אֲשֶׁר בָּעָרוּ בְּאֵשׁ"

אף כי התקבולת הזו אינה מרשימה וסדורה כאחרות מסוגה, ניתן לראות דרכה את ההקשרים. האם אתם חושבים שאדוני מנסה לקשר בין שמשון למרגלים? וודאי וודאי! והוא גם אינו חוסך במאומה כדי למשוך את תשומת ליבנו לראות זאת! עכשיו אתם מבינים את המשמעות של החבל והפשתים בסיפור שני המרגלים. הנושא צץ ועולה שוב גם בסיפור שמשון, כשהכתוב מציין שהעבותים החדשים (חבלים חדשים וחזקים!) הפכו להיות כפשתים שבערו באש, וַיִּמְסוּ אֶסּוּרָיו מֵעַל יָדָיו. כמה גדולה ועשירה היא חכמת אלוהינו הכביר!!
 בנקודה זו אני רוצה שנתייחס לסיפורה של רחב. הפסוקים המעניינים ביותר מופיעים ביהושע ב'21-17. האם אתם מוצאים איזשהו הקשר נושאי בין קטע כתובים זה לבין אירוע משמעותי כלשהו בתולדות עם-ישראל? העניקו תשומת-לב מיוחדת לחוט-השני בחלון. תפסתם כבר? שימו גם לב לצורך להישאר בבית פנימה. בואו ונסכם את האירועים ביהושע ב'21-17.

- ◆ רחב הורידה את המרגלים מן החלון. מבחינה נושאת, החלון הופך להיות נקודת כניסה/מוצא
- ◆ על החלון יש לתלות חוט שני (רמז ל-"אדום" או ארגמן)
- ◆ על רחב ומשפחתה חלה חובה להישאר בתוך הבית פנימה כל עוד המצור על יריחו נמשך

- ◆ במשך המצור והקרב – מוות התחולל בכל בית-אב ביריחו, חוץ מאשר בבית רחב
- ◆ חוט השני היה הסימן ללוחמי ישראל שלא להרוג איש באותו בית

האם אתם מזהים את השיעור הנושאי הכלול בקטע הזה? כל הנקודות שלעיל קשורות נושאית לסיפור הפסח ויציאת מצריים בספר שמות, דרך ההקשרים הבאים:

- ◆ החלון בביתה של רחב מתקשר נושאית לדלתות בתי בני-ישראל במצריים
- ◆ חוט השני בחלונה של רחב מתקשר נושאית לדם על מזוזות ומשקופי הדלתות
- ◆ על רחב ומשפחתה היה להישאר בבית פנימה, כמו שעל בני-ישראל היה להישאר בבתיהם כשאלוהים השמיד את בכורי מצריים
- ◆ המוות הגיע לכל בית ביריחו, אך בזכות הסימן שבחלונה – המוות פסח על ביתה
- ◆ חוט השני בחלון רחב מתקשר נושאית לדם השיות שנטבחו במצריים בפסח

ההקשרים הללו מלמדים אותנו שרחב הייתה חווית פסח פרטית משלה! וכפי שהכתוב מציין באיגרת יעקב, רחב נולדה מחדש: "וְכֵן גַם רָחַב הַזֹּנָה, הָאִם לֹא נִצְדָּקָה בְּמַעֲשֵׂים כַּאֲשֶׁר אָסְפָה אֶת שְׁלִיחֵי יְהוֹשֻׁעַ אֶל בֵּיתָהּ וְשָׁלְחָה אוֹתָם בְּדֶרֶךְ אַחֲרָתָּה?" (איג. יעקב ב' 25). כפי שאתם רואים, פעמים רבות אדוני מנסה ללמד אותנו את המשמעויות העמוקות יותר של אמיתותיו, ואותן ניתן לראות רק עם תרגול מתמיד ושינון תוך שימוש בשיטת הלימוד הנושאי.

ולבסוף, אני רוצה לשתף אתכם בעוד צדדים יפים בסיפורו של שמשון. רוצה המקרה, וגם סיפור זה מיוצג ע"י מבנה כיאסטי... להנאתכם!

המבנה הכיאסטי בשופטים י"ג:25 עד ט"ז:31

- (א) שופטים י"ג:25 – רוח-אלוהים צולחת על שמשון לראשונה בין צרעה לאשתאול
(ב) שופטים י"ד:8-1 – דגש וחזרה מרובה על הפעל ר.א.ה והמילה "עין" ונגזרותיה
(ג) **שופטים י"ד:6-5 – שמשון הורג כפיר אריות.**
(ד) שופטים י"ד:10 – שמשון עורך **משתה** לפני חתונתו
(ה) שופטים י"ד:18-10 – שמשון **לועג** לפלשתים (עם חידה); הם מנצחים
(ו) שופטים י"ד:20-19 – שמשון נוטל בכוח את אשר לא לו, וחוזר לחברון
(ז) שופטים ט"ו:1 – שמשון **משתוקק לבוא אל אשתו** החדרה
(ח) שופטים ט"ו:3-2 – **מילוי תשוקתו נמנע ממנו**
(ט) שופטים ט"ו:5-4 – שימוש בחיות (שועלים); **אש מכלה צמחיה**
(שדות)
(י) שופטים ט"ו:7-6 – הפלשתים **חוקרים את סיבת הבעיה**
(הבערת שדותיהם) ומיד מתמודדים איתה
(כ) שופטים ט"ו:8 – שמשון **מותקף**
(ל) שמשון מתגורר בסלע עיטם
(כ"ו) שופטים ט"ו:9 – הפלשתים **מותקפים**
(י"י) שופטים ט"ו:13-10 – בני-יהודה **חוקרים את סיבת הבעיה**
ומתמודדים איתה
(ט"ו) שופטים ט"ו:16-14 – שימוש בחיה (לחי-חמור); תמונת אש
מכלה צמחיה (כפשתים בוערים באש)
(ח"ו) שופטים ט"ו:20-18 – **תשוקת שמשון מתמלאת** (צימאנו מרווה),
מים, באר, נשים?
(ז"ו) שופטים ט"ו:1 – שמשון **משתוקק לבוא לאישה זונה**
(ו"ו) שופטים ט"ו:3-2 – שמשון נוטל בכוח את אשר לא לו, וחוזר לחברון
(ה"ו) שופטים ט"ו:20-4 – הפלשתים **לועגים** לשמשון; שמשון מנצח
(ד"ו) שופטים ט"ו:23 – הפלשתים מתגודדים ונאספים לצורך זבח (משתה)
(ג"ו) שופטים ט"ו:30-29 – **שמשון מביס 3,000 פלשתים**
(ב"ו) שופטים ט"ו:28 – שמשון מבקש מאלוהים נקם עבור שתי עיניו
(א"ו) שופטים ט"ו:31 – שמשון נקבר בין צרעה לאשתאול

פרק ו'

התחייה ומיקומה הכרונולוגי ההולם

מבוא:

בפרק הקודם מצאנו ראיות נוספות לכך שיהונתן ואחיעזר הן דמויות מקראיות המייצגות מוות, קבורה ותחייה. למעשה אף הצלחנו להראות בברור שיהונתן ואחיעזר הם בעצם דמויות משיחיות, וזאת בזכות ההקשר הנושאי שיש לסיפורם עם סיפור שני המרגלים ורחב הזונה. לבסוף גם ראינו כיצד הקטע שמו"ב י"ז:24-21 מהווה ייצוג נושאי לישועה שהושגה ע"י המשיח כתוצאה ממותו, קבורתו ותחייתו. בכך גם התאפשר לנו להתקדם ולנתח את המבנה הכיאסטי העיקרי שלנו, שמו"ב ט"ו:10 - שמו"ב כ':2, ממש עד לציר המרכזי שלו (שמו"ב י"ז:29-27), תוך גילוי ההקבלות המדהימות שבין מנוסת דוד מפני אבשלום, לבין סבלות ישוע. כמו כן ראינו בפרק הקודם, שבייצוג הכרונולוגי של הבשורה חלה סטייה קלה משום שהאירוע המתואר בקטע שמו"ב י"ז:24-15, אירוע המייצג למעשה את מות המשיח, קבורתו ותקומתו – אמור היה להתרחש **לאחר** אירועי הציר המרכזי שלנו. כזכור, הציר המרכזי במבנה הכיאסטי מייצג את שלב העזרה **בנשיאת הצלב, שישוע קיבל משמעון הקריני**. לפיכך, **ההיגיון מחייב שנשיאת הצלב התרחשה לפני הצליבה ולא אחריה!** ייצוג חזותי שמבהיר את הנקודה, ניתן למצוא בטבלת ההשוואה המצטברת שבסוף פרק זה. בפרק זה אני מתכוון להראות מדוע הסטייה הזו קיימת בכלל, כמו גם לספק הסבר מניח את הדעת להתרחשותה. אך תחילה הבה ונמשיך במסע ההתחקות שלנו אחר אירועי מנוסת דוד מפני אבשלום. לאחר שנקבע את המשמעות המשיחית של האירועים הבאים בסיפורנו, נהיה בעמדה טובה יותר להסביר מדוע הייצוג הנושאי של הבשורה סוטה ממסלולו הכרונולוגי.

מספר רמזים להגברת התיאבון

קטע הכתובים הבא שנבחן הוא שמו"ב י"ח:18-1. ככל שאנחנו מתקדמים הלאה ומתרחקים מן הציר המרכזי (שמו"ב י"ז:29-27) שבמבנה הכיאסטי העיקרי שלנו, צריכה להיות לנו ציפייה מוגברת למצוא את תמונת המוות, הקבורה והתחייה של המשיח בסדר הזמנים הנכון. אף-על-פי-כן, לפני שנתחיל בבחינה מדוקדקת של הקטע שמו"ב י"ח:18-1, הבה ונציץ הצצה חטופה במספר קטעים נבחרים המתרחשים אחרי הקטע שבו עסקינו, תוך חיפוש אחר רמזים שיראו לנו שהישועה הכבירה במשיח מתרחשת אולי בהם. אחת מדרכי הלימוד המעודנות שהתנ"ך משתמש בהן להעביר את מסריו הוא ע"י שימוש ברמזים: הרמז הוא אחת הטכניקות השגורות להעביר מסר בלי לציין זאת מפורשות. כדוגמא, הבה נבחן את הקטע **מלכ"א א' 42:38**.

38" וַיֵּרֶד צְדוֹק הַכֹּהֵן וַנִּתֵּן הַנְּבִיא וּבְנֵיהוּ בֶן-יְהוֹיָדָע וְהַכֹּהֵן וְהַפְּלִי וַיִּרְכְּבוּ אֶת-שְׁלֹמֹה עַל-פְּרֻדַּת הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּלְכוּ אִתּוֹ עַל-גַּחֹן. 39 וַיִּיקַח- צְדוֹק הַכֹּהֵן אֶת-קֶרֶן הַשֶּׁמֶן מִן-הָאֵהָל וַיִּמְשַׁח אֶת-שְׁלֹמֹה וַיִּתְקַעוּ בַשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעָם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. 40 וַיַּעֲלוּ כָל-הָעָם אַחֲרָיו וְהָעָם מְחַלְלִים בְּחַלְלִים וּשְׂמֵחִים שְׂמִיחָה גְדוֹלָה וַתִּבְקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם. 41 וַיִּשְׁמַע אֲדוֹנֵיהוּ וְכָל-הַקְּרָאִים אֲשֶׁר אִתּוֹ, וְהֵם כָּלוּ לְאֹכֵל. וַיִּשְׁמַע יוֹאָב אֶת-קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיֹּאמֶר: 'מִדּוֹעַ קוֹל-הַקְּרִיָה הַזֶּה?' 42 עוֹדְנוּ מַדְבָּר, וְהִנֵּה יוֹנְתָן בֶּן-אֲבִיתֶר הַכֹּהֵן בָּא וַיֹּאמֶר: 'אֲדוֹנֵיהוּ בָּא, כִּי אִישׁ חָיִל אִתָּהּ, וְטוֹב תְּבַשֵּׂר'."

אני מבקש למשוך את תשומת לבכם לשימוש שיונתן בן-אביתר הכהן עושה כאן בפועל ב.ש.ר. מצאנו אזכור מרומז של הפועל בפרק א' של ספר זה, כשהסברתי את עניין הימצאות "אות המשיח" בחיי דוד. הבסיס המקראי להמצאות האות מופיע בשמו"א פרק ל': 1-31. זהו הסיפור על דוד ואנשיו מצילים את נשיהם ורכושם מידי העמלקים, שתקפו ובזזו כשדוד ואנשיו ישבו עם פלשתים. תוך כדי מרדף אחרי העמלקים, דוד ואנשיו הגיעו לנחל הבשור, כמוזכר בשמו"א ל': 9-13:

9" וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ-מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד-נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתָרִים עִמּוֹ. 10 וַיִּרְדּוּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע-מֵאוֹת אִישׁ, וַיַּעֲמְדוּ מֵאֲתֵימֵי אִישׁ אֲשֶׁר פָּגְרוּ מֵעֵבֶר אֶת-נַחַל הַבְּשׂוֹר. 11 וַיִּמְצְאוּ אִישׁ-מִצְרִי בַשֶּׂדֶה וַיִּיקַחוּ אִתּוֹ אֶל-דָּוִד, וַיִּתְּנוּ-לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכֵל, וַיִּשְׁקֶהוּ מַיִם. 12 וַיִּתְּנוּ-לוֹ- פֶּלֶח דְּבִלָה וּשְׁנֵי צִמְקִים, וַיֹּאכֵל, וַתֵּשֶׁב רִחוּוֹ אֵלָיו, כִּי לֹא-אָכַל לֶחֶם וְלֹא-שָׁתָה מַיִם וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת. 13 וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד: 'לְמִי-אִתָּהּ, וְאִי מִזֶּה אִתָּהּ?' וַיֹּאמֶר: 'נָעַר מִצְרִי אָנֹכִי, עֶבֶד לְאִישׁ עַמְלֵקִי, וַיַּעֲזֹבֵנִי אֲדֹנָי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה'."

אנחנו רואים שהאירועים בשמו"א ל': 11-13 הינם דימוי של המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, ושלושת הפסוקים שלעיל אכן כוללים בתוכם את אות-המשיח! שימו לב לתיאור שלושה ימים ושלושה לילות. האם זה נשמע מוכר? זה חייב להישמע מוכר: המשיח היה קבור במשך שלושה ימים ושלושה לילות, בטרם קם לתחייה. הדימוי הזה מיוצג כאן ע"י סיפורו של הנער המצרי, ש"לא-אכל לחם ולא-שתה מים ושלושה ימים ושלושה לילות". כל אחד יכול לשרוד על אכילת לחם ומים. הכתוב רומז לנו כאן אודות מוות, ע"י התיאור שלא מים ולא לחם באו לפיו של הנער במשך שלושה ימים ושלושה לילות. הכתובים מציירים כאן את תמונת מותו הקרב של הנער. כמו כן, שימו לב לניסוח בפסוק 12: "ותשב ריחו אליו". ברור לי שהנער המצרי לא ממש מת, אך הכתוב בכל זאת מרמז כאן על מוות קרוב מאוד: "כמעט מוות". ולכן, הבה נמשיך ונעקוב אחרי תמונת המוות, כפי שהיא מצטיירת על ידי הניסוח המילולי: כדי שרוחו תשוב אליו, היא הייתה צריכה "לעזוב" אותו קודם... ומה קורה לך כשרוחך עוזבת אותך? אתה מת! וראו מה קרה כאשר רוח-אלוהים באה לשני העדים (המתים) בספר ההתגלות:

11" אַחֲרֵי שְׁלוֹשָׁה יָמִים וַחֲצִי בָּאָה בָּהֶם רוּחַ חַיִּים מֵאֵת הָאֱלֹהִים; הֵם קָמוּ עַל רַגְלֵיהֶם וּפְתַד גְּדוֹל נָפַל עַל רֹאשֵׁיהֶם" (התגלות י"א: 11).

כאשר הרוח באה בשני העדים, הם קמו לתחייה! וזוהי גם התמונה המצטיירת לגבי הנער המצרי, כאשר נאמר עליו שרוחו שבה אליו: מראה של תחייה. ונקודה אחרונה: שימו לב שאדונו העמלקי של הנער נטש אותו בשדה לאחר שחלה. ומדוע שמישהו ינטוש את עבדו-רכושו כשהוא חולה? ההיגיון מחייב שזה קורה רק אם האדון משער שהחולי הוא סופני, ושמות העבד קרוב. עבדו של הנער המצרי וודאי חשב שמותו קרוב, ולכן נטש אותו בשדה במקום להמשיך ולשאת אותו. לא משנה מאיזו זווית נביט בסיפור – בכל מקום מופיעים רמזים לכך שהנער היה על סף מוות.

ונקודה נוספת: מקום האירוע של הקטע שמו"א ל':9-13 הוא ב"נחל הבשור", כאשר שם הנחל הוא נגזרת של השורש ב.ש.ר, בדיוק כמו שהתואר שהוענק לאדוניה במלכ"א א':42, **"מבשר"** (בשורה-טובה), נגזר מאותו השורש. הנקודה המעניינת כאן בשמו"א ל':9-13 היא, שהכתוב מלמד אותנו אודות נושא מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח, כהמשך לתיאור מקום ההתרחשות, שפירוש שמו הוא נגזרת של "בשורה". דעתי האישית היא שכאשר הכתוב נוקב בשמו"א ל':9 בשם המקום כנחל-בשור – הוא בעצם רומז לנו שעוד מעט קט נקרא דברים שמתייחסים לבשורה עצמה – בשורת ישוע המשיח! האם אתם רואים את מעודנות התנ"ך מתאר זאת? אם נקרא את הכתובים בלי שימת לב – אז העובדה שדוד חצה נחל בשם "בשור" לא תעורר שום תגובה, אלא תיתפס כחלק בנאלי מן הסיפור. אך אם קוראים את הכתובים בשימת לב ובדבקות – שם הנחל הופך להיות כמו נורה חזקה המטילה אור רב על העובדה שמשהו שמתקשר לבשורה, דהיינו: מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח – עומד להתרחש בהמשך! ולאחר השימוש בשם "בשור" בשמו"א ל':9, אנחנו מודרכים בקריאה לכוון אות-המשיח, המהווה רמז עקיף למוות, קבורה ותחייה של המשיח! השבח לאל!

ההתפתחות שלעיל הייתה דוגמא טובה לשימוש המקראי ברמז, כדי לכוון בעדינות למשהו עמוק יותר. למעשה, זה בדיוק מה שקורה במלכ"א א':42! זהו תיאור הכתרתו בחפזה של שלמה למלך, ע"י דוד אביו, בניסיון למנוע הפיכה עתידית ומרד על ידי בנו האחר, אדוניה. הבה נעיף מבט בוחן יותר במלכ"א א':38-42, תוך שימת לב לסדר האירועים.²⁸

- ◆ שלמה מורכב על פרדת אביו
- ◆ הוא נמשח ע"י הכוהנים
- ◆ העם שמח ומריע בתמיכה בשלמה בשעת ההכתרה
- ◆ אדוניה חוקר לסיבת ההמולה והמהומה בעיר
- ◆ הצהרה מסוימת בקשר לבשור בשורות טובות

ראינו קודם שבמקרה של כתובים המתקשרים לדוד, כמו בשמו"א ל':9-13, כשיש אזכור של המושג "בשורה" ונגזרותיו – ניתן גם למצוא רמז לאיזושהי התפתחות משיחית עמוקה יותר בהמשך. טענתי היא, שתופעה זו מתרחשת גם בקטע שלפנינו, במלכ"א א':38-42. הכתוב מעניק לנו רמז על עיקרון חשוב ביותר ביחס למשיח. האם אתם יודעים מהו? כדי להבחין בעקרון זה, עלינו לשים לב לעובדה משמעותית נוספת בתהליך הכתרתו של שלמה. עפ"י הכתוב במלכ"א א':40, העם הקים, מתוך שמחה, כל כך הרבה רעש ומהומה לפני שלמה, עד כי התחושה הייתה של "וּתְבַקַּע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם". זהו ניסוח מעניין. מה משמעות ההערה הזו? ניתן להבין שקול ההמון המריע כמעט גרם לרעידת-אדמה (רעש)! אך בכדי להבחין במשמעות המשיחית של הקטע, עלינו ליצור קשר נושאי נבון, עם קטע כתובים אחר, הלקוח מאחד מספרי הבשורה בברית-החדשה. האם אתם יודעים איזה קטע בבשורות הברית-החדשה קשור נושאית למלכ"א א':38-42? הנה לכם רמז נוסף: ניסוח נוסף המתאר רעש-אדמה הוא של **התבקעות סלעים!** ההקשר הנושאי הוא עם תיאור מסע הניצחון בכניסת ישוע לירושלים. אנא, שימו לב להקשר הנושאי שבין מלכ"א א':38-42, לבין איגרת לוקס י"ט:28/מתי כ"א:1-17:

- ◆ בשני הסיפורים העם מבקש להכתיר צאצא של דוד למלך על ישראל
- ◆ גם שלמה וגם ישוע רכבו על בהמה (פֶּרֶד ועֵיִר בהתאמה)

- ◆ צדוק הכהן, נתן הנביא, בניהו בן-יהוידע, הכרתים, הפלתים וכל העם – צעדו וקראו בקול: "יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה!" תלמידי ישוע הריעו: "בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה! שְׁלוֹם בְּשָׂמַיִם וְכְבוֹד בְּמְרוֹמַיִם!"
- ◆ אדוֹנָיָה וכל אורחיו – כולם ממתנגדי (אויבי) שלמה – שמעו את רעש ההמולה, וזה לא מצא חן בעיניהם. בדומה, גם הפרושים בירושלים שמעו את קולם של חסידי ישוע ותלמידיו, עם קריאותיהם בבקשה להכתירו למלך, וגם תגובתם הייתה שלילית.
- ◆ המהומה שנגרמה בשעת הכתרתו של שלמה גרמה לרבים לתהות בצדקת המעשה. המהומה שנגרמה בעקבות כניסת ישוע לירושלים גם כן גרמה לרבים לתהות בצדקת המעשה.
- ◆ הכתוב מציין שבשעת ההכתרה של שלמה, האדמה חשבה להיבקע מעצמת הרעש³⁸. הכתוב בלוקס מציין "אִם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הָאֲבָנִים תִּזְעַקְנָה".

ובכן, הקטע במלכ"א א' 42:38 הינו למעשה קטע משיחי! במקרה זה, דוד מהווה "דימוי" לאבינו שבשמיים, ושלמה מהווה "דימוי" לישוע, בנו. הקטעים המוזכרים ממתי ולוקס משחזרים את תיאור כניסת הניצחון של ישוע לירושלים. ובאופן דומה, שמו"ב י"ח:27 גם כן מאזכר את המושג "אֶל-בְּשׂוֹרָה טוֹבָה...!" שמו"ב י"ח:19-28 מספר כיצד שני רצים באים לספר למלך את דוד את תוצאות המלחמה עם אבשלום. האם ייתכן שגם קטע זה הינו התייחסות נסתרת לסיפור הבשורה, זאת אומרת, המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, בדיוק כפי שראינו בקטע שמו"א ל' 12:9? אני טען שבהחלט כן. יתירה מזו: משהו קרה בין הציר המרכזי שלנו, שמו"ב י"ז:29-27, לבין שמו"ב י"ח:27, דבר מה הקשור בזהות נושאית למוות, הקבורה והתחייה של המשיח. זה דבר אחד. רמז נוסף מתרחש בקטע שמו"ב י"ט:3, כשהכתוב מציין:

"וַתְּהִי הַתְּשֻׁעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵבֶל לְכָל-הָעָם כִּי-שָׁמַע הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר: 'נִעְצַב הַמֶּלֶךְ עַל-בְּנוֹ'".

שימו לב למילה "תשועה". איזה קשר יכול בכלל להיות בין מושג זה, תשועה, לבין המוות, קבורה ותחייה של המשיח? מבחינה לשונית-סמנטית - התשובה כמובן פשוטה: "תשועה" היא מילה הנגזרת מאותו שורש כמו "ישועה". שתיהן הן מושגים נרדפים זה לזה, שמשמעותם: ניצחון, שחרור, גאולה, הצלה.

ההגדרות הללו מתאימות לניסיונות שדוד עבר במשך כל פרשת מנוסתו מאבשלום – עד לניצחון הסופי, כאוב ככל שיהיה. זוהי התגלמותה של הגדרת התורה הבסיסית למושג הישועה: "הצלה מכף אויב – כנגד כל הסיכויים".

הפסוק שמו"ב י"ט:3 מציין כי "וַתְּהִי הַתְּשֻׁעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵבֶל", התייחסות נוספת לישועה שהתרחשה בפרק הקודם (י"ח), בסיפור הקודם – סיום המערכה בין דוד ואבשלום. ומבחינתנו אנו: דבר מה התרחש לאחר האירוע של הציר המרכזי שלנו (שמו"ב י"ז:29-27) אך לפני הפסוק הנוכחי, שמו"ב י"ט:3, שמייצג ניצחון-ישועה.

אם הנחה זו נכונה – אזי אנחנו יודעים שמעשה הישועה קשור איכשהו למוות, קבורתו ותחייתו של המשיח. וזהו הרמז השני שאנחנו פוגשים בסיפור מנוסת דוד מאבשלום: אנחנו רואים כאן תמונה מייצגת, ברורה, של הישועה המובטחת לנו בבשורת מותו, קבורתו ותחייתו של ישוע. בואו, אשחרר אתכם מן המתח, ואראה לכם את ישועת אדוני!

תמונת המוות, קבורה ותחיית המשיח

דמות דוד כדימוי נבואי

שימו לב כמה פעמים המספר **שלוש** ונגזרותיו, מוזכר בקטע שמו"ב י"ח:18-1. שמו"ב י"ח:3-1 מתעד את דוד מאמן ומכין את אנשיו לקראת המלחמה הבלתי נמנעת עם אנשי ישראל (צבא אבשלום). תראו שבפסוק יחיד, שמו"ב י"ח:2, המספר **שלוש** מופיע **שלוש** פעמים:

◆ **"וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת-הָעַם הַשְּׁלִישִׁית (במשמעות "שליש") בְּיַד-יֹאָב וְהַשְּׁלִישִׁית בְּיַד אַבְיָשִׁי בֶן-צְרוּיָה אָחִי יֹאָב וְהַשְּׁלִישִׁית בְּיַד אֶתִּי הַגִּיתִי וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-הָעַם יֵצֵא אֵצֶא גַם-אֲנִי עִמָּכֶם"**

שימו גם לב לכך, שבפסוק 14, יואב לוקח "שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים בְּכַפּוֹ וַיִּתְקַעם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם". ולבסוף, המילה "אֵלֶּה גדולה" – שם של **עץ**, עם דימוי נושאי **לעץ**, מוזכר בקטע זה **שלוש** פעמים, בשלושת הפסוקים הבאים: 9, 10, ו-14! את המשמעות של הפסוקים שמו"ב י"ח:6-8 (נושא סבך היער כמיקום הקרב) הסברתי בפרק הקודם, פרק ה'. ציינתי שם ששני הפסוקים מהווים הקשר נושאי ברור לסיפור קריעת ים-סוף, אירוע שמגלם בתוכו את ההגדרה הבסיסית שהתורה מעניקה למושג הישועה!

◆ **"וַתְּהִי-שֵׁם הַמִּלְחָמָה נְפוּצַת עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וַיִּרְבַּ הַיַּעַר לְאָכַל בָּעַם מֵאֲשֶׁר אָכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא" (שמו"ב י"ח:8)**

משמעות הפסוק שלעיל היא שנתונים טבעיים (סבך היער) הם שהפילו את מירב החללים באויב, ולא חרב דוד! כאמור בפרק ה', עובדה זו מהווה את ההקשר הנושאי לכך שבסיפור חציית ים-סוף, צבא פרעה גם כן לא הובס בכוח החרב של בני-ישראל, אלא ע"י "כוח-טבע": ים-סוף! בשני האירועים גם יחד היו אלה כוחות טבע שהשמידו את האויב. זוהי פשוט דוגמא נוספת להקבלה הנושאת שקיימת בין מנוסת דוד מאבשלום, למנוסת בני-ישראל מפני פרעה. ובמילים אחרות: הקטע הוא קטע כתובים המייצג **ישועה!** אף שלא הצלחתי למצוא כל מבנה כיאסטי או תקבולת בקטע שמו"ב י"ח:18-1 – מצאתי בכל זאת כמה הקשרים נושאים בין המחצית הראשונה והשנייה של הקטע:

◆ המשפט "עַתָּה (במשמעות: "אתה") כְּמוֹנוּ עֲשָׂרָה אֲלָפִים" בשמו"ב י"ח:3, קשור נושאת למשפט "וְעָלִי לְתֵת לְךָ עֲשָׂרָה כֶּסֶף וַחֲגֵרָה אֶחָת" בפסוק 11

◆ ההנחיה "וַיִּצְווּ הַמֶּלֶךְ אֶת-יֹאָב וְאֶת-אַבְיָשִׁי וְאֶת-אֶתִּי לְאִמּוֹר לְאֵט-לִי לָנֶעַר לְאַבְשָׁלוֹם וְכָל-הָעַם שָׁמְעוּ בְּצִוּוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת-כָּל-הַשָּׂרִים עַל-דָּבָר אַבְשָׁלוֹם" שבפסוק 5, קשורה נושאת לנאמר בפסוק 12: "כִּי בְּאֲזִינֵנוּ צִוּוֹה הַמֶּלֶךְ אֶתְךָ וְאֶת-אַבְיָשִׁי וְאֶת-אֶתִּי לְאִמּוֹר שְׁמְרוּ-מִי בְּנֶעַר בְּאַבְשָׁלוֹם"

◆ המספר **שלוש** ונגזרותיו מופיע הן בפסוק 2 (במשמעות שליש מהכוח) והן בפסוק 14 (יואב נוטל שלושה שבטים מחודדים)

◆ ונקודה אחרונה: בין דוד ואבשלום יש איזשהו קשר חבוי, או מעורפל. בפסוקים שמו"ב י"ח:5-2, מתנהל דיון אסטרטגי בין דוד לאנשיו, לקראת הקרב שבפתח. דוד רוצה גם הוא לצאת אתם לקרב, אך שרי צבאו התנגדו לכך, ביודעם שאבשלום ואנשיו יתמקדו במרדף בעיקר אחרי דוד.

○ "וַיֹּאמֶר הָעָם לֹא תֵצֵא כִּי-אִם-נָס נָנוּס לֹא-יִשְׁימוּ אֲלֵינוּ לֵב וְאִם-יָמְתוּ חֲצִינוּ לֹא-יִשְׁימוּ אֲלֵינוּ לֵב כִּי-עָתָה (בלשון "אתה") כְּמוֹנוּ עֲשֶׂרָה אֲלָפִים וְעָתָה טוֹב כִּי-תִהְיֶה-לָנוּ מַעִיר לְעִזּוֹר" (שמו"ב י"ח:3)

ובכן, מהו הקשר? באופן מדהים, הדיון הזה לגבי אפשרות משוערת שדוד עלול להילקח בשבי, מקרין באופן מפתיע את גורלו של אבשלום, ואת מותו האכזר. שימו לב כיצד יואב, ברגע שהוא שומע על מצבו הקשה של אבשלום, הוא אישית חדל מלרדוף ולהכות באנשי-ישראל, ומתמקד בהסרת הסיבה העיקרית למלחמה הבלתי חיונית הזו מן הזירה: אבשלום. ובדיוק כפי שלוחמי דוד העריכו לפני הקרב, שאנשי ישראל לא יתמקדו בצבא דוד אלא יותר בניסיון לשבות את דוד עצמו, כך בסופו של דבר יואב, לאחר שהרג את אבשלום, פקד על הפסקת המלחמה, כדי לחסוך בחיי האחים: "וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשָּׁפָר וַיָּשֶׁב הָעָם מִרְדֹּף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל כִּי-חֲשָׁךְ יוֹאָב אֶת-הָעָם" (שמו"ב י"ח:16).

שימו לב לניסוח המוזר בתיאור גורלו של אבשלום: "...וַיִּחַזַּק רֹאשׁוֹ בְּאֵלָה וַיִּתֵּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ..." (שמו"ב י"ח:9).

אין לנו אלא לתהות מדוע בחר הנביא לתאר את מצבו של אבשלום באופן מוזר כמעה. האם לעובדה שאבשלום נמצא תלוי "בין השמים ובין הארץ" יש משמעות כלשהי?

ישוע כמגשים הנבואות

לכל ארכו של הדיון שלנו אודות נבואות משיחיות, מצאנו אין ספור פעמים שעצם איזכור המספר **שלוש** ו/או כפולותיו, רומז בדרך כלל על כך שאולי מדובר בנבואה בעלת אופי משיחי. כפי שציינו לעיל, גם בקטע שלפנינו, שמו"ב י"ח:1-18, המספר שלוש מוזכר מספר פעמים, וזהו רמז לכך שהנבואה היא בעלת משמעות משיחית. בפרק ה' של ספר זה, צברנו עוד ידע לגבי ההגדרה הבסיסית שהתורה מעניקה למושג "ישועה". גם למדנו שם שהמשיח הינו זה שיביא ישועה; ולכן, בכל פעם שאנחנו קוראים קטע שבדרך זו או אחרת מזכיר, בין ישירות בין בעקיפין, או אף רומז לסיפור קריעת ים-סוף (האירוע שמשמש להגדרה הבסיסית של ישועה) - אנחנו יודעים שאנחנו נמצאים בעיצומה של נבואה משיחית. וזה גם המקרה עם החומר שלפנינו. בקטע הקודם ראינו כיצד הקרב בין צבאות דוד ואבשלום בברור קשור נושאת לקריעת ים-סוף.

אז היכן נמצאת תמונת המוות, קבורה ותחייה אותה אנחנו מחפשים? בקטע שמו"ב י"ח:1-18, מעט מאוד נאמר על דוד, שהוא הדמות המשיחית שלנו, לאחר פסוק 5. יתר הפרק (אחרי פסוק 5) עוסק בעיקר בתיאור הקרב, לכידתו של אבשלום ומותו. זכרו את אחד השיעורים הראשונים שלנו אודות נבואות משיחיות: לעיתים, נבואה משיחית – מעשים ואירועים המתייחסים למשיח – תהיה מיוצגת בחייה של דמות הקשורה בדמות המשיחית בה אנחנו מתמקדים, ולא דווקא בדמות עצמה. בפרק א' של ספר זה מצאנו נבואות משיחיות משתקפות בחייהן של שלוש דמויות: משה, יוסף ודוד. "אות המשיח", דהיינו אות התחייה, נמצא ישירות בחיי משה בלבד. במקריהם של יוסף ודוד, אות המשיח ורמזים משיחיים, נמצאו דווקא בחיי דמויות המקורבות אליהם, ולא בהם ישירות. בסיפור יוסף, מצאנו רמזים משיחיים בחיי שר-האופים ושר-המשקים. במקרהו של דוד, אות-המשיח נמצא אצל הנער המצרי בנחל הבשורה. זהו המאפיין של הנבואה המשיחית. העובדה שסימנים לפועל המשיח נמצאים דווקא בחיי

אנשים הקשורים בדמות המשיחית, ולא בה עצמה, גורמת לשינוי תפיסתי שלא ציפינו לו.²⁹ למשל, יוסף ודוד הם שניהם דמויות משיחיות, אך אות-המשיח וסימנים משיחיים משמעותיים אחרים נמצאו בחיי שר-האופים, שר-המשקים והנער המצרי. ה' פשוט משתמש בחייהם של אחרים כדי ללמד אודות פועלו של המשיח; יחד עם זאת, בכל פעם שה' עושה זאת, זה נעשה עם קשר הדוק לדמות משיחית אמיתית. כאשר מדובר בתופעה זו, יש בדרך כלל קשר נושאי בין הדמות המשיחית העיקרית, והדמות שבה ניתן אות-המשיח וסימנים משיחיים אחרים, המקורבת לה. זכרו שהסיבה העיקרית שבגללה הכתובים יוצרים בכלל הקשרים נושאים בין דמויות היא, כדי להצביע על מצב זהות כלשהו: A=B! במקרה של יוסף, הטקסט המקראי מקשר אותנו נושאת עם שר-האופים ושר-המשקים בדרכים שאיש מאיתנו בכלל לא משער... שימו לב כיצד חייהם של שר-המשקים ושר-האופים, בראשית מ' 1-23, מתקשרים נושאת לחייו של יוסף:

- ◆ אדונם של שר-המשקים ושר-האופים היה פרעה; אדונו של יוסף היה פוטיפר
- ◆ בראשית מ' 1 – שר-המשקים ושר-האופים חטאו כנגד פרעה אדונם; יוסף "חטא" כנגד אדונו פוטיפר
- ◆ בראשית מ' 2 – פרעה קצף על שר-המשקים ושר-האופים; קצפו של פוטיפר יצא על יוסף (בראשית ל"ט:19)
- ◆ בראשית מ' 3 – שר-המשקים ושר-האופים הושלכו לכלא אליו הושלך יוסף
- ◆ בראשית מ' 5 – שר-המשקים ושר-האופים חלמו חלומות; גם יוסף חלם חלומות
- ◆ בראשית מ' 21 – שר-המשקים הושב למשרתו; יוסף מרומם למשרה הגבוהה ביותר במצרים

כל ההקשרים הללו לא נועדו אלא כדי להמחיש לנו את הזהות והשוויון בין יוסף לשני השרים:

שר-המשקים ושר-האופים = יוסף

הסיבה שאות-המשיח ניתן בחיי שני השרים היא כדי לתת אותו ביוסף עצמו! דבר דומה קורה גם עם דוד והנער, העבד המצרי בנחל הבשור.

- ◆ עפ"י שמו"א ל' 15, הנער המצרי התשוש נמצא בשדה. ידוע לנו שתשיותו נבעה מהיותו חולה, ומן העובדה שבשמך שלושה ימים ושלושה לא לילות לא אכל לחם, ולא שתה מים. עפ"י שמו"ב י"ז 27-29, גם דוד היה תשוש כשנס מאבשלום
- ◆ עפ"י שמו"א ל' 11-12, דוד ואנשיו האכילו את הנער "וַיִּתְּנוּ-לוֹ לֶחֶם (מוצר העשוי מגרגר תבואה) וַיֹּאכַל וַיִּשְׁקֶהוּ מֵיִם, וַיִּתְּנוּ-לוֹ- פֶּלֶחַ דָּבָלָה וְשֵׁנֵי צִמְקִים"; עפ"י שמו"ב י"ז 27-29, שלושת רעי דוד הביאו לו ולאנשיו "חֲטִיִּם וְשִׁעְרִים וְקִמְחָה (גרגר תבואה מהם אפשר לאפות לחם) וְקִלְיָ וּפּוֹל וְעֵדְשִׁים וְקִלְיָ, וְדָבַשׁ וְחֶמְאָה וְצֹאֵן וְשִׁפּוֹת בָּקָר"

שוב אנחנו רואים בברור את ההקשר הנושאי שבין דוד לנער המצרי. וגם כאן, אות-המשיח שבחיי הנער המצרי הוא בעצם אות-המשיח בחיי דוד, משום שכתוצאה מההקשר הנושאי שיצרנו לעיל...

הנער המצרי בנחל הבשור = דוד

בכל מקום בו אות-המשיח או סימנים אחרים לפועל המשיח נמצאים בחייה של דמות המשויתת איכשהו לדמות משיחית בכתובים, תמצאו גם הקשרים אחרים בין שתי הדמויות, כדי שאפשר יהיה ליצור ביניהן זהות. בכך יתאפשר מתן אות-המשיח ופעלו בדמות המשיחית המקורית. כדי ללמד אותנו אודות המוות, קבורה ותחייה של המשיח, ה' משתמש במספר רב של דמויות במקרא. הוא מעוניין מאוד שנראה את התמונה בכללותה. זה גם המקרה בסיפור יצחק ושמעאל! את העובדה שיצחק הינו דמות משיחית אנחנו הרי יודעים, אך אות-המשיח נמצא גם בחיי שמעאל! אנא, השוו את הקטעים בראשית כ"א:9-20, גירוש שמעאל, עם הקטע בבראשית כ"ב:1-18, העקידה.

האם אתם מוצאים שבין שני הקטעים קיימים הקשרים נושאים כלשהם? האם שמתם לב לכך שבשני האירועים, אדוני דורש מאברהם להיפרד מבן אהוב? האם שמתם לב שבשני המקרים כל אחד מהבנים, בנפרד, עומד על סף מוות, אך ניצל ברגע האחרון? זהו אות-המשיח/אות-התחייה. בין שני הסיפורים הללו יש יחס נושאי כה קרוב, עד שניתן לבנות מהם תקבולת, אותה תמצאו להלן.

תקבולת: בראשית כ"א:20-11 ובראשית כ"ב:1-24

(א) בראשית כ"א:13-11 – לאברהם חיבה חזקה לבנו שמעאל: "וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינַי אֲבִרְהָם עַל אוֹדוֹת בְּנֹוֹ"; בעקיפין – אדוני מצווה על אברהם לגרש את שמעאל: "כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַיִךְ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ"

(ב) בראשית כ"א:14 – אברהם משכים קום מוקדם בבוקר; אברהם עורך הכנות למסע, ומכין צידה לדרך: לחם ומים; הורה יוצא למסע אל הלא-נודע עם ילדו (הגר ושמעאל יצאו למדבר באר-שבע)

(ג) בראשית כ"א:16-15 – פרידת הגר מישמעאל; הכתוב מציין מחסור במים, החיוניים לחיים, כסימן לבאות: ישמעאל בסכנת מוות; יחס בין ישמעאל וצמחיה: הוא מונח תחת שיח; נוצר מרחק בין הגר לילד – כמטחוו-קשת; היא ממתינה, בוכייה, למות הילד

(ד) בראשית כ"א:18-17 – מלאך אלוהים קורא אל הגר מן השמים; אלוהים שומע את קול הנער; "קוּמִי שְׂאִי אֶת-הַנֶּעֱר וְהַחֲזִיקִי אֶת-יָדָךְ בִּי"

(ה) בראשית כ"א:19 – "וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת-עֵינֶיהָ וַתֵּרָא בָּאָר מִיָּם"; חיי הנער ניצלו ע"י אספקת מים

(ו) בראשית כ"א:21-20 – חיי שמעאל ושושלת אשתו

(א) בראשית כ"ב:2-1 – לאברהם חיבה חזקה לבנו יצחק: "קַח-נָא אֶת-בְּנֶךְ אֶת-יִצְחָק אֲשֶׁר-אֶהְבֵּת אֶת-יִצְחָק"; אלוהים מצווה על אברהם להעלות את בנו לעולה

(ב) בראשית כ"ב:4-3 – אברהם משכים קום מוקדם בבוקר; אברהם עורך הכנות למסע: מבקע עצים לעולה, חובש חמור ומכין שני נערים; הורה יוצא למסע אל הלא-נודע עם ילדו (אברהם ויצחק בדרכם להר המוריה)

(ג) בראשית כ"ב:10-5 – פרידת אברהם ויצחק מן הנערים; הכתוב מציין מחסור בשה החיוני לעולה, כסימן לבאות: יצחק בסכנת מוות; יחס בין יצחק ועצים: יצחק נושא את העץ; נוצר מרחק בין אברהם, יצחק והנערים: "וַאֲנִי וְהַנֶּעֱר גִּלְכָּה עַד-כֹּה"; אברהם מרים את ידו האוחזת במאכלת, מוכן לשחוט את בנו

(ד) בראשית כ"ב:12-11 – מלאך אדוני קורא אל אברהם מן השמים; אדוני משגיח באמונתו של אברהם; "אֶל-תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל-הַנֶּעֱר"

ה' בראשית כ"ב:13 – "וַיֵּשָׂא אַבְרָהָם אֶת-עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה-אֵיל"; חיי הנער ניצלו
 ע"י אספקת איל במקומו
 ו' בראשית כ"ב:15-24 – חזון לגבי עתידו של יצחק, צאצאיו ושושלת אשתו

הסיבה לכך שאות-המשיח נראה בחיי ישמעאל היא, משום שאף כי במסכת חייו ישנם סימנים בעלי משמעות משיחית, הם מתייחסים בעצם לחייה של הדמות המשיחית האמיתית – ליצחק. ע"י יצירת הקשר הנושאי הברור בין יצחק לישמעאל (A=B) – אנחנו מסוגלים ביתר קלות הן להבין את ההקשרים, והן להציב את המידע שליקטנו מחיי ישמעאל – בחיי יצחק. את הדוגמאות הללו הבאתי כאן רק בכדי לתמוך בטענתי, שכדי לראות את תמונת המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, עלינו לבחון את חיי אבשלום ולא את חיי דוד! כבר הראיתי שדוד ואבשלום מקושרים זה לזה נושאת, וכל מה שאנשי דוד אמרו אודותיו ואודות צבאו, בסופו של דבר קרה לאבשלום ולצבאו! גם עפ"י תכנית אחיתופל, ההוראה לצבא אבשלום הייתה להתעלם מצבא דוד מייד לאחר הריגתו הצפויה; אך המציאות הייתה לבסוף, שצבא דוד התעלם מצבא אבשלום, והמלחמה נפסקה מייד לאחר הריגתו של אבשלום!
 ועכשיו, ביודענו כבר שאבשלום מקושר נושאת לדוד, בואו נחליט האם באמת קיימת בחיי דוד תמונת-נושא של מוות, קבורה ותחייה.³⁰

אנחנו יודעים שיואב בן-צרויה, שר-צבא דוד, תקע שלושה (רמז) שבטים מחודדים לתוך לב אבשלום, בעודנו חי ותלוי על סבך האלה (ראה שמו"ב י"ח:14-16). אך האם שמתם לב לדבר מה מוזר שקרה בעקבות העונש האכזרי הזה? אבשלום לא מת מכך! חישבו על זה: כמה אנשים היו לדעתכם שורדים את תקיעתם של שלושה פגיונות-עץ מחודדים לתוך ליבם? העובדה היא שגם לאחר מכן, עוד נצרכו עשרה מנערי יואב להכות את אבשלום למוות: לא היה די בתקיעת שלושת שבטי העץ המחודדים כדי להמיתו! ובמילים אחרות: משעת הדקירה ועד למוותו – אבשלום הפגין יכולת מדהימה של התגברות על המוות! זו לא הייתה תחייה מלאה ושלימה כפי שראינו במקרים קודמים, אלא רמז להמצאות היכולת לגבור על המוות! ולבטח קיים כאן הקשר נושאי לישוע המשיח, היחיד שהפגין ניצחון מושלם וממשי על המוות. כמו כן, שימו לב לעובדה נושאת נוספת: גם את ישוע המשיח דקרו בחרב, בהיותו מוקע על צלב (העץ), בעודנו בחיים (ראה בשורת יוחנן י"ט:34).³¹

לאחר שהרגו את אבשלום, אנחנו קוראים שאנשי יואב לקחו את גופתו "וַיִּשְׁלִיכוּ אֹתוֹ בַּיַּעַר, אֶל-הַפֶּחַת הַגָּדוֹל (בור גדול), וַיִּצְבּוּ עָלָיו גַּל-אֲבָנִים גָּדוֹל מְאֹד". זהו כמובן דימוי נבואי המורה על כך שגם גופו של ישוע הונח בבור-קבר גדול, ואת כניסתו חסמו באבן גדולה מאוד. מעניין לראות, שלאחר שהכתובים מספרים לנו על מותו וקבורתו של אבשלום, הם ממשיכים ומספרים לנו על כך שאבשלום התכונן מראש, ובנה לעצמו מצבת-קבורה:

"וַאֲבָשָׁלֹם לָקַח וַיִּצְבּוּ לוֹ בְּחַיּוֹ אֶת-מִצְבֵּת אֲשֶׁר בְּעֵמֶק-הַמֶּלֶךְ, כִּי אָמַר: 'אֵין-לִי בֶן בְּעֵבֹר הַזְּכִיר שְׁמִי'. וַיִּקְרָא לַמִּצְבֵּת עַל-שְׁמוֹ, וַיִּקְרָא לָהּ יַד אֲבָשָׁלֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (שמו"ב י"ח:18).

אשאל אתכם שאלה: לשם מה בנה אבשלום יד לעצמו? משום שלא היה לו זרע, בן, שימשיך וישיא את שמו. זאת אומרת, שללא בן או אנדרטה על שמו – לא יישאר זכר לקיומו. כמה מעניין: אנשים מקימים לעצמם אנדרטאות כדי להנציח את עצמם-זכרם. הם רוצים להישאר חרוטים בזיכרון האנושי גם לאחר מותם. האם אתם מצליחים לראות רמז סמלי לתחייה, בעצם הקמת יד אבשלום? אני רואה. הקמת היד, האנדרטה על שמו, היא דרכו של אבשלום לנצח את המוות, שהוא בעצם מחיקת זכר. זו הייתה תכניתו לממש את המשך קיומו בזיכרוןם של אנשים, אפילו דורות לאחר מותו הגשמי. הניסיון לראות את מות ישוע דרך

מסכת חיי אבשלום הוא אולי מאולץ משהו, אך את הדימוי הטוב והמשכנע ביותר אני שומר לסוף.

הטקסט שעלינו לבחון לשם כך נמצא בשמו"ב י"ח:9-10:

9 וַיִּקְרָא אֲבִשְׁלֹום לִפְנֵי עֲבָדֵי דָוִד. וְאֲבִשְׁלֹום רָכַב עַל-הַפָּרָד, וַיָּבֵא הַפָּרָד תַּחַת שׁוֹבֵךְ-הָאֵלֶּה הַגְּדוֹלָה, וַיַּחֲזֹק לְאִשׁוֹ בְּאֵלֶּה, וַיִּתֵּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ וְהַפָּרָד אֲשֶׁר-תַּחֲתָיו עָבַר. ¹⁰ וַיֵּרָא אִישׁ אֶחָד וַיִּגְדַּל לְיוֹאָב, וַיֹּאמֶר: 'הִנֵּה רָאִיתִי אֶת-אֲבִשְׁלֹום תְּלוּי בְּאֵלֶּה'

ציינתי קודם את המוזרות שבניסוח שאבשלום "ניתן בין שמים וארץ". אני משוכנע שתיאור זה רק נועד למשוך את תשומת ליבנו למצבו של אבשלום. שימו לב לכך שהוא נותר תלוי על האלה – שהיא עץ נפוץ בארץ. זהו אם כן הדימוי הברור ביותר של מות המשיח בכל סדרת הפרקים א' עד י"ח בספר שמו"ב.

התמונה הזו, של אבשלום תלוי על עץ, היא דימוי נבואי של ישוע המשיח, שהוקע על צלב עץ³² – גם הוא נתון בין שמים וארץ! איזה דימוי מדהים! האם הפן הנבואי כאן יכול להיות ברור יותר? המשיח הוצא להורג בצליבה (בשורות: מתי כ"ז:35, 40; מרקוס ט"ו:25, 30, 32; יוחנן י"ט:17, 23). וגם כאן, שוב, בדיוק כמו הדמויות של שר-המשקים, שר-האופים, הנער המצרי בבשור, שני המרגלים ביריחו, ישמעאל, יהונתן ואחימעץ, וגם רבים אחרים – דימויים נבואיים נראים דווקא בחייהם של אנשים שלא היינו משערים או מצפים שימלאו תפקיד כדמויות משיחיות.

בקטע הכתובים הזה ישנה תמונה יפה נוספת. שימו לב לכך ששיער אבשלום הסתבך בצמחייה, בסבך האלה. האלה היא עץ, עץ סבוך. כך שמעשית, בעודו תלוי שם בשערו, לראש אבשלום היה שזור זר: האלה היא עץ סבוך עד קוצני. גם על ראש ישוע המשיח, בעת היותו על הצלב, הניחו זר קוצים ודרדרים, כביטוי לועג לכתר מלכות (ראה מתי כ"ז:29, מרקוס ט"ו:17, יוחנן י"ט:2, 5). הדימוי הנבואי של זר הקוצים שעל ראש ישוע נמצא גם במקומות אחרים במקרא. בידוענו (1) שמות אבשלום הוא בעצם דימוי נבואי למות ישוע המשיח, (2) ששערו הסבוך של אבשלום בסבך האלה הוא דימוי נבואי לזר הקוצני שעל ראש ישוע, נהיה מסוגלים ליצור כאן הקשר נושאי נוסף ל"כתר הקוצים" של אבשלום.

קיים מקרה נוסף של דימוי למות המשיח, שבו יש גם דימוי משנה מרומז לזר הקוצים שעל ראש המשיח. האם אתם זוכרים את שאלתו החקרנית של יצחק לאביו אברהם, בדרכם לעקידה? "הֲנֵה הָאֵשׁ וְהַקְּצִיִּים וְאֵיִה הַשָּׁה לְעֹלָה" (בראשית כ"ב:7). תשובת אברהם הייתה שאלוהים יראה - ידאג לספק - את השם לעולה. ומה באמת קרה שם? בבראשית כ"ב:14-13 נאמר על אברהם: "...וַיֵּרָא וְהִנֵּה-אֵיל אַחַר נֶאֱחָז בְּסִבְךָ בְּקֶרְנָיו". בשלב זה אנו יודעים בביטחון שהאיל סופק כקרבן ע"י אלוהים – כמו המשיח – משום שהאיל עצמו היה תחליף תמים ליצחק, בדיוק כפי שישוע הינו התחליף התמים והנקי עבור כולנו! בדיוק כפי שהאיל האחוז בסבך בקרניו מהווה דימוי לישוע, כך גם מות אבשלום מסמל ומדמה את מות ישוע. בשני הסיפורים גם יחד אנחנו מוצאים דימוי סמלי לזר הקוצים שלראש ישוע. האם אתם זוכרים את "מותו" (הסמלי) של יונה הנביא? במשך שלושת ימי שהייתו בבטן הדג, שהייה המהווה דימוי וסמל לשהייה בת שלושת הימים של ישוע בקבר, התפלל יונה לאלוהים. שימו לב לנאמר ביונה ב':6:

"אֶפְפוּנֵי מַיִם עַד-נַפְשׁ תְּהוּם יִסְבְּבֵנִי סוּף חֲבוּשׁ לְרֵאשִׁי" (יונה ב':6).

ידידים יקרים, הנה זה בא, בפעם השלישית! הסוף החבוש לראש יונה במשך שהייתו בבטן הדג, הינו בבואה המשקפת את כתר הקוצים על ראש ישוע. אנחנו גם צריכים לזכור כאן את דימוי המוות של שר האופים בבראשית מ'16: שר האופים סיפר ליוסף שראה בחלומו "וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלֵי חֲרִי עַל-רֹאשִׁי". אתם זוכרים וודאי שפתרון החלום של שר-האופים ומימושו מהווים תמונה סמלית ברורה של מות המשיח, משום ששר האופים ניתלה על עץ: "בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִישָׂא פְרָעָה אֶת-רֹאשְׁךָ מֵעֵלְיךָ וְתִלָּה אוֹתְךָ עַל-עֵץ"! ושוב יש לנו תיאור של תמונת מוות של דמות שיש לה צמחיה לראשה (סלי הקש = צמחיה), ובכך הדמות הזו מספקת לנו את דימוי הנבואה הרביעי לכך שעל ראש ישוע יהיה מונח, בשעת צליבתו, כתר קוצים³³.

מסתבר שקיימות ראיות נוספות התומכות בעובדה שדמותו של אבשלום אכן מעניקה לנו תדמית של מות המשיח. האם יש באפשרותכם ליצור הקשר נושאי לקטע כתובים נוסף שמתייחס לנושא שעל הפרק? אתן לכם רמז: ספר יהושע. האירוע המדובר נמצא ביהושע י', ומתאר את תבוסת חמשת מלכי האמורי. שימו לב בבקשה להקשר הנושאי שמקשר את יהושע י' עם שמו"ב י"ח:1-18:

- ◆ הקטע ביהושע י' קשור נושאת לקריעת ים-סוף, כפי שגם שמו"ב י"ח מקושר לאותו אירוע. מצאנו את זאת גם בפרק ה' של ספר זה. שני הקטעים (יהושע י' ושמו"ב י"ח) משמשים כתיאורי-יסוד של נושא הישועה.
- ◆ בפרק ה' של ספר זה, ציינתי לפניכם כיצד בשני הקטעים גם יחד, אלוהים מביס את האויב תוך שימוש בכוחות הטבע הסרים למרותו:
  - יהושע י'11 – "וַיְהִי בַּנֶּסֶם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּמִוֶּרֶד בֵּית-חֹרֶן וַיְהִי הַשְּׁלִיךְ עֲלֵיהֶם-אֲבָנִים גְּדֹלוֹת מִן-הַשָּׁמַיִם עַד-עֲזָקָה וַיָּמָתוּ רַבִּים"
  - שמו"ב י"ח:8 – "וַתְּהִי-שָׁם הַמִּלְחָמָה נְפוּצָת עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וַיָּרַב הַיַּעַר לְאָכַל בָּעָם מֵאֲשֶׁר אָכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא"
- ◆ בשני הקטעים קיים משפט אחד זהה:
  - יהושע י'11 – "...וַיָּמָתוּ רַבִּים אֲשֶׁר-מָתוּ בְּאֲבָנֵי הַבָּרָד מֵאֲשֶׁר הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב"
  - שמו"ב י"ח:8 – "...וַיָּרַב הַיַּעַר לְאָכַל בָּעָם מֵאֲשֶׁר אָכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא"

מדוע אם כך כוללים תיאורי ההבסה של מלכי האמורי ע"י יהושע, והבסת אבשלום ע"י דוד, רמזים כה רבים לאירוע קריעת-הים? התשובה: כמו בסיפור קריעת ים-סוף, גם סיפורים אלה שלפנינו, כוללים מידע שעוזר לנו להבין את משמעות הישועה המוענקת לנו ע"י ישוע המשיח! כפי שראיתם – בין שני הקטעים קיים קשר נושאי. אך כהרגלי – השארתי לסוף את ההקשרים הטובים ביותר!

- ◆ בשני הקטעים – האויב נתלה על עץ
- ◆ בשני הקטעים - הושלכו גופות האויב לסוג מסוים של בור-קבר
- ◆ בשני הקטעים – נערם גל אבנים לחסום את אתר הקבורה, ולכסות עליו!

ההקשרים הנושאים בין שני הקטעים הללו ממש מהממים! אם היו לכם ספיקות בקשר לעובדה שגוויית אבשלום התלויה על עץ מייצגת כהצבעה נבואית, את תמונת מות המשיח על הצלב, אני מקווה שלאחר ההקשרים הנושאים האחרונים – הספיקות הללו הוסרו. זהו הקשר נושאי נוסף זהה מסוג "תכונת השוויון המוחלף" (אם $B = A$ ו- $C = B$ אזי $A = C$). אנחנו כבר יודעים שמות אבשלום מהווה דימוי למות המשיח, שהוקע (צליבה/הוקעה היא סוג של תלייה) על צלב עץ, ולכן...

הנבואה אודות מות המשיח = תיאור מות אבשלום

$$B = A$$

יחד עם זאת, מות אבשלום קשור נושאית למותו של אדוני-צדק מלך ירושלים האמורי! וזהו חלק ה- C = B במשוואתנו, ולכן –

מות אבשלום = מות אדוני-צדק

$$C = B$$

ובחזרה למשוואה: אם B=A ו-C=B, אזי C=A. ובמילים אחרות, אם מות המשיח שווה למות אבשלום (B=A) ומות אבשלום שווה למות אדוני-צדק (C=B), אזי מות המשיח שווה למות אדוני-צדק (C=A):

הנבואה אודות מות המשיח = תיאור מות אדוני-צדק

$$C = A$$

מן המתועד בספרי הבשורה של הברית החדשה, אנחנו יודעים שמותו של אדוני-צדק הוא תמונת-מראה של מות ישוע המשיח. שניהם הומתו על ידי הוקעה על עץ, וגוויות שניהם הושלכו לבור/מערת-קבורה. בשני המקרים גם הושמו אבנים גדולות בפתח המערה. אתם רואים – גם מותו של אדוני-צדק, המלך האמורי, משמש כנבואה נסתרת אודות מות המשיח! אני יודע שזה נשמע מוזר – שה' משתמש במסכת חייהם של עובדי-אלילים חוטאים כדי לצייר בפנינו תמונה של מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח. יחד עם זאת, הבה נבחן את האפשרות הזו ביתר פירוט.

בסיפור העלילה על תפיסתו של אדוני-צדק, יש הרבה פרטים מרתקים, שגם רומזים לנו אודות אמיתות עמוקות יותר. ולכן, אשאל אתכם שאלה נוקבת: משמעות השם "אֲדֹנֵי-צֶדֶק" הרי ברורה לנו, אך מדוע זה מלך עובד-אלילים, המולך, מכל המקומות שבעולם, דווקא על ירושלים, נקרא בשם כל כך משמעותי? אני חושב שאתם כבר יודעים את התשובה: זהו שם בעל השלכה נבואית! זהו דימוי המחשה נבואי לאירועים עתידיים, כאשר **מלך ירושלים** בעתיד, ישוע המשיח, יהיה ראוי להיקרא באמת – "אֲדֹנֵי-צֶדֶק" – אדון הצדק והצדקה, וגם הוא, כמו אדוני-צדק הראשון, יוקע (ייתלה) על עץ, ייקבר במערת-קבורה, שאבן גדולה נגללה לפיתחה, לחסום אותה.

מכל זווית שנביט בדברים, נראה שה' משתדל תמיד להראות לנו את נושא המוות, הקבורה והתחייה של המשיח – האירוע הכי "מנובא" בתנ"ך! ה' משתמש הן בדמויות משיחיות והן באנשים הקשורים נושאית לאותן דמויות משיחיות, כדי ללמד אותנו אמת חשובה אחת: שהמשיח יצטרך (1) למות בתלייה-צליבה על צלב-עץ (2) להיקבר במערת-קבורה (3) לקום לתחייה ביום השלישי. האם סיפורו של אדוני-צדק מעניק לנו תמונת-תאור של התחייה? וודאי וודאי. עפ"י הנאמר ביהושע י':15-19, נמצאו מתחבאים במערה במקום הנקרא מקְדָה. הוראותיו של יהושע לאנשיו היו: (1) לגלול אבן גדולה לפתח המערה, (2) להציב שומרים בפתח המערה, עד לשיבת הכוח הלוחם למקום מאוחר יותר.

אחת ההתייחסויות המוקדמות ביותר למושג "מערה" בתנ"ך נמצאת בבראשית כ"ג:9. זוהי מערת-המכפלה שאברהם קנה, כמקום קבורה עבור שרה אשתו. וכמובן שהפסוק הזה מקשר קשר נושאי ישיר, את מוטיב המערה עם מוטיב המוות! ועתה נפנה לראות תמונת-תאור של תחייה, כפי שהיא משתקפת ביהושע י':

- ◆ אדוני-צדק מלך ירושלים, הושם במערה – מראה וסמל למוות וקבורה
- ◆ אבן גדולה הונחה בפתח המערה בה הוחזק מלך ירושלים, אדוני-צדק, כשבוי
- ◆ שומרים הוצבו לשמור על המערה, למנוע את הימלטותו של אדוני-צדק
- ◆ בשלב מאוחר האבן שבפתח המערה נגולה, ומלך ירושלים, אדוני-צדק, יצא החוצה ממקום-מוות – בחיים! באם התמונה יכולה להיות ברורה יותר?

אני בטוח שאתם מבינים את הנקודה. הכול נועד להוות דימוי תיאורי של המוות, קבורה ותחייה של המשיח, מלך ירושלים האמיתי, ואדון הצדק והצדקה (ראה מתי כ"ז:59-61, מרקוס ט"ו:46 ולוקס כ"ג:53).

- ◆ ישוע, אדון הצדקה, הושם במערת-קבר
- ◆ גללו אבן גדולה, אותה הניחו בפתח הקבר
- ◆ שומרים הוצבו בפתח המערה, לוודא שגופתו של מלך-ירושלים לא תוצא ממנה (מתי כ"ז:62-66)
- ◆ שלושה ימים לאחר קבורתו, אבן הקבורה הוסטה הצידה, ומלך-ירושלים האמיתי, אדון הצדק והצדקה, יצא ממערת המוות חי וקיים (מתי כ"ח:1-8, מרקוס ט"ז:1-8, לוקס כ"ד:1-7, יוחנן כ':1-2).

בשלב זה אני מבקש להביא לכם ראיה אחרונה לכך שהמסופר בשמו"ב י"ח:1-18 הינו סיפור עלילה אודות מוות, קבורה ותקומה, וגם לכך שהוא מהווה חלק מהמבנה הכיאסטי המרכזי שלי. אני משחזר עבורכם כאן קטע קצר מן המבנה, כדי שתראו את הקשר.

ט) שמו"ב י"ז:18-19 – יהונתן ואחימעץ יורדים להסתתר בבאר; בעלת הבית מסווה את הבאר עם מסך.

י) שמו"ב י"ז:23 – אחיתופל נוטל את נפשו בחנק (תלייה).

כ) שמו"ב י"ז:24-25 – אבשלום ממנה את עמשא כשר צבא במקום יואב בן-צרויה; דוד חונה ומתאושש במחניים.

ל) שמו"ב י"ז:27-29 – בהיות דוד ומחנהו רעבים, צמאים ותשושים במדבר - שלושה אנשים ממחניים מביאים להם אספקה.

מ) שמו"ב י"ח:1-5 – דוד פוקד את אנשיו ומחלק את צבאו לשלושה ראשים; דוד עצמו מתמקם ליד שער העיר.

נ) שמו"ב י"ח:9-15 – אבשלום תלוי בסבך האלה; השליח מסרב לקבל מתת שוחד מיואב; מות אבשלום.

ט) שמו"ב י"ח:17 – אנשי יואב משליכים את גופת אבשלום לבור גדול (פח), ומערימים עליו גל אבנים גדול מאוד.

שימו לב כיצד האירועים בשמו"ב י"ח:17-1 (המרכיבים ט' – כ') קשורים נושאת לשמו"ב י"ז:25-18 (מרכיבים ט – כ). בואו ונבחן כל אחד מן המרכיבים בנפרד.

- ◆ מרכיבים ט/ט' – שימו לב כיצד השלכת גופתו של אבשלום לפחת, קשורה נושאת לירידת יהונתן ואחימעץ לבאר. ושוב נוכחנו שהקשר הנושאי מלמד אותנו שיהונתן ואחימעץ הם דמויות זהות לאבשלום (B=A)! בפרק הקודם, פרק ה', כבר למדנו שיהונתן ואחימעץ הינם דמויות משיחיות, ושירידתם אל הבאר היוותה תמונה המסמלת את מות המשיח. ולכן, המסקנה היא שאם יהונתן ואחימעץ מקושרים נושאת לאבשלום – אזי אקט השלכת גופתו של אבשלום אל הבור גם היא מהווה תמונה סמלית של מות המשיח, נקודה שראינו והבהרנו פעמים רבות לאורך הספר.
- ◆ מרכיבים י/י' – כאן ראינו שאבשלום ואחיתופל קשורים זה לזה נושאת, משום ששניהם נתלו. האם המשמעות היא שגם מות אחיתופל מהווה תמונה סמלית של מות המשיח? במקרה זה, קרוב לוודאי שלא, משום שכבר הבחנו בקשר נושאי בין התאבדותו של אחיתופל לזו של יהודה איש-קריות, ולכן, מות אחיתופל אינו מסמל את מות המשיח. זהו פשוט קשר נושאי שנועד לבסס את שלמות המבנה הכיאסטי המרכזי שלנו.
- ◆ מרכיבים כ/כ' – לאלה אין קשר עם הנושא הנדון

הסיבה לגלישה הנושאת של שמו"ב י"ז:24-15

אני מציע שבשלב זה נערוך מעט סדר בדברים, וגם נקשור מעט קצוות. בפרקים קודמים של ספר זה ציינתי שמחבר שמו"ב הציג בפשטות תיאור כרונולוגי של האירועים שהתרחשו בשעת מנוסת דוד מפני אבשלום. עלילת הדברים פרושה בשמו"ב ט"ו:10 עד כ'2:2. יחד עם זאת הבחנו קודם בהקבלות נושאות שבין מנוסת דוד לסבלו של ישוע. ברמת הפשט, כל האירועים הקשורים במרד אבשלום ומנוסת דוד, הינם התגשמות הנבואה שניתנה לדוד ע"י נתן הנביא, שהחרב לא תסור מביתו. אך בבחינה נושאת של הכתובים, גילינו שבעצם מסופר כאן במקביל סיפור נוסף – סיפור הבשורה, סיפור הסבל, מוות, קבורה ותחייה של ישוע המשיח. ובאותה מידה של חשיבות – הביטוי הנושאי של סיפור הבשורה כפי שהוא נפרש בסיפור מנוסת דוד, תואם לחלוטין את הכרונולוגיה של הבשורה כפי שהיא פרושה בכל ארבעת ספרי הבשורה של הברית החדשה!

מוקדם יותר מצאנו, שבהצגה הכרונולוגית של סיפור הבשורה דרך מנוסת דוד מאבשלום, חלה סטייה קלה בציר הזמן. ראינו שהקטע שמו"ב י"ז:24-15 גולש לו לפתע ונפרד מציר הזמן המקביל של אירועי הבשורה! ציינתי קודם שהמוות, הקבורה והתחייה של המשיח, מיוצגים נושאת פעמיים בקטע זה. עד עתה ניתחנו את אחד האירועים – פעילותם של יהונתן ואחימעץ – וציינו שירידתם לבאר (להתחבא בה) ועלייתם ממנה, מייצגים תמונה סמלית של המוות, הקבורה והתחייה של ישוע. אם מעשיהם של יהונתן ואחימעץ אכן מהווים תמונה נבואית המסמלת את מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח, אזי הסטייה מציר הזמן הכרונולוגי של הבשורה נעשית ברורה. הביטוי בבקשה בטבלת ההשוואה המצטברת שבסוף פרק זה, והיעזרו בה. בפרק ד' של ספר זה מצאנו שהאספקה שהובאה לדוד ואנשיו בסיס נבואי/נושאי להשוואה עם נושא העזרה בנשיאת הצלב שישוע קיבל משמעון מקירניה. ברור ששמעון מקירניה עזר לשאת את הצלב לפני המוות, הקבורה והתחייה של ישוע ולכן, הקטע שמו"ב י"ז:24-15, קטע המכיל שתי נבואות נפרדות אודות המוות, הקבורה והתחייה של ישוע, בעצם סוטה מסדר הזמנים הנכון של אירועי הבשורה. תמונת המוות, קבורה ותחייה אמורה להתרחש באיזשהו שלב לאחר התמונה המסמלת את שמעון מקירניה עוזר למשיח לשאת את

הצלב! ברור שמהו "השתבש" בסדר הכרונולוגי של ההצגה הנושאת של הבשורה. עובדה זו יוצרת לנו שאלה הדורשת מענה. בידוענו שסיפור מנוסת דוד מפני אבשלום כולל ייצוג נושאי של סיפור המוות, קבורה ותקומה של המשיח, מדוע הוא מיוצג "שלא במקומו", בסטייה מציר הזמן, בקטע שמו"ב י"ז:24-15?

התשובה לשאלה זו טמונה באופי המבני של סיפורי המקרא. כאשר אנחנו³⁴ רוקמים סיפור עלילה, אנחנו בדרך כלל מתחילים בנקודה א', מתקדמים עם העלילה לנקודה ב', וכך הלאה, בסדר כרונולוגי של התרחשויות. לא כך נהגו הנביאים לפרוש את נבואותיהם. זכרו שכל סיפור העלילה הסבוך הזה, של מנוסת דוד מאבשלום, נכתב כמבנה כיאסטי! ולכן, כל הנושאים המופיעים במרכיבי החלק האחד שלו, **חייבים** להתאים לנושאי המרכיבים בחלק השני, אך בסדר הפוך. כשאתם קוראים את הדיון שלהלן – אנא, הביטו במבנה הכיאסטי המקוצר שלעיל.

שימו לב לעובדה שהקטע שגורם לנו "בעיה כרונולוגית" בייצוג הנושאי של המוות, הקבורה והתחייה של המשיח – שמו"ב י"ז:24-15 – מיוצג כמרכיב ט' במבנה הכיאסטי שלעיל. אף כי המבנה הכיאסטי מציין בהתייחסותו רק את שמו"ב י"ז:19-18, מרבית האירועים המתארים את קורות יהונתן ואחיעזר בבאר, מתרחשים בעיקר בפסוקים 22-15 של פרק י"ז. הסיבה לכך שייצוג נושאי של המוות, קבורה ותחייה מופיע כאן היא, שהנביא שמואל פורש את האירועים מבחינה נושאת, אך ביחס להקשר שלהם למבנה הכיאסטי, וייצוג שכזה חיוני כאן, בנקודה זו דווקא, כדי לאזן נושאת את תמונת המוות, הקבורה והתחייה של המשיח כפי שהיא מיוצגת במרכיבים ט' – י' במחצית השנייה של המבנה! ובמילים אחרות – מאחר והמרכיבים ט' – י' מתייחסים לנושא המוות, הקבורה והתחייה של המשיח – גם המרכיבים ט' – י' צריכים להתייחס לכך, משום שהסיפור פרוש לפנינו בשיטה הכיאסטית.

בנקודה זו, לאחר שראינו את ייצוג המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, יתר האירועים שמתרחשים בעת מנוסת דוד מאבשלום אמורים לשקף ולייצג בהקבלה נושאת אירועים שהתרחשו אחרי תחייתו של ישוע. בפרק הבא של הספר נחשוף בפניכם אירועים שהתרחשו למעשה לאחר תחיית ישוע, אירועים המיוצגים סמלית בשמו"ב י"ח:19 עד כ':2.

טבלת-השוואה מצטברת

הקשרים הנושאים בין שמו"ב ט"ו:10 – כ':2, לספרי הבשורה

שמואל ב'	ספרי הבשורה
שמו"ב י"ח:9 – אבשלום תלוי בשערותיו באלה	מתי כ"ז:29, מרקוס ט"ו:17, יוחנן י"ט:5,2 – לראש ישוע הונח כתר קוצים
שמו"ב י"ח:9 – אבשלום תלוי בין שמיים וארץ	מתי כ"ז:35,40, מרקוס ט"ו:32,25,30, לוקס כ"ד:20, יוחנן י"ט:23,17 – ישוע הוצא להורג בצליבה (סוג של תלייה) על צלב עץ
שמו"ב י"ח:14-18 – אבשלום נדקר בליבו בעזרת שלושה שבטי-עץ מחודדים; אבשלום הומת, ונקבר בפחת גדולה, בור גדול, עליו הניחו גל אבנים	יוחנן י"ט:34, מתי כ"ז:59-66, כ"ח:1-8, מרקוס ט"ו:46, ט"ז:1-8, לוקס כ"ג:53, כ"ד:1-7, יוחנן כ':1-2 – ישוע נדקר בחרב; ישוע הומת, נקבר במערת-קבורה, ואבן גדולה נגולה לפתח המערה, לחסום אותה.

"רגע של נושא"

בנקודה זו אני מבקש להתייחס למזמור תהילים ק"י, ולהוכיח לכם שהמזמור הינו מזמור משיחי. כבר עסקנו בהרחבה בסיפור פדיון משפחות דוד ואנשיו מידי העמלקים. אנחנו כבר יודעים שדוד עצמו הוא דמות משיחית. אנחנו גם יודעים שספר שמו"א פרק ל' מהווה נבואה משיחית (אות המשיח מתואר בשמו"א ל':9-13). ולכן כל קטע כתובים שמתקשר נושאת לשמו"א ל':9-13, יהיה, קרוב לוודאי, משיחי גם הוא. שימו לב להקשר הנושאי שבין שמו"א ל':9-13 לבין בראשית י"ד 1-20.

- ◆ ברא' י"ד:2-1 – "וַיְהִי בַיּוֹם אֲמַרְפֶּל מֶלֶךְ-שְׁנַעַר אֲרִיזָה מֶלֶךְ אֶלְסָר כְּדָרְלַעֲמֵר מֶלֶךְ עֵילָם וְתַדְעֵל מֶלֶךְ גּוּיִים, ² עָשׂוּ מִלְחָמָה אֶת-בְּרַע מֶלֶךְ סְדוּם וְאֶת-בְּרָשַׁע מֶלֶךְ עַמּוֹרָה שֶׁנָּאָב מֶלֶךְ אַדְמָה וְשָׁמְאָבֵר מֶלֶךְ צְבוּיִם וּמֶלֶךְ בְּלַע, הַיֵּא-צֶעֶר"
- שמו"א ל':1 – "וַיְהִי בְּבֹא דָוִד וְאָנְשָׁיו צָקְלָג בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְעַמְלָקִי פֶשְׁטוֹ אֶל-נֹגֵב וְאֶל-צָקְלָג, וַיִּכּוּ אֶת-צָקְלָג וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ בְּאֵשׁ"
- ◆ ברא' י"ד:12 – "וַיִּקְחוּ אֶת-לוֹט וְאֶת-רְכֻשׁוֹ בֶן-אָחִי אַבְרָם, וַיֵּלְכוּ וְהוּא יוֹשֵׁב בְּסְדוּם"
- שמו"א ל':2 – "וַיֵּשְׁבוּ אֶת-הַנָּשִׁים אֲשֶׁר-בָּהּ מִקְטָן וְעַד-גְּדוֹל, לֹא הָמִיתוּ אִישׁ, וַיִּנְהָגוּ וַיֵּלְכוּ לְדָרְכָם"
- ◆ ברא' י"ד:14 – "וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו וַיֵּרַק אֶת-חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדּוּף עַד-דָּן"
- שמו"א ל':9-10 – "וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ-מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אָתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד-נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתְרִים עִמָּדוֹ. ¹⁰ וַיִּרְדּוּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע-מֵאוֹת אִישׁ וַיַּעֲמְדוּ מֵאֲחֵי אִישׁ אֲשֶׁר פָּגְרוּ מֵעֵבֶר אֶת-נַחַל הַבְּשׂוֹר"
- ◆ ברא' י"ד:13 – "וַיָּבֹא הַפְּלִיט וַיַּגֵּד לְאַבְרָם הָעֵבֶרִי"
- שמו"א ל':11-16 – "וַיִּמְצְאוּ אִישׁ-מִצְרִי בְשׂוּדָה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל-דָּוִד וַיִּתְּנוּ-לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁקֶהוּ מִיַּם. ¹² וַיִּתְּנוּ-לוֹ- פֶּלַח דְּבִלָה וְשִׁנֵּי צִמְקִים וַיֹּאכַל, וַתֵּשֶׁב רֹחוֹ אֵלָיו, כִּי לֹא-אָכַל לֶחֶם וְלֹא-שָׁתָה מִיַּם שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת. ... ¹⁵ וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד: 'הַתּוֹרִידֶנִי אֶל-הַגְּדוּד הַזֶּה?' וַיֹּאמֶר: 'הַשְּׁבָעָה -לִי בְּאֵלוֹהִים אִם-תִּמְתֵּנִי וְאִם-תִּסְגְּרֶנִי בְּיַד-אֲדָנִי, וְאֹרִידְךָ אֶל-הַגְּדוּד הַזֶּה!'"
- ◆ ברא' י"ד:16 – "וַיֵּשֶׁב אֶת כָּל-הָרֶכֶשׁ, וְגַם אֶת-לוֹט אָחִיו וּרְכֻשׁוֹ הַשֵּׁיב, וְגַם אֶת-הַנָּשִׁים וְאֶת-הָעַם"
- שמו"א ל':18-19 – "וַיֵּצֵל דָּוִד אֶת כָּל-אֲשֶׁר לָקְחוּ עִמָּלָק וְאֶת-שְׁתֵּי נָשָׁיו הַצִּיל דָּוִד. ¹⁹ וְלֹא נִעְדַר-לָהֶם מִן-הַקְטָן וְעַד-הַגְּדוֹל, וְעַד-בָּנִים וּבָנוֹת, וּמִשְׁלָל וְעַד כָּל-אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם - הַכֹּל הַשֵּׁיב דָּוִד"
- ◆ ברא' י"ד:21-24 – "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-סְדוּם אֶל-אַבְרָם: 'תֵּן-לִי הַנֶּפֶשׁ וְהָרֶכֶשׁ קַח-לְךָ'. ²² וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל-מֶלֶךְ סְדוּם: 'הֲרַמְתִּי יָדִי אֶל-יְהוָה אֵל עֲלִיּוֹן קָנָה שָׁמַיִם וְאָרֶץ, ²³ אִם-מִחוּס וְעַד שְׂרוּף-נֶעֱלַ, וְאִם-אֶקַח מִכָּל-אֲשֶׁר-לָךְ, וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשֵׂרְתִּי אֶת-אַבְרָם. ²⁴ בְּלַעְדֵּי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְחֶלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִלְכּוּ אִתִּי עִנְרָ אֲשַׁכַּל וּמִמָּרָא הֵם יִיקְחוּ חֶלְקָם'"
- שמו"א ל':20-25 – "וַיִּקַּח דָּוִד אֶת-כָּל-הַצֹּאֵן וְהַבְּקָר נֶהְגוּ לִפְנֵי הַמִּקְנֶה הַהוּא וַיֹּאמְרוּ: 'זֶה שְׁלַל דָּוִד'. ²² וַיַּעַן כָּל-אִישׁ רַע וּבִלְעֵל מִהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִלְכוּ עִם-דָּוִד וַיֹּאמְרוּ: 'עַן אֲשֶׁר לֹא-הִלְכּוּ עִמִּי לֹא-נָתַן לָהֶם מִהַשְּׁלָל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ כִּי אִם-אִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ וְאֶת-בָּנָיו וַיִּנְהָגוּ וַיֵּלְכוּ'. ²³ וַיֹּאמֶר דָּוִד: 'לֹא-תַעֲשׂוּ כֵן אִחֵי ... כִּי כַחֲלֵק הַיּוֹרֵד"

במלחמה וכחלק היושב על-הפלים יחדו יחלקו'.²⁵ ויהי מהיום ההוא ומעלה וישמה לחוק ולמשפט לישראל עד היום הזה"

קל מאוד להבחין ששני הסיפורים הללו כמעט זהים במשמעותם, וזאת משום העיצוב האלוהי שלהם. שימו לב לכך שהקטע ברא' י"ד:20-18 מכיל התייחסות לאדם מסתורי בשם מלכי-צדק מלך שלם:
 "18" ומלכי-צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון.¹⁹ ויברכהו ויאמר: 'ברוך אברם לאל עליון קנה שמים וארץ,²⁰ וברוך אל עליון אשר-מגן צריך בידו'. וייתן-לו מעשר מפל" (ברא' י"ד:18-20).

בואו אם כך, ונבחן מה יש בידינו. ובכן, ידוע לנו שהקטע שמו"א ל':31-1 מכיל נבואה משיחית. פה ראינו שבין ברא' י"ד:20-1 ושמו"א ל':31-1 קיים קשר נושאי הדוק. מכאן נובע שגם הקטע ברא' י"ד:20-1 הינו משיחי באפיו. אך ההקשרים אינם מסתיימים כאן: בכל התנ"ך, מופיע שמו של מלכי-צדק רק פעם אחת נוספת, וזאת במזמור ק"י:4!

"7 נשבע יהוה ולא ינחם: 'אתה-כהן לעולם, על-דברתי, מלכי-צדק" (מזמור ק"י:4).

אין צל של ספק, שאותו מלכי-צדק המוזכר כאן במזמור ק"י, קשור נושאת למלכי-צדק מבראשית י"ד. ולכן – אם ברא' י"ד הוא משיחי, אזי הקטע המקושר לו, דהיינו – מזמור ק"י, גם הוא משיחי באופיו!³⁵ הבה נבחן זווית משיחית אחת נוספת בשמו"א ל':31-1, ונציין לעצמנו מה מתרחש בשמו"א ל':26-31!

"26" ויבא דוד אל-ציקלג וישלח מהשלל לזקני יהודה לרעהו לאמור: 'הנה לכם ברכה משלל אויבי יהוה'.²⁷ ולאשר בבית-אל, ולאשר ברמות-נגב, ולאשר ביתר,²⁸ ולאשר בערער, ולאשר בשפמות, ולאשר באשתמע,²⁹ ולאשר ברכל, ולאשר בערי הירחמאל, ולאשר בערי הקיני,³⁰ ולאשר בחרמה, ולאשר בכור-עשן, ולאשר בעתד,³¹ ולאשר בחברון ולכל-המקומות אשר-התהלך-שם דוד הוא ואנשיו" (שמו"א ל':26-31).

אנחנו מבחינים בקטע שלעיל בנדבת ליבו של דוד, המוכן לחלוק את שלל הניצחון שלו עם אֶחָיו. קטע זה אמור להזכיר לכם נבואה משיחית נוספת שבין מזמורי תהילים. אם דבר לא עולה לכם בראש, נסו להתייחס למתואר בשמו"א ל':31-1: היזכרו בכך שדוד פדה את משפחתו שנלקחה בשבי, ובכך, בעקיפין, הוא שבה שבי... זה לא מזכיר לכם משהו?

"19" עלית למרום, שְׁבִית שְׁבִי, לְקַחַת מִתְּנוֹת בְּאֲדָם" (מזמור ס"ט:19).

ומכאן משתמע שמעשיו של דוד הינם התגשמות נבואית-נושאת של מזמור ס"ט:19, בכך שהוא אכן שבה שבי, וחילק מתנות (שלל) לאנשיו. לפסוק הזה גם ניתנה מאוחר יותר ע"י שאול השליח, משמעות משיחית, באיגרתו לאפסים פרק ד':10-7:

"7" אָבֵל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲתָנוּ הֶעֱנַק חֶסֶד כְּפִי הַמִּידָה שֶׁהֶעֱנִיק לוֹ הַמֶּשִׁיחַ.⁸ לִכֵּן נֹאמַר: 'עֲלֵה לְמָרוֹם, שְׁבֵה שְׁבִי, וְיִיתֵן מִתְּנוֹת לְבָנֵי אָדָם'.⁹ 'עֲלֵה' מֵהַפְּרוּשָׁה, אִם לֹא שָׁגַם הַקָּדִים וְיָרַד אֶל תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ.¹⁰ הַיּוֹרֵד הוּא אֲשֶׁר גַּם עָלָה אֶל מַעַל כָּל הַשָּׁמַיִם, לְמַעַן יִמְלֹא אֶת הַכֹּל".

ומכאן נראה שגם מזמור ס"ט הינו מזמור משיחי באופיו!

פרק ז'

מהי הבשורה ?

מבוא:

בפרק הקודם הצגתי בפניכם ראיות **נושאות** נוספות, שאינן ניתנות להפרכה, אודות המוות הקבורה והתחייה של ישוע המשיח. פרק זה יוסיף ויספק ראיות נוספות לכך שהאירועים המתוארים בשמו"ב י"ח:1-18 בעצם מתייחסים לסיפור הבשורה, דהיינו – סיפור המוות, הקבורה והתחייה של ישוע המשיח. בפרק זה ניצור גם הקשרים נושאים עם קטעי כתובים רלוונטיים אחרים בתנ"ך, הקשרים שאף יוסיפו ויחזקו את המצבור העשיר של ראיות שכבר נמצאות בידינו, אודות ייסורי ישוע. אך שני הפרקים שלפנינו, פרק זה והפרק שאחריו, לא רק יציגו בפנינו תדמיות הקשורות באירועי סבלותיו של ישוע, אלא גם יעזרו לנו להבין את רחשי ליבו של ה': מדוע הוא היה מוכן להפגיע את עוון כולנו בבנו יחידו.

מהי מהות "השמועה הטובה" הכלולה בבשורת המשיח?

בשלב זה אני מבקש לשאול אתכם שאלה: מה היא 'השמועה הטובה' ומה היא 'בשורת המשיח ישוע'³⁶? אחדים מכם אולי חושבים שהתשובה קלה; אבל למעשה היא איננה כה קלה. אם הגעת לאמונה במשיח דרך דרשה המבוססת על ספרי הברית החדשה, תשובתך וודאי תהיה "השמועה הטובה שבבשורה משתייכת למוות, לקבורה ולתחייה של המשיח ישוע". אך אם לעומת זאת אתה בא מרקע של יהדות מסורתית גרידא – תשובתך וודאי תהיה שונה לחלוטין! אך ממה נובע הפער הזה בין התשובות? אם אתה בא מרקע יהודי, ותשובתך מתבססת בעיקרה על התנ"ך, וודאי תאמר שימות המשיח קשורים למיגור אויבי ישראל ולביסוס מלכות אלוהים. אך אם מאידך אתה מאמין ממוצע בבשורת הברית החדשה, וידיעותיך בכתובים מתבססות בעיקרן על הברית החדשה – תאמר וודאי שליבת הבשורה היא המוות, הקבורה והתקומה של המשיח. אך הרשו לי לשאול אתכם שאלה נוספת: אם נכונה ההנחה שכתבי הברית-החדשה מהווים ביסודם תיאור ההתגשמות של נבואות התנ"ך, אז מדוע קיים שוני כה רב בין הגדרת הבשורה של יהודי הבקיא בתנ"ך, להגדרתו של המאמין בברית החדשה? מדוע אין שניהם מגיעים לאותה מסקנה? מדוע אין המאמין היהודי מבין שבשורת המשיח מתייחסת למוות, קבורה ותחייה של המשיח, ומדוע אין המאמין הלא יהודי מבין שהמדובר הוא במיגור סופי של אויבי ישראל ובביסוס מלכות האלוהים?

כדי לענות על השאלות הללו, הבה נבחן מה אומר התנ"ך לגבי בשורת המשיח, ונשווה זאת עם הכתוב בברית-החדשה. לאחר חיפוש בתנ"ך, הגעתי למסקנה שאת המונחים והשמות: "בשורה", "בשורה טובה", "משמיע טוב", "שמועה טובה" ו"בשור", ניתן לחלק לארבע קבוצות. בקבוצה I ישנן ההתייחסויות שמגדירות בברור, או מעניקות תחושה ברורה של תפיסת המונח "שמועה טובה" בתנ"ך. בקבוצה II יש קטעים עם הקשר נושאי עקיף לקשרים אחרים עם מסר הבשורה. בקבוצה III קיימות התייחסויות לפסוקים שנוגעים בנושא השמועה הטובה, אך אינם כה ברורים בהגדרתם כמו אלו שבקבוצה I. ולבסוף, בקבוצה IV נכללת רשימת מופעים של פסוקים, שבדיוק כמו בניתוח הנושאי שעשינו, מתארים נבואות שבצורה עקיפה או מרומזת, מצביעות על אירועים מחיי ישוע המשיח. הבה ונבחן את ארבע הקבוצות, ונראה מה אנחנו יכולים להפיק מהן.

קבוצה I – הגדרה ברורה וישירה של "בשורה טובה" – "שמועה טובה"

- ◆ **ישעיהו נ"ב:7-10** – "מה-נאוו על-ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה אמר לציון: מלך אלוהיך. קול צופיך נשא קול יחדו רננו כי עין בעין יראו בשוב יהוה ציון. פצחו רננו יחדו חרבות ירושלים כי-נחם יהוה עמו גאל ירושלים. חשף יהוה את-זרוע קדשו לעיני כל-הגוים, וראו כל-אפסי-ארץ את ישועת אלוהינו"⁷
- ◆ **ישעיהו מ'9-11** – "על הר-גבה עלי-לך מבשרת ציון הרימי בפוח קולך מבשרת ירושלים, הרימי, אל-תיראי. אמרי לערי יהודה הנה אלוהיכם: הנה - אדני יהוה בחזק יבוא, וזרעו משלה לו; הנה שכרו אתו, ופעלתו לפניו. כרעה עדרו ירעה, בזרעו קבץ טלאים, ובחיקו יישא, עלות ינהל"⁹
- ◆ **ישעיהו ס"א:7-1** – "רוח אדני יהוה עלי, וען משח- יהוה אתי לבשר ענווים, שלחני לחבש לנשברי-לב, לקרא לשבויים דרור, ולאסורים פקח-קוח. לקרא שנת-רצון ליהוה, ויום נקם לאלוהינו. לנחם כל-אבלים; לשום לאבלי ציון, לתת- להם פאר תחת אפר, שמן ששון תחת אבל, מעטה תהילה תחת רוח פהה. וקרא להם אילי הצדק, מטע יהוה להתפאר. ובנו חרבות עולם שממות, ראשנים יקוממו, וחדשו ערי חרב שממות דור ודור. ועמדו זרים ורעו צאנכם, ובני נכר איכריכם וכרמיכם. ואתם - כהני יהוה תקראו, משרתי אלוהינו יאמר לכם. חיל גוים תאכלו, ובקבוצם תתימרו. תחת בשתכם - משנה וכלמה ירנו חלקם. לכן בארצם משנה ירשו שמחת עולם תהיה להם"¹
- ◆ **נחום ב'1** – "הנה על-ההרים רגלי מבשר משמיע שלום. חגי יהודה חגיך, שלמי נדריך, כי- לא יוסיף עוד לעבר-בך בלייעל, פלה נכרת"¹

קבוצה II – קטעים עם הקשרים נושאים לקטעים ברורים עם מסר הבשורה³⁷

- ◆ דה"א ט"ז:23 – "שירו ליהוה כל-הארץ, בשרו מיום-אל-יום ישועתו"²³
- ◆ מזמור צ"ו:2 – "שירו ליהוה, ברכו שמו, בשרו מיום-ליום ישועתו"²

קבוצה III – קטעים עם הקשר נושאי עקיף לבשורת-המשיח

- ◆ מל"ב ז:9 – "9 ויאמרו- איש אל-רעהו: 'לא-כן אנחנו עושים; היום הזה - יום-בְּשֹׁרָה הוא, ואנחנו מחשים, וּחִכֵּינוּ עַד-אֹרֶן הַבֶּקֶר - וּמִצָּאֵנוּ עֹוֹן. וְעַתָּה, לָכוּ וְנִבְאֶה וְנִגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ" ³⁸
- ◆ מזמור מ':10 – "10 בְּשֹׁרְתִי צָדֵק בִּקְהַל רַב; הִנֵּה שְׁפַתִּי לֹא אֶכְלָא; יְהוָה - אֵתָּה יְדַעְתָּ"
- ◆ משלי כ"ה:25 – "25 מִיָּם קָרִים עַל-נֶפֶשׁ עֵינֶיךָ, וְשִׁמוּעָה טוֹבָה מֵאַרְץ מֶרְחָק"

קבוצה IV – קטעים עם נבואות מרומזות על פועל המשיח

- ◆ שמו"א ל:9-10 – "9 וַיִּלְךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ-מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד-נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתָרִים עִמָּדוֹ. ¹⁰ וַיִּירָדְף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע-מֵאוֹת אִישׁ וַיַּעֲמְדוּ מֵאֵתִים אִישׁ אֲשֶׁר פָּגְרוּ מֵעֵבֶר אֶת-נַחַל הַבְּשׂוֹר"
- ◆ שמו"ב י"ח:25-28 ו-31 – "25 וַיִּקְרָא הַצֶּפֶה וַיִּגַּד לְמֶלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם-לִבְדּוֹ - בְּשׂוֹרָה בְּפִיו וַיִּלְךְ הַלּוֹךְ וְקָרַב. ²⁶ וַיִּרְא הַצֶּפֶה אִישׁ-אַחֵר רָץ וַיִּקְרָא הַצֶּפֶה אֶל-הַשַּׁעַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה-אִישׁ רָץ לִבְדּוֹ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם-זֶה מִבְּשׂוֹר. ²⁷ וַיֹּאמֶר הַצֶּפֶה אֲנִי רָאִיתִי אֶת-מְרוּצַת הָרֵאשׁוֹן כְּמִרְצַת אַחִימַעַץ בֶּן-צְדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִישׁ-טוֹב זֶה וְאֶל-בְּשׂוֹרָה טוֹבָה יָבֹא. ²⁸ וַיִּקְרָא אַחִימַעַץ וַיֹּאמֶר אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלוֹם וַיִּשְׁתַּחוּ לְמֶלֶךְ לְאִפְיוֹ אֲרָצָה וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר סָגַר אֶת-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-נִשְׂאוֹ אֶת-יָדָם בְּאֲדָנֵי הַמֶּלֶךְ"
- ◆ מל"א א':42 – "42 עוֹדְנוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה יוֹנְתָן בֶּן-אֲבִיתָר הִלְחֵן בָּא וַיֹּאמֶר אֲדֹנָיְהוּ: 'בָּא, כִּי אִישׁ חִיל אֵתָּה וְטוֹב תְּבַשֵּׂר' "

כאשר בוחנים את תוכן הקטעים בקבוצות I ו-II, ניתן להבין בקלות מדוע ימות המשיח נתפסים ביהדות כעידן בו אויבי ישראל ימוגרו לחלוטין, ומלכות האלוהים תתקיים ותבוא לידי ביסוס ומימוש. בקיצור: פסוקים אלה אכן מתארים את העידן המשיחי! שימו לב באיזו הבלטה מתוארים הנושאים הבאים בקבוצות I ו-II:

- ◆ **ישועה** – אתם וודאי זוכרים שבפרק ה' של ספר זה, מצאנו מהי ההגדרה הבסיסית של מושג הישועה בתורה. גילינו שהתורה מגדירה "ישועה" כאקט של היושעות מאויבים – ממצב של חוסר סיכוי מוחלט. וזוהי בדיוק התמונה המוצגת לנו בקטעים הנבואיים שלעיל, קטעים המקשרים באופן ברור בין "ישועה" ל"בשורה טובה".
- ◆ **שלום** – שימו לב כמה פעמים מופיע בפסוקים שלעיל המושג "שלום" – בין ישירות ובין בעקיפין, בתיאורים של מצבי שלום, שלווה והשקט. היהדות מצפה שכאשר יבואו ימות המשיח – אדוני ינסוך את שלומו על כלל העולם. השלום הוא מאפיין נוסף של "הבשורה הטובה".
- ◆ **"מֶלֶךְ אֱלֹהֵיךָ"** – פן נוסף של ימות "הבשורה הטובה", מוגדר בקטעי הנבואה שלעיל כמלכות אלוהים. הבשורה הטובה היא בכך שהאדון ישוב לציון וירושלים, לשלוט ולמלוך ממנה על כל תבל, ועם ישראל משמש כראש לכל אומות העולם.
- ◆ **עיניים רואות** – האירוע הזה, של שיבת אדוני לירושלים כמלך ישראל (והאומות) ימשוך אליו תשומת לב רבה. כל עין תחזה בשוב אדוני לפדות את עמו, והמחזה יהיה מרהיב-עין בדיוק כמו זה של קריעת ים-סוף.

- ◆ **זרוע חזקה** – נושא זה מתייחס לגאולה המדהימה שאדוני מתעתד לגאול את עמו עם שיבתו. החזון הנבואי שאליו עלינו לשאת את עינינו בהקשר הזה הוא קריעת ים-סוף: זוהי מהותה של "הבשורה הטובה".
- ◆ **נחמת ציון** – כאשר המשיח ישוב – הוא ינחם את העם היושב בציון.
- ◆ **שיבת הגולים** – אדוני יקבץ את נידחי ישראל מכל קצות הארץ, וישיבם לארץ ישראל. זוהי הנבואה מתוך ספר דברים ל':4! שיבת הגולים היא אחד מן האירועים המקדימים לביסוס מלכות האלוהים, והמשימה של קיבוץ הנידחים היא משימה שרק המשיח, הוא ולא אחר, יכול למלא.
- ◆ **שלמות לעם ישראל** – הבשורה הטובה הכלולה בפן זה היא, שכאשר אדוני ישוב לציון, על עם ישראל היושב בציון יִשְׁרוּ אז נחמה, שלום, שימחה, צדקה, חירות, שפע וברכה מרובים.
- ◆ **יום נקם** – פן נוסף של הבשורה הטובה הגלומה בימות המשיח הוא, שאדוני ישוב בין היתר גם כדי לשפוט: הן את אויבי ישראל, והן את החלקים בעם ישראל המתכחשים לבריתו.

כפי שאתם רואים, **קטעי הכתובים בקבוצות I ו-II מגדירים כהלכה את משמעות ומהות "הבשורה הטובה"**. מהרשימה שלעיל, ברור מדוע ביהדות, תפיסת הבשורה הטובה היא של יְמִי: (1) ישועה (2) שלום כלל עולמי (3) שליטה ומלכות אלוהים (4) ברכה רבה ונחמה לישראל (5) שיבת הגולים (6) יום נקם על כל אויבי אדוני. אלו הם הנושאים הגלויים והברורים הקשורים "בבשורת השמועה הטובה".

האם שמתם לב לדבר מה מוזר בקטעי התנ"ך שהבאנו כקטעים מגדירים לבשורה הטובה? האם מצאתם בהם איזשהו איזכור של המוות, קבורה ותחייה של המשיח, או משהו בנושא העבד הסובל? לא, בכלל לא. לא ישעיהו נ"ב:7-10, לא ישעיהו מ':9-11, ישעיהו ס"א:1-6 או נחום ב':1, מעניקים מידע מפורש אודות המוות, קבורה ותחייה של המשיח. מאחר וזה המצב, אני רוצה להציב כאן שתי שאלות נוספות, הדורשות מענה:

1. מדוע מאמיני הברית-החדשה טוענים שהבשורה מתייחסת למוות, קבורה ותחייה של המשיח, בעוד שמרבית נבואות התנ"ך, אלו המזכירות את המושג "שמועה/בשורה טובה" – כלל אינן מזכירות אפילו ברמז את התפיסה הזו?
  2. הברית-החדשה טוענת לכל אורכה שעצם הבשורה היא המוות, קבורה ותחיית המשיח. האם בתפיסתה זו היא מציגה בפנינו מסר-בשורה שונה מזה של התנ"ך?
- בואו נבחן שתי דוגמאות המייצגות את הגדרת הבשורה של הברית-החדשה. ספר מעה"ש פרק ט"ו, מתאר את כנס מועצת הזקנים בירושלים. תוך כדי הכנס, קם שמעון-כִּיפָא וסיפר כיצד אלוהים בחר בו מבין האחים, לבשר את הבשורה לגויים:

"⁷ אַחֲרֵי וְכוּחַ מְמַשֵּׁךְ קָם כִּיפָא וְאָמַר לָהֶם: 'אֲנִישִׁים אֲחִים, אַתֶּם יוֹדְעִים כִּי מִיָּמִים רַאשׁוֹנִים בְּחֶרְנֵי אֱלוֹהִים מִבְּיַנְיָכֶם כְּדִי שְׁמַפִּי יִשְׁמְעוּ הַגּוֹיִים אֶת דְּבַר הַבְּשׂוּרָה וְיִאֱמִינוּ'" (מע"ה ט"ו:7).

כיפא מתייחס כאן לאירוע המתואר במע"ה ש'י'. בואו נבחן את המסר ששמעון כיפא נושא בפני הגויים, כדי שנזכר בהבנה רבה יותר לגבי טיב ומהות העובדות שכיפא ראה בהן "בשורה":

34" פתח כיפא בדברו ואמר: 'באמת רואה אני שאלוהים איננו נושא פנים, 35 אלא בכל עם ועם מי שירא אותו ועושה צדק רצוי לפניו. 36 אתם יודעים את הדבר ששלח לבני ישראל, בבשרו שלום על-ידי ישוע המשיח אדון הכל, 37 דבר שהיה בכל יהודה והחל בגליל לאחר הטבילה שהכריז יוחנן: 38 ישוע מנצרת, אשר אלוהים משח אותו ברוח הקדוש ובגבורה, התהלך בארץ כשהוא עושה חסד ומרפא את כל הנדבאים תחת יד השטן, כי אלוהים היה אתו. 39 ואנו עדים על כל מה שעשה בארץ היהודים ובירושלים; הוא אשר גם הרגוהו בהוקעה על עץ. 40 אותו הקים האלוהים ביום השלישי ונתן לו להראות, 41 לא לכל העם, אלא לעדים שאלוהים קבע אותם מראש, לנו אשר אכלנו ושתינו אתו אחרי קומו מן המתים. 42 הוא צוה עלינו להכריז לעם ולהעיד כי אותו שם האלוהים לשופט החיים והמתים. 43 עליו כל הנביאים מעידים כי כל המאמין בו יקבל בשמו סליחת חטאים" (מע"ה 34-43).

כפי שאתם רואים, הבשורה ששמעון-כיפא מתאר במע"ה ש ט"ו:7 הינה האמת אודות המוות, הקבורה והתחייה של ישוע המשיח! גם שאול השליח מגדיר עבורנו את הבשורה, בדבריו באיגרת הראשונה לקורינתיים, ט"ו:1-4:

1" אחי, אני מזכיר לכם את הבשורה שהשמעתי לכם, בשורה אשר גם קבלתם אותה וגם עומדים אתם בה; 2 באמצעותה אתם גם נושעים, אם מחזיקים אתם בדבר שבשרתי לכם - שאם לא כן, לשווא הייתה אמונתכם. 3 מסרתי לכם בראש ובראשונה מה שגם קבלתי, שהמשיח מת בעד חטאינו, לפי הכתובים; 4 נקבר וקם לתחייה ביום השלישי, לפי הכתובים" (קור"א ט"ו:1-4).

וכך, הן שמעון-כיפא והן שאול, מבינים שמשמעות הבשורה הינה המוות, הקבורה והתקומה של המשיח. אבל, אני תוהה, מאין בכלל צצה לה התפיסה הזו? הרי הגישה הזו לא התבטאה בכלל בקטעי הנבואה מן התנ"ך, שתיארו את מהות הבשורה. מחברי הברית-החדשה הגדירו את מהות המונח "בשורה" שלא בהתאם למוגדר בישעיהו נ"ב:7-10, ישעיהו מ'9-11, ישעיהו ס"א:6-1 או נחום ב'1, ובכך יצרו מה שעשוי להראות כסתירה בין שתי התפיסות. ולכן, הבה ננסה להתיר את הסבך ע"י כך שניתן מענה על שתי השאלות ששאלנו קודם: מדוע נהגו כך מחברי הברית החדשה.

עלינו לזכור שבאותם ימים, מלוא היקף המשמעות של המונח היה בחזקת מסתורין אמיתי! כן, בדיוק. אדוני חשף רק מספר היבטים אודות הבשורה בימי התנ"ך. הקבוצות I ו-II פורשות בפנינו את המידע. יחד עם זאת, בימי התנ"ך, אלוהים לא רצה שעמו אכן יבין במלואה את משמעות הבשורה, משמעות הקשורה במוות, קבורה ותחייה של המשיח! הדבר היה בבחינת מסתורין, והקב"ה רצה שהמסתורין יישאר בעינו, עד לזמן המתאים להסרתו. וכל זאת נעשה כדי להבטיח התגשמות הדברים במועד שהוא קבע.

1" משום כך אני, שאול, אסיר המשיח ישוע בעבורכם הגויים... 2 אם אמןם שמעתם על התפקיד הנוגע לחסד אלוהים שנתן לי למענכם, 3 וכיצד בחזון נגלה לי הרו, כפי שכתבתי לעיל בכמה מקלים. 4 כשתקראו ותוכלו לראות את הבנתי ברז המשיח, 5 הרו אשר בדורות הקודמים לא נודע לבני אדם, כמו שנגלה בעת לשליחיו ולנביאיו הקדושים, בדרך הרום - 6 שיהיו הגויים שתפי נחלה, שתפי גוף ושתפי ההבטחה במשיח ישוע על-ידי הבשורה; 7 ולבשורה זאת הייתי למשרת מתקן מתנת החסד שאלוהים נתן לי כפי פעלת כוחו. (אפס"ס ג'1-7).

ואיך אנחנו יכולים להוכיח שהתנ"ך אכן מגדיר את המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, כבשורה טובה? קלי קלות! בואו נתבונן בקבוצה IV, הסדרה האחרונה של פסוקים עם התייחסות למונח "בשורה". למעשה, בפרקים קודמים בספר עסקתי בהרחבה בנייתו כל אחד

מהקטעים המוזכרים בסדרה. הבה נסקור את מה שלמדנו על כל קטע. רק זיכרו שבפרק הקודם, פרק ו', נגענו בכלי-עזר לפירוש הכתובים, והוא הרמז. כאשר נעשה שימוש בטכניקת הרמז, אנחנו מבינים שהכתובים אכן מעניקים לנו רמז-דק לגבי משמעות עמוקה יותר של הנאמר, אך בלי לומר זאת במפורש. וזהו המצב בקטע מל"א א': 38-42. על פניו נראה שהמלך דוד מסדיר הכתרה חפוזה של שלמה בנו, בכדי למנוע ניסיון הפיכה צפוי ע"י בנו הבוגדני, אַדְנִיָּהּ. אך תוך שימוש בשיטת ניתוח נושאת, ראינו שבעצם גם סיפור זה מהווה דימוי-נבואי למחזה של כניסת הניצחון של ישוע לירושלים, כאשר הקהל ביקש להכתיר אותו למלך!

- ◆ שמו"א ל': 9-10 – "וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ-מְאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אָתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד-נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתְרִים עִמָּדוֹ.¹⁰ וַיְרִדּוּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע-מְאוֹת אִישׁ וַיַּעֲמְדוּ מֵאַתְיָם אִישׁ אֲשֶׁר פָּגְרוּ מֵעֵבֶר אֶת-נַחַל הַבְּשׂוֹר"
  - ◆ אתם וודאי זוכרים שהקטע שמו"א ל': 1-31 הינו תיאור של הצלת המשפחות והרכוש של דוד ואנשיו מידי העמלקים. המשפחות והרכוש נבזזו בזמן שדוד ואנשיו שהו עם הפלשתים. בפרק א' של ספר זה, למדנו שהקטע שמו"א ל' מכיל בתוכו את אות-המשיח. זהו סימן שאלוהים יצר עבורנו, כדי ללמדנו שפרק או קטע מסוים בכתובים הינו למעשה נבואה משיחית. בפרק הקודם, פרק ו', ראינו שהקטע שמו"א ל': 1-31 הינו נבואה אודות המוות, קבורה ותחיית המשיח. גם למדנו שם ששם הנחל שדוד ואנשיו חצו, נחל הבשור, מהווה רמז למונח "בשורה". שם הנחל, כרמז למונח "בשורה", אכן תואם נושאת את ההקשר בתוכו הוא מופיע, קטע עם תיאור נבואי של מותו, קבורתו ותחייתו של המשיח.
  - ◆ שמו"ב י"ח: 25-27 ו-31 – "וַיִּקְרָא הַצֶּפֶה וַיִּגְדַּל לְמִלְכָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם-לִבְדוֹ בְּשׂוֹרָה בְּפִיו וַיֵּלֶךְ הַלּוֹךְ וְקָרַב.²⁶ וַיֵּרָא הַצֶּפֶה אִישׁ-אַחֵר רֵץ וַיִּקְרָא הַצֶּפֶה אֶל-הַשַּׁעַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה-אִישׁ רֵץ לִבְדוֹ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם-זֶה מִבְּשׂוֹר.²⁷ וַיֹּאמֶר הַצֶּפֶה אֲנִי רֹאֶה אֶת-מְרוּצַת הָרֵאשׁוֹן כְּמְרִצַת אַחִימֵעַץ בֶּן-צְדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: 'אִישׁ-טוֹב זֶה וְאֶל-בְּשׂוֹרָה טוֹבָה יָבֹא'.³¹ - וְהִנֵּה הַכּוֹשֵׁי בָּא וַיֹּאמֶר הַכּוֹשֵׁי: 'יִתְבַּשֵּׁר אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ כִּי-שִׁפְטֶךָ יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד כָּל-הַקָּמִים עָלֶיךָ"
  - ◆ בפרק ו' בספר, ראינו כיצד מות אבשלום מהווה בעצם דימוי נבואי שמצביע על מותו של ישוע המשיח. יתירה מזו – הצלחנו ליצור קשר נושאי ישיר וברור בין תמונת מות אבשלום כסמל למות המשיח, לבין הבשורה הטובה שהובאה למלך דוד ע"י הרץ הכושי!
  - ◆ מלכ"א א': 42 – "עוֹדְנֵנוּ מִדְּבַר וְהִנֵּה יוֹנְתָן בֶּן-אֲבִיתָר הִלְחֵן בָּא, וַיֹּאמֶר אֲדֹנָיָהּ: 'בָּא, כִּי אִישׁ חֵיל אָתָּה, וְטוֹב תְּבַשֵּׁר"
- שימו לב להקשרים הנושאים שבין מלכ"א א': 38-40, לבין לוקס י"ט: 28-40/מתי כ"א: 1-17:
- ◆ בשני הסיפורים, גם בתנ"ך וגם בברית החדשה, אנשים מסוימים מבקשים להכתיר כמלך על ישראל, את אחד הצאצאים של דוד המלך:
  - ◆ "וַיִּשְׁלַח אֹתוֹ-הַמֶּלֶךְ אֶת-צְדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶת-נָתָן הַנָּבִיא וּבְנֵיהֶם בֶּן-יְהוֹיָדָע וְהַכֹּהֵן וְהַפְּלִיטִי וַיִּרְכְּבוּ אֹתוֹ עַל פָּרְדַת הַמֶּלֶךְ.⁴⁵ וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ צְדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן-הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ בְּגַחוֹן וַיַּעֲלוּ מִשֶׁם שְׂמֹחִים וְתַהוֹם הַקְּרִיָּה";³⁷ הוא התקרב אל מורד הר הזיתים וכל קהל התלמידים החל לשבח את אלוהים בְּשִׂמְחָה וּבְקוֹל גָּדוֹל עַל כָּל הַנִּפְלְאוֹת אֲשֶׁר רָאוּ, בְּאִמְרָם:³⁸ 'בְּרוּךְ הֵבֵא בָּשֵׁם יְהוָה! שְׁלוֹם בְּשִׂמִּים וְכָבוֹד בְּמְרוֹמִים!"
  - ◆ אדוניו ואורחיו – כולם אויבי שלמה – שמעו בדאגה וכעס את קול ההמון בטקס הכתרת שלמה. הפרושים בירושלים שמעו את קול ההמולה שהקימו תלמידי ישוע, בשאיפתם לראות אותו מוכתר, וגם הם הגיבו בכעס.

- ◆ קול הרעש וההמולה מהכתרת שלמה, גרמו למספר אנשים לתהות ממה נובע הרעש, ולשאול שאלות. גם כניסתו של ישוע לבירה גרמה לתופעה דומה.
- ◆ בזמן הכתרת שלמה ההמולה הייתה כה גדולה, והרעש כה חזק, עד כי "וַתִּבְקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם". הקטע בבשורת לוקס מציין "אם אֵלֶּה יִשְׁתָּקוּ, הָאֲבָנִים תִּזְעַקְנָה"

כפי שאתם רואים, הקטע הזה במלכ"א הינו למעשה נבואה משיחית! במקרה זה, דוד משמש כדמות סמלית לאבינו שבשמיים, בעוד ששלמה הינו דמות המסמלת את ישוע, בנו. בנוסף לכך, הפסוק במלכ"א א' 42: משתמש במונח "טוב תבשר", רמז ל"בשורה הטובה" שבישוע.

וכך יש בפנינו שתי דוגמאות ברורות מספר שמואל, הממחישות לנו את השימוש במונחים "בשורה/שמועה" ונגזרותיהן, בהקשר לחזון נבואי המתייחס למוות, קבורה ותחייה של המשיח (שמו"א ל': 1-31, ושמו"ב י"ח: 25-28). כמו כן, יש לפנינו דוגמא אחת (מלכ"א א' 42-38) שעושה שימוש מרומז במונח "בשורה", בהקשר לנבואה מרומזת, המתייחסת לאירוע מאוחר יותר בחיי המשיח. בכל שלוש הדוגמאות ישנו שימוש בטכניקת פירוש הכתובים של הרמז, כלי הרומז למשמעות עמוקה יותר מאשר ניתן להבין בקריאה שטחית של הכתוב.

מה שחשוב יותר הוא, שבעצם מצאנו תשובות לשתי השאלות שהצבתי בפניכם קודם:

- (1) ראשית, מצאנו מדוע מחברי הברית-החדשה טוענים שהמונח "בשורה" מתייחס למוות, קבורה ותחייה של המשיח, למרות שמרבית הנבואות העיקריות בתנ"ך, אלה המגדירות בברור את המונח (ישעיהו נ"ב: 7-10, ישעיהו מ': 9-11, ישעיהו ס"א: 7-1, ונחום ב': 1) – אינן מזכירות מאומה בקשר לפירוש הזה. הסיבה שלנבואות אלו יש הסמכות לנהוג כך היא, שבתנ"ך קיימות נבואות אחרות, המקשרות בברור את המונח "בשורה" עם המוות, הקבורה והתחייה של המשיח (מלכ"א א' 42: 38, שמו"ב י"ח: 25-31), אף כי תוך שימוש ברמז, ולא מפורשות. "הבשורה" המוזכרת בקטעים מלכ"א א' 42: 38, שמו"ב י"ח: 25-28,31 – היא בעצם בשורת המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, אך המסר עצמו רק מרומז בתוך סיפוריהן של הדמויות המשתתפות. הניתוח הנושאי של הקטעים הוא זה שחושף את העובדות לאור.
- (2) שנית, מצאנו שהמונח "בשורה" מוגדר בתנ"ך, והברית-החדשה כלל אינה מעניקה לו הגדרה חדשה. מה שהברית-החדשה עושה למעשה הוא, שהיא רק חושפת ומרחיבה את אחד מהצדדים הנסתרים של אותה הבשורה המוזכרת ברמיזה ובהסתר בתנ"ך.

עד עתה ראינו שהתנ"ך בעצם מציב בפנינו שתי גישות נבואיות לנושא הבשורה. אחד הצדדים הנסתרים של המונח, עוסק במוות, הקבורה והתחייה של המשיח. הפן האחר, הגלוי, עוסק בהיות הבשורה עת של: (1) ישועה (2) שלום (3) שלטון אדוני (4) ברכה יתירה ונחמה לישראל (5) שיבת הגולים (6) יום נקם לאדוני, בכל אויביו. כיצד אם כן, עלינו להבין את משמעותם של שני זרמי הלימוד הללו, העוסקים במונח אחד - "בשורה"?

ובכן כך: הנבואות שבהסתר ורמז, אלה מלמדות אותנו אודות המוות, הקבורה והתחייה של המשיח, בעצם התגשמו כבר בהתגלותו הראשונה של ישוע – בביאתו. הנבואות הברורות והגלויות, אלה העוסקות בחזון אחרית-הימים (ישועה, שלום עולמי, שלטון אלוהי, ימי ברכה ונחמה לישראל, שיבת הגולים ויום נקם לאלוהים) – תתגשמן בביאתו השנייה³⁹ של ישוע – בשיבתו. וכדי להשלים את התמונה, הבה נבחן כיצד הברית-החדשה מתייחסת לפן השני של הבשורה – לשלטון ומלכות האלוהים.

למרות שעל פניו נראה כאילו השליחים מדגישים את המוות, הקבורה והתקומה של המשיח, כאספקט היחיד של הבשורה, ראינו שהמונח בהיקפו המלא רחב הרבה יותר מכך. הן התנ"ך והן הברית-החדשה מלמדים זאת. אנחנו הרי יודעים שישוע עצמו לימד את הבשורה,

הלוא כן? מחברי ספרי השורה בברית-החדשה מציינים לא אחת, שישוע עצמו עסק בהטפת הבשורה. התבוננות קצרה בתיאורים שבספרי הבשורה, תחשוף בפנינו הצהרות רבות ברוח זו, כמו אלו שלהלן:

³⁵ "ישוע עבר בכל הערים והכפרים כשהוא מלמד בבתי הכנסת, מבשר את בשורת המלכות ומרפא כל מחלה וכל מדווה בעם" (מתי ט': 35)

¹⁴ "אחרי שהסגר יוחנן בא ישוע לגליל והכריז את בשורת האלוהים" (מרקוס א': 14)

אף שהפסוקים שלעיל אכן מציינים את הבשורה, האם שמתם לב לשינויי המינוח הזעירים בתואר השם? המונח מוגדר בהם "בשורת המלכות". הבה אשאל אתכם שאלה נוספת: האם כאשר ישוע לימד את הבשורה, הוא עבר בכל מקום ולימד אודות המוות, הקבורה והתחייה שלו עצמו? לא, וודאי שלא. ישוע לימד את הקהל אודות מלכות השמיים הקרבה. למעשה, הלימוד של ישוע היה בהתאמה להגדרות הבשורה שבקטעים בקבוצה I. שימו לב למסר מלוקס ד': 16-22, מסר שהוא נשא בעירו שלו:

¹⁶ "הוא בא אל העיר נצרת, העיר אשר גדל בה, וביום השבת הלך כמנהגו לבית הכנסת וקם לקרא. ¹⁷ כְּאִשֶׁר נִתְּנוּ לוֹ אֶת מַגֵּלֶת סֵפֶר יִשְׁעִיהוּ הַנְּבִיא, פָּתַח אֶת הַמַּגֵּלָה וּמָצָא אֶת הַמְּקוֹם שֶׁכָּתוּב בּוֹ: ¹⁸ 'רוּחַ אֲדֹנָי יְהוָה עָלַי יַעַן מָשַׁח- יְהוָה אֹתִי לְבָשָׂר עֲנוּוִים, שֶׁלַחֲנִי לְחַבֵּשׁ לְנִשְׁבָּרֵי-לֵב לְקַרְא לְשִׁבּוּיִם דְּרוֹר וְלְאִסּוּרִים פָּקַח-קוֹחַ, ¹⁹ לְקַרְא שְׁנַת-רִצּוֹן לַיהוָה' ²⁰ לְאַחַר שֶׁגָּלַל אֶת הַמַּגֵּלָה, הִחְזִירָהּ לַגַּבַּאי וְהִתְיַשְׁבַּ. עֵינָי כָּל הַנּוֹכְחִים הָיוּ נִשְׂוֹאוֹת אֵלָיו ²¹ וְהוּא הִחַל לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם וְאָמַר: 'הַיּוֹם נִתְמַלֵּא הַכְּתוּב הַזֶּה בְּאִזְנוֹיְכֶם'. ²² כָּלֵם דִּבְרוּ טוֹבוֹת עָלָיו וְהִתְפַּלְאוּ עַל דְּבָרֵי הַחֵן שֶׁיֵּצְאוּ מִפִּיו. אָמְרוּ: 'הָאֵם הוּא לֹא בֶן יוֹסֵף?' (לוקס ד': 16-22).

כבר צוין לעיל שהנבואות הכלולות בקבוצה I, תתגשמה בשיבתו (ביאתו השנייה) של ישוע. שימו לב כיצד ישוע מקריא את הקטע מתוך ישעיהו ס"א: 7-1 ⁴⁰ ומכריז מייד: "היום נתמלא הכתוב הזה באזניכם"! האם פירוש הדבר שניתוח הכתובים שלנו שגוי? לא כך. אף כי הנבואות הכלולות בקבוצה I אכן תתגשמה עם שיבתו של ישוע, מבחינה רוחנית גרידא – תהליך התגשמותן למעשה כבר החל עוד בביאתו הראשונה. ובמילים אחרות: ישוע בעצם פתח את הדרך וקידם את מלכות האלוהים עוד בביאתו הראשונה. יחד עם זאת, הוא לא סלל את הדרך למלוא ההתגשמות של מלכות זו: ההתממשות המלאה של מלכות האלוהים חייבת להתממש לשיבת ישוע, בביאתו השנייה. ישוע הביא עימו לזמן הזה, אף לימינו אנו, את העוז, הריפוי והגאולה של מלכות האלוהים העתידית, למרות שמלכותו הממשית-פיזית עלי אדמות טרם החלה. כשישוע בא בפעם הראשונה – משימתו הייתה לסלול את הדרך ולקדם את תפיסת מלכות האלוהים בלבבות ובראשי המין האנושי מחד, ולהרוס את אויבו השטן ע"י מותו, קבורתו ותחייתו שלו עצמו, מאידך:

²⁰ "כְּאִשֶׁר שָׁאֲלוּהוּ הַפְּרוּשִׁים: 'מִתִּי תָבוֹא מַלְכוּת אֱלוֹהִים?' הִשִּׁיב לָהֶם: 'מַלְכוּת אֱלוֹהִים אֵינָנָה בָּאָה בְּגִגְלוֹת. ²¹ אֵף לֹא יֵאמְרוּ 'הִנֵּה פֹה' או 'הִנֵּה שָׁם הִיא', כִּי הִנֵּה מַלְכוּת אֱלוֹהִים בְּקִרְבְּכֶם הִיא'" (לוקס ט"ז: 20-21)

¹⁴ "וְכִיִּן שֶׁלִּילָדִים הֵייתָה שֶׁתִּפּוֹת שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם, כְּמוֹ כֵּן גַּם הוּא שֶׁתֵּף עֲצָמוֹ בְּבָשָׂר וְדָם כְּדִי שֶׁיִּשְׁבִּית עַל-יְדֵי מוֹתוֹ אֶת זֶה שֶׁבִּיָּדוֹ מִמְשַׁלֵּת הַמְּוֹת -- הוּא הַשָּׁטָן, ¹⁵ וְיִשְׁחַרֵּר אֶת אֵלֶּה שֶׁבְּגִלְלַל אֵימַת הַמְּוֹת הָיוּ נִתּוּנִים לְעַבְדוֹת כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם" (עברים ב': 14-15)

14" בַּטֵּל אֶת שְׁטֵר הַחֹב אֲשֶׁר הָיָה נֹגְדֵנוּ עַד תָּמוּ וְהִסִּירוּ בְּתַקְעוֹ אוֹתוֹ בְּצֶלֶב. 15 וּבְהִפְשִׁיטוֹ אֶת עֲצַמֹת הַרְשִׁיאוֹת וְהַשְּׂרָרוֹת, הַצִּיֵּגוֹ לְרֵאשִׁי וְהַתְּלוּכֹת נִצְחוֹנוֹ, וַיִּצְחֹן שְׁהִשִּׁיג בּוֹ" (קולוסים ב': 14-15)

כאשר ישוע ישוב מן השמיים בפעם השנייה, הוא יבוא כדי לסלול את הדרך ולקדם את מלכות האלוהים במלואה – הווה אומר, שלטון ומלכות האלוהים על פני האדמה. הוא ישפוט את הגויים ויבסס את מלכות אלף-השנים, ובזאת תתגשמה במלוא היקפן הנבואות הכלולות בקבוצה I. וכשהבנת הדברים הללו באמתחתנו – הבה ונמשיך במסלולנו לניתוח האירועים הקשורים במנוסת דוד מפני אבשלום.

לשאת בשורה:

דמות דוד כדמוי נבואי

הבה נתחיל ע"י בחינת הקטע שמו"ב י"ח: 19-32. קטע זה מתאר את הדיווח לדוד על תוצאות המלחמה. הפן המוזר של אירוע זה הוא, שאף שיואב תכנן לשלוח עבד כושי לבשר לדוד, אחימעץ בן-צדוק הוא זה שהתעקש להיות השליח. הסיפור נפרש לפנינו, תוך שאחימעץ מתחנן לקבלת רשות מיואב לבצע את השליחות. הנקודה הראשונה שאני רוצה להעלות כאן נוגעת למונח "בישור/בשורה", המופיע בשמו"ב י"ח: 19,20,26,31. מילון הקונקורדנציה החדשה לתנ"ך של אָבֶן-שׁוֹשֵׁן מגדיר את הפועל ב.ש.ר. כך:

1) הודיע ידיעה חשובה, על-פי-רוב: טובה (2) הכריז ברבים (3) (הת' התבשר) – קיבל ידיעה חשובה.

נראה שהמונח ונגזרותיו מוזכר פעמיים במחצית הקטע הראשונה, ופעמיים במחציתו השנייה. כמו כן, שימו לב שהפסוק שמו"ב י"ח: 19 מציין: "19 וְאֶחֱיִמֶעֶץ בֶּן-צְדוֹק אָמַר: 'אֲרוּצָה נָא וְאַבְשָׂרָה אֶת-הַמֶּלֶךְ כִּי-שָׁפֵטוּ יְהוָה מִיַּד אוֹיְבָיו", בעוד שפסוק 32 באותו פרק מציין "יְהִי כַנְעָר אוֹיְבֵי אֲדָנֵי הַמֶּלֶךְ". שני הפסוקים הללו מהווים את תחילת הקטע שבבחינה, ואת סופו. אלו הם שני רמזים דקים לכך שיייתכן וחשפנו כאן עוד מבנה כיאסטי משני, בתוך המבנה העיקרי שלנו! המבנה הכיאסטי המוצע פרוש להלן:

- (א) שמו"ב י"ח: 19 – "אֲרוּצָה נָא וְאַבְשָׂרָה אֶת-הַמֶּלֶךְ כִּי-שָׁפֵטוּ יְהוָה מִיַּד אוֹיְבָיו"
 (ב) שמו"ב י"ח: 20-21 – וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תִבְשָׂר כִּי-עַל-כֵּן בֶּן-הַמֶּלֶךְ מָת. וַיֹּאמֶר יוֹאָב לְכוּשֵׁי: 'לֵךְ הַגֵּד לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר רָאִיתָ. וַיִּשְׁתַּחוּ כוֹשֵׁי לְיוֹאָב וַיְרוּץ"
 (ג) שמו"ב י"ח: 22-23 – "לָמָּה זֶה אַתָּה רָץ בְּנִי, וְלָמָּה אֵין-בְּשָׂרָה מִצֵּאתָ?"; וַיְהִי-מָּה אֲרוּץ'. וַיֹּאמֶר לוֹ: 'רוּץ'".
 (ד) שמו"ב י"ח: 25 – "וַיִּקְרָא הַצֶּפֶה וַיַּגֵּד לַמֶּלֶךְ, וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: 'אִם-לִבְדּוֹ - בְּשׂוֹרָה בְּפִיו"
 (ה) שמו"ב י"ח: 26 – "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: 'גַּם-זֶה מִבְּשָׂר"
 (ו) שמו"ב י"ח: 27 – "וַיֹּאמֶר הַצֶּפֶה: 'אֲנִי רֹאֶה אֶת-מְרוּצַת הַרְאשׁוֹן כַּמְרַצַּת אֶחֱיִמֶעֶץ בֶּן-צְדוֹק"
 (ז) שמו"ב י"ח: 27 – "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: 'אִישׁ-טוֹב זֶה וְאֶל-בְּשׂוֹרָה טוֹבָה יָבוֹא"
 (ח) שמו"ב י"ח: 28 – "וַיִּקְרָא אֶחֱיִמֶעֶץ וַיֹּאמֶר אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלוֹם"
 (ט) שמו"ב י"ח: 29-30 – "...וַיִּרְאֵיתִי-הֵמּוֹן הַגְּדוֹל... וְלֹא יִדְעֵתִי מָה'. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: 'סֵב הַתֵּינָאב כָּה"
 (י) שמו"ב י"ח: 31 – "וְהִנֵּה הַכוּשֵׁי בָּא, וַיֹּאמֶר הַכוּשֵׁי: 'תִּבְשָׂר אֲדָנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי-שָׁפֵטָהּ יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד-כָּל-הַקָּמִים עֲלֶיךָ"
 (יא) שמו"ב י"ח: 32 – "יְהִי כַנְעָר אוֹיְבֵי אֲדָנֵי הַמֶּלֶךְ וְכָל אֲשֶׁר-קָמוּ עֲלֶיךָ לְרָעָה".

ושוב יצא לנו ליהנות ממבנה כיאסטי נאה נוסף! המבנים הללו ממלאים ממש כמעט כל דף בכתובים. כאשר אנחנו בוחנים את המבנה הכיאסטי אנחנו רואים שכל אחד ממרכיביו, בכל אחד משני חצאי המבנה, מקושר לבן זוגו בחצי האחר, כשהמשותף לכל זוג מרכיבים הוא בדרך כלל מילים דומות, או נושאים דומים. הבה נעבור לניתוח מדוקדק של המבנה שלעיל, ונתחיל בהשוואה בין המרכיבים ב ו-ב'. שימו לב כיצד המרכיב [ב] מציין שבן-המלך, אבשלום, מת. מרכיב זה קשור נושאת למרכיב [ב], המציין שאבשלום נהרג (יְתַבְּשֶׁר אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי-שִׁפְטָהּ יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד כָּל-הַקָּמִים עָלֶיךָ)! ובמילים אחרות: המרכיבים ב ו-ב' מלמדים אותנו שמות אבשלום הוא בעצם בשורה טובה!

יתר ההקשרים הנושאים במבנה הם די ברורים וישירים. הציר המרכזי במבנה מתייחס ל"מרוץ אחימעץ". ידוע לנו שהציר המרכזי מהווה בדרך כלל את המרכיב בעל החשיבות העיקרית או את נקודת המפנה של המבנה. במקרה שלפנינו – הציר במרכזי אינו מהווה נקודת תפנית, ולכן עלינו להניח שיש לו חשיבות מיוחדת בסיפור. אבל מדוע? מדוע שלריצת אחימעץ תהיה משמעות מיוחדת בסיפור? לדעתי, המרכיב מהווה ציר מרכזי משום שאדוני מנסה לגרום לנו לקשר נושאת סיפור זה, לסיפור נבואה חשוב אחר אודות המשיח. אם נקרא שוב את פסוק 28 בשמו"ב י"ח, וודאי נשים לב למילה "שלום" בה אחימעץ מברך את דוד: "וַיִּקְרָא אַחִימֵעֵץ וַיֹּאמֶר אֶל-הַמֶּלֶךְ: 'שָׁלוֹם'". המילה "שלום" היא זו שמציתה את הקשר הנושאי עם נבואה מפורסמת אחרת, העוסקת בנושאת "בשורת-שלום". אם אינכם מצליחים לדעת מה היא – הינה רמז: ריצתו המהירה של אחימעץ, לבשר לדוד את בשורת הניצחון... והפתרון: הקטע הזה, של שמו"ב י"ח: 19-32, קשור נושאת לנבואה הנפלאה של ישעיהו, בפרק נ"ב: 7-10:

⁷ מה-נאוו על-ההרים רגלי מבשר, משמיע שלום, מבשר טוב, משמיע ישועה, אמר לציון: 'מלך אלוהיך'. ⁸ קול צופיך נשאו קול, יחדו ירננו, כי עין בעין יראו בשוב יהוה ציון. ⁹ פצחו רננו יחדו חרבות ירושלם כי-נחם יהוה עמו גאל ירושלם. ¹⁰ חשף יהוה את-זרוע קדשו לעיני כל-הגוים וראו כל-אפסי-ארץ את ישועת אלוהינו" (ישעיהו נ"ב: 7-10).

זהו הקשר נושאי כל כך מרתק. מבחינות רבות ניתן לומר ששמו"ב י"ח: 19-32 הוא כמעט התגשמות של ישעיהו נ"ב: 7-10! בואו נראה כיצד שני הקטעים הללו מקושרים נושאת בדרכים כה רבות:

¹⁹ ואחימעץ בן-צדוק אמר: 'ארוצה נא ואבשרה את-המלך כי-שפטו יהוה מיד אויביו'. ²⁰ ויאמר לו יואב: 'לא-איש בשרה אתה היום הזה, ובשרת ביום אחר והיום הזה לא תבשר, כי-על-כן בן-המלך מת'. ²¹ ויאמר יואב לכושי: 'לך, הגד למלך אשר ראיתה'. וישתחו כושי ליואב, וירוע. ²² ויסף עוד אחימעץ בן-צדוק, ויאמר אל-יואב: 'יהי מה, ארצה-נא גם-אני אחרי הכושי', ויאמר יואב: 'למה זה אתה רץ בנני, ולכה אין-בשרה מצאת?' ²³ 'יהי-מה ארוץ'. ויאמר לו: 'רוץ'. וירץ אחימעץ דרך הכיכר ויעבר את-הכושי. ²⁴ ודוד יושב בין-שני השערים, וילך הצפה אל-גג השער אל-החומה, וישא את-עיניו וירא, והנה-איש רץ לבדו. ²⁵ ויקרא הצפה ויגד למלך, ויאמר המלך: 'אם-לבדו - בשורה בפיו'. וילך הלך וקרבו. ²⁶ וירא הצפה איש-אחר רץ ויקרא הצפה אל-השער, ויאמר: 'הנה-איש רץ לבדו'. ויאמר המלך: 'גם-זה מבשר'. ²⁷ ויאמר הצפה: 'אני ראה את-מרצת הראשון כמרצת אחימעץ בן-צדוק'. ויאמר המלך: 'איש-טוב זה, ואל-בשורה טובה יבוא'. ²⁸ ויקרא אחימעץ ויאמר אל-המלך: 'שלום' (שמו"ב י"ח: 19-28).

⁷ מה-נאוו על-ההרים רגלי מבשר, משמיע שלום, מבשר טוב, משמיע ישועה, אמר לציון מלך אלוהיך. ⁸ קול צופיך נשאו קול, יחדו ירננו, כי עין בעין יראו בשוב יהוה ציון. ⁹ פצחו רננו יחדו חרבות

ירושלם כי-נחם יהוה עמו גאל ירושלים. ¹⁰ חָשַׁף יְהוָה אֶת-זְרוּעַ קִדְשׁוֹ לְעֵינַי כָּל-הַגּוֹיִים וַיֵּרְאוּ כָּל-אֶפְסֵי-אָרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ" (ישעיהו נ"ב:7-10)

- ◆ **ישעיהו נ"ב:7** משתמש במשפט "מה נאוו על ההרים רגלי מבשר" – יש כאן הדגשה על "רגליו" של הנושא את הבשורה. וזה כמובן קשור נושאת לשמו"ב י"ח:27, כאשר הצופה מכריז "אני רואה את מרוצת הראשון כמרוצת אחימעץ בן צדוק". בכל מקרה, הדגש הוא על **רגליים**: בין באופן ישיר, או עקיף (על תפקודן).
- ◆ **ישעיהו נ"ב:7** מציין "מה נאוו על ההרים רגלי מבשר", וזה קשור נושאת לשמו"ב י"ח:26 "ויאמר המלך: 'גם זה מבשר'".
- ◆ **ישעיהו נ"ב:7** מציין שהמבשר "מבשר טוב". הקטע שמו"ב י"ח:32-19 עושה שימוש בפועל/שם "לבשר-בשורה" ונגזרותיהם, שמונה פעמים! מתוכן – פעם אחת הגדרה ברורה של "בשורה טובה", באופן ישיר (נ"ב:27).
- ◆ **ישעיהו נ"ב:7** מציין שהמבשר "משמיע שלום". שמו"ב י"ח:28 מציין שאחימעץ ברח את המלך לשלום: "ויקרא אחימעץ, ויאמר אל המלך: 'שלום'". והינה לנו המפתח לקשר הנושאי שבין שני הקטעים: "בשורת השלום", שבעקיפין היא גם "בשורה טובה".
- ◆ **ישעיהו נ"ב:8** מציין: "קול צופיך נשאו קול...". פסוק זה קשור נושאת לשמו"ב י"ח:24-25, שני פסוקים המתרכזים בצופה של המלך דוד. שימו לב כיצד ישעיהו מתאר בפרק נ"ב:8 את הצופים, (תצפיתנים דהיום), נושאים את קולם לבשר. זהו תאור מושלם גם למעשיו של הצופה של דוד בשמו"ב י"ח:25-26, שקרא והכריז על התקדמות מרוצת המבשרים.
- ◆ **ישעיהו נ"ב:8** – זוהי נקודת ההשוואה האחרונה: "כי (הצופים) עין בעין יראו בשוב אדוני ציון". הצהרה זו מתקשרת נושאת לשמו"ב י"ח:24, פסוק בו נאמר שהצופה של המלך "נשא עיניו וירא". אף כי הצופה של דוד ראה דבר מה שונה לגמרי ממה שראו הצופים בחזון ישעיהו – ההקשר (המכנה הנושאי המשותף) הוא ברור: בבוא היום, הצופים יראו ויבחינו במו עיניהם, בדבר מה משמעותי!

כל ההקשרים הנושאים המצוינים לעיל נוצרו בכוונת מכוון. אך אין די במציאת ההקשרים הנושאים בלבד: עלינו גם לשאול את עצמנו לשם מה נוצרו ההקשרים הללו, כמו גם לנסות ולמצוא מענה מבוסס המסביר את המופע שלהם. אני אישית מאמין שהקטעים הללו מקושרים נושאת זה לזה בצורה כל כך נמרצת, משום שה' ממש משתוקק שנבחין בכך שהסיפור בשמו"ב י"ח:32-19 הינו התגשמות⁴¹ הנבואה בישעיהו נ"ב:7-10!

ישוע כמגשים הנבואות

ועכשיו, הבה נבחן את המשמעות הנבואית של האירועים המתרחשים בשמו"ב י"ח:32-19. בפרק ו' (הפרק הקודם) של ספר זה, ציינו שהכתובים מרמזים במקרים רבים על משמעות עמוקה יותר מזה שהטקסט הפשוט מדבר עליו (פשוט). ראינו זאת עם ניתוח הביטוי "בשורה/בשורה טובה". בחנו מספר שימושים בביטוי, ומצאנו שהאירועים היו בעצם מחזות נבואיים המתייחסים לפועל המשיח, אף על פי שההקשר המיידי לא הצביע על כך. הקטע שמו"ב י"ח:32-19 מזכיר את הביטוי "בשורה" ונגזרותיו מספר פעמים. אך מניתוח הקטע (בפרק ו') ידוע לנו בברור, שהמופעים של המונח בקטע הזה בעצם מתייחסים לבשורה הטובה הקשורה במותו, קבורתו ותחייתו של ישוע המשיח. כפי שראינו בפרק ו', האירועים הסובבים

את מות אבשלום הינם דימוי משקף לאירועים הקשורים למות ישוע המשיח! ובמילים אחרות, הקטע שמו"ב י"ח:1-18 הינו מצגת נושאת מושלמת של המוות, הקבורה והתחייה של ישוע המשיח אשר: (1) הוקע על עץ (2) שהה בין שמיים וארץ (3) לראשו היה נזר קוצים. בנקודה זו אני רוצה להמחיש לכם כיצד המבנה הכיאסטי מלמד אותנו את הדבר. שימו לב כיצד במבנה הכיאסטי של שמו"ב י"ח:32-19, המרכיב ב מציין שבן המלך, אבשלום – מת. מרכיב ב קשור כמובן נושאת עם מרכיב ב', המציין בפרוש שאבשלום נהרג:

מרכיב ב – שמו"ב י"ח:21-20 – "לא- איש בְּשָׂרָה אֶתָּה הַיּוֹם הַזֶּה, וּבְשָׂרָתָּ בַיּוֹם אַחַר וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תִבְשָׂר, כִּי-עַל-כֵּן בֶּן-הַמֶּלֶךְ מָת"

מרכיב ב' – שמו"ב י"ח:31 – "וְהָיָה הַכּוֹשִׁי בָּא, וַיֹּאמֶר הַכּוֹשִׁי: 'יִתְבַּשֵּׂר אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ כִּי-שָׁפָטָה יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד כָּל-הַקָּמִים עָלָיָךְ"

המדעים במרכיב ב' הינו שהכושי בפירוש משווה את מות אבשלום עם בשורה, בדיוק כמו במרכיב ב! התמונה ברורה. מות אבשלום הינו הבשורה שהכושי נשא והביא עימו! ומאחר ואנחנו כבר יודעים שמות אבשלום הינו בעצם דימוי למות ישוע המשיח, עלינו פשוט להבין ולהפנים את העובדה שהקב"ה עושה שימוש במבנה הכיאסטי ללמדנו שהבשורה (הטובה) מתייחסת חד משמעית למות המשיח בעברנו. אז כפי שאתם רואים, התנ"ך עצמו מקדיש קטעי לימוד רבים כדי ללמדנו את עיקרון הבשורה!

שמו"ב י"ח:32-19 הינו ללא ספק התגשמות נושאת-נבואית של נבואת ישעיהו בפרק נ"ב:7-10. אך מתחת למעטה ההקשר הנושאי הזה, מתחבאת לה אמת עמוקה נוספת. אנחנו כבר יודעים שהקטע שמו"ב י"ח:32-19 מתייחס מבחינה נושאת להכרזה על בשורת המוות, הקבורה והתחייה של המשיח. יחד עם זאת, מן ההקשרים הנושאים שיצרנו עולה כי הקטע הנ"ל משמש גם כסמל להתגשמות הנבואה ביסעיהו נ"ב:7-10, והיא עצמה משמשת כנבואה לשיבת המשיח, לביאתו השנייה, לא לביאתו הראשונה! אז איך אם כך ייתכן, שכתובים המתייחסים לביאתו השנייה (שיבתו) של המשיח (ישעיהו נ"ב:7-10) - יהיו ברי-יישום לאירוע שהתרחש בביאתו הראשונה, דהיינו מותו, קבורתו ותחייתו? ובכן, התשובה היא, שזהו אופייה של הנבואה... זוהי אחת הסיבות לכך שבעם היהודי היה קיים הלך מחשבה (ובחלקו עדיין קיים) ששני משיחים יבואו לעולם. נבואות רבות בתנ"ך מטשטשות את האפשרות להבחנה בין שתי הביאות הנפרדות של המשיח, ע"י כך שהן כוללות היבטים של שתי הביאות בנבואה אחת! שימו לב לנבואה הבאה של הנביא יואל. הנביא מזכיר בנשימה אחת, היבטים של שתי הביאות של ישוע:

"וְהָיָה אַחֲרֵי-כֵן אֲשַׁפּוּךְ אֶת-רוּחִי עַל-כָּל-בָּשָׂר וּנְבָאוּ בְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם וְזָקְנֵיהֶם חִלּוּמוֹת יַחֲלֹמוּן בַּחוּרֵיהֶם חֲזוֹנוֹת יֵרְאוּ.² וְגַם עַל-הָעֵבְדִים וְעַל-הַשֹּׁפְחוֹת בַּיָּמִים הַהֵמָּה אֲשַׁפּוּךְ אֶת-רוּחִי.³ וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ דָּם וְאֵשׁ וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן.⁴ הַשָּׁמַשׁ יִהְיֶה לְחֹשֶׁךְ וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא.⁵ וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר-יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה וְיִמְלֹט, כִּי בְּהֵרֵ-צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם תִּהְיֶה פְּלִיטָה, כָּאֲשֶׁר אָמַר יְהוָה, וּבְשָׂרִידִים אֲשֶׁר יְהוָה קָרָא" (יואל ג':1-5).

הפסוקים המודפסים באותיות נטויות מתייחסים לאירועים שהתרחשו בהתגלות הראשונה של ישוע⁴², בעוד שפסוקים המודפסים באותיות מודגשות מתייחסים לאירועים שיתרחשו עם שיבתו. נבואת הנביא יואל התגשמה בחלקה, והיא מתוארת בספר מעשי-השליחים ב'21:16. שימו לב כיצד שמעון-כיפא מצטט את כל הקטע מיואל, כדי להמחיש בעזרתו את האירועים המתייחסים לחג השבועות (האירוע המתואר במעה"ש ב'21:16, התרחש בחג השבועות), אף כי

החלק המודגש של הנבואה יתממש רק עם שיבת ישוע! נבואת יואל מאפילה על העובדה שהחלק המודגש שלה לא יתממש אלא 2,000 שנה מאוחר יותר. אך יואל מציין את כל האירועים גם יחד, בנשימה אחת, באותו קטע נבואה יחיד! זוהי רק דוגמא אחת מני רבות, כיצד אירועים המתייחסים לשתי ביאות המשיח הנפרדות והשונות – עשויים להיות משולבים ומעורבבים יחדיו בנבואות. זוהי אחת הדרכים בהן אדוני משתמש כדי להסתיר את העובדות המתייחסות לשתי הביאות הנפרדות של המשיח: אלוהים רצה לחשוף את מלוא האמת אודות האירועים הללו, ובמועד שנראה לו. חוסר ההבנה של דקות הרעיון הזה של הנבואה המשיחית, הוא שגרם לכך שהיהדות מאמינה בחלקה בביאה של שני "משיחים" נפרדים, במקום בביאה ובשיבה נפרדות של משיח אחד ויחיד!

העיפו מבט נוסף בישיעהו נ"ב:7-10, ושימו לב כיצד הקטע זורם לו בטבעיות, כאילו מדובר באירוע אחד בודד במשך ההיסטוריה. אנחנו יכולים עכשיו לחלק את הקטע לשני נושאים. ראשית, הקטע ישעיהו נ"ב:7-8 הינו קטע יחסית ארוך, המציין את העובדה שמבשרים על הרי ישראל החלו לבשר ולהכריז על תחילת מלכותו של אלוהי ישראל:

"מה-נאוו על-ההרים רגלי מבשר, משמיע שלום, מבשר טוב, משמיע ישועה, אמר לציון: 'מלך אלוהיך'.⁸ קול צופיך נשאו קול, יחדו רננו".

כבר ראינו קודם כיצד קטע הנבואה הזה של ישעיהו מקושר נושאת להכרזת הבשורה אודות המוות, הקבורה והתחייה של ישוע. יותר מזה: בקרוב נוכל לראות קשר הדוק וחזק יותר, כאשר נציג את התגשמותו של הקטע על-פי ארבעת ספרי הבשורה בברית-החדשה. לעת עתה, שימו לב כיצד ישעיהו נ"ב:8-10 ממשיך ומציין שבשור הטוב מתייחס לאירועים מסוימים מאוד: "כי עין בעין יראו בשוב יהוה ציון.⁹ פצחו רננו יחדו חרבות ירושלים כי-נחם יהוה עמו גאל ירושלים.¹⁰ חשף יהוה את-זרוע קדשו לעיני כל-הגוים וראו כל-אפסי-ארץ את ישועת אלוהינו"

- ◆ אדוני משיב את העם לציון, ומחדש אותה
- ◆ אדוני גואל את ירושלים
- ◆ אדוני חושף את זרוע קדשו בפני הגויים
- ◆ תבל כולה, בכל קצוות הארץ, תחזה בישועה שיביא אלוהי ישראל

האירועים המוזכרים בישיעהו נ"ב:8-10 הם נבואה לגבי מה שיתרחש רק עם שיבתו של ישוע, באחרית הימים! בואו "נלביש" על כל אחד מהאירועים המוזכרים בישיעהו נ"ב:8-10, הגדרה מתאימה מתוך תיאורי הברית-החדשה:

- ◆ אדוני ישיב את ציון – זוהי נבואה על קיבוץ נידחי כל בית ישראל, מתוך כל קצווי ארץ, והשבתם לידי המשיח בארץ ציון וירושלים
- ◆ אדוני יגאל את ירושלים – זוהי נבואה אודות הגאולה וההצלה ממצור, שיביא המשיח עם שובו לירושלים
- ◆ אדוני יחשוף את זרוע קדשו לעיני הגויים – ושוב, גם כאן יש לנו נבואה אודות הגאולה שהמשיח יביא לעם-ישראל
- ◆ הישועה שיביא אלוהי ישראל תיראה מכל קצווי ארץ – זוהי נבואה נוספת אודות הגאולה שיביא המשיח לעם-ישראל עם שובו. שימו לב כיצד קטע זה מקושר נושאת

לפסוק בספר ההתגלות א':7, פסוק המציין: "הִנֵּה הוּא בָּא עִם הָעֲנָנִים. כָּל עֵינַי תִּרְאֶה אוֹתוֹ, גַּם אֵלֶּה שְׁדָּקְרוּהוּ, וְיִסְפְּדוּ עָלָיו כָּל מְשֻׁפָּחוֹת הָאָרֶץ. כֵּן; אָמֵן".

והנה זה קורה שוב: ביטוי נבואי קצר אחד, המרוחק למעלה מאלפיים שנה מן האירועים אותם חזה, והם טרם מומשו! מאחר והקטע שמו"ב י"ח:32-19 מתאר את אחימעץ והכושי רצים כדי לבשר לדוד את הבשורה אודות מות אבשלום, לאחר מעשה, אנחנו יכולים לצפות למצוא בו גם דימוי נבואי לגבי הדרך בה גם הבשורה אודות המוות, הקבורה והתחייה של ישוע, הוכרזה ברבים לאחר מעשה.

בפרק ו' של ספר זה התבוננו בקטעים בברית-החדשה, המתארים את המוות, הקבורה והתחייה של ישוע. הבה נבחן עכשיו מה קרה לאחר שישוע שהה בקבר במשך שלושה ימים ושלושה לילות. האירועים הללו מתועדים עבורנו בבשורות מתי כ"ח:5-7, מרקוס ט"ז:1-8, לוקס כ"ד:11-1 ובשורת יוחנן כ':10-1. עפ"י מתי כ"ח:5-7 ומרקוס ט"ז:6-7, מלאכים פגשו בנשים שהיו בדרך למשוח את גופת ישוע בתערובת של משחות מבושמות. המלאכים הורו לנשים: ⁶ "הוא איננו כאן, שהרי קם לתחייה כפי שאמר. באנה וראינה את המקום ששכב בו. ⁷ לכן מהר והגדנה לתלמידי: 'הוא קם מן המתים'". ובמילים אחרות: המלאכים הורו לנשים ללכת ולבשר אודות המוות, הקבורה והתחייה של ישוע. שימו לב להתאמה המושלמת עם רוח הדברים בשמו"ב י"ח:32-19.

"ויאמר יואב לכושי: 'לך, הגד למלך אשר ראית'. וישתחו כושי ליואב, וירץ" (שמו"ב י"ח:21).

קטע זה מסביר כיצד יואב בן-צרויה שלח את הכושי לדוד, ובפיו בשורת מות אבשלום, שהוא בתורו מהווה דימוי נושאי למוות, קבורה ותחייה של ישוע. ⁴³ עפ"י מתי כ"ח:8, "הן (הנשים) עזבו מהר את הקבר ביראה ובשמחה גדולה, ורצו להודיע (לבשר) לתלמידי". בשינוי כיוון מוזר של המשמעות הנושאת, מתי כ"ח:9-10 מתעד כיצד ישוע פוגש בנשים שהיו בדרך לבשר את הבשורה לתלמידי. עפ"י פסוק 9, הנשים "נגשו אליו, אָחִזּוּ בְּרָגְלָיו וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ". האם אתם זוכרים את מרכיב הציר של שמו"ב י"ח:32-19? את הציר המרכזי בקטע מהווה פסוק 27. הפסוק שם דגש על רגלי הרצים-המבשרים. כבר נגענו בעובדה שהקטע שמו"ב י"ח:32-19, ובעיקר פסוק 27, מקושר חזק נושאת לישעיהו נ"ב:7-10, ובעיקר פסוק 7, שמציין: "מה-נאוו על-ההרים רגלי מבשר". גם מתי כ"ח:9 שם דגש על רגלי ישוע! באמת, כמה נאות וודאי היו רגלי ישוע בעיני הנשים שפגשו אותו! ואף כי הקטעים שהבאנו מן הברית-החדשה ביחס לנשים קשורים בברור נושאת לשמו"ב י"ח:32-19, קיים בעצם קשר נושאי רב עוד יותר! עפ"י בשורת יוחנן כ':3-4, גם שמעון-כיפא וגם יוחנן רצו לקבר ישוע לאחר שמעם את בשורת הנשים:

³ "יצאו כיפא והתלמיד השני לבוא אל הקבר. ⁴ שניהם רצו יחדיו, אלא שהתלמיד השני רץ מהר יותר מכיפא והגיע ראשון לקבר" (יוחנן כ':3-4).

שימו לב כיצד "התלמיד השני" (יוחנן) משיג את כיפא, עובדה המקשרת לנו נושאת אירוע זה עם המרוץ של אחימעץ והכושי, לבשר למלך דוד. אתם וודאי זוכרים שאחימעץ השיג את הכושי! בנוסף לכך, שמו"ב י"ח:31-29 מתאר כיצד אחימעץ ניגש לדוד. דוד שואל את אחימעץ אודות אבשלום, וכשזה אינו מסוגל לענות – דוד מבקש ממנו לסור הצידה. הסטייה הקלה הזו כביכול מן הנושא, מהווה "מצביע נבואי", שיתרחש שוב מאות שנים מאוחר יותר. בדיוק כמו שאחימעץ השיג את הכושי במרוץ, ונאלץ לסור הצידה ולהמתין לו שיביא את הבשורה, כך גם

יוחנן השיג את שמעון-כיפא במרוץ לקבר-ישוע, סר הצידה והמתין עד שכיפא הגיע גם הוא, נכנס לקבר, וצפה ראשון בְּרֵאִיָּה המוחשית לתחיית המשיח.

ליבו השבור של האב:

דמות דוד כדמוי נבואי

הקטע שמו"ב י"ט:1 מתעד את תגובת דוד למידע שקיבל אודות מות אבשלום בקרב:

"וַיִּרְגַז הַמֶּלֶךְ, וַיַּעַל עַל-עֲלִיַּת הַשָּׁעַר וַיִּבֶךְ, וְכֹה אָמַר בְּלִבּוֹ: 'בְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם, בְּנֵי, בְנֵי אֲבִשָׁלוֹם, מִי-יִיתֵן מוֹתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ, אֲבִשָׁלוֹם בְּנֵי, בְנֵי' " (שמו"ב י"ט:1).

מוכה יגון וכואב, דוד עלה לעליית השער, והחל מקונן על אבשלום בנו. בנקודה הזו חל בעלילה שינוי מוזר. השינוי מתועד עבורנו בשמו"ב י"ט:3-4: "וַתְּהִי הַתְּשֻׁעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאַבְל לְכָל-הָעָם כִּי-שָׁמַע הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר: 'נִעְצַב הַמֶּלֶךְ עַל-בְּנוֹ'.⁴ וַיִּתְגַּנֵּב הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לְבּוֹא הָעִיר כַּאֲשֶׁר יִתְגַּנֵּב הָעָם הַנִּכְלָמִים בְּנוֹסִם בַּמִּלְחָמָה" (שמו"ב י"ט:3-4).

הקטע שלעיל מתאר כיצד הגיבו אנשי העם להתפרצותו הרגשית של דוד, בשמעו על מות בנו. הצד המוזר בקטע הזה הוא, שאנשי דוד ניצחו בקרב, והביסו את בנו הסורר אבשלום, שניסה להרוג את אביו ולקחת את הכס. זאת הייתה אמורה להיות עת שימחה. הכתובים אינם מספקים לנו מידע כמה מאנשי דוד קיפחו את חייהם בקרבות, אך העובדה היא שאנשים אכן סיכנו חייהם למענו. כאשר ראו את דוד מבכה כה מרה את גורל בנו אבשלום, ניצחונם הפך להיות עת כלימה במקום עת שמחה. במקום לשמוח ולחגוג את הניצחון, היו אנשי דוד מוטרדים ונכלמים, עד כדי כך שהחלו מתגנבים חזרה לירושלים "כַּאֲשֶׁר יִתְגַּנֵּב הָעָם הַנִּכְלָמִים בְּנוֹסִם בַּמִּלְחָמָה". הפרדוקס הזה מקבל ביטוי במילותיו הקשות של יואב, שבעצם נוזף בדוד, ומאשים אותו בגרימת מורד-לב לאנשים:

"וַיָּבֵא יוֹאָב אֶל-הַמֶּלֶךְ הַבַּיִת וַיֹּאמֶר: 'הוֹבֵשֶׁת הַיּוֹם אֶת-פְּנֵי כָל-עַבְדֶּיךָ הַמְּמַלְטִים אֶת-נַפְשֶׁךָ הַיּוֹם, וְאֵת נַפְשׁ בְּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ, וְנַפְשׁ נְשִׁיךָ, וְנַפְשׁ פִּילְגְּשֶׁיךָ.⁷ לְאֵהָבָה אֶת-שׁוֹנְאֶיךָ, וְלִשְׂנוֹא אֶת-אוֹהֲבֶיךָ; כִּי הִגַּדְתָּ הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים וְעַבְדִּים. כִּי יִדְעֵתִי הַיּוֹם, כִּי לוֹ אֲבִשָׁלוֹם חַי - וְכִלְנֹו הַיּוֹם מֵתִים: כִּי-אִז יֵשֶׁר בְּעֵינֶיךָ!⁸ וְעַתָּה, קוּם צֵא, וְדַבֵּר עַל-לֵב עַבְדֶּיךָ, כִּי- בִיהוּהוּ נִשְׁבַּעְתִּי, כִּי-אֵינְךָ יוֹצֵא - אִם-יִלִּין אִישׁ אֶתְךָ הַלַּיְלָה. וְרַעָה לְךָ זֹאת מִכָּל-הָרַעָה אֲשֶׁר-בָּאָה עֲלֶיךָ מִנְּעָרֶיךָ עַד-עַתָּה' " (שמו"ב י"ט:6-8).

שימו לב לשני דברים:

- ◆ במקום לשמוח על תבוסת אבשלום, אנשי דוד מתנהגים כאילו הובסו במלחמה. הם נכלמים כאילו נסו מן המערכה. עפ"י שמו"ב י"ט:6-8, ניתן להתרשם כאילו אנשי דוד הפכו נירפים וחלשים!
- ◆ דוד מסתתר מפני אנשיו. מלבד יואב שר-צבאו, שנכנס ללשכתו כדי לראות אותו, איש מבין עבדיו ומשרתיו האחרים לא רואה אותו. הם רק שומעים את קינתו המרה והקולנית על בנו אבשלום.

ישוע כמגשים הנבואות

ועכשיו, הבה נבחן את תגובת דוד לשמע הידיעה על מות בנו אבשלום. כבר שמנו לב לכך שדוד בוכה מרה וגם מתאבל על אבשלום, עד כדי כך שאפילו אנשיו נכלמים, למרות ניצחון המלך על אויביו. זיכרו את כלי הניתוח שהזכרנו בתחילת הפרק: ה"רמז". ישנם מורים ללשון המקראית, האוחזים בדעה שמקור המונח "רמז" הוא באחד משני השורשים ר.מ.ה או ר.מ.ס.⁴⁴ האחד פירושו "להרים", והאחר "לרומם", בהתאמה. שניהם מסמלים העלאה ונשיאה כלפי מעלה. הרעיון של קישור הרמז לשורשים הללו טמון בכך שדבר מה נראה בצורה מסוימת כשהוא בקו העין שלנו, אך הוא נראה לגמרי אחרת כשהוא מורם למעלה. מבחינת הכתובים, השימוש ברמז ככלי ניתוח או פירוש, מאפשר לך לראות דברים נוספים הכלולים בטקסט, מעבר למונח המילולי הישיר של הטקסט. קחו למשל את הרמזור: המונח רמז + אור עוזר לנו, בקונטקסט המתאים, לנהוג בבטחה בתנועה, תוך בטחון שכולם מצייתים לאותו הקוד. הצבעים אדום-צהוב-ירוק לפתע מקבלים משמעות אופרטיבית שאין להם על הקרקע, כשהם מורכבים על הרמזור ונישאים אל על... אם האדם שמביט ברמזור הוא נהג בעל רישיון – לצבעים ברמזור יש לגביו משמעות עמוקה. ולמי שאינו נהג – הצבעים הללו הם רק צבעים... בקטע שמו"ב י"ט:1 מסתתרת לה אבן-חן שניתנת לגילוי רק אם משתמשים ברמז לפירוש. כבר ראינו בפרקים קודמים שמות אבשלום מהווה תדמית מרומזת למות המשיח, שהוקע על עץ. יחד עם זאת – דוד הוא הדמות המשיחית. שמו"ב י"ט:1 מרמז לנו על כך, שדוד, כשהוא מבכה את אבשלום ואומר "מי-ייתן מותי אני תחתיך" מסמל עבורנו את לב המשיח עבור עמו, שאכן מימש את המשאלה הזו בעבורנו. הצהרתו של דוד היא הצהרה נבואית. היא מסמלת את תחושת הלב של ישוע עבור עמו, עבור כל המאמין בו: אתה, את ואני. שימו גם לב לתגובת יואב לנוכח הקינה והאבל של דוד, בשמו"ב י"ט:6-7:

⁶ וַיָּבֵא יוֹאָב אֶל-הַמֶּלֶךְ הַבֵּית וַיֹּאמֶר: 'הוֹבֵשֶׁת הַיּוֹם אֶת-פְּנֵי כָל-עַבְדֶּיךָ הַמְּמַלְטִים אֶת-נַפְשֶׁךָ הַיּוֹם, וְאֶת נַפְשׁ בְּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ, וְנַפְשׁ נְשִׁיךָ, וְנַפְשׁ פִּילְגְּשֶׁיךָ. ⁷ לְאַהֲבָה אֶת-שׁוֹנְאֶיךָ, וְלִשְׂנוֹא אֶת-אוֹהֲבֶיךָ; כִּי הַגְּדַת הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים וְעַבְדִּים. כִּי יְדַעְתִּי הַיּוֹם, כִּי לֹא אֲבַשְׁלוֹם חַי - וְכִלְנֹה הַיּוֹם מֵתִים: כִּי-אִז יִשָּׂר בְּעֵינֶיךָ!' " (שמו"ב י"ט:6-7).

שימו לב כיצד יואב מציין שדוד אוהב את אויביו. האם אין הצהרה זו מתארת נכונה את ישוע? הוא אהב גם את אלה שהוציאוהו להורג, ואף הפגיע בעדם על הצלב. זהו מקרה נוסף של לימוד עם רמז נבואי, שמסתתר לו בתוך הדיאלוג. התופעה הזו איננה ייחודית. ישנם בכתובים מקרים רבים בהם ההתבטאות או הפגנת הרגשות של דמות משיחית כלשהי מעניקים לנו אפשרות "הצצה נבואית" למחשבותיו של ישוע המשיח באותו תחום! קחו למשל את שני המרגלים שהגיעו לרחב. בפרק ה' של הספר הבחנו במשמעות העמוקה של הקשר הנושאי שבין שני המרגלים שנשלחו ע"י יהושע והגיעו לרחב, לבין יהונתן ואחימעץ, שני המרגלים שנשלחו מטעם דוד. שם, בפרק ה', הוכחתי בפסקנות, כיצד שני המרגלים של יהושע מקשרים נושאת את יהונתן ואחימעץ עם דמותו של שמשון, אחת הדמויות המשיחיות הבולטות ביותר בתנ"ך. תהליך הקישור אז היה כדלקמן:

- ◆ שני המרגלים מיריחו קשורים נושאת לשמשון – (A=B)
- ◆ שמשון קשור נושאת או מסמל את ישוע המשיח – (B=C)
- ◆ נובע מכך, ששני המרגלים קשורים נושאת או מסמלים את ישוע המשיח – (A=C)

אבל...

- ◆ יהונתן ואחימעץ מקושרים נושאים וזהים לשני המרגלים מיריחו - (A=B)
- ◆ שני המרגלים קשורים נושאים או מסמלים את ישוע המשיח - (B=C)
- ◆ נובע מכך, שיהונתן ואחימעץ קשורים נושאים או מסמלים את ישוע המשיח - (A=C)

אם שני המרגלים מיריחו = שמשון

$$A = B$$

וגם שמשון = ישוע

$$B = C$$

אז שני המרגלים = ישוע המשיח

$$A = C$$

אבל...

אם יהונתן ואחימעץ = שני המרגלים מיריחו

$$A = B$$

וגם שני המרגלים מיריחו = ישוע

$$B = C$$

אז יהונתן ואחימעץ = ישוע המשיח

$$A = C$$

הנקודה החשובה שצריך לזכור כאן היא, ששני המרגלים מיריחו זהים לשמשון, ז"א שגם הם בעצם דמויות משיחיות! ובמה הם מלמדים אותנו אודות פועל המשיח? כזכור, שני המרגלים נשבעו לרחב תמורת הצלתם:

"וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים: 'נַפְשֵׁנוּ תַחְתִּיכֶם לְמוֹת אִם לֹא תִגִּידוּ אֶת-דְּבָרֵנוּ זֶה. וְהָיָה בְּתַת-יְהוָה לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ - וְעֵשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וְאֶמֶת'" (יהושע ב' 14)

שימו לב לתוכן שבועת המרגלים. הם היו מוכנים למות במקום רחב ובני משפחתה! זהו אם כן רמז נוסף לכך שהמשיח ימות למען אחרים. יש כאן אספקטים של לימוד משיחי, מוטמעים בתוך סיפור המרגלים מיריחו... הדרך היחידה לדעת שלקטע יש משמעות משיחית, היא דרך הידיעה ששני המרגלים הם דמויות משיחיות. וכך, אנחנו רואים כאן שוב את העובדה שהמשיח אכן ימות למען אחרים. אך יש כאן עדיין ראיות מרתקות נוספות לקורבן החילופין שישוע הקריב למעננו: אנחנו מסרנו לו את חטאינו, והוא מסר לנו את חייו!

הכתובים ממש מוצפים בלימוד משיחי הנוגע למוות, קבורה ותחייה של המשיח. למעשה, לפעמים ניתן לפגוש בנבואות משיחיות נפרשות לפנינו אפילו במקומות הנחבאים ביותר, שם איננו מצפים להן... במגילת אסתר למשל. לפני מספר שנים, כשהכנתי מסר לפורים, נתקלתי לפתע במבנה כיאסטי. הקטע **מג"א א' 5 – ח' 17** הינו למעשה מבנה כיאסטי אחד גדול, עם המון המון הקשרים נושאים. ראה את המבנה להלן.

המבנה הכיאסטי במגילת-אסתר א' 5 – ח' 17:

- (א) מג"א א' 5-7 – משתה שבעת ימים; בשושן הבירה; החצר מקושטת בצבעים "חור (לבן), כַּרְפֵּס (ירוק טורקיז) ותְּכֵלֶת, וְאַרְגָּמָן..."; "מטות זָהָב"
- (ב) מג"א א' 19,21 – **צו מאת המלך**; **צו בל יעבור**; להעביר את מלכותה לטובה ממנה; המלך **נהג עפ"י עצת ממוכן** (היועץ); **ספרים** נשלחים לכל מלך בכל מדינה; לכל מדינה "כְּתָבָה, וְאֶל-עַם וְעַם כְּלִשׁוֹנוֹ"; "להיות כל-איש שָׂרָר בְּבֵיתוֹ"; ושתי מגורשת (ג) מג"א ב' 1-23 –
- ◆ מג"א ב' 1 – לאחר תקופת מה המלך נזכר בושתי ובעבירה שעברה נגדו
  - ◆ מג"א ב' 2-4 – המלך חפץ להמליך מלכה חדשה
  - ◆ מג"א ב' 9,17 – אסתר קיבלה מיטב התמרוקים; אסתר קיבלה "את שְׁבַע הַנְּעוּרוֹת הַרְאִיּוֹת לְתֵת-לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ" ואת המגורים הטובים ביותר; אחשוורוש שם "כְּתָר-מְלָכוֹת בְּרֹאשָׁה, וַיְמַלִּכָהּ תַּחַת וְשָׂתִי"
  - ◆ מג"א ב' 18-21 – **מרדכי יושב בשער המלך**; "וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתָּה גְדוֹל... אֵת מִשְׁתָּה אֶסְתֵּר"; "בְּהֶקֶבֶץ בְּתוֹלוֹת שָׁנִית"; אסתר אינה מגלה דבר אודות מוצאה; קשר הסריסים לרצוח את המלך
  - ◆ מג"א ב' 22 – הקשר לרצוח את המלך נודע למרדכי, שמגלה לאסתר, המגלה למלך...
  - ◆ מג"א ב' 23 – העניין נחקר ע"י המלך ומתגלה כנכון; **בְּגָתוֹן וְתָרַשׁ נְתִילִים שְׁנֵיהֶם עַל עַץ** (ד) מג"א ג' 1 – "גְּדֹל-הַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרוֹשׁ אֶת-הֶמָּן... וַיִּנְשָׂאֵהוּ, וַיֵּשֶׁם אֶת-כֶּסָּאוֹ מֵעַל כָּל-הַשָּׂרִים" (ה) מג"א ג' 2-5 – "וְכָל-עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כָּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִיִּים לְהֶמָּן"; "וַיִּמְלֵא הֶמָּן חֲמָה"
  - (ו) מג"א ד' 3 – "וּבְכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה... אֲבָל גְּדוֹל לַיהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּמִסְפָּד"
  - (ז) מג"א ד' 5 – אסתר שולחת את התך הסריס למרדכי, לברר מדוע הצום
  - (ח) מג"א ד' 8 – מרדכי מנחה את התך להגיד לאסתר "וּלְצוּוֹת עָלֶיךָ לְבֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ, לְהִתְחַנֵּן-לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל-עַמָּה"
  - (ט) מג"א ד' 9-10 – אסתר מקבלת מסר ממרדכי, והיא שולחת מענה
  - (י) מג"א ד' 11 – "כָּל-עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל-אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר-יְבֹא-אֶל-הַמֶּלֶךְ, אֶל-הַחֲצַר הַפְּנִימִית, אֲשֶׁר לֹא-יִקְרָא - אַחַת דָּתוֹ לְהִמִּית, לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט-לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת-שְׂרֵבִיט הַזָּהָב וְחִיָּה. וְאִנִּי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם"
  - (יא) מג"א ד' 12-13 – מרדכי מקבל מסר מאסתר, והוא שולח מענה
  - (יב) מג"א ד' 14 – מרדכי עונה לאסתר "אִם-הִחַרְשׁ תַּחֲרִישִׁי בְּעַת הַזֹּאת (אם לא תתחנני לפני המלך)... וְאֵת וּבֵית-אֲבִיךָ תֵּאבְדוּ"
  - (יג) מג"א ד' 15 – אסתר משיבה למרדכי, ומסבירה מדוע נחוץ לה צום כללי
  - (יד) מג"א ד' 16 – "לֵךְ, כְּנוֹס אֶת-כָּל-הַיהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עִלָּי... שְׁלֹשֶׁת יָמִים - לִלְחָה יוֹם"

ה' מג"א ה':9 – מרדכי מסרב להשתחוות להמן בשער המלך; המן מתמלא חמה
 ד' מג"א ה':11 – "וַיִּסְפַּר הֶמֶן אֶת-כְּבוֹדוֹ... אֶת כָּל-אֲשֶׁר גָּדְלוּ הַמֶּלֶךְ וְאֶת אֲשֶׁר נִשְׂאוּ עַל-הַשָּׁרִים"
 ג' מג"א ו':1 – ז':10 –

- ◆ מג"א ו':1-2 – לאחר תקופת מה המלך נזכר במרדכי ובמעשה הטוב שעשה
  - ◆ מג"א ו':3,6,11 – המלך חפץ לכבד את האיש שהציל את חייו
  - ◆ מג"א ו':7-11 – מרדכי מולבש מלבוש מלכות; מרדכי רוכב על סוס מלכות; לראש מרדכי מושם כתר מלכות
  - ◆ מג"א ו':1-14, ז':2-4 – מרדכי חוזר לשבת בשער המלך; המן מובא בבהילות אל משתה אסתר; " וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בַּיּוֹם הַשְּׁנִי בַּמִּשְׁתֶּה הַזֶּה מֵ-שְׂאֵלְתֶךָ"; אסתר מגלה את דבר מוצאה היהודי; נחשף הקשר להשמיד את העם היהודי
  - ◆ מג"א ז':4 – הקשר להשמדת היהודים נודע למרדכי, שמגלה לאסתר, המגלה למלך...
  - ◆ מג"א ז':5-10 – המלך מברר את דברי אסתר על מלוא פרטיהם; המן נתלה על עץ
- ב' מג"א ח':1-14 – "כִּי-כָתַב אֲשֶׁר-נִכְתַּב בְּשֵׁם-הַמֶּלֶךְ... - אֵין לְהַשִּׁיב"; "הִנֵּה בֵּית-הֶמֶן נִתְּתִי לְאֶסְתֵּר";
 "וְאַתֶּם כָּתְבוּ עַל-הַיְהוּדִים כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ"; " וַיִּכְתֹּב כָּל-אֲשֶׁר-צִוּוּהוּ מֶרְדֳּכִי אֶל-הַיְהוּדִים
 וְאֵל הָאֲחַשְׁדָּרְפָּנִים-וְהַפְּחוּתֵי וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת אֲשֶׁר מֵהַדָּו וְעַד-כּוּשׁ שִׁבְעַת וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה, מְדִינָה
 וּמְדִינָה"; "כְּכַתְּבָהּ, וְעַם וְעַם כְּלָשׁוֹנוֹ"; רשות ניתנה ליהודים להגן על עצמם; המן נתלה
 א' מג"א ח':15-17 – "שְׁמַחָה וְשִׁשׁוֹן לַיְהוּדִים, מִשְׁתֶּה יוֹם טוֹב"; "וּמֶרְדֳּכִי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ
 מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחֹזֶר וְעֵטְרַת זָהָב גְּדוּלָה וְתִכְרִיף בּוּץ וְאַרְגָּמָן".

הנקודה העיקרית של המבנה הזה כלולה בציר המרכזי שלו, מרכיב י. כזכור, הציר המרכזי הוא לעיתים נקודת המפתח של מבנה כיאסטי, ולעיתים נקודת מפנה. בדוגמה שהבאנו ממגילת-אסתר – הציר המרכזי משמש בשני התפקודים: הן נקודה עיקרית והן נקודת מפנה. האם אתם מסוגלים לקבוע מהי המשמעות המשיחית של הקטע? זכרו, שהמבחן שלנו הוא, שבכל פעם שאנחנו פוגשים בכתובים דמות שאמורה למות, אך היא ניצלת וממשיכה לחיות, וגם המספר "שלוש" וכפולותיו מופיע באירוע – המדובר בנבואה משיחית. זהו התסריט שרוח-הקודש משתמש בו ללמדנו, גם דרך דימויים מוצללים, אודות המוות, הקבורה והתחייה של המשיח שלושה ימים לאחר מכן. זכרו, שהנבואה היא צללית המציאות שעומדת להתרחש. וזוהי משמעותו של הציר המרכזי במבנה הכיאסטי העיקרי של במגילת-אסתר! כאשר אסתר ניגשה לאחשוורוש, היא הייתה אמורה להיות מוצאת להורג, משום שהיא לא זומנה על ידיו. אך המלך נהג בחסד, ולא הרגה, למרות העבירה שעברה. הכתוב מציין שאסתר לא זומנה אליו במשך 30 (המספר 3 וכפולותיו) יום! זהו אות-התחייה, אות המשיח בחיי אסתר. זוהי דוגמה נוספת ללימוד אודות המוות, הקבורה והתחייה של המשיח לאחר שלושה ימים. זהו האירוע נשוא הנבואות הרבות ביותר בתנ"ך! זהו הפרדוקס הגדול של הבנתנו את הכתובים: אנחנו אמנם מבינים את השימוש בטכניקות לניתוח הספרותי של התנ"ך, אך מלוא החכמה הטמונה בו נשארת מוסתרת. ועכשיו אנחנו באמת יודעים מדוע מגילת-אסתר ד':11 (מרכיב י) הוא פסוק שמהווה את הציר המרכזי של הסיפור. זוהי למעשה נבואה משיחית אודות המוות, הקבורה ותחיית המשיח!

ועתה, משראינו את אות-המשיח בחיי אסתר, אנחנו יודעים שסיפור העלילה או התרחיש, גם כן יצביעו עבורנו על פועל המשיח. למרות הססנותה בתחילה, אסתר ניגשת למלך, ביודעה שזהו מהלך העלול לעלות לה בחייה. אך עלינו לזכור מה היה המניע שלה לפנות למלך: זה היה ניסיון נואש, אולי חד-פעמי, להושיע את עמה מהשמדה!!! פירוש נושאי אחר טוען שהיא הייתה מוכנה למסור את נפשה עבור עמה, עם ישראל! זה בדיוק מה שישוע המשיח עשה. ישוע היה מוכן למסור את חייו כדי להושיע את כלל עמו (ראה לוקס כ"ב:42)! הציר המרכזי

שבמגילת-אסתר הוא למעשה שיעור אודות המוות, הקבורה והתחייה של המשיח. הציר המרכזי הזה גם מלמד אותנו שהמשיח ימסור את חייו למען עמו. כל זאת מתואר עבורנו דרך מסכת חייה של שפחת אדוני הנאמנה – אסתר. מגילת-אסתר מכילה בתוכה עוד שיעורים רבים נוספים, אך נניח לזאת עד לפעם אחרת... ועתה, בואו נשוב ונראה מה מלמדות אותנו קורות חייו של דוד.

וכך, אנחנו רואים שקינת-האב של דוד, ומשאלתו למות במקום בנו אבשלום, היא גם משאלתו ונכונותו של המשיח. אנחנו רואים את הנושא מוצג כנושא לימודי הקשור בדוד, בשמו"ב י"ט:1, כמו גם במקומות אחרים בתנ"ך ובהקשר לדמויות משיחיות אחרות, כולל שני המרגלים ששלח יהושע, ואסתר המלכה.

מוקדם יותר הדגשתי שתי נקודות ביחס לקטע שמו"ב י"ט:6-8. במקום לשמוח ולחגוג את תבוסת אבשלום, אנשי דוד הנכלמים מתנהגים כאילו הפסידו עקב פחדנות בקרב. בעצם היה עליהם לשמוח על הניצחון, אך השמועות על תגובת דוד ואבלו הכבד, גרמו להם למורך לב. המקבילה הנושאית לתיעוד ספרי הבשורה בברית-החדשה היא מאוד ישירה וברורה. עפ"י בשורת יוחנן כ':19, התלמידים התחבאו מפני הקהילה היהודית המקומית, מתוך פחד!

"לעת ערב, באותו יום ראשון בשבוע, כאשר דלתות המקום שנקראו היו סגורות מפחד ראשי היהודים, בא ישוע ועמד ביניהם. אמר להם: 'שלום לכם.'" (יוחנן כ':19).

וכיצד כל זאת קשור נושאית לשמו"ב י"ט:6-8? ישוע זה עתה ניצח בקרב הגדול ביותר עלי אדמות! עפ"י הכתוב באגרת אל העברים ב':14-15 וגם באגרת אל הקולוסים ב':14-15, ישוע ניצח בקרב עם השטן ע"י מותו! אך למרבה הפלא, גם בתום הקרב נגד אבשלום, וגם בתום הקרב נגד השטן, קרה דבר דומה: הן אנשי דוד והן תלמידי ישוע היו אמורים לשמוח בניצחון, אך בשני המקרים גם יחד, משרתי ורעי המנצח נכלמו בבושת פנים, למרות הניצחון. מה הייתה הסיבה למורך הלב של אנשי דוד? בגלל המידע שהם קיבלו על מצבו של דוד. ובדומה, גם תלמידי ישוע חשו שבורים ומדוכאים, עקב המידע על גורלו של ישוע. הם האמינו לשמועות שישוע נקבר ולא קם. הם איבדו כל תקווה, בהאמינם שדרכם עד עתה היא מקרה אבוד, ובדיוק כמו אנשי דוד, הם לא הצליחו לחגוג ולשמוח, למרות הניצחון הגדול שבעצם כבר התרחש.

הנקודה האחרת שהדגשתי קודם הייתה, שגם דוד וגם ישוע, התרחקו ונחבאו מעיני חסידיהם. דוד שהה בעליית השער, הרחק מתחום ראייתם של אנשיו, וישוע לא שהה במחיצת תלמידיו. ומה אומר יואב שעל דוד לעשות כדי לחזור ולשקם את בטחון אנשיו? עפ"י שמו"ב י"ט:8-9, יואב אמר לדוד שעליו לצאת, להיראות ולדבר עם אנשיו, כדי שליבם וביטחונם יתחזקו. ודוד נענה, יצא לאנשיו, וישב במקום פומבי ונגיש – בשער.

באותה עת החל פולמוס בין עשרת שבטי-ישראל לבין עצמם, בקשר לשאלה האם לתמוך בדוד כמלכם או לא. בסופו של דבר – הייתה הסכמה, ועשרת השבטים קיבלו על עצמם (שוב) את דוד כמלך. הסכמה זו העמידה כמובן באור שלילי את שני השבטים הנותרים, יהודה ובנימין, עקב הסתייגותם מלהשיב אל כנה את מלכות דוד עליהם. צריך לזכור שאף על פי שחלק מהאנשים ביהודה ובנימין אכן תמכו בדוד ועמדו לצידו בזמן ההפיכה הכושלת, מרביתם תמכו באבשלום. הנושא היה עד כדי כך גרוע, שאפילו קרוב משפחה של דוד, עמשא, מונה לשר צבא אבשלום! וכך אנחנו רואים, שכאשר דוד שב לבירה, העובדה שלא כל יהודה ובנימין באים לקבל את פניו, בולטת לעין בעליל. לכן דוד מטקס עצה כיצד לזכות שוב באמונם, והדבר מצוין בשמו"ב י"ט:12-15:

¹² והמלך דוד שלח אל-צדוק ואל-אביגַיִר הכהנים לאמור: "דברו אל-זקני יהודה לאמור: 'למה תהיו אחרונים להשיב את-המלך אל-ביתו, ודבר כל-ישראל בא אל-המלך אל-ביתו.'"¹⁵ אחי אתם, עצמי ובשרי

אתם, ולמה תהיו אחרונים להשיב את-המלך".¹⁴ ולעמשא תמרו: "הלוא עצמי ובשרי אתה? כה יעשה-לי אלוהים וכה יוסיף, אם-לא שר-צבא תהיה לפני כל-הימים תחת יואב".¹⁵ ויט את-לבב כל-איש-יהודה כאיש אחד, וישלחו אל-המלך: "שוב אתה וכל-עבדיך" (שמו"ב י"ט:12-15).

תכנית דוד לזכות שוב באמון הייתה פשוטה: הוא הושיט יד לפיוס לעמשא, שר-צבא אבשלום בהפיכה שכשלה. דוד הבין שברגע שתומכי אבשלום יישמעו אודות החסד שהעניק לעמשא – הם ישובו לעמוד לצידו.

וכמו עם דוד, כך גם עם ישוע. גם ישוע נאלץ לשקם את הביטחון והתקווה האבודים של תלמידיו, שהאמינו כי הוא מת. כדי לשקם את ביטחונם, הוא נראה אליהם מחדש, בדיוק כפי שדוד עשה, בשיבתו בשער העיר, לעיני חסידיו. מעשהו של ישוע נרשם עבורנו ותועד בבשורת לוקס כ"ד:36-39 ובבשורת יוחנן כ':19-20:

"³⁶ עודם מדברים כזאת, והוא עמד בתוכם. אמר להם: 'שלום לכם',³⁷ אך הם נבהלו ונתמלאו פחד, וחשבו כי רוח הם רואים.³⁸ אמר להם: 'מדוע נחרדתם ומדוע עולים ספקות בלבבכם? ³⁹ ראו את ידי ואת רגלי - שאני הוא. מששוני וראו; הרי לרוח אין בשר ועצמות כמו שאתם רואים בי'" (לוקס כ"ד:36-39).

"¹⁹ לעת ערב, באותו יום ראשון בשבוע, כאשר דלתות המקום שנאספו בו התלמידים היו סגורות מפחד ראשי היהודים, בא ישוע ועמד ביניהם. אמר להם: "שלום לכם".²⁰ לאחר מכן הראה להם את ידיו ואת צדו, והתלמידים נתמלאו שמחה כראותם את האדון" (יוחנן כ':19-20).

כאשר דוד הציע את הצעת הפיוס לעמשא, הוא השתמש בניסוח מיוחד וספציפי:

"¹³ ...אחי אתם, עצמי ובשרי אתם, ולמה תהיו אחרונים להשיב את-המלך".¹⁴ ולעמשא תמרו: "הלוא עצמי ובשרי אתה? כה יעשה-לי אלוהים וכה יוסיף, אם-לא שר-צבא תהיה לפני כל-הימים תחת יואב" (שמו"ב י"ט:13-14)

שימו לב להדגשה של דוד על המונח "עצמי ובשרי"! ובהקבלה נושאת – ישוע חידש את בטחון תלמידיו בו, על ידי (1) הופעתו בפניהם (2) עידודו לכך שימששו בשרו ועצמותיו! כמו כן, ישוע מציב להם שאלה ביחס לעצמותיו ובשרו, בדיוק כמו שעשה דוד! השבח לאל! וגם כאן, שוב יש לנו התאמה נושאת מושלמת, ובזמן הנכון. הפרק הבא בספר, פרק ח', הוא הפרק האחרון בו. בפרק ח' נראה מסקנות וסיכום כלל הנושאים שסיפור מנוסת דוד מאבשלום מלמדים אותנו אודות ישוע המשיח.

טבלת-השוואה מצטברת
הקשרים הנושאים בין שמ"ב ט"ו:10 – כ':2, לספרי הבשורה

שמואל ב'	ספרי הבשורה
שמ"ב י"ח:21 – יואב מורה לכושי לרוץ לדוד ולבשר לו אודות מות אבשלום אחימעץ	מתי כ"ח:6-7 ומרקוס ט"ז:6-7 – מלאכים מורים לנשים לבשר אודות תחיית ישוע
שמ"ב י"ח:27 – הדגש הוא על רגליו של אחימעץ	מתי כ"ח:9-10 – הנשים מחבקות את רגלי ישוע
שמ"ב י"ח:29-31 – אחימעץ משיג את הכושי במרוץ אל דוד; אחימעץ נאלץ לסור הצידה ולהמתין עד בוא הכושי	יוחנן כ':3-4 – יוחנן משיג את כיפא במרוץ לקבר; יוחנן סר הצידה וממתין לכיפא
שמ"ב י"ט:4-5 – אנשי דוד מתגנבים לעיר בכלימה ובושה כאילו הובסו בקרב בו נחלו ניצחון גדול; אנשי דוד מיואשים עקב יגונו של דוד על מות אבשלום	יוחנן כ':19 – תלמידי ישוע התחבאו בחדר חסרי כל תקווה ובפחד מפני ראשי הקהילה המקומית, כשבעצם ישוע כבר השיג ניצחון אדיר; התלמידים היו שבורי לב על מות ישוע
שמ"ב י"ט:6-9 ו-12-15 – יואב אומר לדוד שהוא חייב להיראות לאנשיו, ולזכות שוב בליבם ותמיכתם; דוד פונה לנושא "עצמי ובשרי אתם" כדי לרכוש שוב את אמון חסידיו	לוקס כ"ד:36-39, ויוחנן כ':19-20 – ישוע נראה לתלמידיו כדי לחדש בליבם את האמונה; ישוע פונה לנושא "עצמות ובשר" כדי לרכוש שוב את אמון חסידיו

פרק ח'

כל התמונה כולה

מבוא:

ז'הו הפרק האחרון במסע המקראי שערכנו בשמו"ב ט"ו:10 – כ':2. לכל ארכו של השיעור גילינו כיצד הקטע הזה כולו מקביל, מבחינה נושאת, לארבעת ספרי הבשורה של הברית-החדשה. הפרקים הקודמים בספר העניקו לנו הצעות חטופות לאירועים נבואיים שהתרחשו בטווח הזמנים החל בשעות חייו האחרונות של ישוע, ועד לאחר תחייתו. הפרק הקודם, פרק ז', התמקד בעיקר בהסבר נאות של מושג "הבשורה", כמו גם הסבר לגבי האירועים שהתרחשו מייד לאחר תחייתו מן המתים – כולל ניסיונותיו לשכנע את תלמידיו שהוא באמת אכן קם מן המתים. ולכן, עלינו לצפות לכך שבפרק אחרון זה אודות הדימוי הנבואי של דוד, נתרכז באירועים בחייו, האמורים להקביל לאירועים הרשומים בסוף ספרי הבשורה.

הגמול הטוב הנובע מסבלות ישוע:

דמות דוד כדימוי נבואי

הבה נתחיל שיעור זה עם בחינה של הקטע שמו"ב י"ט:24-17, סיפור הפנייה של שמעי בן-גרא גרא לדוד בחזרתו ממנוסתו לאחר הניצחון. בכדי להבין כהלכה את מהות תגובת דוד לשמע, עליכם להיזכר במה שהתרחש כאשר דוד נס מירושלים. שמו"ב ט"ז:5-8 מתעד את האירוע בפרוטרוט:

⁵ "וּבָא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד-בְּחוּרִים. וְהָיָה מִשָּׁם -אִישׁ יוֹצֵא, מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית-שָׁאוּל, וְשָׁמוּ שְׁמַעִי בֶן-גֵּרָא, יוֹצֵא יְצוּא וּמְקַלֵּל. ⁶ וַיִּסְקַל בְּאֲבָנִים אֶת-דָּוִד וְאֶת-כָּל-עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם וְכָל-הַגְּבָרִים מִיְמֵינוּ וּמִשְׁמָאלוֹ. ⁷ וְכֹה-אָמַר שְׁמַעִי בְּקִלְלוֹ: 'צָא, צָא אִישׁ הַדְּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיַּעַל; ⁸ הַשִּׁיב-עֲלֶיךָ יְהוָה כֹּל דְּמֵי בֵית-שָׁאוּל אֲשֶׁר מָלְכָת תַּחְתָּיו, וַיִּיתֶן יְהוָה אֶת-הַמְּלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם בְּנֵךְ, וְהִנֵּךְ בְּרַעְתָּךְ, כִּי אִישׁ דְּמִים אָתָּה'" (שמו"ב ט"ז:5-8)

כפי שאתם רואים, שמעי מתנפל על דוד ותוקף אותו, ומאשים אותו האשמות שווא על היותו איש דמים! שימו לב לתוכחה הפוגענית שהוא משלח בדוד. סביר להניח שאם דוד לא היה נמצא במצב חולשה ומנוסה שהוא היה בו – שמעי לא היה מעז לומר את הדברים. ועכשיו, העניינים השתנו מקצה אל קצה, ואחד האנשים הראשונים שמברכים את דוד עם שובו לעיר כמנצח, הוא שמעי בן-גרא... ועם התזכורת לגבי יחס שמעי לדוד בשעת מנוסתו מירושלים לפנינו, שימו לב כיצד שמעי פונה לדוד בשיבתו:

”...וְשָׁמְעִי בֶן-גֵּרָא נָפַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּעֵבְרוֹ בִּירְדֵן. ²⁰ וַיֹּאמֶר אֶל-הַמֶּלֶךְ: ‘אֵל-יְהוֹשֵׁב-לִי אֲדֹנִי עֹוֹן, וְאֵל-תִּזְכֹּר אֶת אֲשֶׁר הָעֲוֹה עֲבָדְךָ בַּיּוֹם אֲשֶׁר-יֵצֵא אֲדֹנִי-הַמֶּלֶךְ מִירוּשָׁלַם לְשׁוּם הַמֶּלֶךְ אֶל-לְבוֹ. ²¹ כִּי יָדַע עֲבָדְךָ כִּי אֲנִי חָטָאתִי, וְהִנֵּה-בָאתִי הַיּוֹם רֵאשׁוֹן לְכָל-בֵּית יוֹסֵף לְרַדֵּת לְקִרְאֵת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ’” (שמו"ב י"ט:21-19)

שמעי פונה אל דוד בחרטה ובבקשת סליחה. כמובן שכנות "החרטה" הזו מוטלת בספק. אחרי הכל, מה הוא הגורם לשינוי הפתאומי הזה בהלך הרוח? יצר הישרדות פשוט! חרטה אמיתית וכנה הייתה אילו שמעי היה בא לדוד לאחר מעשה, כשדוד היה עדיין במנוסה. במקום זה, שמעי המתין עם הבעת "החרטה" שלו, ורק כשדוד הושבה הסמכות המלאה והפח, גם על חייו של שמעי. הנקודה שאני מעלה כאן היא פשוטה: **אם למישהו בספור הזה מגיע דין מיתה - הרי זה שמעי.** מעשיו כפי שהם מתוארים בשמו"ב ט"ז:5-8 מראים בעליל שהוא היה לצד אבשלום ותמך בו במרד נגד אביו. שמעי הציב עצמו בברור עם המתנגדים לדוד. אחד מחיילי דוד, אבישי בן-צרויה (אחי יואב, שר-צבא דוד) חש בצביעותו של שמעי, והתכוון להסיר ראשו מעליו:

”²² וַיַּעַן אֲבִישִׁי בֶן-צְרוּיָה וַיֹּאמֶר: ‘הֲתַחַת זֹאת לֹא יוֹמַת שְׁמַעִי, כִּי קָלַל אֶת-מֹשִׁיחַ יְהוָה?’” (שמו"ב י"ט:22)

הקדישו שימת לב מיוחדת למילים בהן שמעי משתמש כשהוא פונה לדוד בבקשת מחילה: **”אֵל-יְהוֹשֵׁב-לִי אֲדֹנִי עֹוֹן, וְאֵל-תִּזְכֹּר אֶת אֲשֶׁר הָעֲוֹה עֲבָדְךָ ... ²¹ כִּי יָדַע עֲבָדְךָ כִּי אֲנִי חָטָאתִי”** (שמו"ב י"ט:21-20). אפילו שמעי ידע כי חטא, ושמגיע לו דין-מוות! ואף כי זה היה אמור להיות גורלו – שימו לב לתגובתו של דוד לדברי אבישי:

”²³ וַיֹּאמֶר דָּוִד: ‘מֶה-לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה, כִּי-תִהְיוּ-לִי הַיּוֹם לְשֹׁטָן? הַיּוֹם יוֹמַת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל? כִּי הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי הַיּוֹם אֲנִי-מֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל?’ ²⁴ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-שְׁמַעִי: ‘לֹא תָמוּת’. וַיִּשְׁבַּע לוֹ הַמֶּלֶךְ” (שמו"ב י"ט:24-23)

ברור כשמש שהנושא העיקרי של הקטע לעיל הוא סליחת חטאים. אין זה צירוף מקרים אקראי שהנושא עולה דווקא בשלב זה בחיי דוד, המהווים דימוי נבואי לפועלו של ישוע משיחנו.

ישוע כמגשים הנבואות

סיפור זה יעזור לנו להבין מדוע היה על המשיח למות. לכל אורך השיעור ראינו דימויים רבים מאוד לעניין המוות, הקבורה והתחייה של המשיח – נושא שהוא נשוא המספר הרב של נבואות בתנ"ך! כאשר מישהו מנסה להסביר נושא כלשהו, יש צורך להשתדל ולענות על מספר שאלות הבהרה בסיסיות – "מי, מה, מתי, היכן, מדוע ואיך". אני מצידי השתדלתי לכל אורך הספר להראות כיצד הדימויים הנבואיים שבתנ"ך מסבירים את ה"מי, מה, מתי, היכן, מדוע ואיך" שבנבואות המשיחיות. למשל, פרקים קודמים של הספר מפרטים איך זה שסיפור מרד אבשלום מכיל בתוכו דימוי של הוקעת ישוע על עץ. מספר עובדות הקשורות בפועל הישועה של המשיח אכן מכילות מענה לשאלות הבאות:

- ◆ במי עוסקת הנבואה? הקטע שלעיל עוסק במשיח.
- ◆ מה יקרה למשיח? הוא ימות.
- ◆ מתי יתרחש האירוע? מותו יתרחש בביאתו הראשונה.
- ◆ היכן כל זה יתרחש? הכל יתרחש בירושלים, עם הקשר ספציפי להר-הזיתים.
- ◆ מדוע היה על המשיח למות? הסיפור במגילת-אסתר מלמד אותנו שעליו למות כדי להציל את עמו ממוות.
- ◆ איך ימות המשיח? הוא ימות, יוקע על עץ, ייקבר ויקום לתחייה, כתוצאה מקשר-בגידה ע"י ידיד נאמן.

אלו הם רק מספר דברים שלמדנו, ואין הם מהווים, משום בחינה, רשימה ממצה. בחלק זה של הפרק נבין מדוע היה על המשיח למות למעננו. אך תחילה, בואו נציב את סיפור שמעי בן-גרא בהקשר הנכון של השתלשלות הזמן והנבואה. כבר ראינו שבקשת המחילה של שמעי מדוד מתרחשת רק לאחר שדוד מנצח במערכה נגד אבשלום, ומתחיל את מסעו חזרה לירושלים. כמו כן ציינו שניצחון דוד על אבשלום כולל בתוכו דימוי למוות, קבורה ותחייה של ישוע. ומכאן, שמבחינה נבואית גרידא, אנחנו נמצאים בשלב שלאחר האירוע של תחיית ישוע. חשוב מאוד לדעת פרטים אלו, משום שזה עוזר לנו בהצבת סיפור החזרה בתשובה של שמעי, בהקשר המתאים לו. הכיצד? הסיפור אודות פניית שמעי לדוד תוך הכאה על חטא, הוא בעצם שיעור אודות הגמול הטוב הנובע מקבלו של ישוע: סליחת החטאים! ובמילים אחרות, מאוד הולם שסיפור אודות סליחה ומחילה, מתרחש מייד לאחר סיפור המוות, הקבורה והתקומה של ישוע – הבשורה בהתגלמותה, שהיא הבסיס לסליחת החטאים. בחלק הקודם מצאנו ששמעי בעצם לא היה ראוי לסליחה, אך דוד בכל זאת סלח ומחל לו. וזהו דימוי נוסף למטרת המוות של ישוע: במותו הוא הבטיח את סליחת החטאים לאנושות כולה. יתירה מזו: אנחנו יכולים להסיק מכך שסיפור שמעי מלמד אותנו שאנחנו יכולים לקבל סליחה אף על חטאים של מעשי מרדנות שביצענו! ראינו קודם את הפסוק:

²⁰ וַיֹּאמֶר אֶל-הַמֶּלֶךְ: 'אֶל-יְחֻשָׁב-לִי אֲדָנִי עֹוֹן, וְאֶל-תִּזְכּוֹר אֶת אֲשֶׁר הָעֲוֹה עֲבָדְךָ בַּיּוֹם אֲשֶׁר-יִצְאָ אֲדָנִי-הַמֶּלֶךְ מִירוּשָׁלַם לְשׁוֹם הַמֶּלֶךְ אֶל-לְבוֹ' (שמו"ב י"ט:20).

בואו נבחן את הדברים "אל-יחשב-לי אדני עוון, ואל-תזכור את אשר העוה עבדך". האם שמתם לב למשמעות התיאולוגית של דברי שמעי בשני המשפטים, המובאים כאן בניסוח חופשי?

- ◆ אל נא יחשוב לי אדוני את מעשי בעבר כעוון
- ◆ אל נא תזכור את חטאיי כלפיך בעבר, ובעצם: "אנא שכח אותם"

שני המשפטים שלעיל מהווים ייצוג מושלם לפועל המשיח! התנ"ך עצמו עושה שימוש במשפטים אלה כדי לתאר את הסליחה שאלוהים מעניק לילדיו:

- ◆ "לְדוֹד מִשְׁכִּיל. אֲשֶׁרִי נְשׁוּי-פֶשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה; ² אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחְשַׁב יְהוָה לוֹ עוֹוֹן וְאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה" (מזמור ל"ב:1-2)
- ◆ "אֲנֹכִי, אֲנֹכִי הוּא מַחֵה פְשָׁעֶיךָ לְמַעַנִי, וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֲזַכֵּר" (ישעיהו מ"ג:25)
- ◆ "וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת-רַעְיָהוּ וְאִישׁ אֶת-אָחִיו לְאִמּוֹר דַּעוּ אֶת-יְהוָה כִּי-כֹלֵם- יְדַעוּ אוֹתִי לְמִקְטָנָם וְעַד-גְּדוּלָם נֶאֱמַר-יְהוָה כִּי אֶסְלַח לְעוֹוֹנָם וְלַחַטָּאתָם לֹא אֲזַכֵּר-עוֹד" (ירמיהו ל"א:33)

שמעי משתמש באותו ניסוח ובאותם משפטים שאדוני השרה גם על הנביאים להשתמש בהם, בבואם לתאר את סליחתו כלפינו! כאשר אנחנו מצטטים פסוקים מן התנ"ך, עלינו להיזהר שלא להחמיץ בדרך את משמעותם המשיחית. כדוגמא, בעולם הרחב ישנם מאמינים גויים בישוע, העלולים להתפתות ולפרש את שלושת הפסוקים שלעיל פירוש צר-מוחין בעליל, ולומר:

"לפסוקים הללו, הלקוחים מן התנ"ך, אין שום קשר לישוע המשיח. הם רק מבטאים את העובדה שאלוהים אכן ייסלח לחוטא היהודי, אך בתנאי שיקריב קורבן בדרך המצויה עליו ע"י התורה".

השקפה שכזו מחטיאה לחלוטין הן את החשיבות של ברית-משה ("הברית-הראשונה"), והן את המשמעות המקראית של הקרבת קרבנות בתורה. הקרבת הקרבנות בתורה נועדה ללמד את כולנו את העיקרון של הגאולה וסליחת החטאים שבמשיח ישוע! הדעה שלבני-ישראל נסלחו החטאים אך ורק עפ"י דין-תורה וברית-משה, היא שגויה מעיקרה! גם חטאיהם של מאמינים עפ"י ברית-משה, נסלחו להם בהתבסס על קורבנו היחיד והנצחי של ישוע – לא בהתבסס על דם של פרים ותיישים:

- ◆ "הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צָל הַטּוֹבוֹת הַעֲתִידוֹת בָּהּ וְלֹא עֶצֶם צֶלֶם הַדְּבָרִים, אִף פֶּעַם אֵינָה יְכוּלָה לְהַבִּיא לְיַדִּי שְׁלֵמוֹת עַל-יְדֵי אוֹתָם הַקְּרָבָנוֹת אֶת הַבָּאִים לְהַקְרִיבָם בְּהַתְמַדָּה שָׁנָה בְּשָׁנָה. ² אֱלוֹ יִכְלֶה לַעֲשׂוֹת כֵּן, הִיִּיתָה מִפְּסֻקַת הַקְּרָבָתָם; כִּי לְאַחַר שֶׁהִמְשַׁרְתִּים בְּקֹדֶשׁ הֵיוּ נְטֵהָרִים פֶּעַם אַחַת, לֹא הִיִּיתָה בָּהֶם עוֹד הַפְּרַת חַטָּא. ³ אֲבָל יֵשׁ בְּקְרָבָנוֹת הַלְלוּ זִכְרוֹן חַטָּאִים מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה, ⁴ שְׁכָן דָּם פְּרִים וְשַׁעֲרִים אֵינּוּ כּוֹל לְהַסִּיר חַטָּאִים... ¹¹ כָּל כֹּהֵן עוֹמֵד יוֹם יוֹם לְשֵׁרֵת בְּקֹדֶשׁ וּמְקַרֵּב פְּעָמִים רַבּוֹת אֶת אוֹתָם הַקְּרָבָנוֹת אֲשֶׁר אִף פֶּעַם אֵינָם יְכוּלִים לְהַסִּיר חַטָּאִים" (אל העברים י':11-4)
- ◆ "אֲבָל הַמְּשִׁיחַ, בְּבוֹאוֹ לְהִיּוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל לְטוֹבוֹת הַעֲתִידוֹת, עָבַר בְּמִשְׁכַּן גָּדוֹל וּמְשָׁלֵם יוֹתֵר שְׂאִינוֹ מַעֲשֵׂה יְדֵיִם - כְּלוּמֵר, שְׂאִינוֹ שִׁיף לְבְרִיָּאָה הַזֹּאת ¹² וּבְדַמּוֹ הוּא, וְלֹא בְּדָם שַׁעֲרִים וְעִגְלִים, נִכְנַס אַחַת וּלְתַמִּיד אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהַשִּׁיג פְּדוֹת עוֹלָמִים; ¹³ שְׁכָן אִם דָּם פְּרִים וְשַׁעֲרִים וְאַפְרַת הַפָּרָה, בְּהִזְרָקָם עַל הַטְּמָאִים, יְקַדְּשׁוּ עַד כְּדֵי לְטַהֵר אֶת הַגּוֹף, ¹⁴ עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה דָּמוֹ שֶׁל הַמְּשִׁיחַ אֲשֶׁר הִקְרִיב עֲצָמוֹ לְאֵלוֹהִים בְּרוּחַ עוֹלָמִים וּבְלֹא מוֹם -- יְטַהֵר אֶת מִצְפּוֹנֵנוּ מִמַּעֲשֵׂי מוֹת כְּדֵי שְׁנַעֲבֹד אֶת אֱלוֹהִים חַיִּים. ¹⁵ לְכֵן הוּא מִתְנַף לְבְרִית חֲדָשָׁה, וְעַל-יְדֵי כֵךְ -- מֵאַחַר שְׁמַת לְפָדוֹת מִן הַפְּשָׁעִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ בְיַמֵּי הַבְּרִית הָרִאשׁוֹנָה -- יְקַבְּלוּ הַמְּקַרְאִים אֶת נְחִלַת עוֹלָם הַמְּבֻטָּחַת" (אל העברים ט':11-15)

◆ ²¹ "אך כעת נגלתה צדקת האלוהים בלי תורה, צדקה שהתורה והנביאים מעידים עליה. ²² והיא צדקה של האלוהים, באמצעות אמונת ישוע המשיח, אל כל ועל כל המאמינים; שהרי אין הבדל, ²³ כי הכל חטאו ומחסרי כבוד אלוהים המה. ²⁴ אך הם מצדקים בחסדו, בחנם, הודות לפדות שבמשיח ישוע, ²⁵ אשר האלוהים שם אותו לכפרה בדמו, כפרה על-יסוד אמונה. כל זה כדי להראות את הצדקה של האלוהים בכך שבאחד רוחו פסח על חטאי העבר, ²⁶ ולהראות את צדקתו בזמן הזה: שהוא צדיק ומצדיק את בן אמונת ישוע" (אל הרומים ג': 21-26)

שלושת קטעי הכתובים שלעיל מלמדים אותנו את הדברים הבאים:

- ◆ העלאת הקרבנות במשך שנות הברית-הראשונה אף פעם לא הסירו לחלוטין את חטאיו של בן-ישראל החוזר בתשובה; הם גם לא נועדו לכך
- ◆ מות ישוע סיפק כפרה ומחילת חטאים לאלו שעברו עברות תחת הברית-הראשונה, כמו גם לנו, העוברים עברות ונמצאים תחת הברית-החדשה

מטרתו הנצחית של אדוני הייתה מאז ומעולם ממוקדת סביב ההקרבה שבמות ישוע המשיח, מוות שמספק מחילת חטאים לכל בן אנוש השם את מבטחו בישוע, באשר הוא, וללא קשר אם חטא את חטאו בעת הברית-הראשונה או השנייה, החדשה. את הצורך בקורבן ישוע, ואת ההתמקדות בעובדה שקורבן ישוע הינו בעצם המטרה אליה הובילה העלאת הקורבנות שהועלו במשך הברית-הראשונה – מתאר יפה מזמור מ': 6-8. מזמור זה גם משמש כבסיס להרחבה ע"י מחבר האיגרת לעברים:

◆ ⁵ "לכן בהכנסו אל העולם הוא אומר: "זבח ומנחה לא-חפצת, גוף כוננת לי; ⁶ עולה וחטאה לא שאלת. ⁷ אז אמרתי: הנה-באתי -- במגלת-ספר כתוב עלי -- לעשות-רצונך, אלוהי." ⁸ באמרו לעיל, "זבח ומנחה ועולה וחטאה לא חפצת אף לא שאלת", אשר מקריבים אותם על-פי התורה, ⁹ ובאמרו אחרי כן, "הנה באתי לעשות רצונך", מסיר הוא את הראשונה כדי להקים את השנייה. ¹⁰ ובאותו הרצון מקדשים אנחנו על-ידי הקרבת גופו של ישוע המשיח פעם אחת ולתמיד. ¹¹ כל כהן עומד יום יום לשרת בקדש ומקריב פעמים רבות את אותם הקרבנות אשר אף פעם אינם יכולים להסיר חטאים. ¹² אבל זה, לאחר שהקריב קרבן אחד על החטאים, ישב לימין האלוהים לתמיד ¹³ ומאז הוא מחפה עד אשר יושתו אויביו הדום לרגליו, ¹⁴ שכן בקרבן אחד השלים לתמיד את המקדשים. ¹⁵ וגם רוח הקדש מעידה לנו על זאת, כי לאחר שאמר, ¹⁶ "זאת הברית אשר אכרות אתם אחרי הימים ההם, נאם-יהוה: נתתי את-תורתך בקרבם ועל-לבם אכתבנה", ¹⁷ הוא אומר, "ולעוונם ולחטאתם לא אזכר-עוד." ¹⁸ ובמקום שהללו נסלחים אין עוד קרבן על חטאים" (עברים י': 5-18)

מזמור מ': 6-8 מראה לנו בפשטות שקרבנות הדם של ברית-משה, הברית הראשונה, כשלעצמם מעולם לא היו את המטרה העליונה של האב. מטרת האב מומשה ע"י הבן, שבא לעולם כדי לעשות את רצון האב, ומסר את חייו כקרבן-כופר עבור נשמותינו שלנו. שימו לב כמה יפה מקשר כותב האיגרת לעברים בין ישעיהו מ"ג: 25 וירמיהו ל"א: 33, "לעוונם ולחטאתם לא אזכור עוד", לבין פועלו של ישוע כפי שהוא מיוצג במזמור מ': 6-8. מחבר האיגרת ידע שהבסיס לכך שאלוהים החליט לשכוח את חטאי ישראל נמצא בקורבנו של ישוע, אשר מסר את גופו שלו, המטרה שעליה מצביעה העלאת הקורבנות שעל פי תורת הכהנים: ספר ויקרא.

וכן, מזמור ל"ב: 1-2 וישעיהו מ"ג: 25 כוללים בתוכם את פועל ההקרבה של ישוע כבסיס ל: (1 אושרו של אדם שאדוני לא יחשוב לו עוון 2) עוונם וחטאתם לא אזכור עוד. כפי שציינת

קודם, מדהים לראות כיצד דבריו של שמעי בן-גרא לדוד הכילו את שני המשפטים ביחס למה שישוע המשיח השיג דרך מותו, קבורתו ותחייתו!

20 "ויאמר אל-המלך: 'אל-יחשב-לי אדני עוון, ואל-תזכור את אשר העוה עבדך ביום אשר-יצא אדני-המלך מירושלם לשום המלך אל-לבנו'" (שמו"ב י"ט:20).

סיפור הסליחה שהובטחה לשמע ע"י דוד, היא הדימוי הנבואי לגמול העיקרי הגלום בפועל הישועה של ישוע! וכדי לקבל ראיות נוספות, צריך לראות כיצד פסוקי מפתח מתוך מזמורי-תהילים משמשים גם בספרים נוספים בברית-החדשה.

5 "אבל זה שאינו עובד, אלא מאמין במצדיק את החוטא, אמונתו נחשבת לו לצדקה. **6** כך גם דוד מביע את אשרו של האיש אשר אלוהים יחשב לו צדקה בלי תלות במעשים: **7** "אשרי נשוי-פֶּשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה. **8** אשרי-אדם לא יחשב יהוה לו עוון" (רומים ד':5-8).

האם אתם חושבים שזהו צירוף מקרים בלבד, ששאלו מתייחס למזמור ל"ב:1-2 כדוגמא לאיש המקבל סליחת חטאים מן המשיח? האם זה צירוף מקרים ששאלו עושה שימוש בביטוי "לא יחשוב אדוני לו עוון"? מי יודע? ייתכן שכאשר חיבר את מזמור ל"ב, דוד חשב על דברי שמעי בזמנו, וכיצד הוא עצמו סלח לשמע על חטאיו. שימו גם לב כיצד דבריו של שמעי, "אל יחשוב לי אדוני עוון", מצוטטים ע"י שאלו באיגרת השנייה לקורינתיים, כדי לתאר את סליחת החטאים שניתנה לנו דרך ההקרבה העצמית של ישוע במותו:

18 "והכל מאת האלוהים שרצה אותנו אליו על-ידי המשיח, ומסר לנו את שרות הרצוי. **19** כלומר: אלוהים היה במשיח מרצה את העולם אל עצמו מבלי לחשב להם את עוונותיהם, והוא שם בנו את דבר הרצוי. **20** לכן שגרירי המשיח אנו ואלוהים כמו מפציר באמצעותנו. ובכן מפצירים אנו בשם המשיח: התרצו נא לאלוהים! **21** את זה אשר לא ידע חטאת עשה לחטאת בעדנו, כדי שאנו נלבש את הצדקה של אלוהים בו" (קור"ב ה':18-21).

ובאמת, הסליחה שדוד העניק לשמע הינה דימוי נבואי לסליחה שאנו מקבלים דרך ישוע, ואכן יש לסליחת דוד מקבילות בספרי הבשורה שבברית-החדשה:

21 "הוסיף ישוע ואמר להם: 'שלום לכם. כשם שהאב שלח אותי, כן גם אני שולח אתכם' **22** אחר כך אמרו זאת נפח עליהם ואמר להם: 'קבלו את רוח הקדש'. **23** כל מי שתסלחו לו על חטאיו, הם יסלחו לו; לכל מי שתזקפו אותם, יזקפו לו" (יוחנן כ':21-23).

כפי שאתם רואים, הקטע יוחנן כ':21-23 הינו סיפור אודות סליחת חטאים המושגת דרך המוות, הקבורה והתחייה של המשיח. אך יש לנו מקבילה נוספת בבשורות, כשבקשת הסליחה של שמעי משמשת להצצה נבואית חטופה לאירועים שיתרחשו בעתיד. בשורת לוקס כ"ד:46-49 מתעדת חלק מדברי ישוע האחרונים לפני עלייתו השמימה:

46 "ואמר להם: 'כך כתוב, שְׁהַמְשִׁיחַ יִסְבּוֹל וְיָקוּם מִן הַמֵּתִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וּבְשֵׁמוֹ תִּכְרַז תְּשׁוּבָה וְסְלִיחַת חַטָּאִים לְכָל הַגּוֹיִם הַחַל מִירוּשָׁלַם. **48** אתם עדים לדברים האלה. **49** הנני שולח לכם את אשר הבטיח אבי, ואתם שבו בעיר עד שתלבשו עז ממרום" (לוקס כ"ד:46-49).

הקטע שלעיל משקף את נושא סליחת החטאים שבמשיח. אם לא שמתם לב לכך – סליחת החטאים הינה נושא הנבואה שבסיפור הסליחה לשמע. המסר אודות מחילת החטאים הינו תוצאה ישירה של הכפרה בישוע. אינני יכול להתעלם מן העובדה שקור"ב ה':18-21 (ראה לעיל)

מכיל מלל שמקשר נושאת בין הקטעים שמו"ב י"ט:21-20 לבין לוקס כ"ד:49-46. הקטע מקור"ב מהווה כלי גישור בין שני הקטעים האחרים:

- ◆ קור"ב ה'19: מציינ כי "אלוהים ה'ה במשיח מרצה את העולם אל עצמו מבלי לחשב להם את עוונותיהם"; שמעי אומר: "אל-יחשב-לי אדני עוון"
- ◆ קור"ב ה'20: מציינ: "לכן שגריי המשיח אנו ואלוהים כמו מפציר באמצעותנו. ובכן מפצירים אנו בשם המשיח: התרצו נא לאלוהים!" ; בלוקס כ"ד:48-47 נאמר: "47 ובשמו תכרז תשובה וקליחת חטאים לכל הגוים החל מירושלים. 48 אתם עדים לדברים האלה". ומכאן ברור לחלוטין שהמכנה המשותף לקטעים היא שליחת שליחים להטיף את מסר החזרה בתשובה ומחילת חטאים.

מספר דברים בקשר לשמעי, ציבא ומפיבושת:

דמות דוד כדמוי נבואי

קטע הכתובים הבא שאני רוצה לבחון הוא שמו"ב י"ט:40-16. אף כי כיסינו פסוקים אלה בחלק הקודם של הפרק, יש בקטע דברים נוספים שממתינים להיחשף בפנינו. בואו נתחיל בחלוקת הקטע למקטעים נושאים קטנים יותר. רפרוף מהיר על הקטע יראה לנו שהוא עוסק בשלושה סיפורים עיקריים:

- ◆ פניית שמעי לדוד, בבקשת מחילה עבור עוונותיו כלפי דוד בעבר
  - ◆ פניית מפיבושת לדוד, והסבר מדוע לא הצטרף לדוד בשעת מנוסתו מירושלים
  - ◆ פניית ברזילי לדוד, ואבטחת הברכה לכימהם בנו, במקום לברזילי הזקן
- קל לקבץ את האירועים הללו יחד, מפני שהם כוללים מספר נושאים המשותפים לשלושתם. למשל – שימו לב כיצד נפתח כל אחד מהאירועים:

- ◆ "וַיִּמְהַר שְׁמַעִי בֶן-גֵּרָא בֶן-הַיְמִינִי אֲשֶׁר מִבְּחֹרִים וַיֵּרָד עִם-אִישׁ הַהֹדָה לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ דָּוִד" (שמו"ב י"ט:17)
- ◆ "וּמִפְּבֹשֶׁת בֶּן-שָׂאוּל יָרַד לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ" (שמו"ב י"ט:25)
- ◆ "וּבְרָזִילִי הַגִּלְעָדִי יָרַד מִרְגְּלִים וַיַּעֲבֵר אֶת-הַמֶּלֶךְ הַיְרֵדוֹן לְשַׁלְּחוֹ אֶת-הַיְרֵדוֹן" (שמו"ב י"ט:32)

בין הנושאים האחרים המקשרים בברור את שלושת האירועים זה לזה, ניתן למצוא את העובדה ש: (1) כל אחד משלושת הפרטים פנה לדוד מיוזמתו (2) כל אחד משלושתם רצה ללוות את דוד בשיבתו לירושלים (3) כל אחד משלושתם עזב את דוד כשבאמתחתו ברכה כלשהי. ברור אם כך שקיים יחס, הקשר, בין שלושת הסיפורים. ברמה המילולית-סיפורית, שלושתם מייצגים אירועים בהם דוד מעניק לאנשים ברכות ומתנות חסד. אך אף כי כל אחד מן השלושה אכן קיבל ברכות מדוד, הם מייצגים שלושה מצבים ברורים ונפרדים. ברזילי הגלעדי היה ללא ספק ראוי לקבל ברכה. הוא היה נאמן למלך מלכתחילה. אתם וודאי זוכרים שברזילי הקשיש הביא למלך אספקה חיונית בשעת מנוסתו מאבשלום. לגבי מפיבושת – למדנו מוקדם יותר בספר, שגם הוא נשאר נאמן לדוד, אך ציבא נערו רימה והכשיל אותו, ודוד לא היה בטוח אם מפיבושת בגד בו או לאו. ובכל זאת – גם מפיבושת קיבל ברכה. שמעי הוא

זה שבאופן ישיר ומוחלט דחה את דוד, אך למרות זאת קיבל מדוד את ברכת-הסליחה. וכך, מבחינת דוד, כל אחד משלושת האנשים מתייחס אליו בהתבסס על רמת נאמנות שונה. מבין שלושת האירועים, לא קשה לנחש שבין הסיפורים של שמעי ומפיבושת יש יחס קרוב יותר. מדוע? מפני שמבחינת דוד – איש מן השניים לא היה ממש נאמן בתמיכתו, בשעת המבחן הקשה שלו.⁴⁵ לעומת זאת ברזילי, היה נאמן מההתחלה ועד הסוף. בואו נתחיל עם פניית שמעי לדוד. שימו לב לכך שציבא, נער מפיושת, מגיע עם שמעי (שמו"ב י"ט:17). אנחנו כבר יודעים ששמעי דחה את המלך ועלב בו, והוא פונה למלך רק כדי לנסות ולהציל את עורו. מעניין כיצד ציבא פונה למלך עם שמעי. מדוע ציבא לא נשאר בזמנו עם המלך? הרי הוא התחיל את דרך המנוסה עם המלך, אז איך זה שעכשיו הוא מגיע עם חבורתו של שמעי? אינני יודע. אני רק יודע שציבא הוא רמאי וגזלן! ציבא הוציא את דיבתו של מפיושת אדונו רעה, כדי לזכות בנחלתו ברמייה. קשריו הנוכחיים עם שמעי הם רק ראייה נוספת למניעיו המפוקפקים. אתם זוכרים וודאי שבפרק ג' של הספר קישרנו נושאת בין מעשי ציבא לבין "הבגידה" של חושי הארכי.⁴⁶ וכך, מכל זווית התבוננות, אנחנו מוצאים ראיות נושאות המצביעות על אפיו המושחת של ציבא. כמה מתאים לו להופיע יחד עם שמעי... לעיתים קרובות אנחנו יכולים לקבל תובנה נוספת, פשוט ע"י צעידה קלה לאחור, ומבט מרוחק מעט על התמונה הכוללת, כדי לקבל פרספקטיבה שונה. בואו ניישם זאת לגבי שמעי בן-גרא. שמעי מופיע פעמיים בקטע הבסיסי שלנו: פעם אחת בשמו"ב ט"ז:5-13, ופעם נוספת בשמו"ב י"ט:17-24. אם נשווה וניצור השוואת-ניגוד בין שני המופעים של שמעי, נוכל לראות ניגוד חמור ובוטה בהתנהגותו. למעשה, נראה לי שכדאי ליצור את ההשוואה הזו כבר עכשיו בסיפור, משום ששני המופעים שלו מקושרים ביניהם נושאת ע"י מבנה כיאסטי עיקרי:

... (א)

... (ב)

... (ג)

... (ד)

ה) שמו"ב ט"ז:5-13 – דוד בא לבחורים; שמעי יוצא לפגוש בדוד; אבישי מבקש להרוג את שמעי; דוד סולח לשמעי;

ה') שמו"ב י"ט:17-24 – שמעי היה תושב בחורים; שמעי ממהר להיפגש עם דוד; אבישי מבקש להרוג את שמעי; שמעי מתחנן ומבקש סליחה מדוד;

... (ד')

... (ג')

... (ב')

... (א')

בפרקים קודמים של הספר ראינו כיצד המחצית האחת של מבנה כיאסטי שופכת אור ועוזרת להבין את ההקשר הנושאי במחצית המקבילה. אם ניישם את הגישה הזו למקרה שלפנינו – נראה את הניגוד הבא: המופע הראשון של שמעי חל כאשר דוד היה במנוסה מאבשלום. הכתוב מספר לנו ששמעי יצא אל דוד, רגם אותו ואת אנשיו באבנים, עלב בו וקילל אותו. במופע השני שלו – שמעי חוזר בתשובה ומבקש מדוד מחילה, תוך כוונה לשקם את היחסים עם דוד מתוך חסד, לא זכות.

האירוע המעניין השני בקטע, נוגע לפניית מפיושת לדוד (ראה שמו"ב י"ט:25-31). הנושא העיקרי הכרוך באירוע זה הוא שאלת נאמנותו של מפיושת. כאשר דוד היה במנוסה מאבשלום – מפיושת לא הצטרף אליו, ודוד מבקש לדעת מדוע. כפי שראינו בפרק ג', ציבא הוציא רעה את דיבת מפיושת נכה הרגליים. בגלל נכותו, מפיושת לא הצליח להדביק את

דוד ואנשיו. הנקודה החשובה בקטע היא הדרך בה דוד מברר עם מפיבושת את נושא הנאמנות. זיכרו ששמו"ב י"ט:31-25 קשור נושאת, במבנה הכיאסטי העיקרי שלנו, לשמו"ב ט"ז:1-4. שמו"ב ט"ז:4-1 מראה לנו כיצד ציבא מפגין נאמנות כוזבת ומעושה כלפי דוד, וכיצד הוא מאשים את מפיבושת האשמות שווא אודות חוסר נאמנותו. הסיפור הזה התרחש בה בשעה שאנשים אחרים באו לדוד להפגין לו את נאמנותם בעת מנוסתו מאבשלום. הנושא השולט באירוע הוא נושא הנאמנות לדוד. בואו ונראה כיצד בחלק הבא של הפרק, שני האירועים הללו משפיעים ותומכים הדדית, כדי להשלים את הבשורה הנבואית במלוא משמעותה.

ישוע כמגשים הנבואות

במשך כל השיעור ראינו כיצד דמויות שונות בקטע הכולל של שמו"ב ט"ו:10 עד שמו"ב כ':2, מהוות צללית זהה לדמויות אחרות, עליהן אנחנו קוראים בספרי-הבשורה של הברית-החדשה. אין צל של ספק שדמות אחיתופל למשל מייצגת את יהודה איש-קריות. מות אבשלום הוא דימוי למות המשיח, והפורענות שניתכה על דוד היא דימוי לייסורי ישוע. אך את מי בספרי-הבשורה יכולה לייצג דמות שמעי? הבה נראה.

תחילה, הבה נתרכז בנושא הפנייה של שמעי לדוד. בחלק הקודם ציינו את הדו-פרצופיות של שמעי: פן אחד בעת מנוסת דוד מאבשלום, ופן שונה בעת שיבת דוד. אך אם נציב את מעשיו של דוד בנקודת מבט נבואית – נצליח לראות זווית נוספת במשמעות הדמות של שמעי. סיפור מנוסת דוד מפני אבשלום הינו ייצוג נבואי לתחילת הבגידה בישוע. בפרק ג' של ספר זה ראינו כיצד אירועים בשמו"ב פרק ט"ז, זהים נושאת להתרחשויות שמתוארות לנו ע"י מחברי ספרי-הבשורה, אירועים שהתרחשו בעיקר בגת-שמנים. שובו של דוד לירושלים, כפי שהוא מתואר בשמו"ב י"ט, זהה נושאת לאירועים בבשורות שהתרחשו לאחר תחיית ישוע. ועכשיו, בואו נתבונן במעשי שמעי דרך "עדשה נבואית". האם אנחנו מסוגלים לחשוב על דמות שהתנכרה לישוע כשהוא הובל לביצוע גזר הדין, אך ביקשה את סליחתו לאחר תחייתו? בוודאי שאנחנו יכולים. הראיות מצביעות על שמעון-כיפא. ומאין נובע הביטחון הזה? ובכן, שימו לב לנושאים הבאים, המחברים בין שמעי לכיפא:

◆ שמעי מתנכר לדוד (שמו"ב ט"ז:13-5), בעוד שכיפא מתנכר לישוע (מתי כ"ו:34, מרקוס י"ד:66-72)

◆ שמעי מקלל את דוד בבורחו מירושלים (שמו"ב ט"ז:8-5), בעוד שכיפא החל לחרף ולגדף כשהואשם בהתרועעות עם ישוע (מתי כ"ו:74)

האם יש בידינו ראיות נוספות שיציבו את כיפא במקום הנכון על ציר הזמן? כן, ישנן כאלה. ראינו כבר איזכור נבואי קודם של כיפא בשמו"ב ט"ז:14-5. ושוב, אנחנו יכולים להשתמש במרכיבים ה-וה' שבמבנה הכיאסטי הראשי שלנו, לספק ראיות נושאות נוספות לכך שישנם אזכורים של כיפא גם בשמו"ב י"ט:24-16. אם אתם זוכרים, בפרק ג' יצרנו קשר נושאי בין כיפא לאבישי בן-צרויה. גם כיפא רצה בתחילה להשתמש בחרבו כדי להגן על ישוע, בדיוק כפי שאבישי רצה להסיר את ראש שמעי. אך ישוע גער בכיפא, בדיוק כפי שדוד גער באבישי. ישוע לא רצה שתלמידיו יהרגו את אלה המתנגדים לו. ועכשיו יש בידינו ראיות נושאות רבות המצביעות על כך שכיפא אכן מוצב במקום הנכון על ציר הזמן של סיפורנו. הבא בתור הוא סיפור הפנייה של מפיבושת לדוד. שאלת השאלות ביחס לקטע היא שאלת נאמנותו לדוד. דוד היה תחת הרושם שמפיבושת הזניח אותו כשנס מפני אבשלום. אתם וודאי יכולים לראות את ההקבלה לישוע, החוקר את כיפא ביוחנן כ"א. וכך נראה שבעצם

הצלחנו לקבוע את העובדה שקיימת סמיכות נושאים בין הסיפורים אודות פניותיהם של מפיבושת ושמעי לדוד. אם מחברים את שני הסיפורים יחד, הם כמו מהווים רישום ציורי של מעשיו של כיפא. העובדה ששתי דמויות מן התנ"ך משמשות ליצירת דימוי של דמות שלישית בבשורות, אינה צריכה להפתיע אותנו. כבר ראינו את התופעה בעבר בספר. זוכרים את שר-האופים ושר-המשקים, ששילוב דמויותיהם יחד יצר את תדמית ישוע המשיח? בפרק ה' של הספר ראינו כיצד הדמויות של יהונתן ואחימעץ יחד משמשות לדמות את המוות והתחייה של ישוע. ישנן עוד דוגמאות רבות, אך יש לנו די בשלב זה. להלן רשימה של הקשרים נושאים שאנחנו יכולים ליצור בין כיפא, ושמעי ומפיבושת:

- ◆ כאשר דוד נס מאבשלום, הוא היה תחת הרושם שמפיבושת זנח אותו (שמו"ב ט"ז:1-4 ושמ"ב י"ט:26), בעוד שכיפא ממש התנכר לישוע בשעת ייסוריו (מתי כ"ו:34 ומרקוס י"ד:72-66)
- ◆ דוד ספקן לגבי נאמנות מפיבושת אליו (שמו"ב י"ט:26), בעוד שישוע ספקן לגבי נאמנותו של כיפא (יוחנן כ"א:19-15)
- ◆ דוד סולח למפיבושת על "נטישתו"⁴⁷ (שמו"ב י"ט:30), בעוד שישוע סולח לכיפא (יוחנן כ"א:19-15)⁴⁸.
- ◆ מפיבושת הפך מתוסכל עקב ספקנותו של דוד בקשר לנאמנותו (שמו"ב י"ט:29-28). ספרי הבשורה מציינים שכיפא "נעצב אל ליבו" בפעם השלישית שישוע שאל אותו האם הוא אוהב אותו (יוחנן כ"א:17)

ברזילי, המשרת הנאמן:

דמות דוד כדימוי נבואי

האירוע השלישי והאחרון המתעד את האנשים שבאו ללוות את דוד בחצותו את הירדן לשוב לירושלים, מתייחס לאדם בשם ברזילי הגלעדי. בניגוד לשמעי ומפיבושת, ברזילי הפגין נאמנות יציבה ואיתנה לאורך כל הדרך. הדברים מתועדים בשמו"ב י"ט:40-32. דוד העניק לברזילי הזמנה אישית לבוא לירושלים, עם רצון כן לדאוג לכל צרכיו:

"וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-בְּרָזִלִי: 'אַתָּה עָבַר אִתִּי, וְכָלְפָלְתִּי אִתָּךְ עַמְדֵי בִירוּשָׁלַם'" (שמו"ב י"ט:34)

התיאור נמשך בדו-שיח מעניין אודות יכולתו של ברזילי להמשיך לשרת ולהביא לדוד תועלת. ברזילי היה כבר אדם זקן, בגיל 80 – גיל הגבורות, וחושיו הלכו ודעכו: הוא מודה שחושי הטעם והשמיעה שלו ירודים, ויותר מזאת - שכושר השיפוט שלו ירוד גם הוא. ולכן, בעקבות הדברים הללו, ברזילי חש שאין בו תועלת יותר, ושהוא אינו רוצה להיות למעמסה על המלך:

- ◆ ³⁵ "וַיֹּאמֶר בְּרָזִלִי אֶל-הַמֶּלֶךְ: 'כִּמָּה יָמֵי שְׁנֵי חַיֵּי כִי-אֶעֱלֶה אֶת-הַמֶּלֶךְ יְרוּשָׁלַם? ³⁶ בְּ-שָׁמַנִּים שָׁנָה - אֲנִכִּי הַיּוֹם. הַאֲדַע בֵּין-טוֹב לְרָע? אִם-יִטְעַם עֲבָדְךָ אֶת-אֲשֶׁר אֶכַל וְאֶת-אֲשֶׁר אֲשֶׁתָּה? אִם-אֲשַׁמַּע עוֹד בְּקוֹל שָׂרִים וְשָׂרוֹת? וְלָמָּה - יִהְיֶה עֲבָדְךָ עוֹד לְמַשָּׂא אֶל-אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ. ³⁷ כִּמְעַט יַעֲבֹר עֲבָדְךָ אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶת-הַמֶּלֶךְ, וְלָמָּה יִגְמַלְנִי הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה הַזֹּאת?' (שמו"ב י"ט:37-35).

בהתבסס על ההערכה העצמית שלו, ברזילי חש שעדיף לו לעסוק בעניינים הקשורים בערוב ימיו ומותו המתקרב. הוא גם מציע שאם דוד רוצה להפגין טוב לב וחסד כלשהם כלפיו – עדיף שיעתיר אותם על בנו ⁴⁹ שלו, על כמָהם:

◆ **”יִשָּׁב נָא עִבְדְּךָ וְאִמַּת בְּעִירִי, עִם קָבֵר אָבִי וְאִמִּי. וְהִנֵּה עִבְדְּךָ כְּמָהם יַעֲבֹר עִם-אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ, וַעֲשֵׂה-לוֹ אֶת אֲשֶׁר-טוֹב בְּעֵינֶיךָ.”** ³⁹ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: ‘אֵתִי יַעֲבֹר כְּמָהם, וְאֲנִי אֶעֱשֶׂה-לוֹ אֶת-הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ, וְכָל אֲשֶׁר-תִּבְחַר עָלַי - אֶעֱשֶׂה-לְּךָ.’ ⁴⁰ וַיַּעֲבֹר כָּל-הָעָם אֶת-הַיַּרְדֵּן וְהַמֶּלֶךְ עָבַר וַיִּשַׁק הַמֶּלֶךְ לְבְרָזִלִי וּבְרָכָהוּ וַיִּשָּׁב לְמִקְמוֹ” (שמו"ב י"ט:38-40)

והינה הנקודות המעניינות בסיפור הזה. נראה שהסיפור מתמקד בשלושה נושאים. ראשית, ברזילי מוטרד מגילו המופלג וממותו הממשמש ובא. שנית, בגיל בו מצופה מברזילי להיות חכם ובעל אבחנה טובה, נראה שלו עצמו יש ספקות וחששות לגבי יכולתו לקלוט נכון מצבים. ושלישית, יש כאן התמקדות בעובדה שלבקשת ברזילי, הברכה שהוא ראוי לה מועברת למישהו אחר.

ישוע כמגשים הנבואות

ראינו כאן שכושר השיפוט של ברזילי כבר אינו במיטבו. חסרה לו היכולת להעריך נכונה את מצבו. כאשר אנחנו קוראים בספרי הבשורה שבברית-החדשה, גם שם אנחנו פוגשים בתרחיש דומה, הקשור בכושר ההבנה של תלמידי המשיח! כמו ברזילי בזמנו, התלמידים היו הוותיקים ביותר ביכולתם להבין את המשיח ואת משמעות דבריו. שלא כאחרים, התלמידים הם אלה שהיו עם ישוע במשך כל שירותו כאן. ישוע אמר וחזר ואמר לתלמידיו אין ספור פעמים, שהוא עתיד לסבול ייסורים, למות, להיקבר ולקום מן המתים לאחר שלושה ימים. ישוע מעולם לא הסתיר מהם את העובדות הללו, אלא אמר להם בברור שדברים אלה אכן עומדים להתרחש! ולמרות זאת, אנחנו קוראים פעמים רבות אודות הספקות וחוסר האמונה של התלמידים, גם לאחר מות ישוע ותחייתו! המלצתי היא לראות בברזילי דימוי לתלמידי ישוע. בדיוק כפי שבגיל 80 ברזילי אמור להיות בשלב בחייו בו הוא משתמש היטב בחכמה, בינה ושיפוט, כך גם התלמידים אמורים להיות בשלב בחייהם בו הם מפעילים היטב שיפוט נכון בקשר לאירועים שישוע תאר להם בפרוטרוט. ישוע גער בתלמידיו על חוסר אמונתם וכובד לבבם, משום שלא האמינו לשמועות האנשים שראו אותו לאחר קימתו:

◆ **”כַּאֲשֶׁר קָם בְּבֹקֶר בְּרֵאשׁוֹן בְּשַׁבּוּעַ, נִרְאָה בְּרֵאשׁוֹנָה לְמַרְיָם הַמַּגְדָּלִית אֲשֶׁר מִמֶּנָּה גֵרַשׁ שְׂבָעָה שָׂדִים.”** ¹⁰ היא הלכה וספרה לאנשים שהיו אתו לפני כן והם מתאבלים ובוכים. ¹¹ כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ שֶׁהוּא חַי וְנִרְאָה אֵלֶיהָ לֹא הָאָמִינוּ. ¹² אַחֲרֵי כֵן נִרְאָה בְּדַמּוֹת אַחֲרֵת לְשָׁנִים מֵהֶם בְּעֵת שֶׁהָלְכוּ בְּדַרְכָם לְאַחַד הַכְּפָרִים. ¹³ הָלְלוּ הָלְכוּ וְסִפְרוּ לְאַחֲרֵים וְגַם לָהֶם לֹא הָאָמִינוּ. ¹⁴ אַחֲרַי כֵּן נִרְאָה אֶל הָאֶחָד-עֶשֶׂר בְּהֵיוֹתָם מְסֻבִּים לְאֹכֵל. הוּא גָעַר בָּהֶם עַל חֹסֶר אֲמוּנָתָם וְקִהוֹת לְבָבָם, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָאָמִינוּ לְאֵלֶּה שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ אַחֲרֵי קוּמוֹ לְתַחִיָּה” (מרקוס ט"ז:9-14)

◆ **”בְּרֵאשׁוֹן בְּשַׁבּוּעַ, לְפָנַי עָלוֹת הַשַּׁחַר, נִשְׂאוּ אֶת הַבְּשָׂמִים אֲשֶׁר הִכִּינוּ וּבָאוּ אֶל הַקֶּבֶר.”** ² הֵן רָאוּ שֶׁהָאֶבֶן כְּבֵר נִגְלָה מִן הַקֶּבֶר ³ וְנִכְנסוּ לְתוֹכוֹ, אֲךָ לֹא מָצְאוּ אֶת גּוֹפַת הָאֶדוֹן יִשׁוּעַ. ⁴ עוֹדֵן נְבוֹכוֹת עַל הַדְּבָר הַזֶּה וְהִנֵּה שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּגָדִים מְבֹרָקִים נִיָּצְבוּ עַל-יָדָן. ⁵ הֵן נִתְמַלְאוּ פֶּחַד וְהִרְכִּינוּ פְּנֵיהֶן אַרְצָה. **”לְמָה אַתֶּן מַחְפְּשׁוֹת אֶת הַחַי בֵּין הַמֵּתִים?”** שָׁאֲלוּ הַשָּׁנִים. ⁶ **”הוּא אֵינָנו פֶּה, הוּא קָם לְתַחִיָּה. זְלוֹרְנָה מֵה שֶׁאָמַר לָכֵן עוֹד בְּהֵיוֹתוֹ בְּגָלִיל.”** ⁷ הוּא אָמַר כִּי **’בֶּן-הָאָדָם צָרִיךְ לְהִימָסַר לְיַדֵּי אֲנָשִׁים חוֹטְאִים וְלְהִיָּצֵל, וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לָקוּם.”** ⁸ וְאִמְנָם הֵן נִזְכְּרוּ בְּדַבְּרוֹ. ⁹ לְאַחַר מִכֵּן חָזְרוּ מִן הַקֶּבֶר וְסִפְרוּ אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַחַד-עֶשֶׂר וְלְכָל הַשָּׂאֵר. ¹⁰ הַנָּשִׁים שֶׁסִּפְרוּ זֹאת

לשליחים היו מרים המגדלית, יוחנה, מרים אם יעקב, ואחרות שהיו אתן, ¹¹ אלא שדבריהן נראו בעיניהם כדברי הבל ולא האמינו להן" (לוקס כ"ד:11-1)

◆ "השיב ואמר להם: "הוי חסרי דעת וכבדי לב מהאמין בכל אשר דברו הנביאים!" (לוקס כ"ד:25)

◆ ⁴¹ "מאחר שעוד לא האמינו מרב שמחה והיו מלאי פליאה, אמר להם: "האם יש לכם פה איזה אכל?" ⁴² הם נתנו לו חתיכת דג צלוי, ⁴³ והוא לקח ואכל לעיניהם" (לוקס כ"ד:41-43)

◆ "אמרו לו יתר התלמידים: 'ראינו את האדון.' השיב להם: 'אם לא אראה את סימן המסמרים בידיו ולא אשים את אצבעי במקום שהיו המסמרים ולא אשים את ידי בצדו - לא אאמין'" (יוחנן כ':25)

כפי שאתם רואים, ספרי הבשורה מונים את חוסר האמונה של התלמידים, כאחד הנושאים המרכזיים של האירועים שהתרחשו לאחר תקומת ישוע. אני חושב שתאור חוסר האבחנה של ברזילי מהווה דימוי נבואי מתאים לתיאור חוסר האבחנה מצד התלמידים, שכשלו "מהאמין בכל אשר דברו הנביאים", ובמיוחד בכל הנוגע לכל אשר אמר ישוע. הנקודה המוזרה הבאה בסיפור נוגעת למחשבות ברזילי, איש בגיל הגבורות, אודות מות הקרב! הוא רצה להישאר מאחור כדי להסדיר את כל הנושאים הקשורים במותו, כגון הסדרת אחוזת הקבר המשפחתית וכד'. אך באופן מפתיע, נראה שיש עיסוק נושאי מקביל גם בספרי הבשורה:

◆ ¹⁸ "אמן אמן אני אומר לך, כשהיית יותר צעיר חגרת את עצמך והלכת לאן שרצית, אבל כאשר תזקן תפרש את ידיך ואחר יחגוד ויוביל אותך אל אשר אינך רוצה." ¹⁹ זאת אמר ברמזו על אפן המוות שיכבד בו את האלוהים. לאחר אמרו זאת אמר אליו: 'לך אחרי!' " (יוחנן כ"א:18-19).

בקטע שלעיל, ישוע מודיע לכיפא אודות שני נושאים הקשורים נושאת לברזילי. ראשית, כיפא ימות בגיל זיקנה כמו ברזילי. ההקשר השני נוגע למיקום בו יתרחש המוות. ברזילי אכן מת במקום בו הוא רצה למות – "ואמת בעירי, עם קבר אבי ואמי". ולא רק זאת – הייתה לו שליטה מוחלטת בנוגע למקום בו ימות וייקבר. ובדומה, ישוע מעיר הערות לגבי המקום בו ימות כיפא. אך בניגוד מוחלט לברזילי, כיפא לא יהיה צד בהחלטה היכן למות: ההחלטה תיעשה עבורו ע"י אחרים.

קשר יפה נוסף נמצא בדבר מה שברזילי שואל. בשמו"ב י"ט:35 ברזילי שואל את דוד: "כמה ימי שני חיי כי-אעלה את-המלך ירושלם?". למרבה הפלא, אנחנו מוצאים התגשמות של הנושא גם בבשורות. מיד לאחר שישוע מיידע את כיפא אודות המוות בו יכבד את האלוהים, מתקיימת לה השיחה הבאה:

◆ ¹⁸ "אמן אמן אני אומר לך, כשהיית יותר צעיר חגרת את עצמך והלכת לאן שרצית, אבל כאשר תזקן תפרש את ידיך ואחר יחגוד ויוביל אותך אל אשר אינך רוצה." ¹⁹ זאת אמר ברמזו על אפן המוות שיכבד בו את האלוהים. לאחר אמרו זאת אמר אליו: 'לך אחרי!' ²⁰ כיפא פנה וראה את התלמיד האהוב על ישוע הולך אחריהם -- זה שגם נשען על לבו בעת הסעודה ושאל 'אדוני, מי הוא המסגיר אותך?'. ²¹ כשראה אותו כיפא, אמר אל ישוע: 'אדוני, והוא מה?' ²² השיב לו ישוע: 'אם רצוני שהוא יישאר עד בואי, מה אכפת לך? אתה לך אחרי!' ²³ לכן נתפרסם הדבר הזה בקרב האחים שהתלמיד ההוא לא ימות. אולם ישוע לא אמר לו שאינו עתיד למות, אלא 'אם רצוני שהוא יישאר עד בואי, מה אכפת לך?' (יוחנן כ"א:18-23)

השוואה פשוטה בין שמו"ב י"ט:35 לבין יוחנן כ"א:22-23 חושפת קשר מדהים נוסף – אורך חיי ברזילי לעומת אורך חיי התלמיד האהוב, יוחנן!

ולבסוף, הבה נעיף מבט בשמו"ב י"ט:34:

◆ "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-בְּרַזְלִי: 'אַתָּה עֵבֵר אֵתִי, וְכִלְכַּלְתִּי אֶתְךָ עִמָּדֵי בִירוּשָׁלַם'" (שמו"ב י"ט:34)

שימו לב לדברי דוד לברזילי – אתה עבור איתי. האם הדברים הללו נשמעים מוכרים? שימו לב מה ישוע אומר לכיפא ביוחנן כ"א:19 – "זאת אמר ברמזו על אפן המוות שיכבד בו את האלוהים. לאחר אמרו זאת אמר אליו: 'לך אחרי'!". כל מילת פירוש מיותרת. מצד אחד, ציינתי שסיפור ברזילי הוא סיפור התלמידים באופן כללי; מאידך, ההוראה/בקשה של דוד, שברזילי יעבור איתו לירושלים, קשורה להנחיה שישוע הנחה את כיפא באופן אישי!

חידוש המלכות:

דמות דוד כדמוי נבואי

בחלק אחרון זה אני מבקש להצביע על נושא חוזר ונשנה, נושא הפרוש על פני כל סיפור מנוסת דוד מאבשלום. הסיפור החל כשדוד הוא השליט הריבון על ישראל, ומולך ממקום מושבו בירושלים. דוד הוא מלך-שליט על מלכות ישראל. כאשר אבשלום תוקף ומנוסת דוד מתחילה, הריבונות הזו שלו מופרעת ונפסקת: דוד נאלץ לוותר על מלכותו ושליטתו בירושלים, והוא נס על חייו.

◆ ³ "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: 'וַיֵּיָאֵה בֶן-אֲדֹנָיךְ? וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל-הַמֶּלֶךְ: 'הִנֵּה יוֹשֵׁב בִירוּשָׁלַם, כִּי אָמַר: הַיּוֹם יָשִׁיבוּ לִי בֵית יִשְׂרָאֵל אֶת מַמְלַכּוֹת אָבִי'" (שמו"ב ט"ז:3)

◆ ²⁵ "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִדּוֹק: "הֲשֵׁב אֶת-אֲרוֹן הָאֱלוֹהִים הָעִיר; אִם-אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה וְהִשְׁבִּנִי וְהָרַאנִי אֹתוֹ וְאֶת-נְוֹהוֹ. ²⁶ וְאִם כֹּה יֹאמֶר: 'לֹא חִפְצָתִי בְךָ' – הֲנִנִי, יַעֲשֶׂה-לִּי כְּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו" (שמו"ב ט"ו:25-26)

◆ ⁸ "הֲשִׁיב-עֲלֶיךָ יְהוָה כֹּל דְּמֵי בֵית-שָׂאוּל אֲשֶׁר מִלְכַת תַּחֲתָיו וַיִּיתֶן יְהוָה אֶת-הַמְּלוּכָה בְיַד אַבְשָׁלוֹם בְּנֶךְ וְהִנֵּךְ בְּרַעְיָתְךָ כִּי אִישׁ דָּמִים אַתָּה" (שמו"ב ט"ז:8)

◆ ¹⁰ "וַיְהִי כֹל-הַיּוֹם נִדּוֹן בְּכָל-שַׁבָּטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: 'הַמֶּלֶךְ הַצִּילֵנוּ מִכַּף אִיבָנוּ, וְהוּא מִלְטָנוּ מִכַּף פְּלִשְׁתִּים, וְעַתָּה בָּרַח מִן-הָאָרֶץ מֵעַל אַבְשָׁלוֹם. ¹¹ וְאַבְשָׁלוֹם אֲשֶׁר מִשְׁחָנוּ עָלֵינוּ מֵת בַּמִּלְחָמָה, וְעַתָּה, לָמָּה אַתֶּם מַחְרְשִׁים לְהִשִּׁיב אֶת-הַמֶּלֶךְ?" (שמו"ב י"ט:10-11)

◆ ²³ "וַיֹּאמֶר דָּוִד: 'מָה-לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי-תִהְיוּ-לִי הַיּוֹם לְשֹׁטָן? הַיּוֹם יוֹמַת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל? כִּי הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי הַיּוֹם אֲנִי-מֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל?" (שמו"ב י"ט:23)

מעניין לראות כיצד קווי הגבול בעם נמתחו בהתבסס על השיוך השבטי. מוצאם של אנשי אבשלום היה בעיקר מעשרת השבטים, שמאוחר יותר הרכיבו את הממלכה הצפונית – ממלכת ישראל-אפרים. ואף כי מספר מצומצם מאנשי יהודה ובנימין נטל חלק במרד, מרבית האנשים היו מישראל. שמו"ב י"ט:10-11 מתעד את הדיון שערכו ביניהם אנשי ישראל, שהיוו את צבא אבשלום. הם החלו להיזכר כיצד דוד בזמנו הושיע אותם מיד אויביהם, וגם החלו להביע חרטה

על כך שעמדו לצד אבשלום. הם גם החלו לדון באפשרות של השבת המלך אל כסאו. וזאת גם הייתה החלטתם הסופית.

בשמו"ב י"ט:15-12 דוד בפרוש נוזף באנשי יהודה, אליהם היה קרוב קרבת דם, על כך שלא היו הראשונים לבוא ולברך את פניו עם שיבתו! הוא מכיר בכך שהיו אלה אנשי ישראל שהסכימו ראשונים להשיבו. לאחר שבחכמה רבה דוד זוכה שוב באמונם של אנשי יהודה, האחרונים יחד עם מספר מצומצם מאנשי ישראל, מלווים אותו בחציית הירדן בדרך חזרה לירושלים. אירועים אלה מחזירים אותנו לשמו"ב י"ט:44-41, שם הפסוק מציין "וְהָיָה כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּאִים אֶל-הַמֶּלֶךְ". בשלב זה מתחיל וויכוח מילולי חריף בין אנשי ישראל לאנשי יהודה, אודות זכות הראשונים בלווי המלך חזרה לירושלים. וזה מה שהיה לאנשי ישראל לומר במשך חילופי הדברים:

◆ "44" וַיַּעַן אִישׁ-יִשְׂרָאֵל-אֶת-אִישׁ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר: 'עֲשֶׂר-יָדוֹת לִי בַמֶּלֶךְ, וְגַם-בְּדָוִד אָנִי מִמֶּךָ. וּמִדְּוַע הַקְּלָתָנִי - וְלֹא-הָיָה דְבָרִי רִאשׁוֹן לִי לְהָשִׁיב אֶת-מַלְכִי?' (שמו"ב י"ט:44)

שימו לב כיצד אנשי ישראל מציינים את העובדה שיש להם "עשר ידות במלך" - עשרה חלקים יחסיים במלך. בזאת הם רומזים שהם הרב – עשרה שבטים לעומת שבט יחיד, שבט יהודה, ולכן הם אלה הזכאים ללוות את המלך חזרה. וכך אנחנו רואים שכאשר משיבים לדוד את כיסאו, יש לו תמיכה חזקה מאוד בחלק הארי של העם - ובכל השבטים. הקטע האחרון של הפרק העיקרי בו עסקנו הוא שמו"ב כ':2-1. הקטע מתעד כיצד, לאחר השבת המלכות לדוד, הצידוד והתמיכה השבטיים בו, הן ביהודה והן בישראל, מתגבשים ומתממשים. איש בלייעל בשם שבע בן-בכרי, מנצל את המחלוקת הבין שבטית בקשר להשבת דוד, ומצליח לשכנע את אנשי ישראל לשוב ולמרוד בדוד! וכך, סיפורנו מסתיים עם טעם מר, כשהאומה שזה עתה התאחדה, מוצאת עצמה מפולגת שוב! הממלכה מפולגת!

ישוע כמגשים הנבואות

בחלק הקודם של הפרק ראינו כיצד דוד וויתר על המלוכה על ישראל, כשנס לגלות. החלקים האחרונים של סיפור מרד אבשלום עוסקים בעיקרם בשני הנושאים הבאים:

- ◆ בהשבת המלכות והסמכות לדוד
- ◆ בעובדה שלמרות שהמלוכה הושבה לדוד, ממלכת ישראל נשארה מפולגת והיא זקוקה לחידוש, שיקום והשבה

החלק האחרון הזה, סיפור שיבת דוד לריבונות על ישראל, הוא דימוי נבואי למה שאנחנו קוראים בבשורות מתי כ"ח:20-18 ומרקוס ט"ז:20-19.

◆ "18" נִגַּשׁ יֵשׁוּעַ לְדַבֵּר אֲתָם וַאֲמַר: 'נִתְּנָה לִי כָּל סַמְכוּת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. ¹⁹ עַל כֵּן לֹכֵי וַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַגּוֹיִים לְתַלְמִידִים, הַטְּבִילוּ אוֹתָם לְשֵׁם הָאֵב וְהַבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ ²⁰ וְלַמָּדוּ אוֹתָם לְשָׁמֵר אֶת כָּל מַה שֶּׁצִּוִּיתִי אֲתָכֶם. הִנֵּה אֲתָכֶם אָנִי כָּל הַיָּמִים עַד קֵץ הָעוֹלָם'" (מתי כ"ח:20-18)

◆ "19" לְאַחַר שֶׁדִּבֶּר אֲלֵיהֶם נִשָּׂא הָאָדוֹן הַשָּׁמַיְמָה וַיֵּשֶׁב לִימִין אֱלֹהִים. ²⁰ הֵם יֵצְאוּ וְהִכְרִיזוּ אֶת הַבְּשׂוּרָה בְּכָל מְקוֹם, וְהָאָדוֹן פֹּעֵל עִמָּהֶם וְאֲשֶׁר אֶת הַדְּבָר בְּאוֹתוֹת שְׁנֵלוּ אֲלֵיהֶם" (מרקוס ט"ז:20-19)

כמה יפה הוא הדימוי הנבואי שניתן לנו ע"י דוד. בתחילת שמו"ב ט"ו, דוד מולך על ישראל, ומממש את סמכותו על נתיניו. בתחילת המרד, דוד מפסיד (זמנית) את המלוכה, לטובת בנו הסורר, שמצליח לשכנע חלק ניכר מאנשי ישראל לבוא ולהמליך אותו עליהם במקום אביו. הסיפור מסתיים בכך שדוד מקבל בחזרה את הסמכות לשלוט על ממלכת ישראל. כל זה הוא דימוי נבואי. אינני רומז חלילה שישוע הפסיד את המלוכות! החלק האחרון בסיפור דוד עוסק אך ורק בנושא הענקת הסמכות שניתנה לו למלוך על ישראל, וזוהי המקבילה עם ישוע: לישוע ניתנה כל סמכות בשמים ובארץ, והוא יושב בשמים, לימין האב. הכתוב האחרון שאני רוצה לגעת בו, אף שאיננו לקוח מספרי הבשורה, האירוע שהוא עוסק בו אירע, כרונולוגית, בתקופה שישוע גילה עצמו לתלמידיו. מעה"ש א' 1-11 הינו תיעוד של דברים שהתרחשו כאשר ישוע הראה עצמו לתלמידיו כשהוא חי, לאחר תחייתו. ממש לפני שישוע עלה השמימה, הייתה לתלמידיו שאלה לוחצת לשאול אותו אודות עצמו. השאלה הזו מתועדת עבורנו במעה"ש א' 4-8:

"כִּי אֶשֶׁר הָיָה בְּחִבְרֹתָם צְוֹה עֲלֵיהֶם: 'אֵל תַּעֲזְבוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם, כִּי אִם חֲכֹו לְקִיּוֹם הַבְּטָחַת הָאָב אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם אוֹתָהּ מִפִּי; ⁵ כִּי יוֹחֲנָן הַטְּבִיל בְּמַיִם, אֲבָל אַתֶּם תִּטְבְּלוּ בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּעוֹד יָמַי לֹא רַבִּים.' ⁶ שְׁאֵלוּ אוֹתוֹ הַנְּאֻסִים: 'אֲדוֹנָנוּ, הָאֵם בְּזָמַן הַזֶּה תָּשִׁיב אֶת הַמְּלָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל?' ⁷ עָנָה לָהֶם: 'לֹא לָכֶם לְדַעַת עֲתִים וְזִמְנִים שֶׁקֶבַע הָאָב בְּסִמְכוֹתוֹ שְׁלוֹ. ⁸ אֲבָל בָּבוֹא עֲלֵיכֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ תִּקְבְּלוּ כַח וְתִהְיוּ עֲדֵי הֵן בִּירוּשָׁלַיִם וְהֵן בְּכָל יְהוּדָה וְשׁוֹמְרוֹן, עַד קֶצֶה הָאָרֶץ'" (מעה"ש א' 4-8)

ראו מה מטריד אותם בשעה שכזו: מלכות ישראל! כפי שציינתי קודם, ממלכת ישראל נתפתתה להיכנס למלחמת-אחים עם יהודה, מייד לאחר מות שלמה. התוצאה הייתה, שמלכות ישראל נחלקה לשתי ממלכות לוחמניות: הממלכה הצפונית שהיא מלכות ישראל (מוכרת גם בשמות בית-ישראל או בית-אפרים) והממלכה הדרומית – מלכות יהודה. חלקים נרחבים במקרא עוסקים בתיאור החלוקה הטראגית הזו של בית-ישראל השלם לשתי ממלכות נפרדות, הלוחמות זו בזו. לא פחות חשובים הינם פרקי הנבואות המשיחיות הרבים, המבטיחים את האיחוד המחודש של שני הבתים לאומה אחת. זוהי כמובן משימה היאה רק למשיח, משום שהוא הינו היחיד המסוגל להשלים אותה. האירוע האחרון הקשור לסיפורנו והסוגר אותו, מתועד עבורנו בשמו"ב כ' 2, ומתאר את מלכות דוד הקצרה חֲוֹה שבר נוראי, ונוצרים בה שני מחנות עוינים: מחנה ישראל ומחנה יהודה. זהו פשוט דימוי לכך שאיחוד מחדש של מלכות ישראל הוא חיוני, וזו הייתה הסיבה שתלמידי ישוע שאלו אותו על כך.

טבלת-השוואה מצטברת
הקשרים הנושאים בין שמ"ב ט"ו:10 – כ':2, לספרי הבשורה
התמונה השלמה

שמואל ב'	ספרי הבשורה
שמ"ב י"ג – י"ד – אמנון, תחת השפעה שטנית, אונס את תמר ובכך מתחיל שרשרת אירועים המובילים למנוסתו מאבשלום	לוקס כ"ב:1-6 – יהודה, תחת השפעת השטן, מוכן לבגוד במשיח, ובכך מתחיל שרשרת אירועים המובילים לייסורי ישוע
שמ"ב ט"ו:13-14 – דוד מבשר לאנשיו על מזימתו המרושעת של אבשלום, ועל האפשרות הקיימת לסבל רב אם אבשלום ילכוד אותם	מתי כ"ו:20-25, מרקוס י"ד:21-27, לוקס כ"ב:21-23, יוחנן י"ג:35-21, יוחנן ט"ו:18-27 ויוחנן ט"ז:1-4 – ישוע מבשר לתלמידיו על המזימה המרושעת הנרקמת ע"י אחד מהם לבגוד בו, כמו גם על הרדיפה העתידית
שמ"ב ט"ו:15 וי"ט:21 – שמ"ב י"ט:40-44 קשור נושאת לשמ"ב ט"ו:15, וי"ט:21 במבנה הכיאסטי הכולל. אנשי ישראל ויהודה נאבקים על קרבה לדוד. אנשי דוד מצהירים על נאמנותם. איתי הגיתי מצהיר על נכונותו למות עבור המלך דוד	מתי כ"ו:31-35, מרקוס י"ד:27-31, לוקס כ"ב:24-34, יוחנן י"ג:36-38 – התלמידים מתווכחים לגבי גודל מעמדם במלכות שמיים; הם מצהירים על נכונותם למות עבור ישוע; כיפא מצהיר על נאמנותו לישוע, ונכונותו למות עבורו
שמ"ב ט"ו:22-23 – דוד עובר בנחל קדרון	יוחנן י"ח:18 – ישוע עובר בנחל קדרון
שמ"ב ט"ו:32 – דוד מתקרב לפסגת הר-הזיתים, להשתחוות אפיים ארצה לה', כמנהגו מימים ימימה	מתי כ"ו:36-46, מרקוס י"ד:32-42, לוקס כ"ב:39-46, ויוחנן י"ח:1 – ישוע הולך לגת-שמונים אשר בהר-הזיתים, להתפלל כהרגלו
שמ"ב ט"ו:30 – דוד ועבדיו מתקרבים להר-הזיתים בוכיים, בראש חפוי ויחפים, כסמל לבושה וכלימה	מתי כ"ו:36-46, מרקוס י"ד:32-42, לוקס כ"ב:39-46 – ישוע מתייסר בתפילה בהר-הזיתים, תוך הגות בסבל ובמוות שלפניו, מקור בושתו וכלימתו
שמ"ב ט"ז:1-4 – ציבא נער מפיובשת, מביא לדוד אספקה לחיזוק גופני גשמי	לוקס כ"ב:22-43 – ישוע מקבל חיזוק רוחני ממלאך אלוהים
שמ"ב ט"ז:1-4 – ציבא החמדן רימה את דוד וקיבל את נחלת מפיובשת; ציבא ניגש לדוד בחוסר כנות, עם חנופה, התרפסות ומניעים אנוכיים; ציבא גרם לדוד להאמין שמפיובשת בוגד בו	מתי כ"ו:47-50, מרקוס י"ד:43-46, לוקס כ"ב:47-48 ויוחנן י"ח:2-9 – יהודה, הגנב החמדן, ניגש לישוע ומעניק לו נשיקה מעושה – את "נשיקת הבגידה"
שמ"ב ט"ו:30-37 וט"ז:15-19 – אחיתופל בוגד (ממש) בדוד; גם חושי "בוגד" (לא ממש) בדוד	מתי כ"ו:47-50, מרקוס י"ד:43-46, לוקס כ"ב:47-48 ויוחנן י"ח:2-9 – יהודה איש-קריות בוגד במשיח
שמ"ב ט"ז:5-14 – שמעי בן-גרא מתעמת עם דוד, ומאשים אותו בדברים רבים; אבישי בן-צרויה רוצה בתגובה לכרות את ראש שמעי; דוד נכנע כליל לרצון ה', עד כדי הצהרה ששמעי נשלח לקלל אותו ע"י ה'; דוד מורה לאבישי שלא לפגוע בשמעי	מתי כ"ו:47-56, מרקוס י"ד:43-50, לוקס כ"ב:47-53, יוחנן י"ח:11-2 – מאשימי ישוע מתעמתים איתו, והמון רב בא לאסרו; כיפא מסיר במכת חרב את אזנו של עבד הכהן הגדול; ישוע נכנע כליל לרצן האב ואינו מתנגד למעצר; מורה לתלמידיו שלא לנקום ולפגוע באיש!
שמ"ב ט"ז:20 – י"ז:14 – אחיתופל וחושי מתכנסים לעוץ לאבשלום כיצד להמית את דוד; אחיתופל מביטיח לפגוע בדוד בלבד, ולגרום לשאר העם לנוס; חושי מתכוון להביא על דוד המון רב ללכוד אותו	מתי כ"ו:56-75, מרקוס י"ד:50-72, לוקס כ"ב:54-71 ויוחנן י"ח:12-23 – ראשי הכהנים והסנהדרין מתכנסים לטכס עצה כיצד להמית את ישוע; לנבואה בזכריה י"ג:7 ולנאמר בעצת אחיתופל יש מימוש ישיר בנטישת ישוע ע"י תלמידיו; המון רב בא לאסור את ישוע
שמ"ב י"ז:14 ו-23 – אחיתופל מאבד עצמו לדעת בתלייה; ניתנים פרטים בקשר	מתי כ"ז:3-10 – יהודה מאבד עצמו לדעת בתלייה; ניתנים פרטים במקום

מגילת הבשורה על פי דוד המלך

לקבורתו של אחיתופל;		קבורתו;
שמ"ב י"ז:29-27 – שלושת רעי דוד מביאים לו ולאנשיו מיני אספקה שונים כי הם היו רעבים, מותשים וצמאים במדבר, וזקוקים לעזרה פיזית	שמ"ב י"ז:24-15 – יהונתן ואחימעץ התחמקו מתפיסה ע"י ירדה לבאר; דוד חמק מתפיסה ע"י חציית נהר הירדן	מראות נבואיים של המוות, הקבורה והתחייה של המשיח
שמ"ב י"ח:9 – אבשלום תלוי בשערותיו באלה	שמ"ב י"ח:9 – אבשלום תלוי בין שמיים וארץ	מתי כ"ז:29, מרקוס ט"ו:17, יוחנן י"ט:2,5 – לראש ישוע הונח כתר קוצים
שמ"ב י"ח:14-11 – אבשלום נדקר בליבו בעזרת שלושה שבטי-עץ מחודדים; אבשלום הומת, ונקבר בפחת גדולה, בור גדול, עליו הניחו גל אבנים	שמ"ב י"ח:21 – יואב מורה לכושי לרוץ לדוד ולבשר לו אודות מות אבשלום	מתי כ"ז:46, ט"ז:1-8, לוקס כ"ג:53, כ"ד:7-1, יוחנן כ"ג:1-1 – ישוע נדקר בחרב; ישוע הומת, נקבר במערת-קבורה, ואבן גדולה נגולה לפתח המערה, לחסום אותה.
שמ"ב י"ח:27 – הדגש הוא על רגליו של אחימעץ	שמ"ב י"ח:29-31 – אחימעץ משיג את הכושי במרוץ אל דוד; אחימעץ נאלץ לסור הצידה ולהמתין עד בוא הכושי	מתי כ"ח:9-10 – הנשים מחבקות את רגלי ישוע
שמ"ב י"ט:4-5 – אנשי דוד מתגנבים לעיר בכלימה ובושה כאילו הובסו בקרב בו נחלו ניצחון גדול; אנשי דוד מיואשים עקב יגונו של דוד על מות אבשלום	שמ"ב י"ט:9-6 ו-15-12 – יואב אומר לדוד שהוא חייב להיראות לאנשיו, ולזכות שוב בליבם ותמיכתם; דוד פונה לנושא "עצמי ובשרי אתם" כדי לרכוש שוב את אמון חסידיו	יוחנן כ"ג:3-4 – יוחנן משיג את כיפא במרוץ לקבר; יוחנן סר הצידה וממתין לכיפא
שמ"ב י"ט:17-24 – דוד מעניק לשמעיה מחילת חטאים, אף שהוא אינו ראוי לה	שמ"ב י"ט:31-16 – שמעיה שהתנכר לדוד, זוכה לסליחתו; נאמנותו של מפיבושת מוטלת בספק ע"י דוד, שחושב שנבגד; מפיבושת מיוסר מכך שדוד ספקן לגבי נאמנותו	לוקס כ"ד:39-36, ויוחנן כ"ג:19-20 – ישוע נראה לתלמידיו כדי לחדש בליבם את האמונה; ישוע פונה לנושא "עצמות ובשר" כדי לרכוש שוב את אמון חסידיו
שמ"ב י"ט:44, 23, 10-11 – לדוד הושבה הסמכות לשלוט במלכות ישראל	שמ"ב כ"ב:2-1 – מלכות דוד ששוקמה זה לא מכבר – נחלקת במהרה שוב	יוחנן כ"ג:46-49 – כיפא שהתנכר לישוע, זוכה לסליחתו; נאמנותו של כיפא מוטלת בספק בגלל התנכרותו; כיפא נעצב כאשר ישוע מבטא ספקות בקשר לאהבת כיפא
מרקוס ט"ז:9-14, ט"ז:1-8, לוקס כ"ד:1-11, 25, 41-43, יוחנן כ"ג:25, כ"א:18-19 ו-כ"א:22-23 – לתלמידים חסרה אבחנה: הם סרבו להאמין בכל מה שאמר להם אודות תחייתו; לכיפא הובטח מוות בגיל זקנה, אך ללא יכולת לבחור במקום המוות והקבורה		מתי כ"ח:18-20 ומרקוס ט"ז:19-20 – לישוע הוענקה כל סמכות בארץ ובשמים
		מעה"ש א'8:4 – התלמידים מתעניינים אצל ישוע אודות השבת המלכות

"רגע של נושא"

הבסיס הנושאי לספר זה הוא המבנה הכיאסטי של שמו"ב ט"ו:10 עד כ':2. ראינו כיצד הנושאים במחצית הראשונה של המבנה חוזרים על עצמם במחצית השנייה, אך בסדר הפוך. יתירה מזו – נדמה כאילו הפנינים הספרותיות הללו פשוט עולות וצפות להן על פני כל הכתובים. עובדת המצאות המבנים הללו ממש בכל מקום, הדריכה אותי לתהות, האם הנביאים מקדם היו מודעים לקיום המבנים הללו בחיבוריהם כאשר כתבו את הנבואות. במילים אחרות: האם המבנים הללו נוצרו אצלם ללא מאמץ וללא מודעות, תוך שהם מונחים ע"י רוח הקודש לעשות זאת, או שהיה עליהם לתכנן כל פסקה וכל משפט? אף כי אינני מוסמך לענות על השאלה שלעיל. שמו"ב י"ט:31-25 מתאר את פנייתו של מפיבושת לדוד עם שובו מהגלות. אתם וודאי זוכרים את הרקע הסיפורי: דוד, נוהג עפ"י עצת יואב בן-צרויה, שובה את לב אנשי יהודה, וזוכה באמונם המחודש. בדרכו חזרה, היה עליו לחצות שוב את הירדן (ראה שמו"ב י"ט:15-16). הכתוב מציין שהיה זה על גדת הירדן, שאנשי יהודה באים לקבל את פניו. יחד עימם באו גם שמעי בן-גרא, וציבא, נער מפיבושת. שמו"ב י"ט:24-17 מתעד את שמעי צועד לעבר דוד, ואת ניסיונו המוצלח להבטיח ריצוי בינו לבין דוד. הסיפור הבא בתור הוא סיפור פניית מפיבושת למלך. ולבסוף, שמו"ב י"ט 41-32 מתעד את ברזילי בא ללוות את המלך בחציית הירדן. ובכך הכתובים מציבים בברור את ההקשר הסיפורי והרקע לפניית מפיבושת. אנשי יהודה וגם שמעי וציבא באו לפגוש את המלך לפני מפיבושת, ומייד אחריהם – ברזילי בא לברך את המלך. כל האנשים הללו, אנשי יהודה, שמעי, ציבא וברזילי פגשו במלך על גדת הירדן. בחינת הכתובים מקרוב, תעניק לנו מידע רב אודות פגישת מפיבושת ודוד. שימו לב כיצד הכתובים מציגים את גישת מפיבושת:

"25 וּמִפְּבֹשֶׁת בֶּן-שָׂאוּל יָרַד לְקִרְיַת הַמֶּלֶךְ וְלֹא-עָשָׂה רִגְלָיו וְלֹא-עָשָׂה שְׂפָמוֹ וְאֵת-בְּגָדָיו לֹא כָבַס לְמֶן-הַיּוֹם לְכַת הַמֶּלֶךְ עַד-הַיּוֹם אֲשֶׁר-בָּא בְּשָׁלוֹם" (שמו"ב י"ט:25)

אם נתייחס להקשר, כאשר הכתוב מציין שמפיבושת בן-שאוול "...ירד לקריאת המלך", היכן לדעתכם התרחש האירוע? אני אישית מעז לומר "על גדת הירדן כמובן. הוא בא לפגוש במלך בדיוק כמו כל האנשים שבאו לעשות זאת לפניו ואחריו". אך אף על פי שנראה כי זה המצב, שימו לב למה שמציין הפסוק הבא, שמו"ב י"ט:26:

"26 וַיְהִי כִּי-בָּא יְרוּשָׁלַם לְקִרְיַת הַמֶּלֶךְ, וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: 'לָמָּה לֹא-הִלַּכְתָּ עִמִּי מִפְּבֹשֶׁת'?"

שימו לב לניסוח "ויהי כי בא ירושלם". נראה כאילו מפיבושת בא לפגוש בדוד בשלב מאוחר יותר בשיבתו, בירושלים, ולא על הירדן כמו כל היתר! ההצבה של הקטע שמו"ב י"ט:31-25 שהוא תיאור אירוע שהתרחש בירושלים, בין שני תיאורי אירועים שהתרחשו על גדת-הירדן באמת מוזרה. ניתן לראות זאת בהמחשה חזותית בתרשים שלהלן:

שמ׳ב י״ט:ט-24-16
אנשי יהודה, שמעי בן-גרא וציבא באים לפגוש בדוד:

על גדת הירדן

שמ׳ב י״ט:ט-31-25
מפיבושת בא לפגוש בדוד:

בירושלים

שמ׳ב י״ט:ט-41-32
ברזילי בא לפגוש בדוד:

על גדת הירדן

אז מה בעצם קורה פה? מאחר והפסוק מציין שמפיבושת בא לירושלים לפגוש במלך, ברור שהוא לא נפגש אתו על גדת הירדן יחד עם אנשי יהודה, שמעי, ציבא וברזילי! אם כן, השאלה שעלינו לשאול עכשיו היא: מדוע סיפור המפגש בין מפיבושת לדוד מתועד בשמו׳ב י״ט:ט-31-25. מבחינה כרונולוגית – התיאור אמור להינתן רק לאחר שובו של דוד לירושלים, כי שם המפגש התרחש.

המענה לחידה הזו זהה לשאלה מדוע מצאנו דימוי למוות, קבורה ותחייה של המשיח במחצית הראשונה של המבנה הכיאסטי העיקרי, בעוד שהדימוי הזה היה אמור להינתן רק במחצית השנייה של המבנה, במקומו הראוי לו על ציר הזמן הכרונולוגי. סיפור פגישת מפיבושת עם דוד (שמ׳ב י״ט:ט-31-25) נוסף ע״י המחבר להקשר הסיפורי של שמ׳ב י״ט:ט-41-16 (למרות הסטייה הכרונולוגית), פשוט כדי לאזן את שווי המשקל של המבנה הכיאסטי שבסיפור מנוסת דוד מפני אבשלום! קטע מתוך המבנה הכיאסטי המלא שלנו תמצאו להלן. להוציא המרכיבים א ו-א – הנושא השולט בכל יתר המרכיבים שבמבנה הוא שהם נוגעים לאנשים שבאים להפגין תמיכתם בדוד או לחילופין לקבל את ברכתו. שימו לב כיצד המרכיב ד, תיאור מפגש מפיבושת עם דוד בירושלים ולא על גדת הירדן, נוסף כאן פשוט כדי לאזן את המרכיב שממולו – מרכיב ד, בו מפיבושת הוא דמות הנושא העיקרית.

- (א) שמו"ב ט"ו:10-12 – אבשלום מורד במלך; "כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת-קוֹל הַשֹּׁפָר"; אבשלום שובה את לב אנשי ישראל (ט"ו:6); "וְשִׁמְעוּ אֵין-לָךְ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ" (ט"ו:3).
- (ב) שמו"ב ט"ו:13-24 – עבדי המלך אומרים לו: "כָּלֵל אֲשֶׁר-יִבְחַר אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ הִנֵּה עֹבְדֶיךָ"; איתי הגיתי מכריז: "בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה-שָׁם אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אִם-לְמֹת אִם-לְחַיִּים כִּי-שָׁם יִהְיֶה עֹבְדֶיךָ"; דוד ועבדיו עוברים בנחל קדרון.
- (ג) שמו"ב ט"ו:32-37 – חושי הארכי בא לפגוש את המלך; המלך מצהיר: "אִם עֲבַרְתָּ אֵתִי - וְהֵייתָ עָלַי לְמֵשָׂא"; "וְאִם-הֶעִיר תָּשׁוּב... וְהִפְרַתָּה לִי אֵת עֲצַת אַחִיתוֹפֶל".
- (ד) שמו"ב ט"ז:1-4 – ציבא, נער מפיבושת, בא לפגוש במלך; המלך שואל אותו שאלה לגבי מפיבושת; המלך מעניק את כל רכוש מפיבושת לציבא.
- (ה) שמו"ב ט"ז:5-13 – דוד מגיע לבחורים; שמעי בן-גרא יוצא לפגוש בדוד; אבישי בן-צרויה רוצה להרוג את שמעי; דוד סולח לשמעי.
- (ו) שמו"ב ט"ז:16-23 – מוצאו של שמעי הוא בבחורים; הוא מזדרז לפגוש במלך; אבישי רוצה להרוג את שמעי; שמעי מתחנן שדוד יסלח לו.
- (ז) שמו"ב ט"ז:24-30 – מפיבושת בא לפגוש במלך; המלך שואל את מפיבושת שאלה; מפיבושת וציבא חייבים להתחלק בנחלה.
- (ח) שמו"ב ט"ז:31-39 – ברזילי בא לפגוש במלך; "וְלָמָּה יִהְיֶה עֹבְדֶיךָ עוֹד לְמֵשָׂא אֶל-אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ"; ברזילי מספר שבגילו המופלג, כושר ההבחנה שלו ירוד; "יֵשֶׁב-נָא עֹבְדֶיךָ וְאָמַת בְּעִירִי".
- (ט) שמו"ב ט"ז:40-43 – אנשי ישראל ויהודה מתווכחים ביניהם על נאמנותם למלך; דוד ואנשיו עוברים את הירדן בדרך חזרה.
- (א) שמו"ב כ"ב:1-2 – שבע בן בכרי מורד במלך; הוא תוקע בשופר; אנשי ישראל הולכים אחרי שבע: "אֵין-לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד".

ורק כדי להדגיש את הנקודה: מפיבושת נפגש עם דוד בירושלים ולא על גדת הירדן. מחבר ספר שמואל ב' הציב את סיפור פגישת מפיבושת עם דוד בהקשר הנושאי של דמויות אחרות הבאות להיפגש עם דוד על גדת הירדן. זוהי דוגמא קלאסית לכך ששיקולי נושא גוברים על השיקולים הכרונולוגיים בהחלטה היכן להציב אירועים במסגרת הסיפורית הכוללת. סיפור פגישת מפיבושת ודוד בירושלים אמורה להתרחש כרונולוגית רק אחרי שמו"ב ט"ז:44, בין המרכיבים [א] ו-[ב]. בהתבסס על מה שראינו בדוגמא האחרונה הזו, האם לדעתכם כתב מחבר הספר את הדברים ללא מאמץ, תוך שהוא מודרך ע"י רוח-הקודש, או האם לדעתכם, הוא ישב לו והתאמץ, מתכנן את הצגת הסיפור במבנה הכיאסטי, תוך החדרת האירועים פה ושם, כדי לקבל יצירת-מופת מושלמת? ובכן, אני אינני מסוגל לענות על השאלה בבטחה. בדבר אחד אני כן בטוח: ה' דיבר בברור דרך הכתובים, ומשאלתי היא, שאחרים גם כן יראו דברים שאני ראיתי, ישמעו דברים שאני שמעתי, ויבינו דברים שאני הבנתי. זה היה לימוד נמרץ מאוד; יחד עם זאת – המסר שבכתובים הוא פשוט וברור מאוד:

המשיח יבוא, יתייסר, ימות, ייקבר למשך שלושה ימים ושלושה לילות, יקום מן המתים, ואת מסר מחילת החטאים בשמו – יטיפו בכל הגויים.

וזהו ידידי, האירוע המנובא ביותר בספר-הבריתות כולו שבידיכם!

חזק חזק ונתחזק!

סוף דבר

פירושים, הסברים וביבליוגרפיה

- ¹ זהו ציטוט של שאול ב-קור"ב ט"ו:54 – "בלע המנות לנצח". ההתייחסות היא לקימת המאמינים מן המוות, כסימן לניצחון עליו!
- ² הקטע בבראשית פרקים ג' – ד', זהה נושאת כמעט לחלוטין לשמו"ב י"ג – י"ד, ובחלקו דומה לשמו"ב פרקים י"א – י"ב. קטעים אלה נוספו רק כדי להמחיש כמה מקיפים ונרחבים הם ההקשרים הנושאים שבין קטעים שונים בכתובים. גם העובדה שההקשרים הנושאים יכולים להיות מרובים. מאחר ומטרתנו הראשונית היא להראות כיצד בראשית ג' – ד' קשור נושאת בעיקר לשמו"ב י"ג – י"ד, לא ארחיב על הקשר החלקי לשמו"ב י"א – י"ב, מלבד להעיר שמדעים לראות איך ה' מפתח את הדמויות בכתובים, ומצביע על כך בעזרת הקשרים נושאים.
- ³ שימו לב שהקללה על חווה חלה הן עליה והן על דרך הילודה שלה. בשמו"ב י"ב, התינוק שבת-שבע ילדה לדוד מת לאחר לידתו.
- ⁴ הנושא המרכזי בחלק זה של הטבלה עוסק בנושא הפרידה: חווה (ואדם) הופרדו ע"י גירוש, מעץ-החיים שבגן, בעוד שתמר גורשה מביתו של אמנון. דבריו של דוד בתגובה למות הילד גם כן מסמלים פרידה: "23 ועתה מת למה זה אני צם האוכל להשיבו עוד אני הלך אליו והוא לא-ישוב אלי" (שמו"ב י"ב:23).
- ⁵ בקוראכם את הסיפור אודות האישה החכמה שסיפרה לדוד את קורות שני בניה, בשמו"ב י"ד, שימו לב לתוכן סיפורה: הבן האחד רוצח את השני בהיותם בשדה! זה אמור להיות סיפור מקביל בתכנון לסיפור אבשלום ואמנון, וכמובן גם סיפור קין והבל.
- ⁶ תקבולות הן מבנים ספרותיים דומים למבנים הכיאסטיים, בהבדל אחד: סדר המרכיבים זהה בשני החלקים.
- ⁷ זכרו את שיער אבשלום באלה: אף לא שיערה אחת נפלה ארצה עם מותו.
- ⁸ מדוע אני טוען שאלוהים, בחכמתו האינסופית, מראה לנו דברים? משום שהוא הינו זה המהווה את ההשראה לתוכן המבנים הכיאסטיים. לנו כבני אנוש, אין שום נגיעה לקיום המבנים הללו. אנחנו רק יכולים לגלות ולחשוף אותם. היפה בשיטת הלימוד הנושאי הוא שאנחנו מאפשרים לה' להראות לנו את הדברים. מציאת המבנים הכיאסטיים שבדבר ה' היא משימה ברוכה, אך חובה לזכור תמיד: הוא הציב אותם שם. הם לא נוצרו בליבו של אדם, ולכן, כשאנחנו אכן מגלים אותם, אנחנו כמו מוצאים אוצר, שהונח שם ע"י אבינו שבשמיים.
- ⁹ זכרו ש"חוזזה" הוא שם נרדף ל"נביא". נביא הוא פשוט מישהו שמדבר, מכריז ומבטא את דבריו של אלוהים! לכן אין פלא שקטע זה קשור נושאת לשמו"ב ט"ז:23, קטע שמגדיר את עצת אחיתופל, כאילו היא עצה מאלוהים עצמו: "ועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם פאשר ישאל-איש בדבר האלהים הן כל-עצת אחיתופל".
- ¹⁰ זכרו מה למדנו בפרק ב' של הספר: ההליכה בראש חפוי ויחפים היוותה סממן חיצוני למצב של בושה וכלימה! זוכרים כיצד תמר החזיקה ידה על ראשה בבושה, לאחר שאמנון אנס

אותה? לכן, אין זה צירוף מקרים גרידא, שלאורך כל המבנה הכיאסטי, יש ביטוי בהקשר הנושאי, לכך שדוד התהלך אבל וחפוי ראש, לאחר שבנו שכב בפומבי על הגג עם נשיו שלו! רק ה' יכול היה לחבר יצירת-מופת ספרותית שכזו.

¹¹ יש לכך אישור גם במעה"ש א': 18-20 – "וְהָיָה קִנְיָה לֹא שְׂדֵה בְּשָׂכָר הַרְשָׁע וּבְנִפְלוּ וּבְקִיעָה בְּטָנוּ וְכָל מַעֲוֵי נִשְׁפְּכוּ הַחוּצָה" ¹⁹ הַדְּבָר הַזֶּה נֹדֵעַ לְכָל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם וּלְפִיכֶךָ נִקְרָא אוֹתוֹ שְׂדֵה בְּלִשׁוֹנָם 'חֶקֶל דְּמָא', שְׁפָרוּשׁוֹ שְׂדֵה הַדָּם - ²⁰ שְׁהָרִי כְּתוּב בְּסֵפֶר תְּהַלִּים, 'תְּהִי־טִירְתוֹ נִשְׁמָה וְאַל־יְהִי בָּהּ יוֹשֵׁב', וְגַם 'פְּקֻדְתוֹ יִקַּח אַחֲרָיו'.

¹² כזכור, בקטע "רגע של נושא" בפרק ב', מצאנו שאבשלום קשור נושאת לדמויות של: קין, עשיו, אדוניהו והשטן עצמו. וכאן, הוא גם מקושר לדמות אחיתופל, המשמש דימוי לדמותו של יהודה איש-קריות שבגד בישוע. כפי שאתם רואים, ה' משתדל להבטיח שנבין את הרמז: דמותו של אבשלום איננה דמות נאה ונקייה...

¹³ להוציא הקטע שמו"ב י"ז: 14-ו-25, 24, בו כבר עסקנו קודם.

¹⁴ בשלב זה טרם דיברתי אתכם אודות המשמעות המשיחית של הקטע שמו"ב י"ז: 23-14, משום שעלינו להבין לפני כן משמעותו של חומר רקע מסוים. אך כאשר נגיע להבנת המשמעות המשיחית של פסוקים אלה, תוכלו לראות בברור שביניהם לבין ספרי הבשורה בברית החדשה אין התאמה כרונולוגית.

¹⁵ "בָּא גַם נִקְדִּימוֹן, זֶה שְׁבַרְאִשׁוֹנָה בָּא אֶל יֵשׁוּעַ בְּלֵילָה, וְהוּא נוֹשֵׂא תַעְרוּבֵת מוֹר וְאַהֲלוֹת, כְּשִׁלוּשִׁים קִילוֹגִרָם" (יוחנן י"ט: 39).

¹⁶ נבואות משיחיות רבות מתייחסות לנושא הסבל, מוות, קבורה ותקומה של המשיח. כל אחת מהן בנפרד משמשת כתצלום-עצר לשלבים השונים של הנבואה המשיחית. אין נבואה אחת בודדת שמכילה את כל המרכיבים כולם של שליחות המשיח ושל חייו. לדוגמא: אף כי הקטעים שמו"ב ט"ו: 10 עד כ' 2: וגם דניאל ו' 1-23 מהווים שניהם דימוי לסבלות המשיח, הקטע שמו"ב ט"ו: 10 – כ' 2: אינו כולל בתוכו את כל המידע המשיחי הכלול בדניאל ו' 1-23, כפי שתיווכחו לראות בעוד זמן קצר.

¹⁷ ההצבה נעשית תוך שימוש באות המשיח (ראה פרק ב' בספר).

¹⁸ כאשר בין שני חלקיו של מבנה כיאסטי מפריד טקסט רב – כמו במקרה דנן – אזי אין למבנה ציר מרכזי. כפי שאתם רואים, שני חלקיו נמצאים בשני ספרים נפרדים!

¹⁹ המספר 3 וכפולותיו מופיעים בשופטים י"ג – ט"ז אחת עשרה פעמים! זאת משום שה' משתמש בכלי ההזרה. לא ניתן לקרוא שם שתי פסקאות רצופות בלי לפגוש במספר 3. אולי ה' מנסה לומר לנו דבר מה אודות שמשון?

²⁰ האם זכורה לכם דמות נוספת שלידתה הוכרזה ע"י מלאך? אכן כן, ישוע המשיח.

²¹ שופטים ט"ז: 30 – "וַיְהִי הַמָּתִים אֲשֶׁר הִמִּית בְּמוֹתוֹ רַבִּים מֵאֲשֶׁר הִמִּית בְּחַיָּיו".

²² I פטרוס ה' 8: – "הָיוּ עָרִים וְעָמְדוּ עַל הַמַּשְׁמֶר. אוֹיְבֵיכֶם הַשָּׁטָן מְשׁוּטָט כְּאַרְיֵה שׂוֹאֵג וּמְחַפֵּשׁ לוֹ לְטָרֵף מִיִּשְׂרָאֵל".

²³ זוהי ההגדרה הבסיסית של מושג הישועה בתורה. המובן הרחב יותר של ישועה גם כולל את העקרונות של סליחה, שלימות, השבה לקדמות, תקומה וכו'. חשוב לזכור שהתורה מעניקה לנו רק הגדרה בסיסית לישועה, כפי שהיא משתקפת בשמות י"ד. יתר הלימוד אודות המושג ממשיך להתקדם ולהתפתח הן בתנ"ך והן בברית-החדשה.

²⁴ עפ"י שמו"ב י"ח: 1, את דוד מלווים מספר אלפי אנשים.

²⁵ נמצאת ב: The Artscroll Series, Stone Edition. Brooklyn Mesorah Publications Ltd., 1996, p. 769.

²⁶ ברוב המהדורות של התנ"ך באנגלית, ההפניה היא לשמו"ב י"ט: 2.

- ²⁷ ראה את רשימת ההקשרים המלאה לספרי הבשורה, בטבלת הנושאים המצטברת.
- ²⁸ ככל שתתקדם בלימודיך בשיטה הנושאת, תיוכח שרישום המסקנות והתווית קווי המתאר, מהווים כלי עזר יקר.
- ²⁹ בתחילת הדרך של לימוד הנבואה המשיחית, קיימת נטייה לחשוב שדימוי המשיח נראה תמיד בדמויות המשיחיות עצמן. גם אני נטיתי לחשוב כך בתחילה. לא הבנתי מדוע אני מוצא את אות המשיח (סימן לתחייה) בדמויות אחרות. חיפוש אות המשיח אך ורק בדמויות המשיחיות שבנבואה המשיחית הינו שגיאה: ראה את דמויות שר-המשקים ושר-האופים בהקשר ליוסף. אות המשיח עשוי להינתן בדמות קרובה, הנמצאת בסביבת המשיח.
- ³⁰ הקשרים נוספים בין דמויות דוד ואבשלום: 1) לשניהם היו קשרים מיניים עם אשת-איש (2) כל אחד משניהם הורה על הריגתו של אדם
- ³¹ הפניות נוספות לנושא ההוצאה להורג, קבורה ותחייה של המשיח, תינתנה בהמשך.
- ³² המושג היווני למכשיר ההוקעה שתורגם שגוי כ"צלב" – דמה בצורתו יותר לאות הלטינית T מאשר לצורת הצלב הקלאסית שהשתרשה בנצרות.
- ³³ קל לשייך נושאת בין אבשלום לשר-האופים, משום ששניהם מתו כשהם תלויים על עץ, ולשניהם היה סביב הראש משהו שיכול להתפרש כצמחייה.
- ³⁴ "אנחנו", במשמעות של אנשים בני זמננו, המורגלים בעיקר דפוס מחשבה קווי-ליניארי, מערבי בעיקרו (מוצאו של דפוס מחשבה זה אצל היוונים-רומאים).
- ³⁵ הצצה חטופה במזמור ק"י: 1-7, תחשוף בברור את אופיו המשיחי של המזמור. גם מחבר האיגרת אל העברים בברית החדשה, מיישם את המזמור כולו, כנבואה אודות ישוע המשיח (ראה עברים ה': 6-7).
- ³⁶ בספר זה אני עושה שימוש לחילופין בשני המושגים גם יחד.
- ³⁷ הקטעים הללו מקושרים נושאת לאלה שבקבוצה I ע"י מילים או נושאים דומים.
- ³⁸ למעשה, אני מאמין שבפסוק זה קיים רמז אודות הבשורה, בדיוק כמו בקבוצה IV, אך לא הצלחתי לגלות אותו עדיין. האם אתם רואים את ההקשר?
- ³⁹ למרות שיכול להיות נחמד להניח שקיימת חציצת זמנים ברורה בהתגשמות שני זרמי הנבואה, נגלה בקרוב שזה לא כך, ושאפילו קיימת ביניהם חפיפה מסוימת. צדדים מסוימים של הבשורה – כגון נושא מלכות האדון על פני הארץ – מתרחש למעשה בשתי ההתגלויות!
- ⁴⁰ זכרו שקטע זה משתייך בעצם לקבוצה I, ולפיכך יתגשם רק בהתגלות השנייה של ישוע.
- ⁴¹ בקטע הבא של דיון אודות המשמעות המשיחית של ישעיהו נ"ב: 1-7, גם אדון בסיבה מדוע הקטע שמו"ב י"ח: 19-32 מגשים רק חלקית את הנבואה בישעיהו נ"ב: 7-10.
- ⁴² אף כי ישוע כבר עלה השמימה, האירועים המוזכרים בנבואת יואל התרחשו ממש בחג שבועות הראשון, 50 יום לאחר המוות, קבורה ותחייה של ישוע, בהתגלותו הראשונה.
- ⁴³ יש לזכור, שהסיפור אודות גורלו המר של אבשלום כולל גם פרטים אודות מותו, קבורתו בבור הפחת בתחילה, וגם פרטים אודות היד, הגלעד, שהכין לו בעוד מועד (יד-אבשלום).
- ⁴⁴ Words Mean Things Series II, by Bradford Scott, The Wildbranch Ministry.
- ⁴⁵ ראו פרק ג' בספר, בו אנחנו רואים בצורה די נחרצת, שעל אף נאמנותו הכנה של מפיבושת, דוד עדיין פוסח על שתי הסעיפים, ולא מצליח להחליט עד כמה להאמין לו.
- ⁴⁶ חשוב לזכור שחושי לא באמת בגד בדוד. דוד ביקש מחושי לשוב לירושלים, לרגל עבורו במחנה אבשלום, ולהעביר לו משם מידע. חושי רק העמיד פני בוגד בדוד כדי לרצות את אבשלום.

⁴⁷ כפי שראינו קודם, מפיושת נותר נאמן וכן לדוד, אך דוד לא מבין זאת כך. וכך, דוד סולח למפיושת, בהתאם למה שהוא מבין.

⁴⁸ אתם וודאי זוכרים, ששמעון-כיפא מתכחש לישוע שלוש פעמים. לכן, יש משמעות לעובדה שישוע מצידו שואל את שמעון שלוש פעמים אם הוא אוהב אותו. זאת הייתה הזדמנות פז עבור שמעון, להביע חרטה על שלוש ההתכחשויות שלו.

⁴⁹ בכתובים אין הפנייה ישירה או ביעור מהות הקשר שבין ברזילי לכימהם. בגלל ההקשר הנושאי (העברת הירושה למשל), אני מעריך שהמדובר הוא באב ובנו.

